

Butlletí del Consell General

Any 2022 – VIII Legislatura – Núm. 27/2022

2 de març del 2022

SUMARI

pàgina

2. PROCEDIMENT LEGISLATIU COMÚ

2.1 Projectes de llei

403/2021	Publicació de l'informe de la Ponència i l'informe de la Comissió Legislativa d'Afers Socials i Igualtat, en relació al Projecte de llei per a l'aplicació efectiva del dret a la igualtat de tracte i d'oportunitats i a la no-discriminació entre dones i homes.	2
348/2021	Publicació de l'informe de la Ponència i l'informe de la Comissió Legislativa de Justícia, Interior i Afers Institucionals en relació al Projecte de llei d'accés electrònic de l'Administració de justícia.	142

2. PROCEDIMENT LEGISLATIU COMÚ

2.1 Projectes de llei

Edicte

La síndica general, d'acord amb les previsions de l'article 100.2 del Reglament del Consell General,

Disposa

Publicar l'informe de la Ponència i l'informe de la Comissió Legislativa d'Afers Socials i Igualtat, en relació al **Projecte de llei per a l'aplicació efectiva del dret a la igualtat de tracte i d'oportunitats i a la no-discriminació entre dones i homes.**

Tot el que es fa públic per a general coneixement i efectes.

Casa de la Vall, 2 de març del 2022

Roser Suñé Pascuet
Síndica General

Informe de la Ponència de la Comissió Legislativa d'Afers Socials i Igualtat

La M. I. Sra. Judith Salazar Álvarez, del Grup Parlamentari Socialdemòcrata, nomenada ponent per la Comissió Legislativa d'Afers socials i Igualtat el dia 5 d'octubre del 2021, en relació al Projecte de llei per a l'aplicació efectiva del dret a la igualtat de tracte i d'oportunitats i a la no-discriminació entre dones i homes, exposa el següent:

- S'han presentat 47 esmenes a l'articulat: 9 esmenes per part del Grup Parlamentari Demòcrata conjuntament amb el Grup parlamentari Liberal, i 38 esmenes per part del Grup Parlamentari Socialdemòcrata
- La Sindicatura, el dia 22 de setembre del 2021, i als efectes determinats per l'article 18.1.d) del Reglament del Consell General, va constatar que les esmenes formulades pels grups parlamentaris no eren contràries a les disposicions de l'article 112 del Reglament del Consell General, i les va admetre a tràmit.
- El dia 22 de setembre del 2021 es va trametre el Projecte de llei esmentat i les esmenes a l'articulat presentades a la Comissió Legislativa d'Afers Socials i Igualtat, d'acord amb el que preveu l'article 45 del Reglament del Consell General.

Per aquests fets, la ponent de la Comissió Legislativa d'Afers Socials i Igualtat, en relació al Projecte de llei per a l'aplicació efectiva del dret a la igualtat de tracte i d'oportunitats i a la no-discriminació entre dones i homes, proposa, segons el que disposa l'article 97 del Reglament del Consell General, l'informe següent:

Projecte de Llei per a l'aplicació efectiva del dret a la igualtat de tracte i d'oportunitats i a la no-discriminació entre dones i homes

Esmena 1

De modificació

Grup parlamentari Socialdemòcrata (2)

Es proposa modificar el títol del Projecte de Llei, tal i com segueix:

Projecte de Llei per a l'aplicació **la igualtat real i efectiva del dret a la igualtat de tracte i d'oportunitats i a la no-discriminació** entre dones i homes.

MOTIVACIÓ

El títol proposat simplifica el títol original; essent inclusiu, de igual manera, dels conceptes recollits en el títol original.

Exposició de motius

La igualtat entre dones i homes és un aspecte nuclear de la protecció dels drets humans, el funcionament democràtic i la justícia social.

L'Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible de les Nacions Unides inclou com un dels objectius de desenvolupament sostenible la igualtat de gènere i l'empoderament de totes les dones i les nenes. Cal tenir en compte que, en l'àmbit de les Nacions Unides, el Principat d'Andorra ha ratificat el Conveni sobre l'eliminació de tots els tipus de discriminació envers la dona, que obliga els Estats part a adoptar les mesures apropiades per modificar els models de comportament sociocultural de l'home i de la dona amb vista a aconseguir l'eliminació dels prejudicis que es basen en la idea de la inferioritat o de la superioritat d'un sexe o de l'altre o d'un paper estereotipat dels homes i de les dones.

El Principat d'Andorra també ha ratificat, en l'àmbit del Consell d'Europa, la Convenció europea de drets humans i la Carta social europea, que obliguen l'Estat a tutelar els drets humans, prohibir la discriminació per raó de sexe i garantir la igualtat d'oportunitats.

Cal recordar igualment que la lluita contra els estereotips de gènere i el sexisme i la integració d'una perspectiva d'igualtat de gènere en totes les polítiques i mesures són objectius prioritaris dels documents estratègics i les recomanacions d'igualtat de gènere de les Nacions Unides i del Consell d'Europa.

La Constitució consagra igualment el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe (article 6, apartat 1). L'abast d'aquest dret s'ha de posar en relació amb la configuració del Principat d'Andorra com un estat de dret, democràtic i social (article 1, apartat 1). La dimensió social de l'Estat queda patent en l'obligació dels poders públics andorrans de crear les condicions per tal que la igualtat i la llibertat dels individus siguin reals i efectives. Per tant, la igualtat real i efectiva de dones i homes constitueix una obligació constitucional, més enllà del reconeixement de la igualtat formal. Això implica que els poders públics han de remoure els obstacles per assolir la igualtat efectiva de dones i homes a través de polítiques públiques adreçades a garantir la igualtat d'oportunitats.

Aquesta Llei expressa la voluntat política d'eliminar la desigualtat estructural que pateixen les dones en tots els àmbits de la vida per tal d'assolir una societat més justa i democràtica.

La Llei parteix del Llibre blanc de la igualtat, impulsat en els darrers anys pel Consell General amb el suport i la col·laboració del Govern i l'Institut d'Estudis Andorrans. La finalitat del Llibre blanc ha estat de recopilar i analitzar tota la informació sobre la situació real en matèria d'igualtat a Andorra per poder identificar unes prioritats que permetin promoure una cultura d'igualtat al país.

Una de les prioritats del Llibre blanc de la igualtat va ser la promulgació d'una llei per a la igualtat i la no-discriminació. Aquest compromís polític es va fer efectiu amb l'aprovació de la Llei 13/2019, del 15 de febrer, per a la igualtat de tracte i la no-discriminació, que va suposar un gran avenç pel que fa a la tutela dels col·lectius que han patit històricament discriminacions.

Tanmateix, la mateixa Llei 13/2019, partint del seu caràcter de norma marc, recull a la seva exposició de motius la necessitat que es desenvolupi una regulació específica en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes, en línia amb els ordenaments jurídics més avançats en polítiques de lluita contra la discriminació. Aquesta Llei pretén complir precisament la finalitat específica de garantir la igualtat efectiva de dones i homes en tots els àmbits de la vida social i, en aquest sentit, complementa i reforça la Llei 13/2019.

Aquesta Llei té també com a teló de fons la Llei 1/2015, del 15 de gener, per a l'erradicació de la violència de gènere i de la violència domèstica, que ha suposat un avenç notable en la prevenció i l'abordatge de la violència contra les dones com a manifestació de la desigualtat estructural que pateixen en tots els àmbits de la vida, sobretot a partir de la modificació operada per la Llei 13/2019, que va clarificar que la violència de gènere es refereix a les violències que pateixen les dones pel mer fet de ser-ho i que constitueixen una discriminació per raó de sexe.

La Llei pivota sobre cinc eixos o objectius fonamentals, que són (i) la transversalitat del principi d'igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes i, en particular, la introducció de la perspectiva de gènere en el disseny i la programació de totes les polítiques públiques; (ii) la presència equilibrada de dones i homes en els àmbits de la representació política i la participació pública; (iii) la implementació de mesures d'acció positiva que afavoreixin la igualtat d'oportunitats entre dones i homes, tant en el sector públic com en el privat; (iv) el foment de la conciliació de la vida familiar i laboral i la corresponsabilitat en l'assumpció de les tasques de cura en l'àmbit familiar, i (v) el foment de la participació equilibrada de dones i homes en el mercat de treball i de la igualtat de tracte en l'àmbit de les relacions de treball.

Aquesta Llei es divideix en 71 articles, estructurats en vuit títols. En concret, el títol I fa referència a l'objecte, el rang de la Llei i els seus àmbits subjectius i objectius d'aplicació.

El títol II, que es desglossa en quatre capítols, regula la significació i l'abast del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe, estableix les definicions bàsiques vinculades a aquest dret i n'articula les vies de tutela, incloent-hi la creació d'un Institut Andorrà de les Dones, amb la missió fonamental de promoure la participació de les dones en la vida política, cultural, econòmica i social en igualtat de condicions i d'oportunitats que els homes, així com prevenir i eliminar les discriminacions per raó de sexe.

El títol III defineix i concreta l'abast de les polítiques públiques per a la igualtat efectiva de dones i homes. En concret, el capítol primer estableix els criteris generals d'actuació dels poders públics. El capítol segon precisa les competències i l'organització administrativa per

garantir la introducció de la perspectiva de gènere en la definició, la programació, la pressupostació i l'avaluació de totes les polítiques públiques. Finalment, el capítol tercer desplega el programa de polítiques públiques per a la igualtat efectiva de dones i homes.

El títol IV està dedicat a l'aplicació efectiva del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe en l'ocupació pública, i destaca l'obligació de les administracions públiques d'elaborar plans d'igualtat i protocols per a la prevenció i l'abordatge de l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe.

El títol V incideix en l'aplicació del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe en el treball, i destaca el reconeixement del dret a l'adaptació del temps de treball i al treball flexible per motius de conciliació de la vida familiar i laboral, l'obligació de les empreses d'adoptar mesures per a la prevenció i l'abordatge de l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe, així com l'obligació d'implementar un pla d'igualtat en les empreses de 50 o més persones treballadores.

El títol VI està dedicat a garantir l'aplicació del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe als mitjans de comunicació i a la publicitat, i en l'accés a béns i serveis.

El títol VII pretén fomentar la responsabilitat social de les empreses en matèria d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes mitjançant la incentivació i la visibilització de les accions voluntàries en aquest àmbit.

El títol VIII està dedicat al règim sancionador en cas d'incompliment de les obligacions que s'estableixen en la Llei.

La Llei es clou amb dos disposicions addicionals, set disposicions transitòries i divuit disposicions finals.

Esmena 2**De modificació**

Grup parlamentari Demòcrata + Grup parlamentari Liberal (1)

Es proposa modificar l'exposició de motius del projecte de Llei en funció del text final resultant dels treballs en comissió.

Motivació: En concordança amb les esmenes proposades.

Esmena 3**De modificació**

Grup parlamentari Socialdemòcrata (1)

EXPOSICIÓ MOTIUS

MOTIVACIÓ

En el cas que calgui una adaptació de l'exposició de motius, en coherència amb el resultant dels treballs en comissió.

Títol I. Objecte i àmbit d'aplicació de la Llei

Article 1. Objecte i rang de la Llei

1. Aquesta Llei té per objecte fer efectiu el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe, en desenvolupament de l'article 6, apartat 1, i de l'article 1, apartat 1, de la Constitució. A aquest efecte, la Llei estableix els principis d'actuació i les mesures adreçades a eliminar la desigualtat estructural que pateixen les dones respecte dels homes en tots els àmbits de la vida, derivada d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones, i a garantir la igualtat d'oportunitats de dones i homes i la no-discriminació.

2. Les disposicions finals primera, sisena i setena d'aquesta Llei modifiquen les Lleis qualificades d'Educació, de la Justícia i del Règim Electoral i del Referèndum, i tenen rang de llei qualificada.

Esmena 4

De modificació

Grup parlamentari Demòcrata + Grup parlamentari Liberal (2)

Es proposa modificar l'apartat 2 de l'article 1, afegint la modificació del Codi Penal.

“Article 1. *Objecte i rang de la Llei*

(...)

2. Les disposicions finals primera, sisena, i setena i **dissetena** d'aquesta Llei modifiquen les Lleis qualificades d'Educació, de la Justícia, del Règim Electoral i del Referèndum, i **del Codi Penal**, i tenen rang de llei qualificada.”

Motivació: Es canvia el redactat perquè es modifica la llei qualificada del Codi Penal i per aquest motiu, es cita la disposició final que la modifica.

Esmena 5

De modificació

Grup parlamentari Socialdemòcrata (3)

Es proposa modificar l'article 1 del Projecte de Llei, tal i com segueix:

“ **Article 1. Objecte i rang de la Llei**

(...)

2. Les disposicions finals primera, sisena, i setena i **setzena** d'aquesta Llei modifiquen les Lleis qualificades d'Educació, de la Justícia, i del Règim Electoral i del Referèndum i **del Codi Penal**, i tenen rang de llei qualificada.”

MOTIVACIÓ

Per coherència amb les esmenes proposades.

Article 2. Àmbit subjectiu d'aplicació

1. Les obligacions que estableix aquesta Llei són aplicables a les administracions públiques i als organismes i les entitats que hi són adscrits o vinculats o que en són dependents.

2. Aquesta Llei és aplicable igualment a les persones físiques o jurídiques de caràcter privat que resideixin, estiguin o actuïn en l'àmbit territorial d'Andorra, qualsevol que sigui la seva nacionalitat, el seu domicili o la seva residència, en els termes i amb l'abast que s'hi preveuen.

Article 3. Àmbit objectiu d'aplicació

Aquesta Llei s'aplica a tots els àmbits de la vida econòmica, social, cultural i política i, especialment, en les esferes següents:

- a) accés a béns i serveis
- b) benestar social i famílies
- c) campanyes de sensibilització i informació
- d) contractació, subvencions i ajuts públics
- e) creació artística i intel·lectual
- f) educació i lleure
- g) ensenyament superior i universitari
- h) esport
- i) jocs, joguines, videojocs, materials audiovisuals i publicacions
- j) justícia
- k) mitjans de comunicació i publicitat
- l) ocupació pública
- m) ordenació del territori, urbanisme i accés a l'habitatge
- n) participació política i social
- o) policia i altres cossos especials
- p) salut
- q) tecnologies de la informació i la comunicació
- r) treball
- s) violència de gènere envers les dones

Títol II. Protecció jurídica del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe

Capítol primer. Definicions bàsiques

Article 4. Discriminació directa i indirecta per raó de sexe

1. S'entén per discriminació directa per raó de sexe la situació en què es troba una persona que és tractada, en atenció al seu sexe, de forma menys favorable que una altra en una situació comparable, llevat que hi hagi una raó objectiva i raonable per a la diferència de tractament i sigui proporcionada, com ara les mesures d'acció positiva en favor de les dones.

2. S'entén per discriminació indirecta per raó de sexe la situació en què una norma, un criteri o una pràctica aparentment neutra no es pugui respectar o assolir amb la mateixa facilitat per les persones d'un dels dos sexes i les desfavoreixi respecte a les persones de l'altre sexe, llevat que la norma, el criteri o la pràctica tingui una justificació objectiva i raonable i sigui proporcionada.

Article 5. Discriminació per raó d'embaràs o maternitat

Constitueix discriminació per raó de sexe qualsevol tracte desfavorable envers les dones relacionat amb l'embaràs o la maternitat.

Article 6. Discriminació múltiple i interseccional

S'entén per discriminació múltiple i interseccional a efectes d'aquesta Llei la situació en què una dona, pel fet de ser dona i de pertànyer a altres grups que també són objecte de discriminació per altres factors, pateix formes agreujades i específiques de discriminació.

Article 7. Gènere i estereotips de gènere

1. A efectes d'aquesta Llei, s'entén per gènere la construcció social i cultural que, basada en les diferències biològiques entre els sexes, assigna diverses característiques emocionals, intel·lectuals i actitudinals a dones i homes. A partir d'aquestes diferències biològiques, el gènere configura les relacions socials i de poder entre dones i homes.

2. A efectes d'aquesta Llei, s'entén per estereotips de gènere el conjunt de clixés o imatges simplificades que uniformen les persones i adjudiquen uns rols, característiques, capacitats i comportaments determinats a les dones i als homes.

Article 8. Perspectiva de gènere

S'entén per perspectiva de gènere la presa en consideració de les diferències entre dones i homes en un àmbit o una activitat per a l'anàlisi, la planificació, el disseny i l'execució de polítiques, tenint en compte les necessitats de les dones i la manera en què les actuacions afecten les dones en particular.

Esmena 6**De modificació***Grup parlamentari Socialdemòcrata (4)*

Es proposa modificar l'article 8 del Projecte de Llei, tal i com segueix:

“Article 8. *Perspectiva de gènere*

S'entén per perspectiva de gènere la presa en consideració de les diferències entre dones i homes en un àmbit o una activitat per a l'anàlisi, la planificació, el disseny i l'execució de polítiques, tenint en compte les necessitats de les dones i la manera en què les actuacions afecten les dones en particular, **per tal de cercar l'equitat de gènere.**”

MOTIVACIÓ

Considerem important explicitar en la definició l'objectiu que persegueix considerar la perspectiva de gènere.

Article 9. *Violència de gènere envers les dones*

S'entén per violència de gènere envers les dones una violació dels drets humans i un tipus de discriminació contra les dones, i designa tots els actes de violència basats en el gènere que comporten o són susceptibles de comportar per a les dones danys o patiments de naturalesa física, sexual, psicològica o econòmica, incloent-hi l'amenaça de dur a terme aquests actes, i la coacció o la privació arbitrària de llibertat, tant en la vida pública com en la privada.

Article 10. *Assetjament sexual i assetjament per raó de sexe*

1. Sense perjudici del que disposa el Codi penal, als efectes d'aquesta Llei l'assetjament sexual es defineix com qualsevol comportament, verbal, no verbal o físic, de naturalesa sexual, adreçat contra una dona, que tingui la finalitat o produeixi l'efecte d'atemptar contra la seva dignitat i de crear-li un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant o ofensiu.

2. Constitueix assetjament per raó de sexe qualsevol comportament realitzat en funció del sexe o gènere femení, amb la finalitat o l'efecte d'atemptar contra la dignitat de la persona i de crear-li un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant o ofensiu.

Article 11. *Ordre de discriminar i represàlia discriminatòria*

1. S'entén per ordre de discriminar qualsevol instrucció que impliqui la discriminació, directa o indirecta, per raó de sexe.

2. Constitueix una represàlia discriminatòria qualsevol tracte advers o efecte negatiu que es produeixi contra una persona com a conseqüència de la presentació d'una queixa, reclamació, denúncia o recurs, de qualsevol tipus, adreçat a evitar, disminuir o denunciar qualsevol tipus de greuge o discriminació per raó de sexe o l'assetjament sexual o per raó de sexe al qual la persona denunciant és sotmesa o ha estat sotmesa.

3. També constitueix una represàlia discriminatòria qualsevol tracte advers o efecte negatiu que es produeixi contra una persona que col·labori o participi en un procediment iniciat arran d'aquesta queixa, reclamació, denúncia, demanda o recurs.

Article 12. Representació equilibrada

S'entén per representació equilibrada de dones i homes la situació en què cap sexe no supera el 60% del conjunt de persones que integren el grup en qüestió ni és inferior al 40%, i que ha de tendir a assolir el 50% de persones de cada sexe.

Article 13. Coeducació

S'entén per coeducació l'acció educadora que valora indistintament l'experiència, les aptituds i l'aportació social i cultural de dones i homes, en igualtat de drets, sense estereotips sexistes.

La coeducació consisteix a educar els infants i el jovent sense tenir en compte els rols de gènere que se'ls exigeix complir en una societat sexista, per ser d'un sexe o de l'altre. Entre els pilars de la coeducació cal situar l'ús del llenguatge no sexista, la visibilització de la contribució de les dones al llarg de la història, l'educació sexual en igualtat i en llibertat, i la lluita contra la violència envers les dones i contra la LGBTI-fòbia.

Article 14. Accions positives

Es defineixen com a accions positives les mesures que suposen una diferència de tracte adreçada a corregir i compensar situacions patents de desigualtat de fet i de discriminació envers les dones. Aquestes mesures han de ser raonables i proporcionades en relació amb la finalitat que pretenguin complir i, en tot cas, només resulten aplicables mentre persisteixi la situació de desigualtat que es pretén corregir.

Article 15. Significació del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe

1. El dret a la igualtat de tracte entre dones i homes suposa l'absència de qualsevol discriminació, directa o indirecta, per raó de sexe.
2. Queda prohibida tota disposició, conducta, acte o pràctica que atempti, per acció o per omissió, contra el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe.

Article 16. Abast del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe

1. El dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe exigeix als poders públics que garanteixin la igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en tots els àmbits de la vida per tal que les dones puguin fer efectiu l'exercici dels drets i les llibertats fonamentals i socials en igualtat de condicions amb els homes, incloent-hi l'adopció de mesures d'acció positiva.
2. Les persones físiques o jurídiques del sector privat estan obligades a aplicar i respectar el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe en totes les seves actuacions relacionades amb les disposicions d'aquesta Llei.
3. La igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes s'integrarà i s'observarà en la interpretació i l'aplicació de les normes jurídiques.

Capítol segon. Garanties bàsiques del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe

Article 17. Prevenció, detecció i cessament de la discriminació

1. La protecció eficaç contra la discriminació per raó de sexe obliga les administracions públiques i les altres entitats públiques, així com les empreses i les altres entitats del sector privat, a aplicar mètodes i instruments suficients per detectar-la i a adoptar mesures preventives i reactives adequades adreçades a abordar i fer cessar les situacions de discriminació per raó de sexe.

2. L'incompliment de les obligacions previstes a l'apartat anterior dona lloc a responsabilitat administrativa, civil pels danys i perjudicis que se'n puguin derivar, i, si escau, penal.

Article 18. Conseqüències dels actes discriminatoris

1. Les disposicions, els actes i les clàusules dels negocis jurídics que constitueixin o causin discriminació per raó de sexe es consideren nuls i sense efecte, i generen responsabilitat administrativa, civil pels danys i perjudicis que se'n puguin derivar i, si escau, penal.

2. La persona o l'entitat que causi o toleri una situació de discriminació per raó de sexe respon del dany ocasionat mitjançant una indemnització que inclou la reparació de tots els danys i perjudicis derivats de l'acte discriminatori. També són responsables del dany ocasionat les administracions públiques i les empreses quan la discriminació es produeixi dins el seu àmbit d'organització i direcció, qualsevol que sigui el subjecte actiu de la discriminació, i sempre que no hagin adoptat les mesures preventives i reactives que estableix l'apartat 1 de l'article 20.

Article 19. Garantia d'indemnitat

1. Es considera un acte de discriminació qualsevol tracte advers o efecte negatiu contra una persona com a conseqüència de la presentació per part seva d'una queixa, reclamació, demanda judicial o recurs, de qualsevol tipus, adreçat a impedir la seva discriminació per raó de sexe i a exigir el compliment efectiu del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe.

2. També es considera un acte de discriminació qualsevol tracte advers o efecte negatiu contra una persona com a conseqüència d'haver intervingut com a testimoni en un procés judicial o administratiu adreçat a impedir la discriminació per raó de sexe o a exigir el compliment efectiu del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe. Aquesta protecció s'estén a les persones que intervinguin com a denunciants o testimonis en un procediment intern de denúncia o queixa d'una situació d'assetjament sexual o per raó de sexe.

Article 20. Mesures d'acció positiva

1. Amb la finalitat de fer efectiu el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe, els poders públics han d'adoptar mesures específiques a favor de les dones per

corregir i compensar una situació patent de desigualtat de fet i de discriminació en què es puguin trobar.

2. Aquestes mesures han de ser raonables i proporcionades en relació amb la finalitat que pretenguin complir i, en tot cas, només resulten aplicables mentre persisteixi la situació de desigualtat que es pretén corregir.

Capítol tercer. Tutela judicial del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe

Article 21. Abast de la tutela judicial

1. La tutela judicial enfront de vulneracions del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe abasta l'adopció de totes les mesures necessàries per eliminar la discriminació i, en particular, l'adopció de mesures cautelars, el cessament immediat de l'actuació contrària al dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe o, si escau, la interrupció d'una conducta o l'obligació d'efectuar una activitat omesa, i el restabliment de la persona perjudicada en la integritat del seu dret, així com la reparació de les conseqüències derivades de l'acció o l'omissió del subjecte responsable, inclosa la indemnització dels danys i perjudicis.

2. Les mesures cautelars poden incloure la suspensió dels efectes de l'acte impugnat, així com qualsevol altra mesura necessària per garantir l'efectivitat de la tutela judicial que pugui acordar-se mitjançant la sentència que posi fi al procés.

Article 22. Accés a la justícia i legitimació processal

1. Qualsevol persona pot accedir als tribunals de justícia per sol·licitar la tutela del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe.

2. La legitimació per intervenir en els processos judicials civils i administratius que tinguin per objecte la defensa del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe correspon a la persona o les persones afectades.

3. En els termes establerts per les lleis processals, també estan legitimades per intervenir en els processos judicials civils i administratius, en nom i interès de les persones afiliades o associades, i sempre que comptin amb la seva autorització, les associacions de defensa i promoció dels drets de les dones, les organitzacions sindicals, les associacions professionals de persones treballadores autònomes, les organitzacions de persones consumidores i usuàries, i les associacions i organitzacions constituïdes legalment que tinguin com a finalitat primordial la defensa i la promoció dels drets humans, i desenvolupin la seva activitat en el territori andorrà. No és necessària aquesta autorització quan les persones afectades són una pluralitat indeterminada o difícil de determinar, sense perjudici de la legitimació processal de les persones que puguin arribar a identificar-se com a afectades.

Esmena 7**De modificació***Grup parlamentari Socialdemòcrata (5)*

Es proposa modificar l'article 22 del Projecte de Llei, tal i com segueix:

“Article 22. Accés a la justícia i legitimació processal

1. Qualsevol persona pot accedir als tribunals de justícia per sol·licitar la tutela del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe.
2. La legitimació per intervenir en els processos judicials civils i administratius que tinguin per objecte la defensa del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe correspon a la persona o les persones afectades.
3. En els termes establerts per les lleis processals, també estan legitimades per intervenir en els processos judicials civils i administratius, en nom i interès de les ~~persones afiliades o associades~~ **dones**, i sempre que comptin amb la seva autorització, les associacions **feministes i/o** de defensa i promoció dels drets de les dones, les organitzacions sindicals, les associacions professionals de persones treballadores **autònomes per compte propi**, les organitzacions de persones consumidores i usuàries, i les associacions i organitzacions constituïdes legalment que tinguin com a finalitat primordial la defensa i la promoció dels drets humans, i desenvolupin la seva activitat en el territori andorrà. No és necessària aquesta autorització quan les persones afectades són una pluralitat indeterminada o difícil de determinar, sense perjudici de la legitimació processal de les persones que puguin arribar a identificar-se com a afectades.”

MOTIVACIÓ

1. No s'entén la resistència a incloure dins l'articulat el concepte “feminisme”, o conceptes associats, malgrat el feminisme ha estat i continua essent el moviment ideològic més important en la defensa dels drets de les dones i en la recerca de la igualtat de gènere.
2. Es canvia el concepte “treballadores autònomes” pel de “treballadores per compte propi” que és el que contempla la normativa andorrana.

Article 23. Ministeri Fiscal

El Ministeri Fiscal sempre és part en els processos judicials en defensa del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe, i pot interessar l'adopció, si escau, de les mesures necessàries per depurar les conductes delictives que s'hagin pogut cometre.

Article 24. Inversió de la càrrega de la prova

1. En els processos en què la part actora al·legui discriminació per raó de sexe i n'aporti indicis fonamentats, correspon a la part demandada aportar una justificació objectiva i raonable, suficientment provada, de les mesures adoptades i de la seva proporcionalitat. A aquest efecte, l'òrgan judicial, d'ofici o a instància de part, pot demanar un informe dels organismes públics competents en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació per raó de sexe.
2. L'apartat anterior no és aplicable als processos penals ni als procediments administratius sancionadors.

Article 25. Indemnització dels danys i perjudicis

1. Quan la sentència declari l'existència de la vulneració del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe, l'òrgan judicial ha de pronunciar-se sobre la quantia de la indemnització que correspongui a la part demandant, en funció tant del dany moral vinculat a la vulneració del dret com dels danys i perjudicis materials que se'n derivin.
2. Un cop acreditada la situació de discriminació, es presumeix l'existència de dany moral, i s'ha de fixar la seva quantia atenent les circumstàncies concretes del cas i la gravetat de la conducta i dels seus efectes.

Capítol quart. Tutela administrativa i institucional del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe

Article 26. Tutela administrativa

1. El ministeri responsable dels afers socials és competent, amb caràcter general, per tramitar i investigar les denúncies relatives a la vulneració del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe i, si escau, per incoar el procediment administratiu sancionador corresponent. No obstant això, quan d'acord amb una norma sectorial aplicable un altre ministeri tingui atribuïda la competència sancionadora en la matèria sobre la qual recaigui la conducta presumptament lesiva del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe, correspon a aquest ministeri tramitar i investigar la denúncia i, si escau, incoar el procediment administratiu sancionador corresponent.
2. En tot cas, quan la denúncia es basi en una conducta tipificada com a infracció administrativa en aquesta Llei, però aquesta conducta no estigui prevista com a infracció administrativa per la norma sectorial aplicable, correspon al ministeri responsable dels afers socials tramitar i investigar la denúncia i, si escau, incoar el procediment administratiu sancionador corresponent.
3. Quan una autoritat pública, en ocasió de l'exercici de les seves competències, tingui coneixement d'una situació de discriminació per raó de sexe, ha de decidir necessàriament que s'investiguin les circumstàncies del cas i, si escau, que s'adoptin les mesures oportunes per eliminar la discriminació. Tanmateix, en el supòsit que no sigui competent per fer-ho, ha de comunicar els fets de forma immediata a l'autoritat competent, d'acord amb el que s'estableix als apartats 1 i 2 anteriors.
4. Poden intervenir com a part interessada en els procediments administratius, en interès de la persona o les persones afectades, i sempre que comptin amb la seva autorització, les associacions de defensa i promoció dels drets de les dones, les organitzacions sindicals, les associacions professionals de persones treballadores autònomes, les organitzacions de persones consumidores i usuàries, i les associacions i organitzacions constituïdes legalment que tinguin com a finalitat primordial la defensa i la promoció dels drets humans i desenvolupin la seva activitat en el territori andorrà. No és necessària aquesta autorització quan les persones afectades són una pluralitat indeterminada o difícil de determinar, sense perjudici de la legitimació de les persones que puguin arribar a identificar-se com a afectades.

Esmena 8**De modificació***Grup parlamentari Socialdemòcrata (6)*

Es proposa modificar l'article 26 del Projecte de Llei, tal i com segueix:

“Article 26. Tutela administrativa

1. El ministeri responsable ~~dels afers socials de la igualtat~~ és competent, amb caràcter general, per tramitar i investigar les denúncies relatives a la vulneració del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe i, si escau, per incoar el procediment administratiu sancionador corresponent. No obstant això, quan d'acord amb una norma sectorial aplicable un altre ministeri tingui atribuïda la competència sancionadora en la matèria sobre la qual recaigui la conducta presumptament lesiva del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe, correspon a aquest ministeri tramitar i investigar la denúncia i, si escau, incoar el procediment administratiu sancionador corresponent.

2. En tot cas, quan la denúncia es basi en una conducta tipificada com a infracció administrativa en aquesta Llei, però aquesta conducta no estigui prevista com a infracció administrativa per la norma sectorial aplicable, correspon al ministeri responsable ~~dels afers socials de la igualtat~~ tramitar i investigar la denúncia i, si escau, incoar el procediment administratiu sancionador corresponent.

3. Quan una autoritat pública, en ocasió de l'exercici de les seves competències, tingui coneixement d'una situació de discriminació per raó de sexe, ha de decidir necessàriament que s'investiguin les circumstàncies del cas i, si escau, que s'adoptin les mesures oportunes per eliminar la discriminació. Tanmateix, en el supòsit que no sigui competent per fer-ho, ha de comunicar els fets de forma immediata a l'autoritat competent, d'acord amb el que s'estableix als apartats 1 i 2 anteriors.

4. Poden intervenir com a part interessada en els procediments administratius, en interès de la persona o les persones afectades, i sempre que comptin amb la seva autorització, associacions **feministes i/o** de defensa i promoció dels drets de les dones, les organitzacions sindicals, les associacions professionals de persones treballadores **autònomes per compte propi**, les organitzacions de persones consumidores i usuàries, i les associacions i organitzacions constituïdes legalment que tinguin com a finalitat primordial la defensa i la promoció dels drets humans i desenvolupin la seva activitat en el territori andorrà. No és necessària aquesta autorització quan les persones afectades són una pluralitat indeterminada o difícil de determinar, sense perjudici de la legitimació de les persones que puguin arribar a identificar-se com a afectades.”

MOTIVACIÓ

1. Els canvis proposats per als apartats 1 i 2 són per coherència amb el recent canvi de nomenclatura ministerial.

2. El canvi proposat per a l'apartat 4, respon a la mateixa motivació que l'expressada en l'esmena precedent.

Article 27. Institut Andorrà de les Dones

1. Es crea l'Institut Andorrà de les Dones com a entitat de dret públic, amb personalitat jurídica pròpia i amb plena capacitat per complir les seves finalitats.

2. L'Institut té com a missió fonamental la promoció de la participació de les dones en la vida política, cultural, econòmica i social en igualtat de condicions i d'oportunitats que els homes, a través de l'impuls, el control i l'avaluació de les actuacions dels poders públics i les empreses que operen en territori andorrà.

3. Corresponen a l'Institut, com a mínim, les funcions següents:

a) Rebre consultes i fer propostes en relació amb les mesures del Programa per a la igualtat efectiva de dones i homes que han d'aprovar el Govern i els Comuns.

b) Rebre consultes i fer propostes en relació amb l'activitat de l'Observatori de la Igualtat.

c) Establir directrius d'actuació i vetllar per la igualtat d'oportunitats de dones i homes i per la no-discriminació per raó de sexe en la programació, en els continguts i en la publicitat als mitjans de comunicació, i evitar la transmissió d'una imatge estereotipada de dones i homes, així com d'una imatge sexualitzada de les dones.

d) Proposar al Govern i als comuns campanyes de sensibilització en matèria d'igualtat de tracte i d'oportunitats de dones i homes i de no-discriminació.

e) Fomentar les relacions amb altres organismes de dones a escala internacional.

f) Representar les dones del Principat d'Andorra en tots els espais de trobada i debat públic, nacionals i internacionals, sobre dones.

g) Fiscalitzar el compliment per part del Principat d'Andorra de les obligacions derivades de la ratificació dels convenis internacionals en matèria d'igualtat de tracte i d'oportunitats i de no-discriminació entre dones i homes.

h) Actuar com a òrgan consultiu del Consell General, del Govern i dels comuns, i d'altres òrgans de les administracions públiques que així ho prevegin.

i) Promoure i dur a terme accions formatives en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació per raó de sexe i elaborar guies i manuals de referència per fomentar la implantació de plans i mesures d'igualtat a les empreses i a les administracions públiques, incloent-hi mesures per a la prevenció i l'abordatge de l'assetjament sexual i per raó de sexe.

j) Elaborar i mantenir actualitzada una base de dades de dones expertes en totes les matèries de rellevància científica, econòmica, social i cultural, per tal de fomentar-ne la participació en debats, anàlisis, reportatges i tertúlies sobre temes d'actualitat. Es requereix el consentiment exprés de les dones expertes per incloure-les en aquesta base de dades.

4. El règim de funcionament, les competències i la composició de l'Institut Andorrà de les Dones s'estableixen per la via reglamentària.

No obstant, l'Institut ha d'estar integrat, almenys, per dos persones designades pel Consell General per majoria de dos terços, dos persones designades pel Govern a proposta del Cap de Govern i del Ministeri competent en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació, i una persona designada a proposta dels set comuns d'Andorra.

L'Institut ha d'elaborar anualment un informe d'avaluació de la situació pel que fa a la igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes al Principat. Així mateix, i atenent als resultats de l'informe d'avaluació, l'Institut ha d'elaborar anualment un pla de treball amb indicació dels objectius i mesures concretes que cal dur a terme per superar els obstacles que impedeixen la igualtat efectiva de dones i homes al Principat.

Esmena 9

De modificació

Grup parlamentari Demòcrata + Grup parlamentari Liberal (3)

Es proposa modificar el redactat de l'apartat 3, punts j) i introduir un apartat k) de l'article 27, referent a l'Institut Andorrà de les Dones.

“Article 27. *Institut Andorrà de les Dones*

(...)

3. Corresponen a l'Institut, com a mínim, les funcions següents:

(...)

j) Elaborar i mantenir actualitzada una base de dades de dones expertes en totes les matèries de rellevància científica, econòmica, social i cultural, **d'acord amb la llei de protecció de dades**, per tal de fomentar-ne la participació en debats, anàlisis, reportatges i tertúlies sobre temes d'actualitat. Es requereix el consentiment exprés de les dones expertes per incloure-les en aquesta base de dades.

k) Organitzar taules de treball que han d'integrar representants, com a mínim, de l'Administració general i les administracions comunals, institucions públiques i privades, així com una persona designada per les associacions degudament constituïdes, l'objectiu de les quals es relacioni directament amb les finalitats establertes en aquesta llei. La participació en aquestes taules de treball no és en cap cas remunerada. (...).”

Motivació: Es proposa afegir aquest redactat al punt j) per precisar de manera expressa que aquesta base de dades sobre dones expertes es realitzi d'acord amb la llei de protecció de dades. S'afegeix el punt k) per garantir l'organització de taules de treball, amb participació de les associacions l'objectiu de les quals es relacioni directament amb les finalitats establertes en aquesta llei, afavorint d'aquesta manera una millor implementació de la llei en la nostra societat.

Esmena 10

De modificació

Grup parlamentari Socialdemòcrata (7)

Es proposa modificar l'article 27 del Projecte de llei, tal i com segueix:

“Article 27. *Institut Andorrà de les Dones*

1. Es crea l'Institut Andorrà de les Dones com a entitat de dret públic, **adscriu al Consell General**, amb personalitat jurídica i **pressupost propi** i amb plena capacitat per complir les seves finalitats.

2. L'Institut té com a missió fonamental la promoció de la participació de les dones en la vida política, cultural, econòmica i social en igualtat de condicions i d'oportunitats que els homes, a través de l'impuls, el control i l'avaluació de les actuacions dels poders públics i les empreses que operen en territori andorrà.

3. Corresponen a l'Institut, com a mínim, les funcions següents:

a) Rebre consultes i fer propostes en relació amb les mesures del Programa per a la igualtat efectiva de dones i homes que han d'aprovar el Govern i els Comuns.

b) Rebre consultes i fer propostes en relació amb l'activitat de l'Observatori de la Igualtat.

c) Establir directrius d'actuació i vetllar per la igualtat d'oportunitats de dones i homes i per la no-discriminació per raó de sexe en la programació, en els continguts i en la publicitat als mitjans de comunicació, i evitar la transmissió d'una imatge estereotipada de dones i homes, així com d'una imatge sexualitzada de les dones.

d) Proposar al Govern i als comuns campanyes de sensibilització en matèria d'igualtat de tracte i d'oportunitats de dones i homes i de no-discriminació.

e) Fomentar les relacions amb altres organismes de dones a escala internacional.

f) Representar les dones del Principat d'Andorra en tots els espais de trobada i debat públic, nacionals i internacionals, sobre dones.

g) Fiscalitzar el compliment per part del Principat d'Andorra de les obligacions derivades de la ratificació dels convenis internacionals en matèria d'igualtat de tracte i d'oportunitats i de no-discriminació entre dones i homes.

h) Actuar com a òrgan consultiu del Consell General, del Govern i dels comuns, i d'altres òrgans de les administracions públiques que així ho prevegin.

i) Promoure i dur a terme accions formatives en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació per raó de sexe i elaborar guies i manuals de referència per fomentar la implantació de plans i mesures d'igualtat a les empreses i a les administracions públiques, incloent-hi mesures per a la prevenció i l'abordatge de l'assetjament sexual i per raó de sexe.

j) Elaborar i mantenir actualitzada una base de dades de dones expertes en totes les matèries de rellevància científica, econòmica, social i cultural, per tal de fomentar-ne la participació en debats, anàlisis, reportatges i tertúlies sobre temes d'actualitat. Es requereix el consentiment exprés de les dones expertes per incloure-les en aquesta base de dades.

k) Elaborar les directrius, col·laborar en el disseny dels plans i programes necessaris en totes les administracions públiques, impulsant la seva aplicació.

l) Dissenyar estratègies de transversalitat que garanteixin que totes les polítiques incorporin la perspectiva de gènere i de les dones.

m) Realitzar el seguiment de la legislació vigent i la seva aplicació, proposant les reformes necessàries per aconseguir la igualtat efectiva.

n) Estudiar la situació de la dona en tots els àmbits de la vida en estreta col·laboració amb l'Observatori de la Igualtat.

o) Informar a la ciutadania, realitzant campanyes de sensibilització, promoció i difusió.

p) Crear eines per visibilitzar el talent femení i les aportacions de les dones en tots els àmbits professionals i de coneixement.

q) Col·laborar en l'elaboració de plans d'igualtat a tots els nivells.

r) Regular la tasca dels mitjans de comunicació en el compliment de la promoció de la igualtat a través d'auditories de gènere als continguts informatius.

4. El règim de funcionament, les competències i la composició de l'Institut Andorrà de les Dones s'estableixen per la via reglamentària.

No obstant, l'Institut ha d'estar integrat, almenys, per **persones de reconeguda trajectòria en l'àmbit de la igualtat de gènere, d'entre les quals**, dos persones designades pel Consell General per majoria de dos terços, dos persones designades pel Govern a proposta del Cap de Govern i del Ministeri competent en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació, i una persona designada a proposta dels set comuns d'Andorra.

L'Institut ha d'elaborar anualment un informe d'avaluació de la situació pel que fa a la igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes al Principat. Així mateix, i atenent als resultats de l'informe d'avaluació, l'Institut ha d'elaborar anualment un pla de treball amb indicació dels objectius i mesures concretes que cal dur a terme per superar els obstacles que impedeixen la igualtat efectiva de dones i homes al Principat.”

MOTIVACIÓ

La llei presenta l'IAD com un òrgan consultiu i per fer propostes. Considerem que l'Institut de les Dones ha de ser un òrgan executiu, autònom, amb independència pressupostària i que actuï per delegació o comissionat del Consell General per tal de promoure les condicions necessàries per aconseguir la igualtat efectiva entre dones i homes i l'eliminació de totes les formes de discriminació.

Per això, a banda de la cerca de més autonomia (amb l'adscripció al Consell General), proposem més funcions de política activa i un canvi en la designació dels membres, per tal d'incloure al menys dos perfils tècnics estables, que assegurin la continuïtat de la feina.

Article 28. Raonador del Ciutadà

1. D'acord amb el que disposa l'article 28 de la Llei 13/2019, del 15 de febrer, per a la igualtat de tracte i la no-discriminació, la persona que ocupa el càrrec de Raonador del Ciutadà és competent per rebre i tramitar les queixes i les reclamacions que concerneixen les relacions de les ciutadanes i els ciutadans amb les administracions públiques i les altres entitats públiques, i amb les persones o les entitats privades, en relació amb la defensa i la protecció del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe.

2. La persona que ocupa el càrrec de Raonador del Ciutadà ha de vetllar perquè l'actuació de les persones o les entitats públiques o privades, inclosos els mitjans de comunicació, respectin la igualtat entre dones i homes i perquè s'adoptin les mesures necessàries per evitar qualsevol tipus de discriminació, directa o indirecta, per raó de sexe.

3. La persona que ocupa el càrrec de Raonador del Ciutadà pot actuar d'ofici o a instància de part. No obstant això, no pot intervenir arran de les queixes i les reclamacions que se li plantegin en assumptes en els quals s'hagi instat un procés davant d'un òrgan judicial, ni pot anul·lar o modificar un acte administratiu, i s'ha de limitar a fer les recomanacions i els suggeriments que estimi oportuns.

4. El procediment d'actuació de la persona que ocupa el càrrec de Raonador del Ciutadà es regeix per la normativa específica aplicable.

Títol III. Polítiques públiques per a la igualtat efectiva de dones i homes

Capítol primer. Criteris generals d'actuació dels poders públics

Article 29. Transversalitat del principi d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes

Les administracions públiques, els organismes autònoms, les societats i els organismes públics vinculats o que en depenen han d'incorporar de forma transversal el principi d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en totes les seves actuacions i en la definició, pressupostació, implementació i avaluació de totes les polítiques públiques.

Article 30. Informes d'impacte de gènere

Els projectes i proposicions de disposicions normatives de caràcter general, incloent-hi els pressuposts anuals de les administracions, els comuns, els organismes i les entitats vinculades o que en depenen, així com els plans i els programes d'especial rellevància econòmica, social i cultural que se sotmetin a l'aprovació del Consell de Ministres i dels consells comunals, han d'incloure un informe sobre llur impacte de gènere que faci visible l'impacte diferenciat sobre les dones i els homes de les mesures projectades, i atengui especialment els factors interseccionals i les situacions d'especial vulnerabilitat de determinats col·lectius de dones.

Esmena 11

De modificació

Grup parlamentari Demòcrata + Grup parlamentari Liberal (4)

Es proposa suprimir un concepte al redactat de l'article 30 quedant el redactat de la següent manera:

"Article 30. Informes d'impacte de gènere

Els projectes ~~i proposicions~~ de disposicions normatives de caràcter general, incloent-hi els pressuposts anuals de les administracions, els comuns, els organismes i les entitats vinculades o que en depenen, així com els plans i els programes d'especial rellevància econòmica, social i cultural que se sotmetin a l'aprovació del Consell de Ministres i dels consells comunals, han d'incloure un informe sobre llur impacte de gènere que faci visible l'impacte diferenciat sobre les dones i els homes de les mesures projectades, i atengui

especialment els factors interseccionals i les situacions d'especial vulnerabilitat de determinats col·lectius de dones”.

Motivació:

Es suprimeix el concepte proposicions perquè el Reglament del Consell, a l'article 103, apartat 1, no estableix una obligació, i d'aprovar-se el redactat, suposaria la modificació del mateix.

“(…) les proposicions de llei, amb l'exposició de motius corresponent, es presentaran per mitjà d'un escrit dirigit a la Sindicatura, acompanyades d'una memòria justificativa, i sempre que sigui possible, d'una memòria econòmica i d'una memòria justificativa de que la iniciativa legislativa contempla de manera adequada la perspectiva de gènere, així com dels antecedents necessaris per poder-s'hi pronunciar.”

Esmena 12

De modificació

Grup parlamentari Socialdemòcrata (8)

Es proposa modificar l'article 30 del Projecte de Llei, tal i com segueix:

“Article 30. Informes d'impacte de gènere

Els projectes i proposicions de disposicions normatives de caràcter general, incloent-hi els pressuposts anuals de les administracions, els comuns, els organismes i les entitats vinculades o que en depenen, així com els plans i els programes d'especial rellevància econòmica, social i cultural que se sotmetin a l'aprovació **del Consell General**, del Consell de Ministres i dels consells comunals, han d'incloure un informe sobre llur impacte de gènere que faci visible l'impacte diferenciat sobre les dones i els homes de les mesures projectades, i atengui especialment els factors interseccionals i les situacions d'especial vulnerabilitat de determinats col·lectius de dones.

Els informes d'impacte de gènere seran avaluats per l'Institut Andorrà de les Dones per tal d'acreditar que el seu disseny, objectius i contingut respon a les exigències previstes en aquest article, sens perjudici que els incompliments reiterats a tal efecte per part dels subjectes obligats, puguin incórrer en responsabilitat administrativa.”

MOTIVACIÓ

Cal recordar, en el sentit de la mesura proposada, una de les recomanacions del CEDAW en el marc del 4t cicle d'avaluació a Andorra, que es transcriu literalment del text en castellà de les conclusions de l'avaluació:

d) Fortalezca sus mecanismos de evaluación del impacto a fin de garantizar una supervisión adecuada de sus políticas de igualdad de género y que se evalúen dichas políticas y su implementación.

Article 31. Presència equilibrada de dones i homes

1. Els poders públics, els organismes vinculats o dependents i les entitats que rebin ajuts o subvencions públiques han d'atendre el principi de composició equilibrada de dones i

homes en els nomenaments dels càrrecs directius i en els òrgans col·legiats i consultius de les administracions, excepte per raons objectives degudament motivades.

2. Aquest principi també s'ha d'observar en els nomenaments que correspongui fer a les administracions públiques en els òrgans directius de les empreses amb capital social públic.

3. Aquest principi no s'aplica a la composició dels òrgans constituïts per a la promoció específica dels drets i els interessos de les dones, que poden tenir una composició exclusivament femenina.

Article 32. Recollida de dades, estadístiques i estudis

1. Les administracions públiques, els organismes vinculats o dependents i les entitats que rebin ajuts o subvencions públiques, en tots els seus estudis, enquestes, recollida de dades i estadístiques han d'incloure sistemàticament la variable de sexe.

2. En particular, les administracions públiques han de dur a terme la recollida i l'explotació de dades sobre totes les formes de violència envers les dones, diferenciades de les relatives a la violència domèstica. Així mateix, han de dur a terme la recollida i explotació de dades sobre les discriminacions múltiples i sobre els plans d'igualtat de les administracions públiques i les empreses.

A aquest efecte, les administracions públiques amb competències en matèria de justícia i el Cos de Policia han de crear un sistema integral, compartit i amb una estructura i uns criteris homogenis de recollida de dades sobre totes les formes de violència contra les dones, diferenciant-les de les dades relatives a la violència domèstica, que permeti distingir tots els tipus de violència i la naturalesa, la gravetat i la durada de les penes imposades, així com sobre l'emissió de mesures de protecció, incloent-hi el nombre de mesures de protecció sol·licitades i el de les concedides, el nombre d'incompliments d'aquestes mesures i les sancions imposades com a conseqüència d'aquests incompliments, amb dades desagregades en funció del sexe, l'edat de la víctima i de l'agressor i llur vincle.

Esmena 13

De modificació

Grup parlamentari Socialdemòcrata (9)

Es proposa modificar l'article 32 del Projecte de Llei, tal i com segueix:

“Article 32. Recollida de dades, estadístiques i estudis

(...)

3. Amb una periodicitat al menys anual, les administracions públiques que tractin les dades contingudes en l'apartat 2 tracten de forma transversal i des d'una perspectiva integral les qüestions relacionades amb les estadístiques necessàries per a dissenyar polítiques de igualtat de gènere.

A iniciativa del Ministeri titular d'Igualtat, de l'Institut Andorrà de les Dones o de l'Observatori de la Igualtat es poden dissenyar estadístiques que comportin la cessió de les dades de titularitat d'altres àrees de l'administració, quan siguin necessàries per a la definició de polítiques públiques vinculades a la igualtat de gènere.”

MOTIVACIÓ

Cal dissenyar mecanismes de coordinació entre les entitats que gestionen dades necessàries per a l'elaboració d'estadístiques relatives a les polítiques d'igualtat de gènere. La cessió de les dades amb aquesta finalitat ha d'estar prevista per llei.

Capítol segon. Competències i organització administrativa

Article 33. Competències i organització administrativa

1. Els ministeris de l'Administració general i els comuns, les societats i els organismes públics vinculats o que en depenen han d'establir en llurs decrets organitzatius l'òrgan o persona responsable de l'aplicació de la transversalitat de la perspectiva de gènere en la planificació, la gestió i l'avaluació de llurs polítiques respectives.

2. Els òrgans o les persones responsables d'aplicar la transversalitat de la perspectiva de gènere tenen les funcions següents:

a) Executar plans i programes transversals de polítiques d'igualtat de gènere en l'àmbit funcional del ministeri o organisme d'acord amb les directrius i les mesures establertes en el Programa per a la igualtat efectiva de dones i homes aprovat pel Govern i pels comuns.

b) Emetre informes sobre la igualtat de dones i homes en llur àmbit funcional.

c) Integrar sistemàticament la perspectiva de gènere en totes les fases, àrees i nivells d'intervenció de llur àmbit funcional, en col·laboració i coordinació amb el ministeri competent en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació i la secretaria d'estat amb competències en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació.

d) Garantir la formació del personal dels ministeris, els departaments, els serveis i els organismes en matèria d'igualtat efectiva de dones i homes.

e) Assegurar el compliment efectiu d'aquesta Llei en l'àmbit funcional corresponent, que han de dur a terme professionals amb formació específica sobre igualtat i gènere.

f) Exercir qualsevol altra funció necessària per implantar la perspectiva de gènere.

3. El ministeri competent en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació ha d'assumir la coordinació i l'alta inspecció de l'aplicació transversal del principi d'igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes en tots els ministeris, departaments i serveis de l'Administració general, dels comuns i de les societats i organismes dependents a través de llurs òrgans competents. A aquest efecte, poden obrir expedient informatiu amb la finalitat d'efectuar observacions per escrit adreçades als òrgans administratius, incloent-hi el Cos de Policia i altres cossos especials, perquè integrin la perspectiva de gènere en llur actuació.

Article 34. Programa per a la igualtat efectiva de dones i homes

1. Les polítiques públiques en matèria d'igualtat de dones i homes s'articulen mitjançant l'aplicació transversal de la perspectiva de gènere en les competències que el Govern i els comuns tenen assumides, i també a través del programa quadriennal per a la igualtat efectiva de dones i homes, en què es fixen els objectius i les actuacions prioritàries.

2. El Govern i els comuns, a proposta del ministeri competent en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació, han d'aprovar, amb una periodicitat quadriennal, un programa per fomentar la igualtat efectiva de les dones i els homes. Aquests programes han d'incloure mesures específiques per afavorir la conciliació de la vida familiar i laboral.

Esmena 14

De modificació

Grup parlamentari Socialdemòcrata (10)

Es proposa modificar l'article 34 del Projecte de Llei, tal i com segueix:

“Article 34. Programa per a la igualtat efectiva de dones i homes

1. Les polítiques públiques en matèria d'igualtat de dones i homes s'articulen mitjançant l'aplicació transversal de la perspectiva de gènere en les competències que el Govern i els comuns tenen assumides, i també a través del programa quadriennal per a la igualtat efectiva de dones i homes, en què es fixen els objectius i les actuacions prioritàries, **que hauran de ser coneguts per totes les persones que tinguin un càrrec o ocupació pública.**

2. El Govern i els comuns, a proposta del ministeri competent en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació, han d'aprovar, amb una periodicitat quadriennal, un programa per fomentar la igualtat efectiva de les dones i els homes. Aquests programes han d'incloure mesures específiques per afavorir la conciliació de la vida familiar i laboral.”

MOTIVACIÓ

Considerem necessari que les persones amb responsabilitats públiques tinguin un mínim de formació en matèria de igualtat.

Article 35. Observatori de la Igualtat

1. L'Observatori de la Igualtat, a partir d'una anàlisi de la informació actualitzada sobre la situació de les dones a Andorra, ha de formular anualment recomanacions, propostes i plans d'acció adreçats a millorar o complementar les polítiques d'igualtat efectiva de dones i homes.

2. L'Observatori de la Igualtat ha de dur a terme la recollida, l'explotació i l'anàlisi de dades sobre totes les formes de violència contra les dones, diferenciant-les de les relatives a la violència domèstica i incloent-hi l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe. Així mateix, ha de dur a terme la recollida, l'explotació i l'anàlisi de dades sobre les discriminacions múltiples i interseccionals i sobre els plans d'igualtat de les administracions públiques i les empreses.

Capítol tercer. Polítiques públiques per a la igualtat efectiva de dones i homes

Article 36. Benestar social i famílies

1. Les administracions públiques han d'establir programes de cohesió social i d'inclusió específics per als col·lectius de dones més desfavorits, en particular, les que són víctimes

de discriminació múltiple i interseccional, i garantir la cobertura de les seves necessitats vitals bàsiques.

2. Les administracions públiques han d'establir serveis i prestacions específiques adreçades a les dones víctimes de violència de gènere i a llurs filles i fills, i garantir la cobertura de les seves necessitats vitals bàsiques.

3. Les administracions públiques han de crear i mantenir els serveis públics i comunitaris de proximitat necessaris per garantir una oferta suficient, assequible i de qualitat per a l'atenció de les persones en situació de dependència.

4. Les administracions públiques han d'actuar sobre les causes de la feminització de la pobresa i adoptar les mesures necessàries per erradicar la pobresa en dones grans.

5. Les administracions públiques han de desenvolupar polítiques de suport a les famílies que:

a) Incorporin el reconeixement de la diversitat familiar i fomentin la corresponsabilitat en la cura d'infants i de persones grans o dependents.

b) Adoptin mesures que garanteixin els drets d'infants, adolescents i joves, en particular, per lluitar contra la pobresa infantil.

c) Impulsin programes específics de suport integral a les famílies monoparentals.

d) Creïn les prestacions i els serveis de proximitat necessaris per afavorir l'atenció a la infància i a les persones dependents a fi de facilitar el compliment de les responsabilitats familiars.

6. Les administracions públiques competents en matèria de serveis socials han de dur a terme la recollida i el tractament diferenciat de les situacions de violència contra les dones, amb dades desglossades per sexe i edat de la víctima i de l'agressor i llur vincle, així com per tipus de violència i tipus d'intervenció per part dels serveis socials.

Article 37. *Campanyes de sensibilització i informació*

1. Els poders públics han de promoure i llançar campanyes periòdiques de sensibilització sobre les desigualtats que pateixen les dones amb la finalitat d'eliminar els estereotips de gènere presents a la societat. En particular, han de promoure i llançar campanyes periòdiques de sensibilització sobre la violència de gènere contra les dones, i incloure-hi informació pràctica sobre les vies de prevenció, abordatge i tutela davant d'aquestes situacions.

2. Els poders públics han de dur a terme igualment campanyes de sensibilització sobre l'ús sexista indegut de les xarxes socials i d'Internet i sobre les situacions de risc a què infants i joves es poden enfrontar, i incloure-hi informació pràctica sobre les vies de prevenció, abordatge i tutela davant d'aquestes situacions.

Esmena 15

De modificació

Grup parlamentari Socialdemòcrata (11)

Es proposa modificar l'article 37 del Projecte de Llei, tal i com segueix:

“Article 37. Campanyes de sensibilització i informació

1. Els poders públics han de promoure i llançar campanyes periòdiques de sensibilització sobre les desigualtats que pateixen les dones amb la finalitat d’eliminar els estereotips i **rols** de gènere presents a la societat. En particular, han de promoure i llançar campanyes periòdiques de sensibilització sobre la violència de gènere contra les dones, i incloure-hi informació pràctica sobre les vies de prevenció, abordatge i tutela davant d’aquestes situacions. (...)”

MOTIVACIÓ

De cara a les campanyes de sensibilització i informació s’ha d’actuar no només en contra dels estereotips sinó també dels rols de gènere.

Article 38. Contractació, subvencions i ajuts públics

1. Les administracions públiques, a través dels seus òrgans de contractació, poden incloure criteris d’adjudicació dels contractes públics amb la finalitat de promoure la igualtat entre dones i homes, d’acord amb la legislació de contractació pública.

2. Les administracions públiques poden incloure a les bases reguladores de les subvencions i els ajuts públics la valoració d’actuacions de consecució efectiva de la igualtat entre dones i homes per part dels subjectes o entitats sol·licitants.

3. Les administracions públiques i els organismes i les entitats que en depenen han de denegar l’atorgament de subvencions, beques o qualsevol altre tipus de subvenció o ajut públic a les empreses i entitats sol·licitants sancionades per resolució administrativa ferma o condemnades per sentència judicial ferma per conductes discriminatòries per raó de sexe en els tres anys anteriors, comptats des de la data de presentació de la sol·licitud corresponent. A aquest efecte, les empreses i les entitats sol·licitants han de presentar una declaració responsable del fet de no haver estat objecte de sancions administratives fermes ni de sentències condemnatòries fermes en els tres anys anteriors a la data de presentació de la sol·licitud corresponent.

Esmena 16**De modificació**

Grup parlamentari Socialdemòcrata (12)

Es proposa modificar l’article 38 del Projecte de Llei, tal i com segueix:

“Article 38. Contractació, subvencions i ajuts públics

1. Les administracions públiques, a través dels seus òrgans de contractació, ~~poden~~ **han d’incloure** criteris d’adjudicació dels contractes públics amb la finalitat de promoure la igualtat entre dones i homes, d’acord amb la legislació de contractació pública.

2. Les administracions públiques ~~poden~~ **han d’incloure** a les bases reguladores de les subvencions i els ajuts públics la valoració d’actuacions de consecució efectiva de la igualtat entre dones i homes per part dels subjectes o entitats sol·licitants.

(...)”

MOTIVACIÓ

Els criteris per a l'afavoriment dels ajuts/subvencions públics atenent a que s'hagin implementat mesures que afavoreixin la igualtat en el sí de les entitats, han de ser obligatoris i no una simple possibilitat.

Article 39. Creació artística i cultural

1. Les administracions públiques, els organismes i les entitats que participin en el sistema de gestió cultural han d'eliminar tot tipus de discriminació per raó de sexe i han de promoure la igualtat d'oportunitats de dones i homes en la creació artística i cultural i en la seva difusió.
2. Les administracions públiques amb competències en matèria de gestió cultural han de donar suport i visibilitat a la creació artística i cultural d'autoria femenina amb la finalitat de garantir la igualtat efectiva d'oportunitats de dones i homes.
3. Les administracions públiques amb competències en matèria de gestió cultural han de promoure la presència equilibrada de dones i homes en l'oferta artística i cultural i en la composició dels òrgans consultius i de decisió que hi hagi dins l'organigrama artístic i cultural.
4. Les administracions públiques amb competències en matèria de gestió cultural han d'impulsar actuacions que facin visibles el llegat històric i les aportacions de les dones al patrimoni artístic i cultural del Principat d'Andorra.

Esmena 17

De modificació

Grup parlamentari Socialdemòcrata (13)

Es proposa modificar l'article 39 del Projecte de Llei, tal i com segueix:

“Article 39. Creació artística i cultural ~~Cultura~~

1. Les administracions públiques han d'adoptar les mesures necessàries per a garantir el dret de les dones a la cultura, a ser considerades agents culturals i a visibilitzar la cultura que els és pròpia.

~~2.~~ Les administracions públiques, els organismes i les entitats que participin en el sistema de gestió cultural han d'eliminar tot tipus de discriminació per raó de sexe i han de promoure la igualtat d'oportunitats de dones i homes en la creació artística i cultural i en la seva difusió.

Tanmateix han de garantir que les produccions culturals públiques incorporin una visió no sexista i no androcèntrica, i vetllar per a que en les manifestacions culturals de qualsevol mena no es fomentin estereotips ni prejudicis sexistes, i promoure la creació i la divulgació d'obres que presentin aspectes formals favorables a la superació de l'androcentrisme i del sexisme, al coneixement de la diversitat ètnica, cultural i funcional dels diferents col·lectius de dones, i a la visualització de les diferents orientacions sexuals o identitàries de les dones.

~~3.~~ Les administracions públiques amb competències en matèria de gestió cultural han de donar suport, **per mitjà essencialment d'incentius econòmics**, i visibilitat a la creació artística i cultural d'autoria femenina amb la finalitat de garantir la igualtat efectiva d'oportunitats de dones i homes.

34. Les administracions públiques amb competències en matèria de gestió cultural han de promoure la presència equilibrada de dones i homes en l'oferta artística i cultural i en la composició dels òrgans consultius i de decisió, **així com en els jurats**, que hi hagi dins l'organigrama artístic i cultural.

45. Les administracions públiques amb competències en matèria de gestió cultural han d'impulsar actuacions que facin visibles el llegat històric i les aportacions de les dones al patrimoni artístic i cultural del Principat d'Andorra

6. Les administracions públiques amb competències en matèria de gestió cultural no han de permetre l'organització, ni la realització d'activitats cultural son no es permeti o s'obstaculitzi la participació a les dones."

MOTIVACIÓ

S'estableixen mesures d'acció positiva per tal de fomentar la participació cultural de les dones, que pretenen anar corregint progressivament l'impacte de la invisibilització de les dones en la tradició cultural.

Article 40. Educació i lleure

1. El sistema educatiu andorrà ha d'incloure entre els seus objectius el foment de la igualtat efectiva de dones i homes, la visibilitat i el reconeixement de la contribució històrica de les dones, l'eliminació del llenguatge sexista i dels estereotips de gènere, l'educació sexual en igualtat i en llibertat, la lluita contra la violència envers les dones i contra la LGBTI-fòbia.

En particular, per tal de fer efectius aquests objectius, el sistema educatiu andorrà ha de dur a terme les actuacions següents:

a) La introducció del principi d'igualtat de tracte i no-discriminació de dones i homes en la programació educativa i els currículums escolars de tots els nivells a fi de garantir una educació lliure de biaixos sexistes i androcèntrics.

b) L'eliminació dels continguts sexistes i els estereotips de gènere en les activitats, en els continguts i en els materials educatius.

c) La visibilitat i el reconeixement de les aportacions històriques de les dones en tots els àmbits del coneixement.

d) La formació de l'alumnat en la corresponsabilitat en el repartiment de les responsabilitats domèstiques i familiars.

e) El reconeixement del valor social de les tasques de cura de les persones dependents.

f) L'orientació acadèmica i professional de l'alumnat lliure de condicionants de gènere.

g) La capacitació i l'orientació de les alumnes cap a estudis i professions relacionades amb la programació informàtica, les matemàtiques i altres disciplines científiques i tecnològiques a fi d'evitar la bretxa digital de gènere i garantir una ocupació femenina de qualitat.

h) La formació de l'alumnat en l'ús no sexista ni androcèntric del llenguatge i la comunicació audiovisual.

- i) La formació de l'alumnat en el coneixement, la prevenció i l'abordatge de la violència de gènere contra les dones i les seves causes, incloent-hi les conductes constitutives d'assetjament sexual i assetjament per raó de sexe.
- j) L'adopció de mesures perquè l'ús de l'espai i la participació d'ambdós sexes en les activitats escolars es produeixi d'una manera equilibrada.
- k) La promoció de treballs de recerca amb perspectiva de gènere que permetin conèixer i divulgar la situació i les necessitats específiques de les dones.
- l) La promoció i la implantació de programes específics en matèria d'educació afectiva i sexual respectuosa envers les dones i sense prejudicis per raó d'orientació sexual.
- m) La formació i la capacitació inicial i permanent del personal docent en la igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes, especialment en matèria de violència contra les dones.
- n) La promoció de la presència equilibrada de dones i homes en els consells escolars i en els òrgans de govern dels centres docents, facilitant que les persones que en formen part rebin formació específica en matèria de coeducació.
- o) La sensibilització de l'alumnat sobre la importància dels jocs, les joguines, els videojocs, els materials audiovisuals i altres publicacions en la transmissió dels estereotips de gènere.
- p) La promoció de la sensibilització de les famílies en matèria d' igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes, a través de les associacions de mares i pares.
2. Els centres educatius, públics i privats, han de garantir l'existència d'un òrgan o persona responsable del disseny, l'impuls i la implementació de la perspectiva de gènere en totes les àrees educatives i de gestió de personal. A aquests efectes, les persones encarregades d'aquesta funció han de rebre formació específica en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes.
3. Els poders públics han de garantir la igualtat de tracte i no-discriminació per raó de sexe en l'educació, en el lleure i en les activitats extraescolars.

Esmena 18

De modificació

Grup parlamentari Socialdemòcrata (14)

Es proposa modificar l'article 40 del Projecte de Llei, tal i com segueix:

“Article 40. Educació i lleure

1. El sistema educatiu andorrà **es subjecta al principi de coeducació i, per tant**, ha d'incloure entre els seus objectius el foment de la igualtat efectiva de dones i homes, la visibilitat i el reconeixement de la contribució històrica de les dones, l'eliminació del llenguatge sexista i dels estereotips de gènere, l'educació sexual en igualtat i en llibertat, la lluita contra la violència envers les dones i contra la LGBTI-fòbia.

En particular, per tal de fer efectius aquests objectius, el sistema educatiu andorrà ha de dur a terme les actuacions següents:

- a) La introducció del principi d'igualtat de tracte i no- discriminació de dones i homes en la programació educativa i els currículums escolars de tots els nivells a fi de garantir una educació lliure de biaixos sexistes i androcèntrics.
- b) L'eliminació dels continguts sexistes i els estereotips de gènere en les activitats, en els continguts i en els materials educatius.
- c) La visibilitat i el reconeixement de les aportacions històriques de les dones en tots els àmbits del coneixement.
- d) La formació de l'alumnat en la corresponsabilitat en el repartiment de les responsabilitats domèstiques i familiars.
- e) El reconeixement del valor social de les tasques de cura de les persones dependents.
- f) L'orientació acadèmica i professional de l'alumnat lliure de condicionants de gènere.
- g) La capacitació i l'orientació de les alumnes cap a estudis i professions relacionades amb la programació informàtica, les matemàtiques i altres disciplines científiques i tecnològiques a fi d'evitar la bretxa digital de gènere i garantir una ocupació femenina de qualitat.
- h) La formació de l'alumnat en l'ús no sexista ni androcèntric del llenguatge i la comunicació audiovisual.
- i) La formació de l'alumnat en el coneixement, la prevenció i l'abordatge de la violència de gènere contra les dones i les seves causes, incloent-hi les conductes constitutives d'assetjament sexual i assetjament per raó de sexe.
- j) L'adopció de mesures perquè l'ús de l'espai i la participació d'ambdós sexes en les activitats escolars es produeixi d'una manera equilibrada.
- k) La promoció de treballs de recerca amb perspectiva de gènere que permetin conèixer i divulgar la situació i les necessitats específiques de les dones.
- l) La promoció i la implantació de programes específics en matèria d'educació afectiva i sexual respectuosa envers les dones i sense prejudicis per raó d'orientació sexual **que, entre altres, contraresti la imatge de la dona com a objecte sexual i contra la violència envers les dones.**
- m) La formació de l'alumnat en la prevenció d'embarassos no desitjats i de malalties de transmissió sexual.**
- nn) La formació i la capacitació inicial i permanent del personal docent en **coeducació** i la igualtat de tracte i no- discriminació entre dones i homes, especialment en matèria de violència contra les dones. **El contingut mínim d'aquesta formació i capacitació estarà supervisat pel ministeri competent en igualtat, per tal que s'integri una perspectiva transversal en la matèria.**
- no) La promoció de la presència equilibrada de dones i homes en els consells escolars i en els òrgans de govern dels centres docents, facilitant que les persones que en formen part rebin formació específica en matèria de coeducació.
- op) La sensibilització de l'alumnat sobre la importància dels jocs, les joguines, els videojocs, els materials audiovisuals i altres publicacions en la transmissió dels estereotips de gènere.

pq) La promoció de la sensibilització de les famílies en matèria d'~~igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes~~ **de coeducació**, a través de les associacions de mares i pares.

2. Els centres educatius, públics i privats, han de garantir l'existència d'un òrgan o persona responsable del disseny, l'impuls i la implementació de la perspectiva de gènere **i la coeducació** en totes les àrees educatives i de gestió de personal. A aquests efectes, les persones encarregades d'aquesta funció han de rebre formació específica en **la matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes**.

3. Els poders públics han de garantir la igualtat de tracte i no-discriminació per raó de sexe en l'educació, en el lleure i en les activitats extraescolars.”

MOTIVACIÓ

Ens sembla absolutament necessari incloure el principi de la coeducació, un concepte holístic i molt més ampli que el principi de igualtat de tracte i no discriminació (inclòs en el primer).

Altrament cal reforçar l'educació sexual i afectiva i observar una perspectiva transversal i integradora en la matèria.

Article 41. Ensenyament superior i universitari

1. Les institucions, públiques i privades, que desenvolupin ensenyament superior al Principat i les universitats han de garantir la introducció de la perspectiva de gènere en tots els àmbits del coneixement, en l'activitat acadèmica i investigadora i en la gestió de llur personal. En particular, han de:

a) Garantir la introducció de la perspectiva de gènere en l'oferta formativa.

b) Vetllar per un ús no sexista del llenguatge i dels continguts audiovisuals en totes les seves comunicacions.

c) Donar visibilitat a les aportacions científiques i acadèmiques de les dones.

d) Promoure les activitats docents i els treballs de recerca especialitzats en igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes.

e) Dur a terme accions per equilibrar la presència de tots dos sexes en tots els estudis, especialment en les disciplines en què un dels dos sexes es troba significativament subrepresentat.

f) Garantir la formació en igualtat de tracte i no-discriminació per raó de sexe del personal al seu servei, especialment en matèria de violència contra les dones.

g) Garantir la igualtat efectiva de dones i homes en la carrera docent i investigadora, així com entre el personal d'administració i serveis, i atorgar preferència a les dones, en igualtat de condicions d'idoneïtat, per ocupar posicions en què estiguin subrepresentades.

h) Promoure la representació equilibrada de dones i homes en els òrgans col·legiats i en tots els àmbits de presa de decisions.

i) Elaborar un pla d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en l'accés, la promoció i les condicions laborals del personal administratiu i tècnic i del personal docent i investigador.

j) Articular mesures específiques de prevenció i abordatge de l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe.

k) Garantir que les avaluacions del personal docent i investigador dutes a terme pels òrgans competents tinguin en compte la perspectiva de gènere i la no-discriminació, ni directa ni indirecta, per raó de sexe.

2. Els centres d'ensenyament superior i universitari han de garantir l'existència d'un òrgan o persona responsable del disseny, l'impuls, la implementació i l'avaluació de la perspectiva de gènere en totes les àrees d'actuació, incloent-hi la gestió de personal. A aquests efectes, les persones encarregades d'aquesta funció han de rebre formació específica en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes.

3. Els poders públics han de fomentar, a través de programes i accions específiques, la presència de dones en els estudis i professions relacionades amb la programació informàtica, les matemàtiques i altres disciplines científiques i tecnològiques a fi d'evitar la bretxa digital de gènere i garantir una ocupació femenina de qualitat. Aquests programes i accions s'han d'adreçar prioritàriament al jovent en les etapes d'escolarització obligatòria.

Esmena 19

De modificació

Grup parlamentari Socialdemòcrata (15)

Es proposa modificar l'article 41 del Projecte de Llei, tal i com segueix:

“Article 41. Ensenyament superior i universitari

(...)

2. Els centres d'ensenyament superior i universitari han de garantir l'existència d'un òrgan o persona responsable del disseny, l'impuls, la implementació i l'avaluació de la perspectiva de gènere en totes les àrees d'actuació, incloent-hi la gestió de personal. A aquests efectes, les persones encarregades d'aquesta funció han de rebre formació específica en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes **i, en general, de coeducació.**

(...)”

MOTIVACIÓ

Novament, no ens podem conformar amb rebre formació específica en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes, s'ha de formar els professionals en coeducació, concepte molt més ampli.

Article 42. Esport

1. Les polítiques esportives han de fomentar la incorporació, la participació i la continuïtat de les dones en l'esport en totes les etapes de la vida. A aquest efecte, les polítiques esportives han de facilitar els recursos materials i econòmics per assolir la igualtat d'oportunitats entre dones i homes en la pràctica esportiva.

En particular, s'ha de promoure la pràctica esportiva mixta en edat escolar i l'emissió i la cobertura mediàtica en els mitjans de comunicació i en la publicitat d'activitats esportives femenines.

2. El Comitè Olímpic Andorrà, el Comitè Paralímpic Andorrà, la Fundació de l'Esport i les federacions esportives han de procurar tenir una composició equilibrada de dones i homes en els seus òrgans de govern.

Esmena 20

De modificació

Grup parlamentari Socialdemòcrata (16)

Es proposa modificar l'article 42 del Projecte de Llei, tal i com segueix:

“Article 42. Esport

1. Les polítiques esportives han de fomentar la incorporació, la participació i la continuïtat de les dones en l'esport en totes les etapes de la vida. A aquest efecte, les polítiques esportives han de facilitar els recursos materials i econòmics per assolir la igualtat d'oportunitats entre dones i homes en la pràctica esportiva. En particular, s'ha de promoure la pràctica esportiva mixta en edat escolar i l'emissió i la cobertura mediàtica en els mitjans de comunicació i en la publicitat d'activitats esportives femenines.

2. El Comitè Olímpic Andorrà, el Comitè Paralímpic Andorrà, la Fundació de l'Esport i les federacions esportives han de ~~procurar~~ tenir una composició equilibrada de dones i homes en els seus òrgans de govern.

3. Les subvencions que s'atorguin a les entitats recollides en el paràgraf precedent, han d'incloure un indicador relatiu a la composició equilibrada dels seus òrgans de govern que es traduirà en un incentiu econòmic.

Tanmateix, les entitats referides en l'apartat 2 d'aquest article, han de presentar un pla d'igualtat, amb l'establiment d'objectius anuals concrets.”

MOTIVACIÓ

Per coherència amb l'article 31 d'aquesta Llei.

Les subvencions s'han de vincular al desenvolupament de la igualtat, ja que així impulsarem més ràpidament la feminització en l'àmbit de l'esport, tradicionalment força masculinitzat.

Article 43. Jocs, joguines, videojocs, materials audiovisuals i publicacions

1. Els poders públics han de vetllar perquè els jocs, les joguines i els videojocs no responguin a estereotips de gènere ni continguin missatges o incitin a la discriminació per raó de sexe contra les dones, en particular, mitjançant la sexualització de les dones.

2. Els poders públics han de vetllar perquè no es promoguin, exposin, difonguin o projectin materials audiovisuals o publicacions que continguin discriminacions sexistes.

Article 44. Justícia

1. Els poders públics han de fomentar la integració de la perspectiva de gènere com a instrument d'interpretació i aplicació de les normes jurídiques en l'àmbit judicial. A aquest efecte, l'aplicació de la perspectiva de gènere implica partir de constatar l'existència d'una desigualtat estructural de les dones a la societat i comporta l'aplicació del principi d'igualtat de tracte i no-discriminació com a criteri d'interpretació de les normes i de decisió judicial per tal de remoure els obstacles que dificulten la igualtat efectiva de les dones.
2. Els poders públics han de garantir que les i els batlles, les magistrades i els magistrats, i les i els fiscals de tots els ordres jurisdiccionals rebin una formació completa inicial i continuada en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes, i en particular, en matèria de violència contra les dones i de discriminació múltiple i interseccional que pateixen les dones en situacions de vulnerabilitat.
3. Els poders públics han de recollir i tractar les dades desglossades per sexe en relació amb l'accés a la justícia, inclosa la participació de les dones en el sistema judicial.
4. Els poders públics han de fomentar que els organismes de professions jurídiques i judicials organitzin conferències i altres esdeveniments públics per sensibilitzar les persones professionals del dret sobre la igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes, i en particular, en matèria de violència de gènere contra les dones.

Esmena 21

De modificació

Grup parlamentari Socialdemòcrata (17)

Es proposa modificar l'article 44 del Projecte de Llei, tal i com segueix:

“Article 44. Justícia

1. Els poders públics han de fomentar la integració de la perspectiva de gènere com a instrument d'interpretació i aplicació de les normes jurídiques en l'àmbit judicial. A aquest efecte, l'aplicació de la perspectiva de gènere implica partir de constatar l'existència d'una desigualtat estructural de les dones a la societat i comporta l'aplicació del principi d'igualtat de tracte i no-discriminació com a criteri d'interpretació de les normes i de decisió judicial per tal de remoure els obstacles que dificulten la igualtat efectiva de les dones.
2. Els poders públics han de garantir que les i els batlles, les magistrades i els magistrats, i les i els fiscals de tots els ordres jurisdiccionals rebin una formació completa inicial i continuada en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes, i en particular, en matèria de violència contra les dones i de discriminació múltiple i interseccional que pateixen les dones en situacions de vulnerabilitat.
3. Els poders públics han de recollir i tractar les dades desglossades per sexe en relació amb l'accés a la justícia, inclosa la participació de les dones en el sistema judicial.

L'observatori de la igualtat desenvoluparà una línia de treball específica per al tractament de les dades relatives a la violència de gènere.

4. Els poders públics han de fomentar que els organismes de professions jurídiques i judicials organitzin conferències i altres esdeveniments públics per sensibilitzar les

persones professionals del dret sobre la igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes, i en particular, en matèria de violència de gènere contra les dones.”

MOTIVACIÓ

S'han de tenir dades específiques i desenvolupades respecte la violència de gènere per tal d'abordar aquesta problemàtica.

El tractament de les dades en matèria de violència de gènere ja es preveu en la DF8 per part del CSJ, però cal que també es tractin des de l'observatori de la igualtat per tal que s'integri la perspectiva de gènere en aquest tractament.

Article 45. Ordenació del territori, urbanisme i accés a l'habitatge

1. Les administracions públiques han d'incorporar la perspectiva de gènere en el disseny i en la configuració dels espais urbans, en la construcció d'infraestructures de serveis, en la planificació urbanística, en l'ordenació del territori i en l'accés a l'habitatge.
2. Les administracions públiques han d'incorporar en el disseny i en la configuració dels espais urbans, en la construcció d'infraestructures de serveis, en la planificació urbanística, en l'ordenació del territori i en l'accés a l'habitatge les necessitats i les prioritats derivades del treball de mercat i del domèstic i de cura de persones.
3. Les administracions públiques han de promoure l'accés de les dones a l'habitatge en igualtat d'oportunitats que els homes, així com el de col·lectius en situació de necessitat o en risc d'exclusió social, amb una atenció especial a les famílies monoparentals i a les dones víctimes de violència de gènere.
4. Les administracions públiques han de promoure un model de seguretat en els espais públics que eviti entorns i elements que puguin provocar situacions d'inseguretat per a les dones.

Esmena 22

De modificació

Grup parlamentari Socialdemòcrata (18)

Es proposa modificar l'article 45 del Projecte de Llei, tal i com segueix:

“Article 45. Ordenació del territori, urbanisme i accés a l'habitatge

(...)

5. Les administracions han de dissenyar plans específics d'afavoriment de la mobilitat de les dones que prevegin, entre altres, avantatges econòmics en els abonaments de transport públic o en la compra del primer vehicle per a dones en situació de vulnerabilitat econòmica i formació ocupacional dirigida a l'obtenció del permís de conduir.”

MOTIVACIÓ

L'ordenació del territori i l'habitatge van estretament vinculades als desplaçaments. Les dones, tradicionalment, disposen en menor mesura de vehicle propi en relació amb els homes. És per aquest motiu que cal vetllar per afavorir la mobilitat de les dones, sobretot

de les més precaritzades, per tal que disposin de més autonomia personal i de més qualitat i oportunitats en la inserció laboral.

Article 46. Participació política i social de les dones

1. Els poders públics han d'atenir-se al principi de presència equilibrada de dones i homes en el repartiment del poder polític.
2. Els poders públics han de promoure el teixit associatiu femení i tenir en consideració les aportacions que fan les associacions feministes i els col·lectius de dones i fomentar la participació de les associacions feministes i els col·lectius de dones en àmbits públics de debat.
3. Els col·legis i les agrupacions professionals i empresarials, les organitzacions sindicals, culturals i socials i els partits polítics han d'establir els mecanismes que garanteixin la participació activa de les dones, i també el seu accés als òrgans directius, amb l'objectiu d'assolir-hi la representació paritària.

Esmena 23

De modificació

Grup parlamentari Socialdemòcrata (19)

Es proposa modificar l'article 46 del Projecte de Llei, tal i com segueix:

“Article 46. Participació política i social de les dones

1. Els poders públics han d'atenir-se al principi de presència equilibrada de dones i homes en el repartiment del poder polític.
2. Els poders públics han de promoure el teixit associatiu femení i ~~tenir en consideració~~ **reconèixer i incorporar a l'agenda política** les aportacions que fan les associacions feministes i els col·lectius de dones i fomentar la participació de les associacions feministes i els col·lectius de dones en àmbits públics de debat.
3. Els col·legis i les agrupacions professionals i empresarials, les organitzacions sindicals, culturals i socials i els partits polítics han d'establir els mecanismes que garanteixin la participació activa de les dones, i ~~també el seu accés a~~ **els seus** òrgans directius **han de tenir una composició equilibrada de dones i homes.** ~~, amb l'objectiu d'assolir-hi la representació paritària.”~~

MOTIVACIÓ

Apartat 2: preferim el redactat original perquè és més vinculant.

Apartat 3: igual que en el cas de les llistes electorals, hi establím l'obligació de fixar quotes per als òrgans de decisió.

Article 47. Policia i altres cossos especials

1. Les administracions públiques han de proporcionar formació al personal del Cos de Policia sobre igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes, cibersexisme, ciberassetjament, tràfic internacional de dones amb finalitat d'explotació sexual, violència contra les dones i llurs filles i fills, discurs d'odi sexista en qualsevol mitjà, incloent-hi Internet

i les xarxes socials, i les discriminacions múltiples i interseccionals que pateixen les dones en situacions de vulnerabilitat. Així mateix, han d'oferir formació específica sobre les competències policials per confiscar i obtenir proves de comportaments sexistes i abusius contra les dones, en particular quan aquests comportaments es produeixen en línia a través d'Internet i les xarxes socials.

2. També han de facilitar els procediments de denúncia d'aquests comportaments davant del Cos de Policia, a través, en particular, de campanyes de sensibilització i informació adreçades a la ciutadania.

3. Les administracions públiques han de proporcionar a la resta de cossos especials, en particular als cossos penitenciari, de banders i de duana, formació sobre igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes, violència de gènere contra les dones i llurs filles i fills, tràfic internacional de dones amb finalitat d'explotació sexual i discriminacions múltiples i interseccionals que pateixen les dones en situacions de vulnerabilitat.

Esmena 24

De modificació

Grup parlamentari Socialdemòcrata (20)

Es proposa modificar l'article 47 del Projecte de Llei, tal i com segueix:

“Article 47. Policia i altres cossos especials

1. Les administracions públiques han de proporcionar formació al personal del Cos de Policia sobre igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes, cibersexisme, ciberassetjament, tràfic internacional de dones amb finalitat d'explotació sexual, violència contra les dones i llurs filles i fills, discurs d'odi sexista en qualsevol mitjà, incloent-hi Internet i les xarxes socials, i les discriminacions múltiples i interseccionals que pateixen les dones en situacions de vulnerabilitat. Així mateix, han d'oferir formació específica sobre les competències policials per confiscar i obtenir proves de comportaments sexistes i abusius contra les dones, en particular quan aquests comportaments es produeixen en línia a través d'Internet i les xarxes socials.

2. També han de facilitar els procediments de denúncia d'aquests comportaments davant del Cos de Policia, a través, en particular, de campanyes de sensibilització i informació adreçades a la ciutadania.

3. Les administracions públiques han de proporcionar a la resta de cossos especials, en particular als cossos penitenciari, de banders i de duana, formació sobre igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes, violència de gènere contra les dones i llurs filles i fills, tràfic internacional de dones amb finalitat d'explotació sexual i discriminacions múltiples i interseccionals que pateixen les dones en situacions de vulnerabilitat.

4. Tots els cossos especials han de reservar un 20% de les places ofertades a concurs, per a cada convocatòria, al sexe que estigui infrarepresentat fins que s'assoleixi una composició equilibrada d'ambdós sexes per a cada cos especial.”

MOTIVACIÓ

La representació equilibrada en l'àmbit professional, al menys en el públic, ha de ser equilibrada, de manera que reflecteixi la representació social i que s'acabi amb les professions feminitzades/masculinitzades.

Article 48. Salut

Les administracions públiques competents en matèria sanitària han de garantir la integració del principi d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en les polítiques de salut i en la gestió de llur personal. En particular, han d'adoptar les mesures següents:

- a) El foment de la investigació científica, la prevenció, la detecció i el tractament de les malalties que afecten especialment les dones o que tenen un impacte diferencial en les dones.
- b) La detecció precoç de les situacions de violència de gènere contra les dones.
- c) L'atenció integral de la salut afectiva, sexual i reproductiva de les dones que garanteixi el consell sexual i reproductiu, amb especial atenció a les dones adolescents, i potenciï l'empoderament de les dones en la presa de decisions respecte de l'anticoncepció i les mesures de prevenció de les malalties de transmissió sexual.
- d) La formació de l'alumnat del sistema educatiu en la prevenció d'embarassos no desitjats i de malalties de transmissió sexual.
- e) La recollida i el tractament desglossat per sexe de les dades contingudes en enquestes, estadístiques o altres sistemes d'informació mèdica i sanitària, així com la recollida i el tractament diferenciat de les situacions de violència de gènere contra les dones, amb dades desglossades per sexe i edat de la víctima i de l'agressor i llur vincle, així com per tipus de violència.
- f) La integració del principi d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en la formació del personal al servei de les organitzacions sanitàries, amb la garantia particular de la seva capacitat per detectar i atendre les situacions de violència de gènere contra les dones, especialment en els serveis d'atenció primària.
- g) La presència equilibrada de dones i homes en els llocs directius i de responsabilitat del sistema de salut.

Esmena 25

De modificació

Grup parlamentari Socialdemòcrata (21)

Es proposa modificar l'article 48 del Projecte de Llei, tal i com segueix:

“Article 48. Salut

Les administracions públiques competents en matèria sanitària han de garantir la integració del principi d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en les polítiques de salut i en la gestió de llur personal. En particular, han d'adoptar les mesures següents:

- a) El foment de la investigació científica, la prevenció, la detecció i el tractament de les malalties que afecten especialment les dones o que tenen un impacte diferencial en les dones **i de la violència obstètrica dins l'àmbit sanitari.**
- b) La detecció precoç de les situacions de violència de gènere contra les dones.
- c) L'atenció integral de la salut afectiva, sexual i reproductiva de les dones que garanteixi el consell sexual i reproductiu, amb especial atenció a les dones adolescents, i potenciï

l'empoderament de les dones en la presa de decisions respecte de **la interrupció voluntària de l'embaràs**, l'anticoncepció i les mesures de prevenció de les malalties de transmissió sexual.

d) L'accés a les tècniques de reproducció assistida de totes les dones sense discriminació, en particular, pel seu estat civil, orientació sexual o identitat de gènere.

de) La formació de l'alumnat del sistema educatiu en la prevenció d'embarassos no desitjats i de malalties de transmissió sexual.

ef) La recollida i el tractament desglossat per sexe de les dades contingudes en enquestes, estadístiques o altres sistemes d'informació mèdica i sanitària, així com la recollida i el tractament diferenciat de les situacions de violència de gènere contra les dones, amb dades desglossades per sexe i edat de la víctima i de l'agressor i llur vincle, així com per tipus de violència.

fg) La integració del principi d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en la formació del personal al servei de les organitzacions sanitàries, amb la garantia particular de la seva capacitat per detectar i atendre les situacions de violència de gènere contra les dones, especialment en els serveis d'atenció primària.

gh) La presència equilibrada de dones i homes en els llocs directius i de responsabilitat del sistema de salut.

i) La possibilitat d'interrompre voluntàriament l'embaràs en les condicions predeterminades en la llei.”

“MOTIVACIÓ

Lletra a): Hem d'evitar la violència obstètrica, de la que són víctimes moltes dones al món, pel que hem de ser proactius i fer un estudi per intentar detectar aquest tipus de violència al nostre país, i si fos el cas, posar les mesures correctores adients.

Lletra c): L'IVE forma part de la salut sexual, afectiva i reproductiva de les dones i si, tal com resa l'inici de l'apartat, el que volem és donar una atenció INTEGRAL en aquesta matèria, no podem deixar fora l'IVE.

Lletra d): No es pot tolerar cap tipus de discriminació en l'accés a les tècniques de reproducció assistida.

Lletra i): L'avortament és l'exercici del dret de la dona a decidir sobre el seu propi cos i la seva vida. La maternitat ha de ser desitjada i responsable. Un Estat democràtic no pot obligar a les dones a gestar i parir contra la seva voluntat.

Article 49. Tecnologies de la informació i la comunicació

Els poders públics han de garantir la participació en igualtat d'oportunitats de les dones en la societat de la informació i del coneixement per tal d'evitar la bretxa digital de gènere. En particular, els poders públics han de dur a terme les actuacions següents:

a) Impulsar accions i programes per incrementar la presència de dones en els estudis tècnics, tecnològics i del sector de les tecnologies de la informació i la comunicació.

b) Fomentar el lideratge femení en empreses i projectes tecnològics.

- c) Adoptar accions de formació professional adreçades a dones en ocupacions feminitzades especialment afectades per la digitalització i la robotització del treball.
- d) Integar la perspectiva d'igualtat de tracte i no-discriminació per raó de sexe en totes les polítiques, els programes i les investigacions relacionades amb la intel·ligència artificial per evitar el risc que la tecnologia perpetui el sexisme i els estereotips de gènere.
- e) Garantir que el disseny d'instruments i algoritmes matemàtics basats en dades incorpori la perspectiva de gènere, vetllar per la transparència de les dades i sensibilitzar sobre el possible biaix de gènere en el tractament de les dades massives.

Esmena 26**De modificació**

Grup parlamentari Socialdemòcrata (22)

Es proposa modificar l'article 49 del Projecte de Llei, tal i com segueix:

“Article 49. *Tecnologies de la informació i la comunicació*

(...)

b) Fomentar el lideratge femení en empreses i projectes tecnològics **mitjançant ajuts públics**.

(...)”

MOTIVACIÓ

Preferim el redactat original de l'avantprojecte, ja que entenem que no hi ha millor manera de fomentar que mitjançant un incentiu econòmic.

Article 50. *Violència de gènere envers les dones*

1. Els poders públics han de garantir un tractament jurídic i assistencial, incloent-hi la protecció penal, diferenciat de la violència de gènere contra les dones respecte d'altres maltractaments o violències en l'àmbit domèstic, i considerar i abordar tots els actes de violència de gènere contra les dones. A aquest efecte, s'entén per violència de gènere envers les dones una violació dels drets humans i un tipus de discriminació contra les dones, i designa tots els actes de violència basats en el gènere que comporten o són susceptibles de comportar per a les dones danys o patiments de naturalesa física, sexual, psicològica o econòmica, incloent-hi l'amenaça de dur a terme aquests actes, i la coacció o la privació arbitrària de llibertat, en la vida pública o en la privada.

2. Els poders públics han de garantir la protecció integral, incloent-hi la protecció penal, de les dones davant dels actes de violència sexual. A aquest efecte, es considera violència sexual tota conducta de naturalesa sexual que es dugui a terme sense el consentiment exprés de la dona.

Esmena 27**De modificació**

Grup parlamentari Socialdemòcrata (23)

Es proposa modificar l'article 50 del Projecte de Llei, tal i com segueix:

“Article 50. *Violència de gènere envers les dones*

1. Els poders públics han de garantir un tractament jurídic i assistencial, incloent-hi la protecció penal, diferenciat de la violència de gènere contra les dones respecte d'altres maltractaments o violències en l'àmbit domèstic, i considerar i abordar tots els actes de violència de gènere contra les dones. A aquest efecte, s'entén per violència de gènere envers les dones una violació dels drets humans i un tipus de discriminació contra les dones, i designa tots els actes de violència basats en el gènere que comporten o són susceptibles de comportar per a les dones danys o patiments de naturalesa física, sexual, psicològica o econòmica, incloent-hi l'amenaça de dur a terme aquests actes, i la coacció o la privació arbitrària de llibertat, en la vida pública o en la privada.

2. Els poders públics han de garantir la protecció integral, incloent-hi la protecció penal, de les dones davant dels actes de violència sexual. A aquest efecte, es considera violència sexual tota conducta de naturalesa sexual que es dugui a terme sense el consentiment exprés de la dona.

3. Davant els casos de denúncies penals per violència de gènere o violència sexual es requereix la intervenció de professionals capacitats per aplicar la perspectiva de gènere, que acompanyin i donin suport a les víctimes i evitin la victimització secundària.”

MOTIVACIÓ

Els professionals que atenguin víctimes de violència de gènere i/o de violència sexual han d'estar formats i capacitats per no fer més mal encara a les víctimes, per tal d'evitar, entre altres, la victimització secundària.

Títol IV. El dret a la igualtat de tracte i no-discriminació per raó de sexe en l'ocupació pública

Article 51. Principis d'actuació de les administracions públiques en l'ocupació pública

Les administracions públiques han d'aplicar el principi d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en l'accés a l'ocupació pública i en les condicions de treball i de carrera professional. A aquest efecte les administracions públiques han de:

- a) Garantir la representació equilibrada de dones i homes en la composició dels tribunals o òrgans tècnics de selecció i de promoció.
- b) Incloure en els temaris per a l'accés a l'ocupació pública els continguts relatius a la normativa sobre igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes.
- c) Garantir la formació continuada de les persones empleades públiques en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes.
- d) Valorar de forma periòdica els llocs de treball a partir de criteris no sexistes que garanteixin el principi d'igualtat retributiva per a feines d'igual valor. A aquest efecte, són d'igual valor les feines que exigeixen de les persones treballadores un conjunt comparable de coneixements professionals, de capacitats i esforços, de responsabilitats i de càrrega física, mental i psicosocial.

- e) Adoptar mesures d'acció positiva en favor de les dones per accedir a llocs de treball en què estiguin subrepresentades, de tal manera que, en igualtat de condicions d'idoneïtat, tinguin preferència per accedir-hi les candidates dones.
- f) Establir mesures efectives de conciliació de la vida familiar i laboral de les persones empleades públiques.
- g) Establir mesures efectives de prevenció i abordatge de l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe.

Article 52. Plans d'igualtat de les administracions públiques

1. Les administracions públiques, els organismes autònoms, les societats i els organismes públics vinculats o que en depenen han d'aprovar, en el termini de dos anys a partir de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, un pla d'igualtat de dones i homes.
2. L'elaboració dels plans d'igualtat ha de partir d'una diagnosi prèvia de la situació concreta de dones i homes basada en dades quantitatives i qualitatives desglossades per sexe pel que fa a l'accés a l'ocupació pública i a les condicions de treball, i ha d'adoptar mesures per garantir la igualtat efectiva de dones i homes.
3. Els plans d'igualtat de dones i homes del sector públic han de complir els requisits següents:
 - a) Fixar, amb l'elaboració prèvia d'una diagnosi de la situació, els objectius concrets d'igualtat efectiva que cal assolir, les mesures que s'han d'adoptar per aconseguir-los, i també l'establiment de sistemes eficaços de seguiment i avaluació dels objectius fixats.
 - b) Tenir en compte, entre altres coses, els àmbits d'actuació relatius a la selecció, la promoció i la carrera professional, les condicions laborals, amb especial atenció a les condicions retributives, l'exercici dels drets de conciliació de la vida laboral i familiar, la violència contra les dones, incloent-hi l'assetjament sexual i per raó de sexe, la comunicació inclusiva i l'ús d'un llenguatge no sexista ni androcèntric, així com l'estratègia i l'organització interna de l'organisme.

Article 53. Prevenció i abordatge de l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe a les administracions públiques

Per a prevenir l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe, les administracions públiques han d'establir, en el termini de dos anys a partir de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, un protocol d'actuació que compregui, les mesures següents, entre d'altres,:

- a) Elaboració i difusió de codis de conducta de tolerància zero respecte d'aquestes conductes discriminatòries.
- b) Organització de sessions d'informació i formació adreçades al conjunt de la plantilla, incloent-hi el personal directiu.
- c) Creació d'un sistema o protocol intern de queixa o denúncia que garanteixi, en tot cas, el caràcter reservat de la queixa o denúncia.

Títol V. El dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe en el treball

Article 54. Foment i millora de l'ocupabilitat de les dones

1. Les polítiques d'ocupació han de fomentar la igualtat d'oportunitats de dones i homes en l'accés i la permanència en el mercat de treball.

Amb aquesta finalitat, les polítiques d'ocupació han de tenir com a objectiu prioritari la millora de l'ocupabilitat de les dones, en particular, mitjançant la professionalització dels sectors i les ocupacions feminitzades i l'adaptabilitat de les accions formatives i d'orientació professional als requeriments del mercat de treball i a les noves tecnologies.

A aquest efecte, i entre altres mesures, cal adoptar programes de formació professional adreçats a dones en ocupacions feminitzades especialment afectades per la digitalització i la robotització del treball, i cal articular processos de professionalització, a través de l'acreditació dels coneixements i l'experiència, de les ocupacions feminitzades, especialment en activitats de cura de persones dependents.

2. Les polítiques d'ocupació han de fomentar les iniciatives d'emprenedoria liderades per dones.

3. Els poders públics han de formar en igualtat d'oportunitats de dones i homes el personal que intervé en el procés d'orientació professional i d'inserció laboral dins del servei públic d'ocupació.

4. Els poders públics han de promoure una major diversificació professional de les dones en el mercat laboral, adoptant les mesures necessàries per facilitar la incorporació de les dones en els sectors i les ocupacions tradicionalment masculinitzats i, alhora, més estratègics, i vetllant perquè els sectors feminitzats siguin valorats socialment i econòmicament i garanteixin unes condicions de treball equiparables a les de sectors i ocupacions tradicionalment masculinitzats d'igual valor social i econòmic.

5. Els poders públics han d'impulsar mesures que afavoreixin la implantació de nous horaris que permetin, en termes d'igualtat d'oportunitats, el desenvolupament professional i la conciliació de la vida laboral i familiar. Aquests nous horaris han de contribuir a la millora tant de la qualitat de vida de les persones treballadores com de la competitivitat i l'eficiència empresarials.

Esmena 28

De modificació

Grup parlamentari Socialdemòcrata (24)

Es proposa modificar l'article 54 del Projecte de Llei, tal i com segueix:

“Article 54. Foment i millora de l'ocupabilitat de les dones

1. Les polítiques d'ocupació han de fomentar la igualtat d'oportunitats de dones i homes en l'accés i la permanència en el mercat de treball.

Amb aquesta finalitat, les polítiques d'ocupació han de tenir com a objectiu prioritari la millora de l'ocupabilitat de les dones i, **per tant, les accions de formació i d'orientació professional han de dissenyar-se incloent-hi la perspectiva de gènere en relació**

als requeriments del mercat de treball i a les noves tecnologies, en particular, mitjançant la professionalització dels sectors i les ocupacions feminitzades i l'adaptabilitat de les accions formatives i d'orientació professional als requeriments del mercat de treball i a les noves tecnologies.

A aquest efecte, i entre altres mesures, cal adoptar programes de formació professional adreçats a dones en ocupacions feminitzades especialment afectades per la digitalització i la robotització del treball, i cal articular processos de professionalització, a través de l'acreditació dels coneixements i l'experiència, de les ocupacions feminitzades, especialment en activitats de cura de persones dependents.

2. Les polítiques d'ocupació han de fomentar les iniciatives d'emprenedoria liderades per dones.

3. Els poders públics han de formar en igualtat d'oportunitats de dones i homes el personal que intervé en el procés d'orientació professional i d'inserció laboral dins del servei públic d'ocupació.

4. Els poders públics han de ~~promoure~~ **garantir** una major diversificació professional de les dones en el mercat laboral, adoptant les mesures necessàries per facilitar la incorporació de les dones en els sectors i les ocupacions tradicionalment masculinitzats i, alhora, més estratègics, i vetllant perquè els sectors feminitzats siguin valorats socialment i econòmicament i garanteixin unes condicions de treball equiparables a les de sectors i ocupacions tradicionalment masculinitzats d'igual valor social i econòmic.

5. Els poders públics han d'impulsar mesures que ~~afavoreixin~~ **garanteixin** la implantació de nous horaris que permetin, en termes d'igualtat d'oportunitats, el desenvolupament professional i la conciliació de la vida laboral i familiar. Aquests nous horaris han de contribuir a la millora tant de la qualitat de vida de les persones treballadores com de la competitivitat i l'eficiència empresarials.”

MOTIVACIÓ

Apartat 1: recuperem el redactat original de l'avantprojecte, que concreta de forma més concisa "la millora de l'ocupabilitat de les dones".

Apartat 4: s'han per tal de garantir, no només promoure, les polítiques actives de diversificació professional de les dones.

Apartat 5: els nous horaris que permetin, en termes d'igualtat d'oportunitats, el desenvolupament professional i la conciliació de la vida laboral i familiar han de ser una realitat i no un desig.

Article 55. Foment de la conciliació de la vida familiar i laboral

Amb la finalitat de fomentar la conciliació de la vida familiar i laboral, les empreses han de facilitar a les persones treballadores l'adaptació de llur temps de treball i l'accés a fórmules flexibles de gestió i prestació del temps de treball com ara l'horari flexible o el treball a distància. Les sol·licituds d'adaptació del temps de treball i d'accés a fórmules flexibles de gestió i prestació del temps de treball han de ser raonables i proporcionades en relació amb les necessitats de la persona treballadora i amb les necessitats organitzatives i productives de l'empresa, en els termes previstos en la normativa laboral.

Esmena 29**De modificació***Grup parlamentari Socialdemòcrata (25)*

Es proposa modificar l'article 55 del Projecte de Llei, tal i com segueix:

“Article 55. Foment de la conciliació de la vida familiar i laboral i la corresponsabilitat familiar

Amb la finalitat de fomentar la conciliació de la vida familiar i laboral i **la corresponsabilitat en l'assumpció de les responsabilitats familiar**, les empreses han de facilitar a les persones treballadores l'adaptació de llur temps de treball i l'accés a fórmules flexibles de gestió i prestació del temps de treball com ara l'horari flexible o el treball a distància. Les sol·licituds d'adaptació del temps de treball i d'accés a fórmules flexibles de gestió i prestació del temps de treball han de ser raonables i proporcionades en relació amb les necessitats de la persona treballadora i amb les necessitats organitzatives i productives de l'empresa. ~~en els termes previstos en la normativa laboral.”~~

MOTIVACIÓ

No compartim que surti del text legal la idea de la corresponsabilitat familiar, que malgrat sigui un concepte certament ambigu, és necessari des del punt de vista de la filosofia del dret en termes d'igualtat. L'estat ha de promoure i afavorir la corresponsabilitat en el treball domèstic i de cura. Els homes i les dones tenen el dret i el deure de compartir adequadament les responsabilitats familiars, les tasques domèstiques i la cura i atenció a les persones depenents, per possibilitar la conciliació familiar, laboral i personal, i per assolir una igualtat d'oportunitats efectiva.

D'altra banda, eliminem la perífrasi "en els termes previstos en la normativa laboral" perquè aquesta no preveu res en aquest sentit. S'ha de tendir a preveure mecanismes vinculants a tal efecte. Regular, via reglament, unes disposicions mínimes a tal efecte que surtin del diàleg social (CES) pot ser un bon mecanisme., per tal d'adequar-nos alhora a la Directiva Europea 2010/18/UE d'acord marc pel permís parental, necessària per adoptar el cabal comunitari en aquesta matèria.

Article 56. Bretxa professional de gènere

1. Les empreses estan obligades a dur un registre anual amb els indicadors següents:

- a) La diferència entre la mitjana de les retribucions globals anuals de les dones i la mitjana de les retribucions globals anuals dels homes.
- b) La diferència entre la mitjana de la retribució dels homes i la mitjana de la retribució de les dones calculada a temps complert, per franja d'edat, grup professional segons la classificació professional aplicable a l'empresa i la categoria de llocs de treball equivalents o d'igual valor.
- c) La bretxa de taxa d'incrementos individuals de salari entre dones i homes, si s'han produït en els 12 mesos anteriors.
- d) La bretxa de repartiment de les promocions professionals si se n'han produït en els 12 mesos anteriors.

- e) El percentatge de dones i homes que s'han beneficiat d'un increment salarial durant l'any següent al seu retorn del descans per maternitat o paternitat, si s'han produït increments salarials durant els 12 mesos anteriors.
- f) El nombre de persones treballadores del sexe subrepresentat entre les deu persones treballadores amb les remuneracions més altes a l'empresa.
- g) La proporció de dones i homes en totes les bandes retributives.
- h) La proporció de dones i homes que reben retribucions voluntàries o primes.
- i) La diferència entre la mitjana de la quantia de les primes pagades als homes i la mitjana de la quantia de les primes pagades a les dones.

A efectes del càlcul dels indicadors regulats en aquest apartat, la remuneració inclou el salari base, els complements salarials i les percepcions extrasalarials. Les empreses han d'especificar de forma diferenciada cada percepció a l'hora de calcular els indicadors.

2. En les empreses de menys de 50 persones treballadores, l'obligació de dur un registre anual queda limitada als indicadors regulats a les lletres *a* i *b* de l'apartat anterior.

3. Quan sigui necessari, per evitar la identificació d'una persona treballadora amb la seva retribució, en lloc de mitjanes de quanties reals s'utilitzaran només diferències percentuals.

4. Les persones treballadores tenen dret a accedir al registre.

En cas que l'empresa disposi de pàgina web, ha de publicar el registre en un espai intern o intranet de la mateixa pàgina, fàcilment accessible a les treballadores i els treballadors de l'empresa i a llurs representants.

Si l'empresa no disposa de pàgina web, ha de publicar el registre en un taulell d'anuncis, fàcilment accessible a les treballadores i els treballadors de l'empresa o centre de treball i a llurs representants.

5. Les empreses estan obligades a registrar en el registre públic corresponent les dades i els indicadors sobre la bretxa professional de gènere regulats en els apartats 1 i 2 anteriors, a efectes que els organismes públics competents puguin dur a terme accions de comprovació i d'explotació estadística de les dades que s'hi incloguin.

Article 57. Mesures i plans d'igualtat

1. Les empreses han de garantir la igualtat de tracte i la no-discriminació entre dones i homes, així com afavorir la igualtat d'oportunitats de dones i homes. A aquest efecte, i amb independència de la dimensió ocupacional de llurs plantilles, han d'adoptar totes les mesures necessàries per eliminar les discriminacions directes i indirectes entre dones i homes en l'accés a l'ocupació i en la resta de condicions de treball, incloent-hi l'extinció del contracte.

2. En les empreses de 50 o més persones treballadores, les mesures d'igualtat a què es refereix l'apartat anterior s'han d'articular a través d'un pla d'igualtat que cal negociar amb la representació del personal durant un període màxim de sis mesos. En el supòsit que a l'empresa no hi hagi òrgans de representació del personal, les persones treballadores poden atribuir la seva representació a una comissió de tres membres integrada per

treballadores i treballadors de la pròpia empresa elegida per les mateixes persones treballadores democràticament. La comissió adopta les seves decisions per majoria.

Durant les negociacions, les parts han de negociar de bona fe amb vista a assolir un acord. Si finalitzat el període de negociació les parts no arribessin a un acord, l'empresa hauria d'implantar el pla de forma unilateral.

3. Els plans d'igualtat de les empreses són un conjunt sistematitzat de mesures, adoptades després d'efectuar una diagnosi de situació, adreçades a assolir la igualtat de tracte i d'oportunitats de dones i homes i a eliminar la discriminació per raó de sexe a l'empresa. A aquest efecte, els plans d'igualtat han de fixar els objectius concrets d'igualtat que cal assolir, les mesures i accions previstes a tal fi, així com els indicadors de compliment i avaluació dels objectius fixats.

4. La diagnosi de situació ha de contenir totes les dades quantitatives i qualitatives desagregades per sexe que permetin un coneixement de la situació real de l'empresa pel que fa a la igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes. La diagnosi ha d'incloure dades relatives, almenys, a les matèries següents:

- a) selecció i contractació
- b) promoció professional
- c) classificació professional i valoració de llocs de treball
- d) formació professional
- e) retribucions
- f) temps parcial
- g) exercici dels drets de conciliació de la vida familiar i laboral
- h) prevenció de l'assetjament sexual i per raó de sexe

5. Els plans d'igualtat tenen una durada màxima de quatre anys, sens perjudici de la revisió necessària del pla quan se'n posi de manifest la insuficiència o la inadequació als requisits legals com a conseqüència del resultat de l'actuació de la Inspecció de Treball.

6. Les empreses estan obligades a registrar el pla d'igualtat en el registre públic corresponent.

Esmena 30

De modificació

Grup parlamentari Socialdemòcrata (26)

Es proposa modificar l'article 57 del Projecte de Llei, tal i com segueix:

“Article 57. Mesures i plans d'igualtat

1. Les empreses han de garantir la igualtat de tracte i la no-discriminació entre dones i homes, així com afavorir la igualtat d'oportunitats de dones i homes. A aquest efecte, i amb independència de la dimensió ocupacional de llurs plantilles, han d'adoptar totes les mesures necessàries per eliminar les discriminacions directes i indirectes entre dones i homes en l'accés a l'ocupació i en la resta de condicions de treball, incloent-hi l'extinció del contracte.

2. En les empreses de ~~50~~**25** o més persones treballadores, les mesures d'igualtat a què es refereix l'apartat anterior s'han d'articular a través d'un pla d'igualtat que cal negociar amb la representació del personal durant un període màxim de sis mesos. En el supòsit que a l'empresa no hi hagi òrgans de representació del personal, les persones treballadores poden atribuir la seva representació a una comissió de tres membres integrada per treballadores i treballadors de la pròpia empresa elegida per les mateixes persones treballadores democràticament. La comissió adopta les seves decisions per majoria.

Durant les negociacions, les parts han de negociar de bona fe amb vista a assolir un acord. Si finalitzat el període de negociació les parts no arribessin a un acord, l'empresa hauria d'implantar el pla de forma unilateral.

3. Els plans d'igualtat de les empreses són un conjunt sistematitzat de mesures, adoptades després d'efectuar una diagnosi de situació, adreçades a assolir la igualtat de tracte i d'oportunitats de dones i homes i a eliminar la discriminació per raó de sexe a l'empresa. A aquest efecte, els plans d'igualtat han de fixar els objectius concrets d'igualtat que cal assolir, les mesures i accions previstes a tal fi, així com els indicadors de compliment i avaluació dels objectius fixats.

4. La diagnosi de situació ha de contenir totes les dades quantitatives i qualitatives desagregades per sexe que permetin un coneixement de la situació real de l'empresa pel que fa a la igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes. La diagnosi ha d'incloure dades relatives, almenys, a les matèries següents:

- a) selecció i contractació
- b) promoció professional
- c) classificació professional i valoració de llocs de treball
- d) formació professional
- e) retribucions
- f) temps ~~parcial~~**de treball**
- g) exercici dels drets de conciliació de la vida **personal o** familiar i laboral
- h) prevenció de l'assetjament sexual i per raó de sexe

5. Els plans d'igualtat tenen una durada màxima de quatre anys, sens perjudici de la revisió necessària del pla quan se'n posi de manifest la insuficiència o la inadequació als requisits legals com a conseqüència del resultat de l'actuació de la Inspecció de Treball.

6. Les empreses estan obligades a registrar el pla d'igualtat en el registre públic corresponent.”

MOTIVACIÓ

Apartat 2: entenem que el dret a la igualtat el tenen per igual totes les persones treballadores. Compte tinguda la realitat del teixit empresarial del país, excloent a les empreses de 10 treballadors o menys, ja fem una exclusió prou important (entorn del 90% de les empreses d'aquest país) i, per tant, no cal ampliar l'àmbit de l'excepció més del que ho fa el propi mercat. A aquests efectes, en la normativa laboral i de seguretat i

salut en el treball, aquestes empreses de 10 treballadors o menys ja tenen, per norma general, excepcions vinculades a la seva petita dimensió i no creiem que la igualtat hagi de tenir exempcions més àmplies lligades a la dimensió de l'empresa. No obstant, davant la negativa del Govern a aquest canvi, plantejem una rebaixa més moderada; que afecti a empreses que, per la seva dimensió, ja solen disposar d'estructures de gestió de personal més consolidades que en empreses de 10 persones treballadores.

Lletra f): ens assembla tècnicament més ajustat parlar de "temps de treball" que de "temps parcial" perquè el primer engloba el segon, però no només. Trobem més utilitat en indicar les dades de sigui quina sigui la jornada a considerar.

Lletra g): perquè els drets es poden derivar de condicions personals i no només familiars, per exemple, un permís no retribuït per estudis.

Article 58. *Prevenió i abordatge de l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe*

1. Les empreses han d'adoptar mesures preventives i d'abordatge de les conductes d'assetjament sexual i per raó de sexe. Entre altres mesures, han d'elaborar i difondre codis de conducta de tolerància zero respecte d'aquests comportaments i organitzar sessions d'informació i formació adreçades al conjunt de la plantilla, incloent-hi el personal directiu.

2. Aquestes mesures han de ser negociades amb la representació del personal. En el supòsit que a l'empresa no hi hagi òrgans de representació del personal, i sempre que l'empresa tingui 5 o més persones treballadores, aquestes persones poden atribuir la seva representació a una comissió de tres membres integrada per treballadores i treballadors de la mateixa empresa, elegida per les persones treballadores democràticament. La comissió adopta les seves decisions per majoria.

Durant les negociacions, les parts han de negociar de bona fe amb vista a arribar a un acord. Si, finalitzat el període de negociació, les parts no arribessin a un acord, l'empresa hauria d'implantar les mesures de prevenció i abordatge de l'assetjament sexual i per raó de sexe de forma unilateral.

Esmena 31

De modificació

Grup parlamentari Socialdemòcrata (27)

Es proposa modificar l'article 58 del Projecte de Llei, tal i com segueix:

“Article 58. *Prevenió i abordatge de l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe*

1. Les empreses han d'adoptar mesures preventives i d'abordatge de les conductes d'assetjament sexual i per raó de sexe. Entre altres mesures, han d'elaborar i difondre codis de conducta de tolerància zero respecte d'aquests comportaments i organitzar sessions d'informació i formació adreçades al conjunt de la plantilla, incloent-hi el personal directiu.

2. Aquestes mesures han de ser negociades amb la representació del personal. En el supòsit que a l'empresa no hi hagi òrgans de representació del personal, i sempre que l'empresa tingui 5 o més persones treballadores, aquestes persones poden atribuir la

seva representació a una comissió de tres membres integrada per treballadores i treballadors de la mateixa empresa, elegida per les persones treballadores democràticament. La comissió adopta les seves decisions per majoria.

Durant les negociacions, les parts han de negociar de bona fe amb vista a arribar a un acord. Si, finalitzat el període de negociació, les parts no arribessin a un acord, l'empresa hauria d'implantar les mesures de prevenció i abordatge de l'assetjament sexual i per raó de sexe de forma unilateral.

3. El Consell Econòmic i Social, mitjançant el mecanisme del diàleg social, consensuarà unes disposicions mínimes a aquest efecte que s'han de recollir en un reglament específic de "Prevenció i abordatge de l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe".

MOTIVACIÓ

Les empreses de menys de 5 treballadors i les demás han de complir amb unes disposicions en la matèria que defineixin el mínim necessari a aquest efecte.

Títol VI. El dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe als mitjans de comunicació i a la publicitat, i en l'accés a béns i serveis

Article 59. Mitjans de comunicació i publicitat

1. Els mitjans de comunicació social, inclosos els mitjans en línia i les xarxes socials, han de vetllar per la transmissió d'una imatge igualitària, plural i no estereotipada de dones i homes en tots els àmbits de la vida social i promoure el coneixement i la difusió del principi d'igualtat i no-discriminació entre dones i homes. En particular, han d'evitar una imatge sexualitzada de les dones i conductes d'incitació a l'odi sexista.
2. Els mitjans de comunicació han de fomentar una participació equilibrada de dones i homes en els llocs de presa de decisió dels mitjans de comunicació i en la programació informativa i d'entreteniment. A aquest efecte, l'Institut Andorrà de les Dones ha d'elaborar i mantenir actualitzada una base de dades de dones expertes en totes les matèries de rellevància científica, econòmica, social i cultural, per tal de fomentar-ne la participació en debats, anàlisis, reportatges i tertúlies sobre temes d'actualitat.
3. Els mitjans de comunicació han de promoure continguts sobre igualtat de gènere i no-discriminació per raó de sexe.
4. La publicitat que comporti una conducta discriminatòria d'acord amb aquesta Llei es considerarà publicitat il·lícita. En particular, la publicitat que suposi la cosificació i sexualització de les dones o que reproduïxi els estereotips de gènere, especialment pel que fa als jocs, joguines i videojocs, es considerarà discriminatòria.
5. Els poders públics donaran suport a la participació dels sectors de la tecnologia de la informació i la comunicació, els mitjans i la publicitat en el disseny, l'adopció i l'aplicació de mecanismes d'autoregulació per a l'eliminació del sexisme i les imatges estereotipades de dones i homes.

6. L'Institut Andorrà de les Dones ha d'establir directrius d'actuació i vetllar per la igualtat d'oportunitats de dones i homes i la no-discriminació per raó de sexe en la programació, en els continguts i en la publicitat. En particular, evitarà la transmissió d'una imatge estereotipada de dones i homes, així com d'una imatge sexualitzada de les dones.

Esmena 32

De modificació

Grup parlamentari Demòcrata + Grup parlamentari Liberal (5)

Es proposa afegir en l'apartat 1 de l'article 59 que els mitjans de comunicació utilitzin un llenguatge més inclusiu quedant redactat de la següent manera:

“Article 59. Mitjans de comunicació i publicitat

1. Els mitjans de comunicació social, inclosos els mitjans en línia i les xarxes socials, han de vetllar **per la utilització d'un llenguatge inclusiu i no sexista**, i per la transmissió d'una imatge igualitària, plural i no estereotipada de dones i homes en tots els àmbits de la vida social i promoure el coneixement i la difusió.

(...).”

Motivació: Cal incloure el llenguatge inclusiu i no sexista per la seva importància dins de la dimensió comunicativa. El llenguatge inclusiu i no sexista estableix noves regles que s'adaptin a una societat igualitària i que fomenta la cultura del respecte i la no-violència envers les dones.

Esmena 33

De modificació

Grup parlamentari Socialdemòcrata (28)

Es proposa modificar l'article 59 del Projecte de Llei, tal i com segueix:

“Article 59. Mitjans de comunicació i publicitat

1. Els mitjans de comunicació social, inclosos els mitjans en línia i les xarxes socials, han de vetllar per la transmissió d'una imatge igualitària, plural i no estereotipada de dones i homes en tots els àmbits de la vida social i promoure el coneixement i la difusió del principi d'igualtat i no-discriminació entre dones i homes. En particular, han d'evitar una imatge sexualitzada de les dones i conductes d'incitació a l'odi sexista. **A aquest efecte s'hauran d'incloure continguts específics en matèria d'igualtat dins els plans de formació continuada i obligatòria dels i les professionals de la comunicació.**

2. Els mitjans de comunicació han de fomentar una participació equilibrada de dones i homes en els llocs de presa de decisió dels mitjans de comunicació i en la programació informativa i d'entreteniment. A aquest efecte, l'Institut Andorrà de les Dones ha d'elaborar i mantenir actualitzada una base de dades de dones expertes en totes les matèries de rellevància científica, econòmica, social i cultural, per tal de fomentar-ne la participació en debats, anàlisis, reportatges i tertúlies sobre temes d'actualitat.

3. Els mitjans de comunicació han de promoure continguts sobre igualtat de gènere i no-discriminació per raó de sexe.

4. Els mitjans de comunicació han de fomentar el llenguatge inclusiu a través dels continguts informatius. Han de donar suport i tracte preferent a les campanyes i

programes per la igualtat promoguts pels poders públics i difondre de les activitats polítiques, culturals, socials, esports, dirigides per dones.

45. La publicitat que comporti una conducta discriminatòria d'acord amb aquesta Llei es considerarà publicitat il·lícita. En particular, la publicitat que suposi la cosificació i sexualització de les dones o que reproduïxi els estereotips de gènere, especialment pel que fa als jocs, joguines i videojocs, es considerarà discriminatòria.

56. Els poders públics donaran suport a la participació dels sectors de la tecnologia de la informació i la comunicació, els mitjans i la publicitat en el disseny, l'adopció i l'aplicació de mecanismes d'autoregulació per a l'eliminació del sexisme i les imatges estereotipades de dones i homes.

67. L'Institut Andorrà de les Dones ha d'establir directrius d'actuació i vetllar per la igualtat d'oportunitats de dones i homes i la no-discriminació per raó de sexe en la programació, en els continguts i en la publicitat. En particular, evitarà la transmissió d'una imatge estereotipada de dones i homes, així com d'una imatge sexualitzada de les dones, **així com la difusió de models femenins que afavoreixin la incorporació de la dona a tots els àmbits d'actuació social, amb l'objectiu d'incentivar la participació d'ambdós sexes en la mateixa proporció que la representació social paritària de cada un d'ells.**

8. El contingut d'aquest article s'avalua mitjançant una auditoria de gènere periòdica, elaborada per l'Institut Andorrà de les Dones o l'organisme en qui delegui."

MOTIVACIÓ

La tasca de servei públic, vinculada a la llibertat d'informació de les persones, converteix als professionals de la comunicació en corretges de transmissió essencials de les polítiques públiques a la ciutadania, que s'ha de reeducar en matèria d'igualtat. Per a aquesta tasca és especialment rellevant la feina dels professionals de la comunicació i, per tant, han de tenir unes directrius clares, una formació específica i ser avaluats al respecte.

En aquest darrer sentit, cal recordar, a més, una de les recomanacions del CEDAW en el marc del 4t cicle d'avaluació a Andorra, que es transcriu literalment del text en castellà de les conclusions de l'avaluació:

d) Fortalezca sus mecanismos de evaluación del impacto a fin de garantizar una supervisión adecuada de sus políticas de igualdad de género y que se evalúen dichas políticas y su implementación.

Article 60. Accés a béns i serveis

Totes les persones físiques o jurídiques que, en el sector públic o privat, subministrin béns o serveis disponibles per al públic estaran obligades, en llurs activitats i en llurs transaccions, al compliment del principi d'igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes.

Títol VII. Responsabilitat social de les empreses en matèria d'igualtat d'oportunitats de dones i homes

Esmena 34

De modificació

Grup parlamentari Demòcrata + Grup parlamentari Liberal (6)

Es proposa modificar el redactat de l'enunciat del títol VII, referent a Responsabilitat social de les empreses en matèria d'igualtat d'oportunitats de dones i homes:

“Títol VII. **Responsabilitat social de les empreses i societats** en matèria d'igualtat d'oportunitats de dones i homes.”

Motivació: Donat que el títol consta de dos articles, referents a les empreses i les societats, les quals tenen naturalesa diferent, es creu convenient anunciar a l'enunciat del títol ambdós conceptes.

Article 61. Participació equilibrada de dones i homes als consells d'administració de les societats mercantils

Les societats mercantils obligades a sotmetre llurs comptes anuals a una auditoria de comptes procuraran que el nomenament de consellers i conselleres independents i els càrrecs directius tinguin una composició equilibrada de dones i homes.

Article 62. Distintiu de la igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes

El distintiu regulat a l'article 81 de la Llei 31/2018, de Relacions Laborals, acreditarà i reconeixerà les empreses i organitzacions que destaquin per l'aplicació de polítiques d'igualtat de tracte i d'oportunitats reals i efectives entre dones i homes en l'àmbit laboral.

Aquest distintiu incentivarà en particular les bones pràctiques en els sectors de la tecnologia de la informació i la comunicació, els mitjans i la publicitat, pel que fa a la promoció d'imatges positives de dones com a participants actives en la vida social, cultural, econòmica i política, i d'imatges positives d'homes exercint rols no tradicionals com a cuidadors. Així mateix, es podrà reconèixer les empreses de menys de 50 persones treballadores que voluntàriament elaborin plans d'igualtat de dones i homes.

El Govern desenvoluparà reglamentàriament les condicions d'accés i de reconeixement econòmic del distintiu.

Títol VIII. Règim sancionador

Article 63. Objecte i àmbit d'aplicació

1. Aquest títol té per objecte establir el règim d'infraccions i sancions en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació per raó de sexe, en defecte d'una norma sectorial específica d'aplicació preferent.

2. En particular i sense caràcter exhaustiu, els àmbits que es regeixen pel seu propi règim d'infraccions i sancions, sense perjudici del que disposa l'apartat 1 de l'article 71, són els següents:

- a) Les conductes atemptatòries contra el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe en l'àmbit de les relacions laborals.
- b) Les conductes atemptatòries contra el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe en l'àmbit de l'ocupació.
- c) Les conductes atemptatòries contra el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe en l'àmbit sanitari i dels serveis socials i sociosanitaris.
- d) Les conductes atemptatòries contra el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe en l'àmbit educatiu.
- e) Les conductes atemptatòries contra el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe en l'àmbit de la funció pública.

Article 64. Concurrencia d'actuacions amb la jurisdicció penal

1. En els supòsits en què la conducta objecte d'una de les infraccions que regula aquesta Llei pugui ser constitutiva d'una infracció penal, l'Administració ha d'iniciar les accions penals que escaiguin i, al mateix temps, ha de suspendre la tramitació del procediment sancionador, la qual cosa interromp el còmput dels terminis de prescripció i caducitat, fins que recaigui una resolució ferma en l'àmbit penal.
2. En qualsevol cas, la declaració de fets provats que pugui fer el tribunal penal és vinculant per a l'òrgan sancionador.

Article 65. Infraccions

1. Les infraccions en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació per raó de sexe es qualifiquen de lleus, greus o molt greus.
2. Tenen la consideració d'infraccions lleus les conductes que incorrin en irregularitats formals per l'incompliment del que estableix aquesta Llei i la normativa que la desenvolupi, sempre que no generin un efecte discriminatori.
3. Tenen la consideració d'infraccions greus:
 - a) L'obstrucció de l'actuació dels serveis d'inspecció de les administracions públiques o la negativa a col·laborar-hi.
 - b) Els actes o les omissions que constitueixin una discriminació, directa o indirecta, per raó de sexe.
 - c) Qualsevol conducta de represàlia o tracte advers contra una persona com a conseqüència d'haver presentat una queixa, una reclamació, una denúncia, una demanda o un recurs de qualsevol tipus dirigit a impedir-ne la discriminació o a exigir el compliment efectiu del dret d'igualtat de tracte i de no-discriminació per raó de sexe.
 - d) Qualsevol tracte advers o efecte negatiu contra una persona com a conseqüència d'haver intervingut com a testimoni en un procés judicial o administratiu adreçat a impedir la

discriminació per raó de sexe o a exigir el compliment efectiu del dret d'igualtat de tracte i de no-discriminació per raó de sexe, incloent-hi les persones que hagin intervingut com a testimonis en un sistema de queixa o denúncia intern d'una situació d'assetjament sexual o d'assetjament per raó de sexe en el marc d'un protocol per prevenir i abordar les conductes d'assetjament.

e) L'incompliment d'un requeriment administratiu específic, que no constitueixi una exigència formal, formulat per l'òrgan administratiu al qual correspongui l'exercici de les competències necessàries per donar compliment a les previsions d'aquesta Llei.

f) La comissió d'una tercera infracció lleu o més, sempre que en el termini dels dos anys anteriors la presumpta persona infractora ja hagi estat sancionada per dos infraccions lleus mitjançant una resolució administrativa ferma.

4. Tenen la consideració d'infraccions molt greus:

a) Els actes o les omissions que constitueixin discriminació múltiple i interseccional.

b) Les conductes d'assetjament sexual i d'assetjament per raó de sexe.

c) La pressió greu exercida sobre l'autoritat, un o una agent d'aquesta autoritat, el personal funcionari o una persona empleada pública, en l'exercici de les potestats administratives per executar les mesures que preveu aquesta Llei.

d) La comissió d'una tercera infracció greu o més, sempre que en el termini dels dos anys anteriors la presumpta persona infractora ja hagi estat sancionada per dos infraccions greus mitjançant una resolució administrativa ferma.

Article 66. Sancions

Les infraccions que estableix aquesta Llei són sancionades amb multes d'acord amb la graduació següent:

a) Les infraccions lleus se sancionen amb una multa d'entre 100 i 500 euros.

b) Les infraccions greus se sancionen amb una multa d'entre 501 i 3.000 euros.

c) Les infraccions molt greus se sancionen amb una multa d'entre 3.001 i 24.000 euros.

Article 67. Criteris de graduació de les sancions

1. Per determinar l'import de les sancions, s'han de tenir en compte els criteris següents:

a) La intencionalitat de la persona infractora.

b) La naturalesa dels danys causats.

c) La permanència o la transitorietat de les repercussions de la infracció.

d) El nombre de persones afectades.

e) El grau de participació en la comissió de la infracció.

f) La repercussió social de les infraccions i el grau de difusió dels mitjans emprats.

g) La reincidència, per la comissió de més d'una infracció de la mateixa naturalesa, quan així s'hagi declarat mitjançant una resolució administrativa ferma.

- h) El benefici econòmic que s'hagi generat per a la persona autora de la infracció.
 - i) La condició d'autoritat, agent d'aquesta autoritat, personal funcionari o persona empleada pública de la persona infractora.
 - j) La condició de menor d'edat o de persona amb discapacitat de la víctima.
2. Quan de la comissió d'una infracció se'n derivi necessàriament la comissió d'una altra o unes altres infraccions, s'ha d'imposar la sanció corresponent a la infracció més greu.

Article 68. Sancions accessòries

Quan les infraccions siguin molt greus, l'òrgan que resolgui l'expedient sancionador, mitjançant una resolució motivada, pot imposar com a sanció accessòria, a més de la multa que escaigui, la prohibició de rebre ajuts o subvencions per un període de tres anys com a màxim, o la prohibició de contractar amb l'Administració i els ens públics que en depenen per un període de dos anys com a màxim.

Article 69. Prescripció

1. Les infraccions previstes en aquesta Llei prescriuen al cap d'un any si són lleus, al cap de tres anys si són greus i al cap de cinc anys si són molt greus. El termini de prescripció es comença a comptar des del darrer dia en el qual s'ha comès la infracció.
2. Les sancions imposades per infraccions lleus prescriuen al cap d'un any, les imposades per infraccions greus al cap de dos anys i les imposades per infraccions molt greus al cap de tres anys. El termini de prescripció es comença a comptar des de l'endemà del dia en què ha esdevingut ferma la resolució per la qual s'imposa la sanció.

Article 70. Extinció de la responsabilitat

La responsabilitat derivada de les infraccions que estableix aquesta Llei s'extingeix pel pagament o el compliment de la sanció, per la prescripció de la infracció o la sanció i per la defunció de la persona interessada.

Article 71. Procediment sancionador

1. A falta d'un règim sancionador específic establert per una norma sectorial, la incoació i la instrucció dels expedients sancionadors, així com la imposició de les sancions corresponents, correspon al ministeri responsable dels afers socials. D'altra banda, si la conducta atemptatòria contra el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe no està prevista com una infracció administrativa en la norma sectorial corresponent, però aquesta conducta es troba tipificada com una infracció administrativa en aquesta Llei, la competència sancionadora sobre aquesta conducta recau també en el ministeri responsable dels afers socials.
2. Quan el ministeri responsable dels afers socials consideri que la potestat sancionadora correspon a un altre òrgan de l'Administració, ho ha de fer saber a aquest òrgan i li ha de traslladar l'expedient corresponent.

3. A falta d'un règim sancionador específic establert per una norma sectorial, el procediment sancionador es regula pel Codi de l'Administració i el Reglament regulador del procediment sancionador, amb les especialitats regulades a l'apartat següent.

4. En els casos en què s'aporti un principi de prova del qual s'infereixi que una de les infraccions que preveu aquesta Llei l'hagi pogut cometre una autoritat o el personal al servei de les administracions públiques, l'òrgan administratiu competent, quan en tingui coneixement, ha d'adoptar les mesures provisionals que siguin oportunes perquè desaparegui la situació de discriminació. Així mateix, ha d'iniciar el procediment disciplinari corresponent respecte de la persona presumptament responsable, d'acord amb el que disposa la normativa aplicable, o el procediment sancionador previst en aquesta Llei quan la persona presumptament responsable sigui una autoritat o un càrrec públic que no tingui la condició de personal al servei de les administracions públiques.

5. Si de la instrucció del procediment sancionador corresponent en resulta responsable l'autoritat o el personal al servei de les administracions públiques, els fets declarats provats en la resolució que posa fi al procediment vinculen l'administració corresponent en el procediment de responsabilitat patrimonial que ha d'instruir per determinar la indemnització que, si escau, sigui procedent pels danys i perjudicis que s'hagin pogut ocasionar a favor de qui hagi resultat víctima de la discriminació.

Disposició addicional primera. Actualització de quantitats

El Govern, mitjançant les lleis del pressupost, pot modificar els imports de les multes coercitives que s'estableixen en aquesta Llei.

Disposició addicional segona. Assistència tècnica

Amb la finalitat de fomentar la implantació efectiva de plans d'igualtat i de mesures de prevenció i abordatge de l'assetjament sexual i per raó de sexe, el ministeri i la secretaria d'estat amb competències en matèria d'igualtat, en col·laboració amb l'Institut Andorrà de les Dones, ha d'elaborar guies i manuals de referència i promoure i dur a terme accions formatives.

Disposició transitòria primera. Normes aplicables

Aquesta Llei no és aplicable als procediments administratius i judicials que s'hagin iniciat amb anterioritat a la data en què entri en vigor, els quals es regeixen per les normes vigents anteriorment.

Disposició transitòria segona. Institut Andorrà de les Dones

El Govern ha de desenvolupar reglamentàriament l'Institut Andorrà de les Dones previst a l'article 27 d'aquesta Llei en el termini màxim de sis mesos des del dia en què entri en vigor.

Disposició transitòria tercera. Registre sobre la bretxa professional de gènere

L'obligació d'elaborar un registre sobre la bretxa professional de gènere prevista a l'article 56 d'aquesta Llei s'ha d'aplicar seguint les regles següents:

- a) En les empreses de 50 o més persones treballadores, l'obligació serà exigible en un termini de 12 mesos a partir de l'entrada en vigor d'aquesta Llei.
- b) En les empreses de menys de 50 persones treballadores, l'obligació serà exigible en un termini de 18 mesos a partir de l'entrada en vigor d'aquesta Llei.

Disposició transitòria quarta. Registre de dades i indicadors sobre la bretxa professional de gènere

El Govern ha de desenvolupar reglamentàriament un registre públic per al registre de les dades i els indicadors sobre la bretxa professional de gènere previstos a l'article 56 d'aquesta Llei, en un termini de sis mesos des que entri en vigor.

Esmena 35

De modificació

Grup parlamentari Socialdemòcrata (29)

Es proposa modificar la DT4 del Projecte de Llei, tal i com segueix:

“Disposició transitòria quarta. Registre de dades i indicadors sobre la bretxa professional de gènere

El Govern ha de desenvolupar reglamentàriament un registre públic per al registre de les dades i els indicadors sobre la bretxa professional de gènere previstos a l'article 56 d'aquesta Llei, en un termini **màxim** de sis mesos des que entri en vigor.”

MOTIVACIÓ

Per tal de fer referència al màxim de temps previst a l'efecte i evitar confusions amb un eventual termini inicial.

Disposició transitòria cinquena. Plans d'igualtat a les empreses

L'obligació d'elaborar plans d'igualtat prevista a l'article 57 d'aquesta Llei s'ha d'aplicar en un termini de 12 mesos a partir de l'entrada en vigor d'aquesta Llei.

Esmena 36

De modificació

Grup parlamentari Socialdemòcrata (30)

Es proposa modificar la DT5 del Projecte de Llei, tal i com segueix:

“Disposició transitòria cinquena. Plans d'igualtat a les empreses

L'obligació d'elaborar plans d'igualtat prevista a l'article 57 d'aquesta Llei s'ha d'aplicar en un termini **màxim** de 12 mesos a partir de l'entrada en vigor d'aquesta Llei.”

MOTIVACIÓ

Per tal de fer referència al màxim de temps previst a l'efecte i evitar confusions amb un eventual termini inicial.

Esmena 37**D'addició***Grup parlamentari Socialdemòcrata (31)*

Es proposa afegir una nova DT n^oX del Projecte de Llei, tal i com segueix -que si s'aprova s'hauran de reenumerar les dues disposicions transitòries següents:

“Disposició transitòria X. Programa per a la igualtat efectiva de dones i homes

La disposició continguda en l'article 38 s'haurà d'implementar en un termini màxim de 12 mesos des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei.”

MOTIVACIÓ

Per tal de fixar un termini màxim de temps per a implementar el primer pla d'igualtat.

Disposició transitòria sisena. Registre de plans d'igualtat

El Govern ha de desenvolupar reglamentàriament un registre públic de plans d'igualtat en el termini de sis mesos des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei.

Esmena 38**De modificació***Grup parlamentari Socialdemòcrata (32)*

Es proposa modificar la DT6 del Projecte de Llei, tal i com segueix:

“Disposició transitòria sisena. Registre de plans d'igualtat

El Govern ha de desenvolupar reglamentàriament un registre públic de plans d'igualtat en el termini **màxim** de sis mesos des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei.”

MOTIVACIÓ

Per tal de fer referència al màxim de temps previst a l'efecte i evitar confusions amb un eventual termini inicial.

Disposició transitòria setena. Distintiu de la igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes

El Govern ha de desenvolupar reglamentàriament les condicions d'accés i de reconeixement econòmic del distintiu en el termini màxim de sis mesos des del dia que entri en vigor aquesta Llei.

Disposició final primera. Modificació de la Llei qualificada d'educació, del 3 de setembre de 1993

1. Es modifica l'article 3 de la Llei qualificada d'educació en els termes següents:

“Article 3

L'activitat educativa s'ha d'adreçar a la consecució de les finalitats següents:

- a) Promoure i afavorir el desenvolupament de la personalitat de l'alumne.
- b) Impulsar l'adquisició d'hàbits intel·lectuals i tècniques de treball.

- c) Transmetre coneixements científics, tècnics, humanístics, artístics i ètics.
- d) Capacitar per a l'exercici d'activitats professionals.
- e) Impulsar el català com a llengua pròpia del país, vetllant perquè s'assoleixi un domini correcte i un ús matisat i ric del català oral i escrit.
- f) Fomentar l'esperit universal crític, així com els comportaments d'autonomia i adaptabilitat, i contribuir a l'enriquiment dels elements culturals propis i específics de la societat andorrana.
- g) Fomentar la integració i la participació social i cívica.
- h) Formar els infants i els joves en el respecte envers la diversitat i els drets i les llibertats fonamentals, i en l'exercici de la tolerància i la llibertat, dins dels principis democràtics de convivència i pluralisme.
- i) Incloure entre els seus objectius el foment de la igualtat efectiva de dones i homes, la visibilitat i el reconeixement de la contribució històrica de les dones, l'eliminació del llenguatge sexista i dels estereotips de gènere, l'educació sexual en igualtat i en llibertat, la lluita contra la violència envers les dones i contra la LGBTI-fòbia”.

2. S'afegeix un apartat 4 a l'article 23 de la Llei qualificada d'educació amb el contingut següent:

“Article 23

(...)

4. Els centres educatius, públics i privats, han de garantir l'existència d'un òrgan o persona responsable del disseny, l'impuls i la implementació de la perspectiva de gènere en totes les àrees educatives i de gestió de personal. A aquests efectes, les persones encarregades d'aquesta funció han de rebre formació específica en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes.”

Disposició final segona. *Modificació de la Llei 17/2018, del 26 de juliol, d'ordenament del sistema educatiu andorrà*

1. Es modifica l'article 3 de la Llei 17/2018, del 26 de juliol, d'ordenament del sistema educatiu andorrà en els termes següents:

“Article 3

Són finalitats del sistema educatiu andorrà:

- 1. Promoure el desenvolupament cultural, intel·lectual, social, corporal i moral de les persones.
- 2. Fomentar l'esperit universal crític i creatiu, així com els comportaments d'adaptabilitat, autonomia i empenedoria.
- 3. Afavorir la implicació de les persones en el desenvolupament d'una societat sostenible, tant en l'àmbit social com en el mediambiental i l'econòmic.
- 4. Formar en el respecte envers la diversitat i els drets i les llibertats fonamentals, en l'exercici de la tolerància dins dels principis democràtics de convivència i pluralisme.

5. Assegurar l'ús acurat de la llengua catalana, com a llengua pròpia del país en tots els àmbits de la comunicació, per mitjà del coneixement de la seva diversitat de registres i nivells d'ús.
6. Promoure el coneixement de diverses llengües i el desenvolupament de la competència comunicativa plurilingüe per tal d'afavorir l'obertura a la cultura universal i la comunicació fluida amb ciutadanes i ciutadans d'altres països.
7. Capacitar per a l'exercici d'activitats professionals.
8. Contribuir a la formació i l'enriquiment en els elements culturals propis i específics de la societat andorrana.
9. Atendre les diferències entre persones per raons d'origen social, econòmiques, culturals, ètniques i geogràfiques i percebre-les com un element enriquidor.
10. Promoure la formació per la pau, la solidaritat i la cooperació entre els pobles.
11. Garantir la igualtat d'oportunitats i la no-discriminació fomentant la inclusió de l'alumnat i tenint en compte la seva diversitat.
12. Fomentar la participació de tots els sectors de la comunitat educativa i la relació amb els altres sistemes educatius presents al país.
13. Fomentar la igualtat efectiva de dones i homes, la visibilitat i el reconeixement de la contribució històrica de les dones, l'eliminació del llenguatge sexista i dels estereotips de gènere, l'educació sexual en igualtat i en llibertat, la lluita contra la violència envers les dones i contra la LGBTI-fòbia. En particular, per tal de fer efectius aquests objectius, el sistema educatiu ha de desenvolupar les actuacions següents:
 - a) La introducció del principi d'igualtat de tracte i no-discriminació de dones i homes en la programació educativa i els currículums escolars de tots els nivells a fi de garantir una educació lliure de biaixos sexistes i androcèntrics.
 - b) L'eliminació dels continguts sexistes i els estereotips de gènere en les activitats, els continguts i els materials educatius.
 - c) La visibilitat i el reconeixement de les aportacions històriques de les dones en tots els àmbits del coneixement.
 - d) La formació de l'alumnat en la corresponsabilitat en el repartiment de les responsabilitats domèstiques i familiars.
 - e) El reconeixement del valor social de les tasques de cura de les persones dependents.
 - f) L'orientació acadèmica i professional de l'alumnat lliure de condicionants de gènere.
 - g) La capaciació i l'orientació de les alumnes cap a estudis i professions relacionades amb la programació informàtica, les matemàtiques i altres disciplines científiques i tecnològiques a fi d'evitar la bretxa digital de gènere i garantir una ocupació femenina de qualitat.
 - h) La formació de l'alumnat en l'ús no sexista ni androcèntric del llenguatge i la comunicació audiovisual.
 - i) La formació de l'alumnat en el coneixement, la prevenció i l'abordatge de la violència de gènere contra les dones i les seves causes, incloent-hi les conductes constitutives d'assetjament sexual i assetjament per raó de sexe.

- j) L'adopció de mesures perquè l'ús de l'espai i la participació d'ambdós sexes en les activitats escolars es produeixi d'una manera equilibrada.
- k) La promoció de treballs de recerca amb perspectiva de gènere que permetin conèixer i divulgar la situació i les necessitats específiques de les dones.
- l) La promoció i la implantació de programes específics en matèria d'educació afectiva i sexual respectuosa envers les dones i sense prejudicis per raó d'orientació sexual.
- m) La formació i la capacitació inicial i permanent del personal docent en la igualtat de tracte i la no-discriminació entre dones i homes, especialment en matèria de violència contra les dones.
- n) La promoció de la presència equilibrada de dones i homes en els consells escolars i en els òrgans de govern dels centres docents, amb la garantia que les persones que en formen part rebin formació específica en matèria de coeducació.
- o) La sensibilització de l'alumnat sobre la importància dels jocs, les joguines, els videojocs, els materials audiovisuals i altres publicacions en la transmissió dels estereotips de gènere.
- p) La promoció de la sensibilització de les famílies en matèria d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes, a través de les associacions de mares i pares."

Disposició final tercera. *Modificació de la Llei 14/2018, del 21 de juny, de l'ensenyament superior*

1. Es modifica l'article 4 de la Llei 14/2018, del 21 de juny, de l'ensenyament superior en els termes següents:

"Article 4. Principis fonamentals de l'ensenyament superior

1. Els principis fonamentals de l'ensenyament superior són els següents:

- a) L'ús de mètodes crítics en l'estudi de coneixements tecnològics, científics i humanístics.
- b) La interrelació entre ensenyament i recerca.
- c) La mobilitat d'estudiants, personal docent, personal investigador i personal administratiu i tècnic.
- d) La interdisciplinarietat.
- e) La cooperació nacional i internacional.
- f) La llibertat de càtedra.
- g) La transparència.

2. Les institucions, públiques i privades, que desenvolupin ensenyament superior al Principat i les universitats han de garantir la introducció de la perspectiva de gènere en tots els àmbits del coneixement, en l'activitat acadèmica i investigadora i en la gestió de llur personal. En particular, han de:

- a) Garantir la introducció de la perspectiva de gènere en l'oferta formativa.
- b) Vetllar per un ús no sexista del llenguatge i dels continguts audiovisuals en totes les seves comunicacions.
- c) Donar visibilitat a les aportacions científiques i acadèmiques de les dones.

- d) Promoure les activitats docents i els treballs de recerca especialitzats en igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes.
- e) Dur a terme accions per equilibrar la presència de tots dos sexes en tots els estudis, especialment en les disciplines en què un dels dos sexes es troba significativament subrepresentat.
- f) Garantir la formació en igualtat de tracte i no-discriminació per raó de sexe del personal al seu servei, especialment en matèria de violència contra les dones.
- g) Garantir la igualtat efectiva de dones i homes en la carrera docent i investigadora, així com entre el personal d'administració i serveis, atorgant preferència a les dones, en igualtat de condicions d'idoneïtat, per ocupar posicions en què estiguin subrepresentades.
- h) Promoure la representació equilibrada de dones i homes en tots els òrgans col·legiats i en tots els àmbits de presa de decisions.
- i) Elaborar un pla d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en l'accés, la promoció i les condicions laborals del personal administratiu i tècnic i del personal docent i investigador.
- j) Articular mesures específiques de prevenció i abordatge de l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe.
- k) Garantir que les avaluacions del personal docent i investigador dutes a terme pels òrgans competents tinguin en compte la perspectiva de gènere i la no-discriminació, ni directa ni indirecta, per raó de sexe”.

2. S'incorpora un nou apartat 4 a l'article 5 en els termes següents:

“Article 5. Òrgans de govern i representació de les institucions d'ensenyament superior

(...)

4. Els centres d'ensenyament superior i universitari han de garantir l'existència d'un òrgan o persona responsable del disseny, l'impuls, la implementació i l'avaluació de la perspectiva de gènere en totes les àrees d'actuació, incloent-hi la gestió de personal. A aquests efectes, les persones encarregades d'aquesta funció han de rebre formació específica en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes.”

Disposició final quarta. *Modificació de la Llei 15/2018, del 21 de juny, de la Universitat d'Andorra*

S'afegeix un nou apartat 4 a l'article 4 de la Llei 15/2018, del 21 de juny, de la Universitat d'Andorra en els termes següents:

“Article 4. Estructura organitzativa

(...)

4. La Universitat d'Andorra ha de garantir l'existència d'un òrgan o persona responsable del disseny, l'impuls, la implementació i l'avaluació de la perspectiva de gènere en totes les àrees d'actuació, incloent-hi la gestió de personal. A aquests efectes, les persones encarregades d'aquesta funció han de rebre formació específica en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes.”

Disposició final cinquena. Modificació de la Llei 37/2018, del 20 de desembre, de l'esport del Principat d'Andorra

1. S'afegeix una lletra *r* a l'apartat 3, i un apartat 5 a l'article 2 de la Llei 37/2018, del 20 de desembre, de l'esport del Principat d'Andorra en els termes següents:

“Article 2. Principis de la política esportiva

(...)

3. (...)

r) La defensa del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe en el món de l'esport, mitjançant el foment de la incorporació, la participació i la continuïtat de les dones en l'esport en totes les etapes de la vida i la promoció dels esports en què participin les dones. A aquest efecte, les polítiques esportives han de facilitar els recursos materials i econòmics per assolir la igualtat d'oportunitats entre dones i homes en la pràctica esportiva. Així mateix, les polítiques esportives han de promoure la pràctica esportiva mixta en edat escolar i l'emissió i la cobertura mediàtica en els mitjans de comunicació i en la publicitat d'activitats esportives en què participin les dones.

(...)

2. S'afegeix un apartat 5 a l'article 2 de la Llei 37/2018, del 20 de desembre, de l'esport del Principat d'Andorra en els termes següents:

5. El Comitè Olímpic Andorrà, el Comitè Paralímpic Andorrà, la Fundació de l'Esport i les federacions esportives han de procurar tenir una composició equilibrada de dones i homes en els seus òrgans de govern”.

Esmena 39

De modificació

Grup parlamentari Socialdemòcrata (33)

Es proposa modificar la DF5 del Projecte de Llei, tal i com segueix:

“Disposició final cinquena. Modificació de la Llei 37/2018, del 20 de desembre, de l'esport del Principat d'Andorra

1. S'afegeix una lletra *r* a l'apartat 3 i un apartat 5 a l'article 2 de la Llei 37/2018, del 20 de desembre, de l'esport del Principat d'Andorra en els termes següents:

“Article 2. Principis de la política esportiva

(...)

3. (...)

r) La defensa del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe en el món de l'esport, mitjançant el foment de la incorporació, la participació i la continuïtat de les dones en **l's tots els esports, a tots els nivells i** en totes les etapes de la vida i la promoció dels esports en què participin les dones. A aquest efecte, les polítiques esportives han de facilitar els recursos materials i econòmics per assolir la igualtat d'oportunitats entre dones i homes en la pràctica esportiva. Així mateix, les polítiques esportives han de promoure la pràctica esportiva mixta en edat escolar i l'emissió i la

cobertura mediàtica en els mitjans de comunicació i en la publicitat d'activitats esportives en què participin les dones.

(...)

2. S'afegeix un apartat 5 a l'article 2 de la Llei 37/2018, del 20 de desembre, de l'esport del Principat d'Andorra en els termes següents:

5. El Comitè Olímpic Andorrà, el Comitè Paralímpic Andorrà, la Fundació de l'Esport i les federacions esportives han de ~~procurar~~ tenir una composició equilibrada de dones i homes en els seus òrgans de govern”.

3. S'afegeix un paràgraf a l'article 15 de la Llei 37/2018, del 20 de desembre, de l'esport del Principat d'Andorra en els termes següents:

" Article 15. *Estatuts*

Els estatuts de les entitats esportives regulades en aquesta secció, han de tenir el contingut mínim del model aprovat reglamentàriament pel Govern, han de respondre al principi de representativitat d'acord amb les normes esportives que són aplicables i han de ser aprovats pels fundadors.

Els estatuts han d'incloure l'obligatorietat de definir un pla d'igualtat que identifiqui un pla d'accions anuals concretes per tal d'aconseguir l'objectiu de la representació equilibrada entre homes i dones dels esports on un dels dos gèneres hi estigui sotsrepresentat.

Els òrgans de govern de les entitats referides en aquest article han de procurar tenir una composició equilibrada en els termes definits en la Llei d'igualtat efectiva entre dones i homes.”

4. Es modifica l'apartat 1 de l'article 49, de la Llei 37/2018, del 20 de desembre, de l'esport del Principat d'Andorra en els termes següents:

“Article 49. Esportistes menors i esport de base

1. Els poders públics i les federacions esportives han d'articular mesures per incentivar que totes les entitats esportives fomentin l'esport de base, **en especial de les seccions femenines dels esports on les dones estan infrarepresentades**, i evitin qualsevol actuació que constitueixi una explotació d'aquest nivell esportiu.

(...)”.

MOTIVACIÓ

1. Concretem l'abast general aplicable a tots els esports i nivells.

2. Convertim en obligatòria la composició equilibrada inicialment recomanada per al Comitè Olímpic Andorrà, el Comitè Paralímpic Andorrà, la Fundació de l'Esport i les federacions esportives.

3. Establim l'obligatorietat de definir plans d'igualtat en l'esport de base per tal de definir accions concretes anuals per anar assolint la representació paritària d'esportistes, tal i com es produeix en la societat.

4. Necessitat de tenir seccions femenines en els esports on les dones hi estan infrarepresentades.

Disposició final sisena. Modificació de la Llei qualificada de la justícia, del 3 de setembre de 1993

1. Es modifica l'apartat 1 de l'article 35 ter de la Llei qualificada de la justícia en els termes següents:

“Article 35 ter

1. El Consell Superior de la Justícia és competent per ordenar i gestionar l'estadística judicial. En particular, ha de recollir i registrar les dades desglossades per sexe i edat en relació amb l'accés a la justícia, inclosa la participació de les dones en el sistema judicial. Així mateix, ha de recollir i registrar les dades sobre totes les formes de violència de gènere contra les dones, diferenciant-les de les dades relatives a la violència domèstica, amb indicació del sexe i l'edat de la víctima i de l'agressor i llur vincle, del tipus de violència i la naturalesa, gravetat i durada de les penes imposades, així com sobre l'emissió de mesures de protecció, incloent-hi el nombre de mesures de protecció sol·licitades i de les concedides, el nombre d'incompliments d'aquestes mesures i les sancions imposades com a conseqüència d'aquests incompliments”.

2. S'incorpora un nou apartat 3 a l'article 37 en els termes següents:

“Article 37.

(...)

3. El Consell Superior de la Justícia ha d'elaborar i elevar anualment al Consell General i al Govern un informe sobre l'impacte de gènere en l'àmbit judicial, incloent-hi, si escau, la proposta de mesures per aplicar efectivament el dret a la igualtat de tracte i d'oportunitats i a la no-discriminació entre dones i homes en aquest àmbit”.

3. Es modifica l'article 38 bis en els termes següents:

“Article 38 bis

El Consell Superior de la Justícia pot organitzar, directament o mitjançant convenis amb altres institucions, també estrangeres i internacionals, les activitats formatives que consideri convenients per al bon funcionament de l'Administració de justícia.

De manera especial, ha de determinar els programes formatius i de pràctiques que han de seguir les i els batlles en pràctiques que hagin superat les proves d'accés, les activitats formatives necessàries per passar als graus segon, tercer o superior dins de cada categoria judicial, i els nivells mínims d'activitat de formació continuada que han de rebre les i els batlles i les magistrades i els magistrats durant el seu mandat.

També ha de garantir que les i els batlles, les magistrades i els magistrats, i les i els fiscals de tots els ordres jurisdiccionals rebin una formació completa inicial i continuada en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes, en particular, en matèria de violència de gènere contra les dones i de discriminació múltiple i interseccional que pateixen les dones en situacions de vulnerabilitat”.

4. Es modifica l'apartat 3 de l'article 66 bis en els termes següents:

“Article 66 bis

(...)

3. En la fase d'oposició, les persones participants efectuen com a mínim tres proves: una de caràcter teòric sobre el temari publicat prèviament pel Consell Superior de la Justícia en les bases de la convocatòria, que ha d'incloure l'estudi del principi d'igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes, incloent-hi les mesures contra la violència de gènere envers les dones, i la seva aplicació transversal en la interpretació i l'aplicació de les normes jurídiques; una de caràcter pràctic, en la qual es proposa la resolució de dos casos, en els àmbits jurídics indicats a les bases de la convocatòria, i una tercera d'idiomes, que consisteix en la traducció de dos o més textos de contingut jurídic. Les dos primeres proves han de contenir, almenys, una exposició de caràcter oral. Les bases de la convocatòria indiquen la ponderació de cada prova en la valoració global del procés.

(...)"

Disposició final setena. *Modificació de la Llei qualificada del règim electoral i del referèndum*

S'afegeix un nou article 15 bis amb el contingut següent:

"Article 15 bis. *Participació equilibrada de dones i homes*

Les candidatures a eleccions generals i a eleccions comunals han de tenir una composició equilibrada de dones i homes, de manera que en el conjunt de la llista les persones candidates de cadascun dels sexes suposin com a mínim el 40%. Quan el nombre de llocs per cobrir sigui inferior a cinc, la proporció de dones i homes ha de procurar el major equilibri numèric possible. A les llistes de persones suplents, s'han d'aplicar les regles anteriors".

Disposició final vuitena. *Modificació de la Llei 1/2015, del 15 de gener, per a l'erradicació de la violència de gènere i de la violència domèstica*

1. Es modifica la lletra g de l'article 15 en els termes següents:

"Article 15. Assistència social

(...)

g) Gestionar un registre dels casos assistits per poder facilitar dades, respectant la confidencialitat, als departaments i als organismes competents per elaborar un banc de dades específic sobre totes les formes de violència contra les dones, diferenciant-les de les situacions de violència domèstica, desglossades per sexe i edat de la víctima i de l'agressor i llur vincle, així com pel tipus de violència".

2. S'afegeix un nou apartat 3 i 4 a l'article 21 en els termes següents:

"Article 21. Mesures de protecció institucionals

(...)

3. En cada despatx de policia s'ha de crear un grup d'atenció a les víctimes de violència de gènere contra les dones i llurs filles i fills, amb formació especialitzada per donar l'atenció i fer el seguiment de les víctimes, garantint-ne així l'assessorament, l'acompanyament i la seguretat, així com el compliment de les mesures que l'autoritat judicial hagi pogut determinar.

3. S'afegeix un nou apartat 4 a l'article 21 en els termes següents:

4. La policia ha de dur a terme la recollida i el registre de les dades relatives a totes les formes de violència contra les dones, diferenciant-les de les relatives a la violència domèstica, amb indicació del sexe i l'edat de la víctima i de l'agressor i llur vincle, del tipus de violència i del tipus d'actuació policial duta a terme.”

Esmena 40

D'addició

Grup parlamentari Socialdemòcrata (34)

Es proposa afegir una Disposició Final n^oX al Projecte de Llei, tal i com segueix:

“Disposició final X. Modificacions reglamentàries

S'encomana al Govern que, en el termini màxim de 12 mesos des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, modifiqui les disposicions reglamentàries escaients per tal que s'estableixi l'obligatorietat dels clubs esportius de tenir al menys una secció femenina per a aquelles disciplines per a les que es prevegi la competició segregada- per poder obtenir l'autorització de la federació per a poder competir i per a obtenir una subvenció pública.”

MOTIVACIÓ

Es busquen els mecanismes necessaris per tal d'impulsar de forma decidida una feminització del món de l'esport, molt masculinitzat per a determinades disciplines esportives.

Disposició final novena. *Modificació de la Llei general de sanitat, del 20 de març de 1989*

S'incorpora un nou article 9 bis amb el contingut següent:

“Article 9bis

Les administracions públiques competents en matèria sanitària han de garantir la integració del principi d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en la política de salut i en la gestió de llur personal. En particular, han d'adoptar les mesures següents:

- a) El foment de la investigació científica, la prevenció, la detecció i el tractament de les malalties que afecten especialment les dones o que tenen un impacte diferencial en les dones.
- b) La detecció precoç de les situacions de violència de gènere contra les dones.
- c) L'atenció integral de la salut afectiva, sexual i reproductiva de les dones que garanteixi el consell sexual i reproductiu, amb especial atenció a les dones adolescents, i potenciï l'empoderament de les dones en la presa de decisions respecte de l'anticoncepció i les mesures de prevenció de les malalties de transmissió sexual.
- d) La formació de l'alumnat del sistema educatiu en la prevenció d'embarassos no desitjats i de malalties de transmissió sexual.
- e) La recollida i el tractament desglossat per sexe de les dades contingudes en enquestes, estadístiques o altres sistemes d'informació mèdica i sanitària, així com la recollida i el tractament diferenciat de les situacions de violència de gènere contra les dones, amb dades

desglossades per sexe i edat de la víctima i de l'agressor i llur vincle, així com per tipus de violència.

f) La integració del principi d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en la formació del personal al servei de les organitzacions sanitàries, amb la garantia particular de llur capacitat per detectar i atendre les situacions de violència de gènere contra les dones, especialment en els serveis d'atenció primària.

g) La presència equilibrada de dones i homes en els llocs directius i de responsabilitat del sistema de salut”.

Esmena 41

De modificació

Grup parlamentari Socialdemòcrata (35)

Es proposa modificar la DF9 del Projecte de Llei, tal i com segueix:

“Disposició final novena. Modificació de la Llei general de sanitat, del 20 de març de 1989

S'incorpora un nou article 9 bis amb el contingut següent:

“Article 9bis

Les administracions públiques competents en matèria sanitària han de garantir la integració del principi d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en la política de salut i en la gestió de llur personal. En particular, han d'adoptar les mesures següents:

a) El foment de la investigació científica, la prevenció, la detecció i el tractament de les malalties que afecten especialment les dones o que tenen un impacte diferencial en les dones.

b) La detecció precoç de les situacions de violència de gènere contra les dones.

c) L'atenció integral de la salut afectiva, sexual i reproductiva de les dones que garanteixi el consell sexual i reproductiu, amb especial atenció a les dones adolescents, i potenciï l'empoderament de les dones en la presa de decisions respecte de l'anticoncepció i les mesures de prevenció de les malalties de transmissió sexual.

d) La formació de l'alumnat del sistema educatiu en la prevenció d'embarassos no desitjats i de malalties de transmissió sexual.

e) La recollida i el tractament desglossat per sexe de les dades contingudes en enquestes, estadístiques o altres sistemes d'informació mèdica i sanitària, així com la recollida i el tractament diferenciat de les situacions de violència de gènere contra les dones, amb dades desglossades per sexe i edat de la víctima i de l'agressor i llur vincle, així com per tipus de violència.

f) La integració del principi d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en la formació del personal al servei de les organitzacions sanitàries, amb la garantia particular de llur capacitat per detectar i atendre les situacions de violència de gènere contra les dones, especialment en els serveis d'atenció primària.

g) La presència equilibrada de dones i homes en els llocs directius i de responsabilitat del sistema de salut.

h) La inclusió de la interrupció, tant farmacològica com quirúrgica, voluntària de l'embaràs dins la cartera de serveis de la sanitat pública andorrana.”

MOTIVACIÓ

L'avortament és un mecanisme necessari per a planificar la vida familiar de les dones i, per tant, essencial en el desenvolupament de l'autonomia de la dona.

Disposició final desena. *Modificació de la Llei 1/2019, del 17 de gener, de la funció pública*

1. S'incorpora un nou article 45 bis amb el contingut següent:

“Article 45 bis. Igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes

L'Administració general ha d'aplicar el principi d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en l'accés a l'ocupació pública i en les condicions de treball i de carrera professional. En particular, ha de:

a) Garantir la representació equilibrada de dones i homes en la composició dels tribunals o òrgans tècnics de selecció i de promoció.

b) Incloure en els temaris per a l'accés a l'ocupació pública els continguts relatius a la normativa sobre igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes.

c) Garantir la formació continuada de les persones empleades públiques en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes.

d) Valorar de forma periòdica els llocs de treball a partir de criteris no sexistes que garanteixin el principi d'igualtat retributiva per a feines d'igual valor. A aquest efecte, són d'igual valor les feines que exigeixen de les persones treballadores un conjunt comparable de coneixements professionals, de capacitats i esforços, de responsabilitats i de càrrega física, mental i psicosocial.

e) Adoptar mesures d'acció positiva en favor de les dones per accedir a llocs de treball en què estiguin subrepresentades, de tal manera que, en igualtat de condicions d'idoneïtat, tinguin preferència per accedir-hi les candidates dones.

f) Establir mesures efectives de conciliació de la vida familiar i laboral de les persones empleades públiques.

g) Establir mesures efectives de prevenció i abordatge de l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe”.

2. Es modifica l'article 119 en els termes següents:

“Article 119. Normes de la Llei aplicables directament als comuns

Són aplicables directament als comuns les normes contingudes en els títols I, III i IV, així com els articles 32 (Principis generals del sistema de selecció), 33 (Requisits generals), 37 (Concurs de mobilitat), 39 (Bases de la convocatòria), 45 (Igualtat d'oportunitats), 45 bis (Igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes), 46 (Adquisició de la condició de funcionari o treballador públic), 49 (Situacions administratives), 54 (Causes de la pèrdua de la condició de funcionari o treballador públic), 68 (Comissió de serveis), 71 (Drets), 74

(Obligacions i deures) i 75 (Incompatibilitats), en els quals les referències als òrgans de l'Administració general s'entenen substituïdes pels òrgans comunals corresponents”.

Disposició final onzena. Modificació de la Llei 4/2019, del 31 de gener, d'ocupació

1. Es modifica l'article 21 de la Llei 4/2019, del 31 de gener, d'ocupació en els termes següents:

“Article 21. Orientació professional

1. L'orientació professional consisteix en el conjunt d'accions i mesures d'informació, acompanyament, motivació i assessorament que permetin a les persones assalariades o desocupades la identificació de les seves capacitats i interessos per gestionar d'una manera coherent la seva trajectòria formativa, de recerca d'ocupació o de posada en marxa de projectes empresarials.

2. El Servei d'Ocupació ha de formar en matèria d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes el personal que intervé en el procés d'orientació professional”.

2. Es modifica l'apartat 1 de l'article 24 de la Llei 4/2019, del 31 de gener, d'ocupació en els termes següents:

“Article 24. Suport a la igualtat d'oportunitats en l'ocupació

1. El Govern, d'acord amb les seves competències, ha de tenir en consideració especial la igualtat entre dones i homes en l'accés, en la permanència en el treball, i en la promoció professional. Així mateix, ha de promocionar la conciliació de la vida personal i familiar i la corresponsabilitat de dones i homes en l'assumpció de les obligacions familiars.

Amb aquesta finalitat, les polítiques d'ocupació han de tenir com a objectiu prioritari la millora de l'ocupabilitat de les dones, en particular, mitjançant la professionalització dels sectors i les ocupacions feminitzades i l'adaptabilitat de les accions formatives i d'orientació professional als requeriments del mercat de treball i a les noves tecnologies. A aquest efecte, i entre altres mesures, s'han d'adoptar programes de formació professional adreçats a dones en ocupacions feminitzades especialment afectades per la digitalització i la robotització del treball, i s'han d'articular processos de professionalització, a través de l'acreditació dels coneixements i l'experiència, de les ocupacions feminitzades, especialment en activitats de cura de persones dependents. (...).”

3. Es modifica l'apartat 1 de l'article 26 de la Llei 4/2019, del 31 de gener, d'ocupació en el termes següents:

“Article 26. Promoció i suport a l'emprenedoria i l'autoocupació

1. El Servei d'Ocupació ha de promocionar les iniciatives emprenedores que generin ocupació i autoocupació i els dona suport, i vincula les accions als perfils de demandants d'ocupació amb la trajectòria i les competències més adients. L'activitat de promoció i suport es focalitza preferentment sobre el treball autònom, l'economia social, el desenvolupament econòmic parroquial i les iniciatives d'emprenedoria liderades per dones. (...).”

Disposició final dotzena. Modificació de la Llei 31/2018, del 6 de desembre, de relacions laborals

1. S'introdueix un nou article 5 bis amb el contingut següent:

“Article 5 bis. Selecció de personal, contractació i promoció professional

1. Els processos de selecció de personal de cara a llur contractació o promoció professional s'han d'ajustar a criteris objectius i neutres des d'una perspectiva de gènere que impedeixin discriminacions directes o indirectes per a les dones en l'accés a l'ocupació i en la cobertura de llocs de treball d'un nivell professional superior.

A través de la negociació col·lectiva es poden preveure mesures d'acció positiva de tal manera que, en igualtat de condicions d'idoneïtat, s'atorgui preferència en la contractació o en la promoció professional a les candidatures femenines quan es tracti de cobrir llocs de treball en què les dones siguin subrepresentades. Aquestes mesures d'acció positiva també poden aplicar-se en les accions formatives organitzades amb la finalitat de fer promoció professional quan es tracti de cobrir llocs de treball en què les dones siguin subrepresentades.

2. Les ofertes d'ocupació i de promoció professional han de garantir l'ús d'un llenguatge i una comunicació no sexistes. Es prohibeix mencionar en una oferta d'ocupació o de promoció professional el sexe de la persona candidata o prendre en consideració el sexe com a criteri de selecció. Està igualment prohibit refusar la contractació d'una persona en consideració al sexe, a l'embaràs o a la maternitat. Excepcionalment, aquestes prohibicions no serien aplicables quan la pertinença a un o l'altre sexe respongui a una exigència professional essencial i determinant i l'objectiu sigui legítim i proporcionat”.

2. S'introdueix un nou article 5 ter amb el contingut següent:

“Article 5 ter. Classificació professional i valoració de llocs de treball

La classificació professional i la definició dels grups professionals ha de partir d'una valoració prèvia de llocs de treball que tingui com a objectiu garantir l'absència de discriminacions directes i indirectes per raó de sexe. A aquest efecte, els criteris de valoració dels llocs de treball han de ser objectius i neutres i atendre al nivell de coneixements professionals requerits, de capacitats i esforços físics, mentals i psicosocials i de responsabilitat de les feines. Aquests criteris han d'aplicar-se de la mateixa manera a tots els llocs de treball”.

3. Es modifica l'apartat 4 de l'article 6 en els termes següents:

“Article 6. Període de prova

(...)

4. Durant el període de prova tant la persona assalariada com l'empresària o empresari poden resoldre lliurement i en qualsevol moment el contracte establert, sempre que es faci per escrit i d'una manera fefaent. La facultat de lliure desistiment empresarial durant el període de prova té com a límit el respecte al principi d'igualtat de tracte i no-discriminació, de manera que es considera nul el desistiment empresarial que respongui a motius relacionats amb l'embaràs, la maternitat o l'exercici dels drets de conciliació de la vida familiar i laboral o que suposi qualsevol altre tipus de discriminació per raó de sexe o per altres factors discriminatoris”.

4. S'afegeix un nou article 59 bis a la Llei 31/2018, del 6 de desembre, de relacions laborals, en els termes següents:

“Article 59 bis. Dret a l’adaptació del temps de treball i al treball flexible per motius de conciliació de la vida familiar i laboral

Les persones treballadores tenen dret a l’adaptació del temps de treball, incloent-hi el canvi d’horari o de torn de treball, així com a accedir a fórmules flexibles de gestió i prestació del temps de treball, com ara l’horari flexible i el treball a distància, per fer efectiu el seu dret a la conciliació de la vida familiar i laboral per cura d’una filla o un fill menor de 12 anys, o de 18 anys en el cas de que la filla o fill tingui una discapacitat reconeguda o pateixi una malaltia greu, o per l’atenció directa de familiars fins al segon grau de consanguinitat o d’afinitat, que per raó d’edat, accident o malaltia no puguin valer-se per si mateixos i requereixin atenció personal i directa.

Les sol·licituds d’adaptació del temps de treball o de fórmules flexibles de gestió i prestació del temps de treball han de ser raonables i proporcionades en relació amb les necessitats de la persona treballadora i amb les necessitats organitzatives i productives de l’empresa.

La persona treballadora sol·licitant ha d’acreditar les necessitats concretes de conciliació de la vida familiar i laboral.

Mitjançant una negociació col·lectiva s’han de pactar els termes d’exercici d’aquest dret. En absència de negociació col·lectiva, l’empresa ha d’obrir un període de negociació amb la persona treballadora sol·licitant durant un termini màxim de 15 dies. Finalitzat aquest període, l’empresa ha de comunicar per escrit a la persona treballadora l’acceptació de la petició, el plantejament d’una proposta alternativa o bé la negativa a accedir a la petició. En aquest últim cas, l’empresa ha d’indicar les raons objectives, de tipus organitzatiu o productiu, que impedeixen accedir a la petició de la persona treballadora.

La persona treballadora té dret a tornar al seu horari o modalitat de prestació de serveis anterior una vegada que conclougi el període acordat o quan el canvi de les circumstàncies familiars així ho justifiqui, si encara no hagués transcorregut el període inicialment previst”.

5. S’introdueix un nou número 6 bis a l’article 159 en els termes següents:

“Article 159. Infraccions greus

(...)

6 bis. No complir les obligacions en matèria de plans i mesures d’igualtat que estableix la Llei per a l’aplicació efectiva del dret a la igualtat de tracte i d’oportunitats i a la no-discriminació entre dones i homes o el conveni col·lectiu que resulti aplicable, incloent-hi l’incompliment de les obligacions d’elaboració i registre del registre sobre la bretxa professional de gènere i de prevenció i abordatge de l’assetjament sexual i de l’assetjament per raó de sexe previstes als articles 57 i 59, respectivament, de la Llei esmentada. (...)”

6. Es modifica l’apartat 4 de l’article 160 i s’afegeix un apartat 4bis i un apartat 4ter en els termes següents:

“Article 160. Infraccions molt greus

(...)

4. Els acomiadaments i desistiments empresarials discriminatoris i altres decisions unilaterals de l'empresària o empresari que impliquin discriminacions en matèria de retribucions, formació, promoció i altres condicions de treball, per raó de naixement, raça, sexe, orientació sexual, origen, religió, discapacitat, opinió o qualsevol altra condició personal, social o cultural, o d'afiliació, o no, a una organització sindical o política, per la condició de persona delegada dels assalariats, membre del comitè d'empresa, persona assalariada amb mandat o delegada sindical amb representació en el comitè d'empresa o que sigui delegada de les persones assalariades, així com les decisions de l'empresària o empresari que suposin un tracte advers o un efecte negatiu contra una persona treballadora com a conseqüència de la presentació per part seva d'una queixa, reclamació, denúncia, demanda judicial o recurs, de qualsevol tipus, adreçat a impedir la seva discriminació i a exigir el compliment efectiu del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació, o com a conseqüència d'haver intervingut com a testimoni en un procés judicial, administratiu o intern adreçat a impedir la discriminació o a exigir el compliment efectiu del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació.

7. S'incorpora un nou número 4 bis a l'article 160 en els termes següents:

4 bis. L'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe, quan es produeixi dins de l'àmbit de les facultats de direcció empresarial, qualsevol que en sigui el subjecte actiu”.

8. S'incorpora un nou número 4 ter a l'article 160 en els termes següents:

4 ter. No elaborar o no aplicar el pla d'igualtat, o fer-ho incomplint manifestament els termes previstos a l'article 58 de la Llei per a l'aplicació efectiva del dret a la igualtat de tracte i d'oportunitats i a la no-discriminació entre dones i homes. (...)”

Esmena 42

De modificació

Grup parlamentari Socialdemòcrata (37)

Es proposa modificar la DF12 del Projecte de Llei, tal i com segueix:

“Disposició final dotzena. Modificació de la Llei 31/2018, del 6 de desembre, de relacions laborals

1. S'introdueix un nou article 5 bis amb el contingut següent:

“Article 5 bis. *Selecció de personal, contractació i promoció professional*

1. Els processos de selecció de personal de cara a llur contractació o promoció professional s'han d'ajustar a criteris objectius i neutres des d'una perspectiva de gènere que impedeixin discriminacions directes o indirectes per a les dones en l'accés a l'ocupació i en la cobertura de llocs de treball d'un nivell professional superior.

~~A través de~~ **Mitjançant** la negociació col·lectiva **o el diàleg social** es poden preveure mesures d'acció positiva de tal manera que, en igualtat de condicions d'idoneïtat, s'atorgui preferència en la contractació o en la promoció professional a les candidatures femenines quan es tracti de cobrir llocs de treball en què les dones siguin subrepresentades. Aquestes mesures d'acció positiva també poden aplicar-se en les accions formatives organitzades amb la finalitat de fer promoció professional quan es tracti de cobrir llocs de treball en què les dones siguin subrepresentades.

2. Les ofertes d'ocupació i de promoció professional han de garantir l'ús d'un llenguatge i una comunicació no sexistes. Es prohibeix mencionar en una oferta d'ocupació o de promoció professional el sexe de la persona candidata o prendre en consideració el sexe com a criteri de selecció. Està igualment prohibit refusar la contractació d'una persona en consideració al sexe, a l'embaràs o a la maternitat. Excepcionalment, aquestes prohibicions no serien aplicables quan la pertinença a un o l'altre sexe respongui a una exigència professional essencial i determinant i l'objectiu sigui legítim i proporcionat”.

2. S'introdueix un nou article 5 ter amb el contingut següent:

“Article 5 ter. *Classificació professional i valoració de llocs de treball*

La classificació professional i la definició dels grups professionals ha de partir d'una valoració prèvia de llocs de treball que tingui com a objectiu garantir l'absència de discriminacions directes i indirectes per raó de sexe. A aquest efecte, els criteris de valoració dels llocs de treball han de ser objectius i neutres i atendre al nivell de coneixements professionals requerits, de capacitats i esforços físics, mentals i psicosocials i de responsabilitat de les feines. Aquests criteris han d'aplicar-se de la mateixa manera a tots els llocs de treball”.

3. Es modifica l'apartat 4 de l'article 6 en els termes següents:

“Article 6. *Període de prova*

(...)

4. Durant el període de prova tant la persona assalariada com l'empresària o empresari poden resoldre lliurement i en qualsevol moment el contracte establert, sempre que es faci per escrit, **exposant-ne els motius**, i d'una manera fefaent. La facultat de lliure desistiment empresarial durant el període de prova té com a límit el respecte al principi d'igualtat de tracte i no-discriminació, de manera que es considera nul el desistiment empresarial que respongui a motius relacionats amb l'embaràs, la maternitat o l'exercici dels drets de conciliació de la vida familiar i laboral o que suposi qualsevol altre tipus de discriminació per raó de sexe o per altres factors discriminatoris”.

4. S'afegeix un nou article 59 bis a la Llei 31/2018, del 6 de desembre, de relacions laborals, en els termes següents:

“Article 59 bis. *Dret a l'adaptació del temps de treball i al treball flexible per motius de conciliació de la vida familiar i laboral*

Les persones treballadores tenen dret a l'adaptació del temps de treball, incloent-hi el canvi d'horari o de torn de treball, així com a accedir a fórmules flexibles de gestió i prestació del temps de treball, com ara l'horari flexible i el treball a distància, per fer efectiu el seu dret a la conciliació de la vida familiar i laboral per cura d'una filla o un fill menor de 12 anys, o de 18 anys en el cas de que la filla o fill tingui una discapacitat reconeguda o pateixi una malaltia greu, o per l'atenció directa de familiars fins al segon grau de consanguinitat o d'afinitat, que per raó d'edat, accident o malaltia no puguin valer-se per si mateixos i requereixin atenció personal i directa.

Les sol·licituds d'adaptació del temps de treball o de fórmules flexibles de gestió i prestació del temps de treball han de ser raonables i proporcionades en relació amb les

necessitats de la persona treballadora i amb les necessitats organitzatives i productives de l'empresa.

La persona treballadora sol·licitant ha d'acreditar les necessitats concretes de conciliació de la vida familiar i laboral.

Mitjançant una negociació col·lectiva **o el diàleg social** s'han de pactar els termes d'exercici d'aquest dret. En absència de negociació col·lectiva **o de disposicions normatives sorgides del diàleg social**, l'empresa ha d'obrir un període de negociació amb la persona treballadora sol·licitant durant un termini màxim de 15 dies. Finalitzat aquest període, l'empresa ha de comunicar per escrit a la persona treballadora l'acceptació de la petició, el plantejament d'una proposta alternativa o bé la negativa a accedir a la petició. En aquest últim cas, l'empresa ha d'indicar les raons objectives, de tipus organitzatiu o productiu, que impedeixen accedir a la petició de la persona treballadora.

La persona treballadora té dret a tornar al seu horari o modalitat de prestació de serveis anterior una vegada que conclogui el període acordat o quan el canvi de les circumstàncies familiars així ho justifiqui, si encara no hagués transcorregut el període inicialment previst”.

5. S'introdueix un nou número 6 bis a l'article 159 en els termes següents:

“Article 159

(...)

6 bis. No complir les obligacions en matèria de plans i mesures d'igualtat que estableix la Llei per a l'aplicació efectiva del dret a la igualtat de tracte i d'oportunitats i a la no-discriminació entre dones i homes o el conveni col·lectiu que resulti aplicable, incloent-hi l'incompliment de les obligacions d'elaboració i registre del registre sobre la bretxa professional de gènere i de prevenció i abordatge de l'assetjament sexual i de l'assetjament per raó de sexe previstes als articles 57 i 59, respectivament, de la Llei esmentada”.

6. Es modifica l'apartat 4 de l'article 160 en els termes següents:

“4. Els acomiadaments i desistiments empresarials discriminatoris i altres decisions unilaterals de l'empresària o empresari que impliquin discriminacions en matèria de retribucions, formació, promoció i altres condicions de treball, per raó de naixement, raça, sexe, orientació sexual, origen, religió, discapacitat, opinió o qualsevol altra condició personal, social o cultural, o d'afiliació, o no, a una organització sindical o política, per la condició de persona delegada dels assalariats, membre del comitè d'empresa, persona assalariada amb mandat o delegada sindical amb representació en el comitè d'empresa o que sigui delegada de les persones assalariades, així com les decisions de l'empresària o empresari que suposin un tracte advers o un efecte negatiu contra una persona treballadora com a conseqüència de la presentació per part seva d'una queixa, reclamació, denúncia, demanda judicial o recurs, de qualsevol tipus, adreçat a impedir la seva discriminació i a exigir el compliment efectiu del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació, o com a conseqüència d'haver intervingut com a testimoni en un procés judicial, administratiu o intern adreçat a impedir la discriminació o a exigir el compliment efectiu del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació”.

7. S'incorpora un nou número 4 bis a l'article 160 en els termes següents:

“Article 160

(...)

4 bis. L'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe, quan es produeixi dins de l'àmbit de les facultats de direcció empresarial, qualsevol que en sigui el subjecte actiu”.

8. S'incorpora un nou número 4 ter a l'article 160 en els termes següents:

4 ter. No elaborar o no aplicar el pla d'igualtat, o fer-ho incomplint manifestament els termes previstos a l'article 58 de la Llei per a l'aplicació efectiva del dret a la igualtat de tracte i d'oportunitats i a la no-discriminació entre dones i homes”.

MOTIVACIÓ

La negociació col·lectiva, amb poca impregnació al país, ha d'anar acompanyada del diàleg social amb més tradició de defensa dels interessos de les parts que hi son representades al CES.

Pel que fa al període de prova, si no s'exposen els motius de la resolució del ct de treball en període de prova, difícilment es podran contradir. Tal com està redactada la disposició es fa gairebé indemostrable als efectes pràctics.

Disposició final tretzena. *Modificació de la Llei 13/2019, del 15 de febrer, per a la igualtat de tracte i la no-discriminació*

1. Es modifica l'apartat 2 de l'article 4 en els termes següents:

“Article 4. Significació del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació

(...)

2. Ningú no pot ser discriminat per raó d'ascendència o naixement, nacionalitat o manca de nacionalitat, origen nacional, racial o ètnic, color, sexe o gènere femení, religió, convicció o opinió filosòfica, política o sindical, llengua, edat, discapacitat, orientació sexual, identitat o expressió de gènere, o qualsevol altra condició o circumstància personal o social. (...)”

2. Es modifica l'article 33 en els termes següents:

“Article 33. *Programa per a la igualtat efectiva de les dones i els homes*

El Govern i els comuns, a proposta del ministeri competent en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació, han d'aprovar amb una periodicitat quadriennal un programa per fomentar la igualtat efectiva de les dones i els homes en llurs àmbits respectius. Aquests programes han d'incloure mesures específiques per afavorir la conciliació de la vida familiar i laboral”.

Disposició final catorzena. *Modificació de la Llei 6/2014, del 24 d'abril, de serveis socials i socio-sanitaris*

Es modifica la lletra b de l'apartat 1 de l'article 21 de la Llei 6/2014, del 24 d'abril, de serveis socials i socio-sanitaris en els termes següents:

“Article 21. Prestacions de suport

1.(...)

b) Servei d'atenció integral a les víctimes de violència de gènere. És el servei social que ofereix a les dones i, si escau, a llurs filles i fills menors d'edat, atenció pluridisciplinària relacionada amb la protecció, la informació, l'orientació, l'assessorament i la recuperació, i que abasta els vessants psicològic, jurídic i social. Inclou els serveis i equipaments necessaris per garantir aquesta atenció.

Aquest servei ha de dur a terme la recollida i el tractament diferenciat de les situacions de violència contra les dones, amb dades desglossades per sexe i edat de la víctima i de l'agressor i llur vincle, així com per tipus de violència i tipus d'intervenció per part dels serveis socials. (...)"

Disposició final quinzena. *Modificació de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal*

1. Es modifica l'article 23 de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal, del 15 de novembre de 1989, el qual queda redactat en els termes següents:

"Article 23. Legitimació activa

1. Pot demandar legítimament davant la jurisdicció administrativa i fiscal:

a) Qualsevol persona física o jurídica, pública o privada, en relació amb els actes sotmesos al control de la jurisdicció administrativa i fiscal segons l'article 1, lletra a, d'aquesta Llei.

b) Qualsevol persona física o jurídica, pública o privada, que tingui un interès, dret o expectativa de dret vinculats amb els actes sotmesos a la jurisdicció administrativa i fiscal segons l'article 1, lletra b, d'aquesta Llei.

c) L'Administració pública per obtenir la declaració de nul·litat de ple dret d'un acte administratiu, d'acord amb el Codi de l'Administració.

2. Per a la defensa del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació, també estan legitimades per intervenir, en nom i interès de les persones afiliades o associades, i sempre que comptin amb la seva autorització, les organitzacions sindicals i les associacions i organitzacions constituïdes legalment que tinguin com a finalitat primordial la defensa i la promoció de la igualtat de tracte i la no-discriminació i desenvolupin la seva activitat en el territori andorrà. En particular, per a la defensa del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe, estan legitimades per intervenir, en nom i interès de les persones afiliades o associades, i sempre que comptin amb la seva autorització, les associacions de defensa i promoció dels drets de les dones.

No és necessària aquesta autorització quan les persones afectades són una pluralitat indeterminada o difícil de determinar, sense perjudici de la legitimació processal de les persones que puguin arribar a identificar-se com a afectades."

2. Se suprimeix l'article 44 bis de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal, del 15 de novembre de 1989.

Disposició final setzena. *Modificació del Codi de procediment civil*

1. Es modifiquen els apartats 2 i 3 de l'article 34 de la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil, el qual queda redactat en els termes següents:

"Article 34. Dret d'acció i legitimació

1. El dret a la jurisdicció atorga a la persona demandant el dret de demanar tutela judicial al tribunal i d'obtenir-ne, amb el compliment previ dels requisits processals, un pronunciament sobre el fons del procés. La persona demandant té dret a oposar-se a les pretensions que s'hi exerceixin.

2. Tenen legitimació per actuar en el procés els titulars de la relació jurídica o de l'objecte litigiós que tinguin interès en l'estimació o la desestimació de les pretensions que s'hi exerceixin.

3. No obstant això, aquesta Llei o les altres lleis aplicables poden atribuir la legitimació processal a una persona diferent de la titular de la relació jurídica o de l'objecte litigiós. En concret, per defensar el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació, també estan legitimades per intervenir, en interès de les persones afiliades o associades, i sempre que comptin amb la seva autorització, les organitzacions sindicals, les associacions professionals de treballadores autònomes i treballadors autònoms, les organitzacions de consumidores i consumidors i d'usuàries i usuaris i les associacions i organitzacions constituïdes legalment que tinguin com a finalitat primordial la defensa i la promoció dels drets humans i desenvolupin la seva activitat en el territori andorrà. En particular, per a la defensa del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe, estan legitimades per intervenir, en nom i interès de les persones afiliades o associades, i sempre que comptin amb la seva autorització, les associacions de defensa i promoció dels drets de les dones.

No és necessària aquesta autorització quan les persones afectades siguin una pluralitat indeterminada o difícil de determinar, sense perjudici de la legitimació processal de les persones que puguin arribar a identificar-se com a afectades. (...)"

2. Es modifica l'apartat 2 i s'afegeix un apartat 3 de l'article 287 de la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil, el qual queda redactat en els termes següents:

"Article 287. Legitimació activa i passiva

(...)

2. No obstant això, per defensar el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació en un procediment laboral, també estan legitimades per intervenir, en nom i interès de les persones afiliades o associades, i sempre que comptin amb la seva autorització, les organitzacions sindicals i les associacions i organitzacions constituïdes legalment que tinguin com a finalitat primordial la defensa i la promoció de la igualtat de tracte i la no-discriminació i desenvolupin la seva activitat en el territori andorrà. En particular, per a la defensa del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe, estan legitimades per intervenir, en nom i interès de les persones afiliades o associades, i sempre que comptin amb la seva autorització, les associacions de defensa i promoció dels drets de les dones.

No és necessària aquesta autorització quan les persones afectades siguin una pluralitat indeterminada o difícil de determinar, sense perjudici de la legitimació processal de les persones que puguin arribar a identificar-se com a afectades.

3. S'afegeix un apartat 3 a l'article 287 de la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil, en els termes següents:

3. La persona assetjada és l'única legitimada en els processos sobre assetjament sexual i assetjament per raó de sexe”.

Esmena 43

D'addició

Grup parlamentari Demòcrata + Grup parlamentari Liberal (7)

Es proposa afegir una Disposició final dissetena de modificació de diversos articles de la Llei 9/2005, del 21 de febrer, qualificada del Codi penal, la qual queda redactada de la manera següent:

“Disposició final dissetena. Modificació de la Llei 9/2005, del 21 de febrer, qualificada del Codi penal

1. S'afegeix un nou article 114bis la Llei 9/2005, del 21 de febrer, qualificada del Codi penal, en els termes següents:

“Article 114bis. Violència de gènere

1. El qui per qualsevol mitjà o procediment causi, o amenaci amb causar, a una dona un menyscabament psíquic o una lesió, o insult, vexi o maltracti, físicament o psicològicament a una dona, per motiu del seu gènere, encara que no s'arribi a causar cap lesió, ha de ser castigat amb pena de presó fins a dos anys, sense perjudici de les penes que corresponguin pel resultat lesiu si se n'ha causat.

2. S'entén per violència de gènere, la violència exercida envers les dones per la simple raó de ser dones. La violència contra les dones pot ser exercida per atacants de qualsevol gènere, o membres de la família.

3. La temptativa és punible.

4. L'aplicació del tipus penal en aquest article exclou l'aplicació del previst a l'article 114.”

2. S'afegeixen uns nous apartats 3 i 4 a l'article 116 de la Llei 9/2005, del 21 de febrer, qualificada del Codi penal, en els termes següents:

“Article 116. Lesions qualificades

(...)

3. Qui indueixi o coaccioni a una persona a sotmetre's a les conductes descrites en l'apartat anterior, ha de ser castigat amb la mateixa pena, determinada igualment en atenció a si la víctima és menor o major d'edat.

4. Ha de ser castigat igualment qui faciliti a una persona mitjans per tal que se sotmeti a alguna de les conductes descrites en l'apartat 2. La pena ha de ser la mateixa a la prevista per l'autor del fet principal si els mitjans facilitats són essencials per la producció del resultat i la reduïda a la meitat dels límits mínim i màxim previstos a la llei en la resta de supòsits d'afavoriment.”

3. Es modifica l'article 144 de la de la Llei 9/2005, del 21 de febrer, qualificada del Codi penal, en els termes següents:

“Article 144. Agressió sexual

1. El qui, sense consentiment, amb un consentiment viciat, o mitjançant violència o intimidació, determina una persona a prendre part en un comportament o relació sexual ha de ser castigat amb pena de presó de tres mesos a tres anys.

2. A l'efecte de l'apartat anterior, s'entén comès sense consentiment o amb un consentiment viciat el comportament o relació sexual realitzat amb una persona privada de sentit, inconscient o incapaç d'oposar resistència, o amb abús de la seva incapacitat. Tanmateix, s'entén comès sense consentiment el comportament o relació sexual realitzat amb persones menors de catorze anys.

3. La temptativa és punible.”

4. Es modifica l'article 146 de la Llei 9/2005, del 21 de febrer, qualificada del Codi penal, en els termes següents:

“Article 146. Agressions qualificades

1. L'agressió sexual ha de ser castigada amb pena de presó de dos a set anys en els supòsits de l'article 144 i amb pena de presó de sis a quinze anys en els de l'article 145, quan en el fet hi concorri alguna de les circumstàncies següents:

a) Executar el fet en grup, concorrent-hi dues o més persones.

b) Que el culpable visqui o sigui ascendent, descendent o germà de la víctima o sigui una persona que exerceix, de fet o de dret, autoritat familiar sobre ella.

c) Ser la víctima especialment vulnerable per raó de la seva edat, incapacitat, malaltia o situació. En tot cas es considera que la víctima és especialment vulnerable per raó de la seva edat quan tingui una edat inferior a catorze anys. En aquest supòsit les penes s'apliquen en la seva meitat superior.

d) Quan en atenció a la naturalesa de la conducta sexual, els mitjans emprats, les circumstàncies específiques o qualsevol altre motiu, l'agressió sexual tingui un caràcter especialment degradant i vexatori per a la víctima.

e) Quan l'agressió sigui realitzada amb prevalença d'autoritat, de superioritat, amb abús de confiança, o en situació de necessitat o dependència.

f) Quan la víctima estigui privada de sentit.

g) Quan, mitjançant l'agressió, es posi en perill la vida o la integritat física de la víctima.

h) Quan l'agressor de manera directa, o mitjançant la intervenció d'un tercer, hagi deixat a la víctima en una situació d'incapacitat, d'indefensió o inconsciència de manera intencionada per executar l'agressió sense resistència de la víctima, induint-la al consum excessiu de begudes alcohòliques, o mitjançant l'ús de fàrmacs, drogues o qualsevol altra substància natural o química.

i) La difusió per mitjà de la tecnologia i/o xarxes socials de l'agressió.

2. Si concorren dos o més de les anteriors circumstàncies, les penes s'apliquen en la seva meitat superior.

3. La temptativa és punible en tots els casos. La proposició per mitjà de les tecnologies de la informació i la comunicació d'una trobada amb un menor de

catorze anys amb la finalitat de cometre la infracció descrita als articles 144 i 145 es considera temptativa si la proposició ha estat seguida d'actes materials que condueixin a la dita trobada.”

5. S'afegeix un nou article 146bis a la Llei 9/2005, del 21 de febrer, qualificada del Codi penal, en els termes següents:

“Article 146bis. Assetjament sexual

El qui adopta un comportament de caràcter sexual, verbal, no verbal o físic, envers una persona, no desitjat per aquesta persona, que tingui per finalitat o per efecte la violació de la seva dignitat, ha de ser castigat amb pena d'arrest.”

6. Es modifica el capítol segon del Títol VII, delictes contra la llibertat sexual, articles 147, 148, 149 i 149 bis, de la Llei 9/2005, del 21 de febrer, qualificada del Codi penal, en els termes següents:

“Article 147. Actes sexuals sense consentiment

(Sense contingut)”

“Article 148. Abusos sexuals amb prevalença a menors d'edat

(Sense contingut)”

“Article 149. Abusos sexuals amb prevalença a majors d'edat

(Sense contingut)”

“Article 149 bis. Assetjament sexual

(Sense contingut)”

7. S'afegeix una disposició transitòria tercera a la Llei 9/2005, del 21 de febrer, qualificada del Codi penal, en els termes següents:

“Disposició transitòria tercera

Les modificacions del Codi penal aprovades per la Llei per a l'aplicació efectiva del dret a la igualtat de tracte i d'oportunitats i a la no-discriminació entre dones i homes no tenen incidència sobre les persones que han estat condemnades anteriorment pels articles que es deroguen en aquesta darrera Llei, atès que no es produeix una destipificació de la conducta, la qual continua estant tipificada en els nous articles.”

Motivació:

- Pel que respecta a la introducció d'un nou article 114 bis, es creu procedent incloure al Codi Penal el delictes de violència de gènere de conformitat amb el Conveni d'Istanbul.
- Pel que fa a la inclusió de dos nous apartats a l'article 116, es creu convenient afegir aquests dos apartats per tal de completar el text, modernitzant i adaptant la nostra legislació en aquest aspecte, tot i seguint les recomanacions del GREVIO.

En aquest sentit, el Grup d'Experts en la lluita contra la Violència contra la dona i la Violència de Gènere recorda que en el cas concret del Codi penal andorrà, l'actual article 116 es limita a tipificar la mutilació genital com un supòsit de lesions qualificades pel resultat. En concret, l'article 116, apartat 2 del Codi penal equipara la mutilació genital i

l'esterilització forçosa (pena de presó de tres a deu anys) amb la causació imputable d'una *“malaltia somàtica o psíquica greu i perdurable, una deformitat greu, la impotència, l'esterilitat o la pèrdua o la inutilitat d'un òrgan, d'un membre o d'un sentit”* (art. 116, apartat 1). La pena s'ha d'imposar en la meitat superior quan la conducta l'hagi comès una de les persones descrites en l'article 114 (maltractament en l'àmbit domèstic) o s'hagi realitzat sobre un menor d'edat o davant d'un menor d'edat (art. 116, apartat 1). En concret, el GREVIO destaca que, tot i que l'art. 116, apartat 2 tipifica expressament la provocació a la mutilació genital i l'esterilització forçosa, es refereix únicament a la provocació a un tercer (art. 19), no a la pròpia víctima. Per aquesta raó, recomana completar l'art. 116 amb el que disposa l'art. 38 c) del Conveni d'Istanbul, que insta als Estats membres a complementar les respectives legislacions penals en matèria de mutilació genital incorporant-hi expressament com a delictes la incitació a una menor d'edat a sotmetre's a un acte de mutilació genital femenina.

- En relació amb la modificació dels articles 144 i 146, es creu del tot procedent modificar el títol VII, delictes contra la llibertat sexual per incloure la manca de consentiment en les agressions sexuals, de conformitat amb el Conveni d'Istanbul, i suprimir així la diferència entre abús i agressió sexual. Es tipifica com a agreujant la difusió de les agressions i el fet de donar substàncies tòxiques a la víctima per consumir l'agressió.
- Respecte a la introducció de l'article 146bis, es reprèn el contingut de l'article 149, donat que s'elimina el capítol segon del Títol VII, i s'aprofita aquesta modificació per introduir-hi millores de redacció.
- Quant a la modificació del capítol segon del Títol VII, es considera necessari deixar sense contingut les disposicions que l'integren a la vista de la tipificació d'agressió sexual per la manca de consentiment, el que comporta que no existirà diferenciació entre abús i agressió.
- Per últim, pel que fa a l'addició d'una disposició transitòria tercera, es creu oportú aclarir que no es produeix una destipificació de les conductes previstes als articles del Codi penal que es deroguen, atès que continuen estant tipificades en els nous articles.

Esmena 44

D'addició

Grup parlamentari Socialdemòcrata (37)

Es proposa afegir una nova DFn^oX l'article al Projecte de Llei, en els termes següents:

“Disposició final X. Modificació de la Llei 9/2005, del 21 de febrer, qualificada del Codi Penal

1. S'incorpora un nou article 114 bis a la Llei 9/2005, del 21 de febrer, qualificada del Codi Penal que incorpora el tipus específic de "Violència de gènere", tal i com segueix:

"Article 114 bis. Violència de gènere:

1. El qui exerceixi violència física o psicològica basades en una discriminació per motiu del gènere, envers una dona, que comporti danys o patiments físics, sexuals, psicològics o econòmics així com l'amenaça de dur-los a terme, la coacció o la privació arbitrària de llibertat, tant en l'àmbit privat com en el públic, ha de ser castigat amb pena

de presó fins a dos anys, sense perjudici de les penes que corresponguin pel resultat lesiu si se n'ha causat.”

2. El cònjuge o qui està o hagi estat lligat a una dona per relacions similar relació d'afectivitat que exerceixi violència sobre la dona, com a manifestació de la situació de desigualtat i de les relacions de poder dels homes sobre les dones, ha de ser castigat amb pena de presó fins a tres anys, sense perjudici de les penes que corresponguin pel resultat lesiu si se n'ha causat.”

2. Es modifica l'article 30 apartat 6 de la Llei 9/2005, del 21 de febrer, qualificada del Codi Penal, afegint la circumstància agreujant de discriminació per raó d'identitat de gènere, tal i com segueix:

“Article 30. Circumstàncies agreujants

(...)

6. Cometre el fet per un mòbil discriminatori. Constitueix mòbil discriminatori la presa en consideració, respecte d'una persona física, del naixement, de l'origen o de la seva pertinença nacional o ètnica, del color, del sexe, **de la identitat de gènere**, de la religió, de l'opinió filosòfica, política o sindical o qualsevol altra condició personal o social, com la seva discapacitat física o mental, el seu mode de vida, els seus costums, la seva llengua, la seva edat, o la seva identitat o orientació sexual.(...)”

3. Es suprimeix l'article 108 de la Llei 9/2005, del 21 de febrer, qualificada del Codi Penal.

MOTIVACIÓ

1 i 2. En coherència amb el que es recull a l'article 9 del Projecte de Llei i amb les esmenes nº22 i nº33, es tipifica el tipus especial de violència de gènere i s'incorpora, amb caràcter general, l'agreujant de discriminació per raó de la identitat de gènere.

El Conveni d'Istanbul, en el seu apartat 3 apartat d), disposa que per violència contra les dones per raons de gènere “*s'entendrà tota violència contra una dona pel fet de ser una dona o que afecti a les dones de manera desproporcionada*”. Amb aquest apartat el Conveni es pronúncia sobre aquest fet exigint l'establiment d'una agravació.

De igual manera, el Conveni d'Istanbul ratificat per Andorra (BOPA de 19.2.2014). Aquest conveni pretén protegir a les dones contra tot tipus de violència i prevenir, perseguir i eliminar la violència envers les dones i la violència domèstica. El Conveni determina unes obligacions de naturalesa preventiva que pretenen: “*promoure els canvis de models de comportament socioculturals de les dones i els homes amb vista a erradicar els prejudicis, les costums, les tradicions i qualsevol altra pràctica basada en la idea de la inferioritat de les dones o en un paper estereotipat de les dones i els homes.*”

El fonament de la incorporació d'una agreujant a l'apartat 6 del article 30 del Codi Penal resideix en el major retret penal que suposa que l'autor cometi els fets motivat per sentir-se superior a un dels col·lectius que es citen i com a mitjà per demostrar a més que considera a la víctima inferior.

Adaptació del Codi Penal a la Llei 1/2015, del 15 de gener, per l'erradicació de la violència de gènere i de la violència domèstica i a la Llei 13/2019, del 15 de febrer, per a la igualtat de tracte i la no-discriminació, en concret a la definició de l'article 11 de la norma:

“Article 11. *Violència de gènere envers les dones*

S'entén per violència de gènere envers les dones una violació dels drets humans i un tipus de discriminació contra les dones, i designa tots els actes de violència basats en el gènere que comporten o són susceptibles de comportar per a les dones danys o patiments de naturalesa física, sexual, psicològica o econòmica, incloent-hi l'amenaça de dur a terme aquests actes, i la coacció o la privació arbitrària de llibertat, tant en la vida pública com en la privada.”

L'article 114.2 del Codi Penal tipifica el delicte de maltractament en l'àmbit domèstic. Aquest article no és suficient per fer referència a la violència envers les dones. No reflecteix la violència contra la dona derivada de plantejaments de poder. La violència de gènere és la manifestació de la discriminació, la situació de desigualtat i les relacions de poder dels homes sobre les dones.

S'agreuja el tipus si la violència ha estat exercida sobre la dona per part d'un home amb qui manté o ha mantingut relació d'afectivitat.

3. El manteniment del delicte d'avortament al Codi Penal implica l'exercici d'una discriminació envers la dona, així com una vulneració de la llibertat sobre el seu propi cos. L'avortament és l'exercici del dret de la dona a decidir sobre el seu propi cos i la seva vida. La maternitat ha de ser desitjada i responsable. Un estat democràtic no pot obligar a les dones a gestar i parir contra la seva voluntat, sota amenaça de conseqüències penals.

Cal distingir entre la despenalització i la legalització de l'avortament. Pel que fa a la despenalització cal ésser conscient que aquesta no legalitza l'avortament si no que simplement no es criminalitza l'acte. Aquesta mesura es justifica completament des de la perspectiva del principi d'intervenció mínima del dret penal, necessari per contrarestar l'expansió natural del dret penal en altres àmbits, com per exemple, la penalització de les conductes criminals que es desprenen de la globalització. La despenalització de l'avortament no és susceptible d'eventual contradicció amb la Constitució ja que, insistim, no legalitza l'avortament.

En aquest sentit convé recordar la recomanació nº36 del CEDAW a l'Estat andorrà, en el marc del 4t cicle d'avaluació que es transcriu a continuació de l'informe de conclusions en castellà:

36. El Comité reitera sus recomendaciones anteriores ([CEDAW/C/AND/CO/2-3](#), párr. 32) y, de conformidad con su recomendación general núm. 24 (1999), relativa a la mujer y la salud, recomienda al Estado parte que:

a) Legalice la interrupción del embarazo al menos en los casos de riesgo para la vida de la embarazada, violación, incesto y daños graves del feto, y despenalice el aborto en todos los demás casos;

Esmena 45**D'addició**

Grup parlamentari Socialdemòcrata (38)

Es proposa afegir una Disposició Final nºX al Projecte de Llei, tal i com segueix:

“Disposició final X. Mutilació genital femenina

S'encomana al Govern que, en el termini màxim de 12 mesos des de l'entrada en vigor d'aquesta llei, elabori un estudi per tal d'identificar les reformes necessàries que permetin l'extraterritorialitat de la llei penal andorrana que faci efectiva la responsabilitat penal dels responsables legals de les menors que hagin permès que se'ls practiqui una mutilació genital femenina, amb independència d'on s'hagi practicat.

Una vegada finalitzat aquest estudi, s'encomana al Consell General que iniciï els treballs necessaris per fer efectiva la reforma legislativa penal descrita en el paràgraf anterior.”

MOTIVACIÓ

Als efectes de la motivació d'aquesta encomana, es transcriu el text de la plana web d'UNICEF d'aquest programa específic¹, de forma que es fonamenta l'abordatge del problema des del punt de vista de l'acció internacional per combatre-la, ja que és una pràctica permesa i culturalment acceptada en molts dels països on es practica.

Programa

Mutilación genital femenina

La mutilación genital femenina constituye una violación de los derechos humanos reconocida internacionalmente

Por mutilación genital femenina se entiende “todo procedimiento que suponga la extirpación parcial o total de los genitales externos femeninos, u otro tipo de lesión a los órganos genitales femeninos por motivos no médicos”.

Pese a considerarse internacionalmente como una violación de los derechos humanos, en la actualidad más de 200 millones de niñas y mujeres han sufrido la mutilación genital femenina. Esta práctica se lleva a cabo en 30 países de tres continentes distintos, pero la mitad de los casos se concentran en Egipto, Etiopía e Indonesia.

Cada año, más de 3 millones de niñas en todo el mundo corren el riesgo de ser mutiladas, y la mayoría de ellas sufren esta práctica antes de cumplir los 15 años.

Hay numerosos factores que contribuyen a que esta práctica esté tan extendida. Sin embargo, sin importar en dónde se realice, la mutilación genital femenina es la manifestación de una arraigada desigualdad de género.

Algunas comunidades la apoyan como un medio para controlar la sexualidad de las niñas o de salvaguardar su castidad. Otras obligan a las niñas a someterse a la mutilación como un requisito previo para el matrimonio o para disfrutar del derecho de herencia. En los lugares donde esta práctica es más frecuente, las sociedades suelen considerarla un rito de iniciación para las niñas. Ni el islam ni el cristianismo respaldan la mutilación genital femenina, pero es habitual que se utilicen discursos religiosos para justificarla.

Dado que la mutilación genital femenina es una práctica cultural, a los padres les puede resultar difícil decidir que sus hijas no se sometan a ella por temor a que sus familias se vean marginadas o que no se considere a sus hijas aptas para el matrimonio.

Sin embargo, la mutilación genital femenina puede provocar graves complicaciones de salud e incluso la muerte. Los riesgos inmediatos son: hemorragias, shock, infección,

¹ <https://www.unicef.org/es/protection/mutilacion-genital-femenina>

retención de orina y dolor intenso. Las niñas sometidas a mutilación genital femenina también tienen mayores probabilidades de casarse antes de los 18 años y de abandonar la escuela, lo que pone en riesgo su capacidad de construir un futuro mejor para sí mismas y para su comunidad. Esto se ve confirmado por el hecho de que, entre los 30 países afectados por la práctica, 22 se cuentan entre los menos desarrollados del mundo.

Una alarmante tendencia actual en algunos países es la medicalización de la mutilación genital femenina, es decir, que el procedimiento es llevado a cabo por personal sanitario. Aproximadamente, una de cada cuatro supervivientes de la MGF, unas 52 millones de mujeres y niñas en todo el mundo, fueron mutiladas por personal sanitario. La medicalización no solo viola la ética médica, sino que además entraña el riesgo de legitimar esta práctica y dar la impresión errónea de que no tiene consecuencias negativas para la salud. No importa dónde se realice o quién la practique: la mutilación genital femenina nunca está exenta de riesgos.

La solución

Diversas iniciativas a escala mundial están acelerando los progresos con vistas a poner fin a la mutilación genital femenina. En la actualidad, la probabilidad de que una niña sea mutilada se ha reducido aproximadamente en un tercio con respecto a la cifra de hace 30 años.

No obstante, teniendo en cuenta el crecimiento de la población, mantener los logros alcanzados plantea un desafío considerable. En 2030, más de una de cada tres niñas en todo el mundo nacerá en uno de los 30 países donde la mutilación genital femenina se practica con frecuencia, lo que significa que cerca de 68 millones de niñas menores de 15 años —algunas incluso menores de 1 año— correrán el riesgo de ser mutiladas.

Si no se incrementan de manera significativa las iniciativas a escala mundial, en 2030, el número de niñas y mujeres sometidas a mutilación genital femenina será superior al actual.

UNICEF favorece el desarrollo de políticas y leyes destinadas a poner fin e ilegalizar la mutilación genital femenina, y trabaja para garantizar su aplicación y cumplimiento. Nuestra labor se centra asimismo en facilitar el acceso de las niñas en riesgo de sufrir la mutilación genital femenina, así como las que han sobrevivido a esta práctica, a servicios de salud adecuados, al tiempo que se moviliza a las comunidades a fin de transformar las normas sociales que sustentan esta práctica.

En països com el Senegal, per citar un exemple, es calcula que el 80% de les nenes es sotmetran a aquesta pràctica salvatge. Només legislant en el sentit d'extraterritorialitat de la llei penal, per tal que aquesta pràctica brutal tingui conseqüències al menys en els països de destí dels migrants, podem minimitzar l'impacte d'una pràctica que viola els drets humans i que es fonamenta únicament en la discriminació envers les dones.

Disposició final dissetena. Textos consolidats

S'encomana al Govern que, en el termini màxim de sis mesos des que aquesta Llei entri en vigor i en els termes previstos a l'article 116 del Reglament del Consell General, trameti al Consell General el Projecte de text consolidat de la Llei qualificada d'educació de 3 de setembre del 1993; de la Llei 17/2018, del 26 de juliol, d'ordenament del sistema educatiu

andorrà; de la Llei 14/2018, del 21 de juny, de l'ensenyament superior; de la Llei 15/2018, del 21 de juny, de la Universitat d'Andorra; de la Llei 37/2018, del 20 de desembre, de l'esport del Principat d'Andorra; de la Llei qualificada de la justícia de 3 de setembre del 1993; de la Llei qualificada del règim electoral i del referèndum de 3 de setembre del 1993; de la Llei 1/2015, del 15 de gener, per a l'erradicació de la violència de gènere i de la violència domèstica; de la Llei general de sanitat, del 20 de març de 1989; de la Llei 1/2019, del 17 de gener, de la funció pública; de la Llei 4/2019, del 31 de gener, d'ocupació; de la Llei 31/2018, del 6 de desembre, de relacions laborals; de la Llei 13/2019, del 15 de febrer, per a la igualtat de tracte i la no-discriminació; de la Llei 6/2014, del 24 d'abril, de serveis socials i sociosanitaris; de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal, del 15 de novembre de 1989, i de la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil, i que hi inclogui les modificacions introduïdes fins ara en aquestes lleis.

Esmena 46

De modificació

Grup parlamentari Demòcrata + Grup parlamentari Liberal (8)

Es proposa modificar la disposició final dissetena, que passarà a ser la disposició final divuitena, tot i afegint la modificació del Codi Penal

“Disposició final dissetena-divuitena. Textos consolidats

S'encomana al Govern que, en el termini màxim de sis mesos des que aquesta Llei entri en vigor i en els termes previstos a l'article 116 del Reglament del Consell General, trameti al Consell General el Projecte de text consolidat de la Llei qualificada d'educació; de la Llei 17/2018, del 26 de juliol, d'ordenament del sistema educatiu andorrà; de la Llei 14/2018, del 21 de juny, de l'ensenyament superior; de la Llei 15/2018, del 21 de juny, de la Universitat d'Andorra; de la Llei 37/2018, del 20 de desembre, de l'esport del Principat d'Andorra; de la Llei qualificada de la justícia; de la Llei qualificada del règim electoral i del referèndum; de la Llei 1/2015, del 15 de gener, per a l'erradicació de la violència de gènere i de la violència domèstica; de la Llei general de sanitat, del 20 de març de 1989; de la Llei 1/2019, del 17 de gener, de la funció pública; de la Llei 4/2019, del 31 de gener, d'ocupació; de la Llei 31/2018, del 6 de desembre, de relacions laborals; de la Llei 13/2019, del 15 de febrer, per a la igualtat de tracte i la no-discriminació; de la Llei 6/2014, del 24 d'abril, de serveis socials i sociosanitaris; de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal, del 15 de novembre de 1989, de la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil, **i de la Llei 9/2005, del 21 de febrer, qualificada del Codi penal**, i que hi inclogui les modificacions introduïdes fins ara en aquestes lleis.”

Motivació: Es modifica la numeració per coherència amb les modificacions anteriors, i la introducció de la modificació del Codi Penal.

Disposició final divuitena. Entrada en vigor

Aquesta Llei entrarà en vigor l'endemà que es publiqui al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Esmena 47**De modificació**

Grup parlamentari Demòcrata + Grup parlamentari Liberal (9)

Es proposa modificar el títol de la disposició final divuitena, que passarà a ser la disposició final dinovena, d'entrada en vigor del text.

“Disposició final ~~divuitena~~-dinovena. Entrada en vigor.”

Motivació: Es modifica la numeració per coherència amb les modificacions anteriors.

M.I. Sra. Judith Salazar Álvarez

Ponent

Informe de la Comissió Legislativa d'Afers Socials i Igualtat relatiu al Projecte de Llei per a l'aplicació efectiva del dret a la igualtat de tracte i d'oportunitats i a la no-discriminació entre dones i homes

La Comissió Legislativa d'Afers Socials i Igualtat ha examinat, en el decurs de les reunions celebrades els dies 9 de novembre, 7, 12 i 17 de desembre del 2021 i 11, 18, 25 i 31 de gener del 2022, l'informe del ponent relatiu al Projecte de Llei per a l'aplicació efectiva del dret a la igualtat de tracte i d'oportunitats i a la no-discriminació entre dones i homes, d'acord amb els articles 98 i 99 del Reglament del Consell General, del qual se'n desprèn el següent:

Esmenes aprovades per unanimitat

Esmena 6 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 8.

Esmena 7 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 22.

Esmena 8 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 26.

Esmena 14 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 34.

Esmena 15 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 37.

Esmena 18 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 40.

Esmena 19 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 41.

Esmena 27 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 50.

Esmena 29 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 55.

Esmena 46 (Grup parlamentari Demòcrata+Grup parlamentari Liberal) de modificació a la Disposició final dissetena.

Esmena 47 (Grup parlamentari Demòcrata+Grup parlamentari Liberal) de modificació a la Disposició final dinovena.

Esmenes aprovades per majoria

Esmena 32 (Grup parlamentari Demòcrata+Grup parlamentari Liberal) de modificació a l'article 59.

Esmenes no aprovades

Esmena 1 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació al títol.

Esmena 10 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 27.

Esmena 12 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 30.

Esmena 16 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 38.

Esmena 20 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 42.

Esmena 21 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 44.

Esmena 22 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 45.

Esmena 23 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 46.

Esmena 24 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 47.

Esmena 26 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 49.

Esmena 30 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 57.

Esmena 33 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 59.

Esmena 35 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a la Disposició transitòria quarta.

Esmena 36 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a la Disposició transitòria cinquena.

Esmena 38 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a la Disposició transitòria sisena.

Esmena 37 (Grup parlamentari socialdemòcrata) d'addició d'una nova Disposició transitòria.

Esmena 39 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a la Disposició final cinquena.

Esmena 40 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) d'addició d'una Disposició final.

Esmena 41 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació la Disposició final novena.

Esmena 42 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a la Disposició final dotzena.

Esmenes retirades per transacció i aprovades per unanimitat

Esmena 2 (Grup parlamentari Demòcrata+Grup parlamentari Liberal) de modificació a l'exposició de motius.

Esmena 3 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'exposició de motius.

Esmena 4 (Grup parlamentari Demòcrata+ Grup parlamentari Liberal) de modificació a l'article 1.

Esmena 5 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 1.

Esmena 13 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 32.

Esmena 17 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 39.

Esmena 25 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 48.

Esmena 28 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 54.

Esmena 31 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 58.

Esmena 34 (Grup parlamentari Demòcrata+Grup parlamentari Liberal) de modificació al títol VII.

Esmena 43 (Grup parlamentari Demòcrata+Grup parlamentari Liberal) d'addició d'una Disposició final.

Esmena 44 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) d'addició d'una Disposició final.
Esmenes retirades per transacció i aprovades per majoria

Esmena 9 (Grup parlamentari Demòcrata+Grup parlamentari Librerel) de modificació a l'article 27.

Esmena 11 (Grup parlamentari Demòcrata+Grup parlamentari Liberal) de modificació a l'article 30.

Esmenes retirades

Esmena 45 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) d'addició d'una Disposició final.

Projecte de llei per a l'aplicació efectiva del dret a la igualtat de tracte i d'oportunitats i a la no-discriminació entre dones i homes

Exposició de motius

La igualtat entre dones i homes és un aspecte nuclear de la protecció dels drets humans, el funcionament democràtic i la justícia social.

L'Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible de les Nacions Unides inclou com un dels objectius de desenvolupament sostenible la igualtat de gènere i l'empoderament de totes les dones i les nenes. Cal tenir en compte que, en l'àmbit de les Nacions Unides, el Principat d'Andorra ha ratificat el Conveni sobre l'eliminació de tots els tipus de discriminació envers la dona, que obliga els Estats part a adoptar les mesures apropiades per modificar els models de comportament sociocultural de l'home i de la dona amb vista a aconseguir l'eliminació dels prejudicis que es basen en la idea de la inferioritat o de la superioritat d'un sexe o de l'altre o d'un paper estereotipat dels homes i de les dones.

El Principat d'Andorra també ha ratificat, en l'àmbit del Consell d'Europa, la Convenció europea de drets humans i la Carta social europea, que obliguen l'Estat a tutelar els drets humans, prohibir la discriminació per raó de sexe i garantir la igualtat d'oportunitats.

Cal recordar igualment que la lluita contra els estereotips de gènere i el sexisme i la integració d'una perspectiva d'igualtat de gènere en totes les polítiques i mesures són objectius prioritaris dels documents estratègics i les recomanacions d'igualtat de gènere de les Nacions Unides i del Consell d'Europa.

La Constitució consagra igualment el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe (article 6, apartat 1). L'abast d'aquest dret s'ha de posar en relació amb la configuració del Principat d'Andorra com un estat de dret, democràtic i social (article 1,

apartat 1). La dimensió social de l'Estat queda patent en l'obligació dels poders públics andorrans de crear les condicions per tal que la igualtat i la llibertat dels individus siguin reals i efectives. Per tant, la igualtat real i efectiva de dones i homes constitueix una obligació constitucional, més enllà del reconeixement de la igualtat formal. Això implica que els poders públics han de remoure els obstacles per assolir la igualtat efectiva de dones i homes a través de polítiques públiques adreçades a garantir la igualtat d'oportunitats.

Aquesta Llei expressa la voluntat política d'eliminar la desigualtat estructural que pateixen les dones en tots els àmbits de la vida per tal d'assolir una societat més justa i democràtica. La Llei parteix del Llibre blanc de la igualtat, impulsat en els darrers anys pel Consell General amb el suport i la col·laboració del Govern i l'Institut d'Estudis Andorrans. La finalitat del Llibre blanc ha estat de recopilar i analitzar tota la informació sobre la situació real en matèria d'igualtat a Andorra per poder identificar unes prioritats que permetin promoure una cultura d'igualtat al país.

Una de les prioritats del Llibre blanc de la igualtat va ser la promulgació d'una llei per a la igualtat i la no-discriminació. Aquest compromís polític es va fer efectiu amb l'aprovació de la Llei 13/2019, del 15 de febrer, per a la igualtat de tracte i la no-discriminació, que va suposar un gran avenç pel que fa a la tutela dels col·lectius que han patit històricament discriminacions.

Tanmateix, la mateixa Llei 13/2019, partint del seu caràcter de norma marc, recull a la seva exposició de motius la necessitat que es desenvolupi una regulació específica en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes, en línia amb els ordenaments jurídics més avançats en polítiques de lluita contra la discriminació. Aquesta Llei pretén complir precisament la finalitat específica de garantir la igualtat efectiva de dones i homes en tots els àmbits de la vida social i, en aquest sentit, complementa i reforça la Llei 13/2019.

Aquesta Llei té també com a teló de fons la Llei 1/2015, del 15 de gener, per a l'erradicació de la violència de gènere i de la violència domèstica, que ha suposat un avenç notable en la prevenció i l'abordatge de la violència contra les dones com a manifestació de la desigualtat estructural que pateixen en tots els àmbits de la vida, sobretot a partir de la modificació operada per la Llei 13/2019, que va clarificar que la violència de gènere es refereix a les violències que pateixen les dones pel mer fet de ser-ho i que constitueixen una discriminació per raó de sexe.

La Llei pivota sobre cinc eixos o objectius fonamentals, que són (i) la transversalitat del principi d'igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes i, en particular, la introducció de la perspectiva de gènere en el disseny i la programació de totes les polítiques públiques; (ii) la presència equilibrada de dones i homes en els àmbits de la representació política i la participació pública; (iii) la implementació de mesures d'acció positiva que afavoreixin la igualtat d'oportunitats entre dones i homes, tant en el sector públic com en el privat; (iv) el foment de la conciliació de la vida familiar i laboral i la corresponsabilitat en l'assumpció de les tasques de cura en l'àmbit familiar, i (v) el foment de la participació equilibrada de dones i homes en el mercat de treball i de la igualtat de tracte en l'àmbit de les relacions de treball.

Aquesta Llei es divideix en 71 articles, estructurats en vuit títols. En concret, el títol I fa referència a l'objecte, el rang de la Llei i els seus àmbits subjectius i objectius d'aplicació.

El títol II, que es desglossa en quatre capítols, regula la significació i l'abast del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe, estableix les definicions bàsiques vinculades a aquest dret i n'articula les vies de tutela, incloent-hi la creació d'un Institut Andorrà de les Dones, amb la missió fonamental de promoure la participació de les dones en la vida política, cultural, econòmica i social en igualtat de condicions i d'oportunitats que els homes, així com prevenir i eliminar les discriminacions per raó de sexe.

El títol III defineix i concreta l'abast de les polítiques públiques per a la igualtat efectiva de dones i homes. En concret, el capítol primer estableix els criteris generals d'actuació dels poders públics. El capítol segon precisa les competències i l'organització administrativa per garantir la introducció de la perspectiva de gènere en la definició, la programació, la pressupostació i l'avaluació de totes les polítiques públiques. Finalment, el capítol tercer desplega el programa de polítiques públiques per a la igualtat efectiva de dones i homes.

El títol IV està dedicat a l'aplicació efectiva del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe en l'ocupació pública, i destaca l'obligació de les administracions públiques d'elaborar plans d'igualtat i protocols per a la prevenció i l'abordatge de l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe.

El títol V incideix en l'aplicació del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe en el treball, i destaca el reconeixement del dret a l'adaptació del temps de treball i al treball flexible per motius de conciliació de la vida familiar i laboral, l'obligació de les empreses d'adoptar mesures per a la prevenció i l'abordatge de l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe, així com l'obligació d'implementar un pla d'igualtat en les empreses de 50 o més persones treballadores.

El títol VI està dedicat a garantir l'aplicació del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe als mitjans de comunicació i a la publicitat, i en l'accés a béns i serveis.

El títol VII pretén fomentar la responsabilitat social corporativa en matèria d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes mitjançant la incentivació i la visibilització de les accions voluntàries en aquest àmbit.

El títol VIII està dedicat al règim sancionador en cas d'incompliment de les obligacions que s'estableixen en la Llei.

La Llei es clou amb dos disposicions addicionals, una disposició transitòria i vint-i-cinc disposicions finals.

Títol I. Objecte i àmbit d'aplicació de la Llei

Article 1. Objecte i rang de la Llei

1. Aquesta Llei té per objecte fer efectiu el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe, en desenvolupament de l'article 6, apartat 1, i de l'article 1, apartat 1, de la Constitució. A aquest efecte, la Llei estableix els principis d'actuació i les mesures adreçades a eliminar la desigualtat estructural que pateixen les dones respecte dels homes

en tots els àmbits de la vida, derivada d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones, i a garantir la igualtat d'oportunitats de dones i homes i la no-discriminació.

2. Les disposicions finals primera, sisena i setena i dissetena d'aquesta Llei modifiquen les Lleis qualificades d'Educació, de la Justícia i del Règim Electoral i del Referèndum, i del Codi Penal, i tenen rang de llei qualificada.

Article 2. Àmbit subjectiu d'aplicació

1. Les obligacions que estableix aquesta Llei són aplicables a les administracions públiques i als organismes i les entitats que hi són adscrits o vinculats o que en són dependents.

2. Aquesta Llei és aplicable igualment a les persones físiques o jurídiques de caràcter privat que resideixin, estiguin o actuïn en l'àmbit territorial d'Andorra, qualsevol que sigui la seva nacionalitat, el seu domicili o la seva residència, en els termes i amb l'abast que s'hi preveuen.

Article 3. Àmbit objectiu d'aplicació

Aquesta Llei s'aplica a tots els àmbits de la vida econòmica, social, cultural i política i, especialment, en les esferes següents:

- a) Accés a béns i serveis
- b) Benestar social i famílies
- c) Campanyes de sensibilització i informació
- d) Contractació, subvencions i ajuts públics
- e) Creació artística i intel·lectual
- f) Educació i lleure
- g) Ensenyament superior i universitari
- h) Esport
- i) Jocs, joguines, videojocs, materials audiovisuals i publicacions
- j) Justícia
- k) Mitjans de comunicació i publicitat
- l) Ocupació pública
- m) Ordenació del territori, urbanisme i accés a l'habitatge
- n) Participació política i social
- o) Policia i altres cossos especials
- p) Salut
- q) Tecnologies de la informació i la comunicació
- r) Treball
- s) Violència de gènere envers les dones

Títol II. Protecció jurídica del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe

Capítol primer. Definicions bàsiques

Article 4. Discriminació directa i indirecta per raó de sexe

1. S'entén per discriminació directa per raó de sexe la situació en què es troba una persona que és tractada, en atenció al seu sexe, de forma menys favorable que una altra en una situació comparable, llevat que hi hagi una raó objectiva i raonable per a la diferència de tractament i sigui proporcionada, com ara les mesures d'acció positiva en favor de les dones.

2. S'entén per discriminació indirecta per raó de sexe la situació en què una norma, un criteri o una pràctica aparentment neutra no es pugui respectar o assolir amb la mateixa facilitat per les persones d'un dels dos sexes i les desfavoreixi respecte a les persones de l'altre sexe, llevat que la norma, el criteri o la pràctica tingui una justificació objectiva i raonable i sigui proporcionada.

Article 5. Discriminació per raó d'embaràs o maternitat

Constitueix discriminació per raó de sexe qualsevol tracte desfavorable envers les dones relacionat amb l'embaràs o la maternitat.

Article 6. Discriminació múltiple i interseccional

S'entén per discriminació múltiple i interseccional a efectes d'aquesta Llei la situació en què una dona, pel fet de ser dona i de pertànyer a altres grups que també són objecte de discriminació per altres factors, pateix formes agreujades i específiques de discriminació.

Article 7. Gènere i estereotips de gènere

1. A efectes d'aquesta Llei, s'entén per gènere la construcció social i cultural que, basada en les diferències biològiques entre els sexes, assigna diverses característiques emocionals, intel·lectuals i actitudinals a dones i homes. A partir d'aquestes diferències biològiques, el gènere configura les relacions socials i de poder entre dones i homes.

2. A efectes d'aquesta Llei, s'entén per estereotips de gènere el conjunt de clixés o imatges simplificades que uniformen les persones i adjudiquen uns rols, característiques, capacitats i comportaments determinats a les dones i als homes.

Article 8. Perspectiva de gènere

S'entén per perspectiva de gènere la presa en consideració de les diferències entre dones i homes en un àmbit o una activitat per a l'anàlisi, la planificació, el disseny i l'execució de polítiques, tenint en compte les necessitats de les dones i la manera en què les actuacions afecten les dones en particular, per tal de cercar l'equitat de gènere.

Article 9. Violència de gènere envers les dones

S'entén per violència de gènere envers les dones una violació dels drets humans i un tipus de discriminació contra les dones, i designa tots els actes de violència basats en el gènere que comporten o són susceptibles de comportar per a les dones danys o patiments de naturalesa física, sexual, psicològica o econòmica, incloent-hi l'amenaça de dur a terme aquests actes, i la coacció o la privació arbitrària de llibertat, tant en la vida pública com en la privada.

Article 10. Assetjament sexual i assetjament per raó de sexe

1. Sense perjudici del que disposa el Codi penal, als efectes d'aquesta Llei l'assetjament sexual es defineix com qualsevol comportament, verbal, no verbal o físic, de naturalesa sexual, adreçat contra una dona, que tingui la finalitat o produeixi l'efecte d'atemptar contra la seva dignitat i de crear-li un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant o ofensiu.
2. Constitueix assetjament per raó de sexe qualsevol comportament realitzat en funció del sexe o gènere femení, amb la finalitat o l'efecte d'atemptar contra la dignitat de la persona i de crear-li un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant o ofensiu.

Article 11. Ordre de discriminar i represàlia discriminatòria

1. S'entén per ordre de discriminar qualsevol instrucció que impliqui la discriminació, directa o indirecta, per raó de sexe.
2. Constitueix una represàlia discriminatòria qualsevol tracte advers o efecte negatiu que es produeix contra una persona com a conseqüència de la presentació d'una queixa, reclamació, denúncia, demanda o recurs, de qualsevol tipus, adreçat a evitar, disminuir o denunciar qualsevol tipus de greuge o discriminació per raó de sexe o l'assetjament sexual o per raó de sexe al qual la persona denunciant és sotmesa o ha estat sotmesa.
3. També constitueix una represàlia discriminatòria qualsevol tracte advers o efecte negatiu que es produeixi contra una persona que col·labori o participi en un procediment iniciat arran d'aquesta queixa, reclamació, denúncia, demanda o recurs.

Article 12. Representació equilibrada

S'entén per representació equilibrada de dones i homes la situació en què cap sexe no supera el 60% del conjunt de persones que integren el grup en qüestió ni és inferior al 40%, i que ha de tendir a assolir el 50% de persones de cada sexe.

Article 13. Coeducació

S'entén per coeducació l'acció educadora que valora indistintament l'experiència, les aptituds i l'aportació social i cultural de dones i homes, en igualtat de drets, sense estereotips sexistes.

La coeducació consisteix a educar els infants i el jovent sense tenir en compte els rols de gènere que se'ls exigeix complir en una societat sexista, per ser d'un sexe o de l'altre. Entre els pilars de la coeducació cal situar l'ús del llenguatge no sexista, la visibilització de la

contribució de les dones al llarg de la història, l'educació sexual en igualtat i en llibertat, i la lluita contra la violència envers les dones i contra la LGBTI-fòbia.

Article 14. Accions positives

Es defineixen com a accions positives les mesures que suposen una diferència de tracte adreçada a corregir i compensar situacions patents de desigualtat de fet i de discriminació envers les dones. Aquestes mesures han de ser raonables i proporcionades en relació amb la finalitat que pretenguin complir i, en tot cas, només resulten aplicables mentre persisteixi la situació de desigualtat que es pretén corregir.

Article 15. Significació del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe

1. El dret a la igualtat de tracte entre dones i homes suposa l'absència de qualsevol discriminació, directa o indirecta, per raó de sexe.
2. Queda prohibida tota disposició, conducta, acte o pràctica que atempti, per acció o per omissió, contra el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe.

Article 16. Abast del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe

1. El dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe exigeix als poders públics que garanteixin la igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en tots els àmbits de la vida per tal que les dones puguin fer efectiu l'exercici dels drets i les llibertats fonamentals i socials en igualtat de condicions amb els homes, incloent-hi l'adopció de mesures d'acció positiva.
2. Les persones físiques o jurídiques del sector privat estan obligades a aplicar i respectar el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe en totes les seves actuacions relacionades amb les disposicions d'aquesta Llei.
3. La igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes s'integrarà i s'observarà en la interpretació i l'aplicació de les normes jurídiques.

Capítol segon. Garanties bàsiques del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe

Article 17. Prevenció, detecció i cessament de la discriminació

1. La protecció eficaç contra la discriminació per raó de sexe obliga les administracions públiques i les altres entitats públiques, així com les empreses i les altres entitats del sector privat, a aplicar mètodes i instruments suficients per detectar-la i a adoptar mesures preventives i reactives adequades adreçades a abordar i fer cessar les situacions de discriminació per raó de sexe.
2. L'incompliment de les obligacions previstes a l'apartat anterior dona lloc a responsabilitat administrativa, civil pels danys i perjudicis que se'n puguin derivar, i, si escau, penal.

Article 18. Conseqüències dels actes discriminatoris

1. Les disposicions, els actes i les clàusules dels negocis jurídics que constitueixin o causin discriminació per raó de sexe es consideren nuls i sense efecte, i generen responsabilitat administrativa, civil pels danys i perjudicis que se'n puguin derivar i, si escau, penal.

2. La persona o l'entitat que causi o toleri una situació de discriminació per raó de sexe respon del dany ocasionat mitjançant una indemnització que inclou la reparació de tots els danys i perjudicis derivats de l'acte discriminatori. També són responsables del dany ocasionat les administracions públiques i les empreses quan la discriminació es produeixi dins el seu àmbit d'organització i direcció, qualsevol que sigui el subjecte actiu de la discriminació, i sempre que no hagin adoptat les mesures preventives i reactives que estableix l'apartat 1 de l'article 20.

Article 19. Garantia d'indemnitat

1. Es considera un acte de discriminació qualsevol tracte advers o efecte negatiu contra una persona com a conseqüència de la presentació per part seva d'una queixa, reclamació, demanda judicial, denuncia o recurs, de qualsevol tipus, adreçat a impedir la seva discriminació per raó de sexe i a exigir el compliment efectiu del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe.

2. També es considera un acte de discriminació qualsevol tracte advers o efecte negatiu contra una persona com a conseqüència d'haver intervingut com a testimoni en un procés judicial o administratiu adreçat a impedir la discriminació per raó de sexe o a exigir el compliment efectiu del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe. Aquesta protecció s'estén a les persones que intervinguin com a denunciants o testimonis en un procediment intern de denúncia o queixa d'una situació d'assetjament sexual o per raó de sexe.

Article 20. Mesures d'acció positiva

1. Amb la finalitat de fer efectiu el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe, els poders públics han d'adoptar mesures específiques a favor de les dones per corregir i compensar una situació patent de desigualtat de fet i de discriminació en què es puguin trobar.

2. Aquestes mesures han de ser raonables i proporcionades en relació amb la finalitat que pretenguin complir i, en tot cas, només resulten aplicables mentre persisteixi la situació de desigualtat que es pretén corregir.

Capítol tercer. Tutela judicial del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe**Article 21. Abast de la tutela judicial**

1. La tutela judicial enfront de vulneracions del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe abasta l'adopció de totes les mesures necessàries per eliminar la discriminació i, en particular, l'adopció de mesures cautelars, el cessament

immediat de l'actuació contrària al dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe o, si escau, la interrupció d'una conducta o l'obligació d'efectuar una activitat omesa, i el restabliment de la persona perjudicada en la integritat del seu dret, així com la reparació de les conseqüències derivades de l'acció o l'omissió del subjecte responsable, inclosa la indemnització dels danys i perjudicis.

2. Les mesures cautelars poden incloure la suspensió dels efectes de l'acte impugnat, així com qualsevol altra mesura necessària per garantir l'efectivitat de la tutela judicial que pugui acordar-se mitjançant la sentència que posi fi al procés.

Article 22. Accés a la justícia i legitimació processal

1. Qualsevol persona pot accedir als tribunals de justícia per sol·licitar la tutela del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe.

2. La legitimació per intervenir en els processos judicials civils i administratius que tinguin per objecte la defensa del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe correspon a la persona o les persones afectades.

3. En els termes establerts per les lleis processals, també estan legitimades per intervenir en els processos judicials civils i administratius, en nom i interès de les dones, i sempre que comptin amb la seva autorització, les associacions feministes i/o de defensa i promoció dels drets de les dones, les organitzacions sindicals, les associacions professionals de persones treballadores per compte propi, les organitzacions de persones consumidores i usuàries, i les associacions i organitzacions constituïdes legalment que tinguin com a finalitat primordial la defensa i la promoció dels drets humans, i desenvolupin la seva activitat en el territori andorrà. No és necessària aquesta autorització quan les persones afectades són una pluralitat indeterminada o difícil de determinar, sense perjudici de la legitimació processal de les persones que puguin arribar a identificar-se com a afectades.”

Article 23. Ministeri Fiscal

El Ministeri Fiscal sempre és part en els processos judicials en defensa del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe, i pot interessar l'adopció, si escau, de les mesures necessàries per depurar les conductes delictives que s'hagin pogut cometre.

Article 24. Inversió de la càrrega de la prova

1. En els processos en què la part actora al·legui discriminació per raó de sexe i n'aporti indicis fonamentats, correspon a la part demandada aportar una justificació objectiva i raonable, suficientment provada, de les mesures adoptades i de la seva proporcionalitat. A aquest efecte, l'òrgan judicial, d'ofici o a instància de part, pot demanar un informe dels organismes públics competents en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació per raó de sexe.

2. L'apartat anterior no és aplicable als processos penals ni als procediments administratius sancionadors.

Article 25. Indemnització dels danys i perjudicis

1. Quan la sentència declari l'existència de la vulneració del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe, l'òrgan judicial ha de pronunciar-se sobre la quantia de la indemnització que correspongui a la part demandant, en funció tant del dany moral vinculat a la vulneració del dret com dels danys i perjudicis materials que se'n derivin.
2. Un cop acreditada la situació de discriminació, es presumeix l'existència de dany moral, i s'ha de fixar la seva quantia atenent les circumstàncies concretes del cas i la gravetat de la conducta i dels seus efectes.

Capítol quart. Tutela administrativa i institucional del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe**Article 26. Tutela administrativa**

1. El ministeri competent en matèria d'igualtat és competent, amb caràcter general, per tramitar i investigar les denúncies relatives a la vulneració del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe i, si escau, per incoar el procediment administratiu sancionador corresponent. No obstant això, quan d'acord amb una norma sectorial aplicable un altre ministeri tingui atribuïda la competència sancionadora en la matèria sobre la qual recaigui la conducta presumptament lesiva del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe, correspon a aquest ministeri tramitar i investigar la denúncia i, si escau, incoar el procediment administratiu sancionador corresponent.
2. En tot cas, quan la denúncia es basi en una conducta tipificada com a infracció administrativa en aquesta Llei, però aquesta conducta no estigui prevista com a infracció administrativa per la norma sectorial aplicable, correspon al ministeri competent en matèria d'igualtat tramitar i investigar la denúncia i, si escau, incoar el procediment administratiu sancionador corresponent.
3. Quan una autoritat pública, en ocasió de l'exercici de les seves competències, tingui coneixement d'una situació de discriminació per raó de sexe, ha de decidir necessàriament que s'investiguin les circumstàncies del cas i, si escau, que s'adoptin les mesures oportunes per eliminar la discriminació. Tanmateix, en el supòsit que no sigui competent per fer-ho, ha de comunicar els fets de forma immediata a l'autoritat competent, d'acord amb el que s'estableix als apartats 1 i 2 anteriors.
4. Poden intervenir com a part interessada en els procediments administratius, en interès de la persona o les persones afectades, i sempre que comptin amb la seva autorització, associacions feministes i/o de defensa i promoció dels drets de les dones, les organitzacions sindicals, les associacions professionals de persones treballadores per compte propi, les organitzacions de persones consumidores i usuàries, i les associacions i organitzacions constituïdes legalment que tinguin com a finalitat primordial la defensa i la promoció dels drets humans i desenvolupin la seva activitat en el territori andorrà. No és necessària aquesta autorització quan les persones afectades són una pluralitat indeterminada o difícil de determinar, sense perjudici de la legitimació de les persones que puguin arribar a identificar-se com a afectades.

Article 27. Institut Andorrà de les Dones

1. Es crea l'Institut Andorrà de les Dones com a entitat de dret públic, amb personalitat jurídica i patrimoni propis i amb plena capacitat per complir les seves finalitats.
2. L'Institut té com a missió fonamental la promoció de la participació de les dones en la vida política, cultural, econòmica i social en igualtat de condicions i d'oportunitats que els homes, a través de l'impuls, el control i l'avaluació de les actuacions dels poders públics i les empreses que operen en territori andorrà.
3. Corresponen a l'Institut, com a mínim, les funcions següents:
 - a) Participar en el disseny de les mesures del Programa per a la igualtat efectiva de dones i homes que han d'aprovar el Govern i els comuns i revisar i avaluar la seva implementació.
 - b) Ser consultat i fer propostes en relació amb l'activitat de l'Observatori de la Igualtat per tal d'estudiar la situació de la dona en tots els àmbits de la vida, identificant les desigualtats entre sexes i proposant mesures correctores.
 - c) Fer el seguiment dels informes d'impacte de gènere que s'han d'incloure en els projectes i proposicions de disposicions normatives de caràcter general.
 - d) Dissenyar protocols d'actuació que vetllin per la igualtat d'oportunitats de dones i homes i per la no-discriminació per raó de sexe en la programació, en els continguts i en la publicitat als mitjans de comunicació, i evitar la transmissió d'una imatge estereotipada de dones i homes, així com d'una imatge sexualitzada de les dones.
 - e) Dur a terme, i proposar al Govern i als comuns campanyes de sensibilització en matèria d'igualtat de tracte i d'oportunitats de dones i homes i de no-discriminació.
 - f) Fomentar les relacions amb altres organismes de dones a escala internacional.
 - g) Representar les dones del Principat d'Andorra en tots els espais de trobada i debat públic, nacionals i internacionals, sobre dones.
 - h) Fiscalitzar el compliment per part del Principat d'Andorra de les obligacions derivades de la ratificació dels convenis internacionals en matèria d'igualtat de tracte i d'oportunitats i de no-discriminació entre dones i homes.
 - i) Actuar com a òrgan consultiu del Consell General, del Govern i dels comuns, i d'altres òrgans de les administracions públiques que així ho prevegin.
 - j) Promoure i dur a terme accions formatives en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació per raó de sexe i elaborar guies i manuals de referència per fomentar la implantació de plans i mesures d'igualtat a les empreses i a les administracions públiques, incloent-hi mesures per a la prevenció i l'abordatge de l'assetjament sexual i per raó de sexe.
 - k) Assessorar les empreses en la creació dels plans d'igualtat.
 - l) Elaborar i mantenir actualitzada una base de dades de dones expertes en totes les matèries de rellevància científica, econòmica, social i cultural, per tal de fomentar-ne la participació en debats, anàlisis, reportatges i tertúlies sobre temes d'actualitat. Es requereix el consentiment exprés de les dones expertes per incloure-les en aquesta base de dades.
 - m) Elaborar amb periodicitat anual un informe d'avaluació de la situació de les dones al Principat i, atenent als resultats de l'informe d'avaluació, un pla de treball amb indicació dels

objectius i mesures concretes que cal dur a terme per superar els obstacles que impedeixen la igualtat efectiva de dones i homes al Principat d'Andorra.

n) Dissenyar estratègies de transversalitat que garanteixin que totes les polítiques incorporin la perspectiva de gènere i de les dones.

Per la via reglamentària, el Govern podrà ampliar les funcions que corresponen a l'Institut.

4. L'Institut Andorrà de les Dones es finança per mitjà dels recursos econòmics següents:

a) Les dotacions provinents de les transferències assignades en els pressupostos de l'Estat.

b) Les subvencions provinents d'altres organismes públics.

c) Els donatius de persones físiques o jurídiques privades, que en cap cas poden ser anònims.

d) Els rendiments que produeixen els béns i les activitats pròpies de l'Institut.

e) Qualsevol altre recurs que li sigui legalment atribuït.

L'Institut està subjecte a la fiscalització del Tribunal de Comptes.

5. L'Institut Andorrà de les Dones es regeix pels òrgans següents:

a) La Secretaria General, integrada per una persona de reconeguda trajectòria en l'àmbit de la igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes, i designada pel Govern a proposta del o de la Cap de Govern.

b) La Comissió executiva, integrada per la persona que ocupa la Secretaria General i per quatre persones més, de les quals, una persona designada pel Consell General per majoria de dos terços, una persona designada pel Govern a proposta del o de la Cap de Govern, una persona designada a proposta dels set comuns d'Andorra, i una persona designada per les organitzacions feministes autoritzades a exercir les seves activitats a Andorra.

6. La direcció de l'Institut Andorrà de les Dones recau en la Secretaria General i la Comissió executiva.

7. El règim de funcionament de l'Institut Andorrà de les Dones s'estableix per la via reglamentària.

Article 28. Raonador del Ciutadà

1. D'acord amb el que disposa l'article 28 de la Llei 13/2019, del 15 de febrer, per a la igualtat de tracte i la no-discriminació, la persona que ocupa el càrrec de Raonador del Ciutadà és competent per rebre i tramitar les queixes i les reclamacions que concerneixen les relacions de les ciutadanes i els ciutadans amb les administracions públiques i les altres entitats públiques, i amb les persones o les entitats privades, en relació amb la defensa i la protecció del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe.

2. La persona que ocupa el càrrec de Raonador del Ciutadà ha de vetllar perquè l'actuació de les persones o les entitats públiques o privades, inclosos els mitjans de comunicació, respectin la igualtat entre dones i homes i perquè s'adoptin les mesures necessàries per evitar qualsevol tipus de discriminació, directa o indirecta, per raó de sexe.

3. La persona que ocupa el càrrec de Raonador del Ciutadà pot actuar d'ofici o a instància de part. No obstant això, no pot intervenir arran de les queixes i les reclamacions que se li

plantegin en assumptes en els quals s'hagi instat un procés davant d'un òrgan judicial, ni pot anul·lar o modificar un acte administratiu, i s'ha de limitar a fer les recomanacions i els suggeriments que estimi oportuns.

4. El procediment d'actuació de la persona que ocupa el càrrec de Raonador del Ciutadà es regeix per la normativa específica aplicable.

Títol III. Polítiques públiques per a la igualtat efectiva de dones i homes

Capítol primer. Criteris generals d'actuació dels poders públics

Article 29. Transversalitat del principi d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes

Les administracions públiques, els organismes autònoms, les societats i els organismes públics vinculats o que en depenen han d'incorporar de forma transversal el principi d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en totes les seves actuacions i en la definició, pressupostació, implementació i avaluació de totes les polítiques públiques.

Article 30. Informes d'impacte de gènere

Els projectes i proposicions de disposicions normatives de caràcter general, incloent-hi els pressuposts anuals de les administracions, els comuns, els organismes i les entitats vinculades o que en depenen, així com els plans i els programes d'especial rellevància econòmica, social i cultural que se sotmetin a l'aprovació del Consell General, del Consell de Ministres i dels consells comunals, han d'incloure un informe sobre llur impacte de gènere que faci visible l'impacte diferenciat sobre les dones i els homes de les mesures projectades, i atengui especialment els factors interseccionals i les situacions d'especial vulnerabilitat de determinats col·lectius de dones.

Article 31. Presència equilibrada de dones i homes

1. Els poders públics, els organismes vinculats o dependents i les entitats que rebin ajuts o subvencions públiques han d'atendre el principi de composició equilibrada de dones i homes en els nomenaments dels càrrecs directius i en els òrgans col·legiats i consultius de les administracions, excepte per raons objectives degudament motivades.

2. Aquest principi també s'ha d'observar en els nomenaments que correspongui fer a les administracions públiques en els òrgans directius de les empreses amb capital social públic.

3. Aquest principi no s'aplica a la composició dels òrgans constituïts per a la promoció específica dels drets i els interessos de les dones, que poden tenir una composició exclusivament femenina.

Article 32. Recollida de dades, estadístiques i estudis

1. Les administracions públiques, els organismes vinculats o dependents i les entitats que rebin ajuts o subvencions públiques, en tots els seus estudis, enquestes, recollida de dades i estadístiques han d'incloure sistemàticament la variable de sexe.

2. En particular, les administracions públiques han de dur a terme la recollida i l'explotació de dades sobre totes les formes de violència envers les dones, diferenciades de les relatives a la violència domèstica. Així mateix, han de dur a terme la recollida i explotació de dades sobre les discriminacions múltiples i sobre els plans d'igualtat de les administracions públiques i les empreses.

A aquest efecte, les administracions públiques amb competències en matèria de justícia i el Cos de Policia han de crear un sistema integral, compartit i amb una estructura i uns criteris homogenis de recollida de dades sobre totes les formes de violència contra les dones, diferenciant-les de les dades relatives a la violència domèstica, que permeti distingir tots els tipus de violència i la naturalesa, la gravetat i la durada de les penes imposades, així com sobre l'emissió de mesures de protecció, incloent-hi el nombre de mesures de protecció sol·licitades i el de les concedides, el nombre d'incompliments d'aquestes mesures i les sancions imposades com a conseqüència d'aquests incompliments, amb dades desagregades en funció del sexe, l'edat de la víctima i de l'agressor i llur vincle.

3. A iniciativa del ministeri competent en matèria d'igualtat, de l'Institut Andorrà de les Dones o de l'Observatori de la Igualtat es poden dissenyar estadístiques que comportin la cessió de les dades de titularitat d'altres àrees de l'administració, quan siguin necessàries per a la definició de polítiques públiques vinculades a la igualtat de gènere.

Capítol segon. Competències i organització administrativa

Article 33. Competències i organització administrativa

1. Els ministeris de l'Administració general i els comuns, les societats i els organismes públics vinculats o que en depenen han d'establir en llurs decrets organitzatius l'òrgan o persona responsable de l'aplicació de la transversalitat de la perspectiva de gènere en la planificació, la gestió i l'avaluació de llurs polítiques respectives.

2. Els òrgans o les persones responsables d'aplicar la transversalitat de la perspectiva de gènere tenen les funcions següents:

a) Executar plans i programes transversals de polítiques d'igualtat de gènere en l'àmbit funcional del ministeri o organisme d'acord amb les directrius i les mesures establertes en el Programa per a la igualtat efectiva de dones i homes aprovat pel Govern i pels comuns.

b) Emetre informes sobre la igualtat de dones i homes en llur àmbit funcional.

c) Integrar sistemàticament la perspectiva de gènere en totes les fases, àrees i nivells d'intervenció de llur àmbit funcional, en col·laboració i coordinació amb el ministeri competent en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació i la secretaria d'estat amb competències en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació.

d) Garantir la formació del personal dels ministeris, els departaments, els serveis i els organismes en matèria d'igualtat efectiva de dones i homes.

e) Assegurar el compliment efectiu d'aquesta Llei en l'àmbit funcional corresponent, que han de dur a terme professionals amb formació específica sobre igualtat i gènere.

f) Exercir qualsevol altra funció necessària per implantar la perspectiva de gènere.

3. El ministeri competent en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació ha d'assumir la coordinació i l'alta inspecció de l'aplicació transversal del principi d'igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes en tots els ministeris, departaments i serveis de l'Administració general, dels comuns i de les societats i organismes dependents a través de llurs òrgans competents. A aquest efecte, poden obrir expedient informatiu amb la finalitat d'efectuar observacions per escrit adreçades als òrgans administratius, incloent-hi el Cos de Policia i altres cossos especials, perquè integrin la perspectiva de gènere en llur actuació.

Article 34. Programa per a la igualtat efectiva de dones i homes

1. Les polítiques públiques en matèria d'igualtat de dones i homes s'articulen mitjançant l'aplicació transversal de la perspectiva de gènere en les competències que el Govern i els comuns tenen assumides, i també a través del programa quadriennal per a la igualtat efectiva de dones i homes, en què es fixen els objectius i les actuacions prioritàries, que hauran de ser coneguts per totes les persones que tinguin un càrrec o ocupació pública.

2. El Govern i els comuns, a proposta del ministeri competent en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació, han d'aprovar, amb una periodicitat quadriennal, un programa per fomentar la igualtat efectiva de les dones i els homes. Aquests programes han d'incloure mesures específiques per afavorir la conciliació de la vida familiar i laboral.

Article 35. Observatori de la Igualtat

1. L'Observatori de la Igualtat, a partir d'una anàlisi de la informació actualitzada sobre la situació de les dones a Andorra, ha de formular anualment recomanacions, propostes i plans d'acció adreçats a millorar o complementar les polítiques d'igualtat efectiva de dones i homes.

2. L'Observatori de la Igualtat ha de dur a terme la recollida, l'explotació i l'anàlisi de dades sobre totes les formes de violència contra les dones, diferenciant-les de les relatives a la violència domèstica i incloent-hi l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe. Així mateix, ha de dur a terme la recollida, l'explotació i l'anàlisi de dades sobre les discriminacions múltiples i interseccionals i sobre els plans d'igualtat de les administracions públiques i les empreses.

Capítol tercer. Polítiques públiques per a la igualtat efectiva de dones i homes

Article 36. Benestar social i famílies

1. Les administracions públiques han d'establir programes de cohesió social i d'inclusió específics per als col·lectius de dones més desfavorits, en particular, les que són víctimes de discriminació múltiple i interseccional, i garantir la cobertura de les seves necessitats vitals bàsiques.

2. Les administracions públiques han d'establir serveis i prestacions específiques adreçades a les dones víctimes de violència de gènere i a llurs filles i fills, i garantir la cobertura de les seves necessitats vitals bàsiques.

3. Les administracions públiques han de crear i mantenir els serveis públics i comunitaris de proximitat necessaris per garantir una oferta suficient, assequible i de qualitat per a l'atenció de les persones en situació de dependència.

4. Les administracions públiques han d'actuar sobre les causes de la feminització de la pobresa i adoptar les mesures necessàries per erradicar la pobresa en dones grans.

5. Les administracions públiques han de desenvolupar polítiques de suport a les famílies que:

a) Incorporin el reconeixement de la diversitat familiar i fomentin la corresponsabilitat en la cura d'infants i de persones grans o dependents.

b) Adoptin mesures que garanteixin els drets d'infants, adolescents i joves, en particular, per lluitar contra la pobresa infantil.

c) Impulsin programes específics de suport integral a les famílies monoparentals.

d) Creïn les prestacions i els serveis de proximitat necessaris per afavorir l'atenció a la infància i a les persones dependents a fi de facilitar el compliment de les responsabilitats familiars.

6. Les administracions públiques competents en matèria de serveis socials han de dur a terme la recollida i el tractament diferenciat de les situacions de violència contra les dones, amb dades desglossades per sexe i edat de la víctima i de l'agressor i llur vincle, així com per tipus de violència i tipus d'intervenció per part dels serveis socials.

Article 37. *Campanyes de sensibilització i informació*

1. Els poders públics han de promoure i llançar campanyes periòdiques de sensibilització sobre les desigualtats que pateixen les dones amb la finalitat d'eliminar els estereotips i rols de gènere presents a la societat. En particular, han de promoure i llançar campanyes periòdiques de sensibilització sobre la violència de gènere contra les dones, i incloure-hi informació pràctica sobre les vies de prevenció, abordatge i tutela davant d'aquestes situacions.

2. Els poders públics han de dur a terme igualment campanyes de sensibilització sobre l'ús sexista indegut de les xarxes socials i d'Internet i sobre les situacions de risc a què infants i joves es poden enfrontar, i incloure-hi informació pràctica sobre les vies de prevenció, abordatge i tutela davant d'aquestes situacions.

Article 38. *Contractació, subvencions i ajuts públics*

1. Les administracions públiques, a través dels seus òrgans de contractació, poden incloure criteris d'adjudicació dels contractes públics amb la finalitat de promoure la igualtat entre dones i homes, d'acord amb la legislació de contractació pública.

2. Les administracions públiques poden incloure a les bases reguladores de les subvencions i els ajuts públics la valoració d'actuacions de consecució efectiva de la igualtat entre dones i homes per part dels subjectes o entitats sol·licitants.

3. Les administracions públiques i els organismes i les entitats que en depenen han de denegar l'atorgament de subvencions, beques o qualsevol altre tipus de subvenció o ajut públic a les empreses i entitats sol·licitants sancionades per resolució administrativa ferma o condemnades per sentència judicial ferma per conductes discriminatòries per raó de sexe en els tres anys anteriors, comptats des de la data de presentació de la sol·licitud corresponent. A aquest efecte, les empreses i les entitats sol·licitants han de presentar una declaració responsable del fet de no haver estat objecte de sancions administratives fermes ni de sentències condemnatòries fermes en els tres anys anteriors a la data de presentació de la sol·licitud corresponent.

Article 39. Creació artística i cultural

1. Les administracions públiques han d'adoptar les mesures necessàries per a garantir el dret de les dones a la cultura, a ser considerades agents culturals i a visibilitzar la cultura que els és pròpia.

2. Les administracions públiques, els organismes i les entitats que participin en el sistema de gestió cultural han d'eliminar tot tipus de discriminació per raó de sexe i han de promoure la igualtat d'oportunitats de dones i homes en la creació artística i cultural i en la seva difusió.

3. Les administracions públiques amb competències en matèria de gestió cultural han de donar suport i visibilitat a la creació artística i cultural d'autoria femenina amb la finalitat de garantir la igualtat efectiva d'oportunitats de dones i homes.

4. Les administracions públiques amb competències en matèria de gestió cultural han de promoure la presència equilibrada de dones i homes en l'oferta artística i cultural i en la composició dels òrgans consultius i de decisió, així com en els jurats, que hi hagi dins l'organigrama artístic i cultural.

5. Les administracions públiques amb competències en matèria de gestió cultural han d'impulsar actuacions que facin visibles el llegat històric i les aportacions de les dones al patrimoni artístic i cultural del Principat d'Andorra.

Article 40. Educació i lleure

1. El sistema educatiu andorrà es subjecta al principi de coeducació i, per tant, ha d'incloure entre els seus objectius el foment de la igualtat efectiva de dones i homes, la visibilitat i el reconeixement de la contribució històrica de les dones, l'eliminació del llenguatge sexista i dels estereotips de gènere, l'educació sexual en igualtat i en llibertat, la lluita contra la violència envers les dones i contra la LGBTI-fòbia.

En particular, per tal de fer efectius aquests objectius, el sistema educatiu andorrà ha de dur a terme les actuacions següents:

a) La introducció del principi d'igualtat de tracte i no-discriminació de dones i homes en la programació educativa i els currículums escolars de tots els nivells a fi de garantir una educació lliure de biaixos sexistes i androcèntrics.

- b) L'eliminació dels continguts sexistes i els estereotips de gènere en les activitats, en els continguts i en els materials educatius.
- c) La visibilitat i el reconeixement de les aportacions històriques de les dones en tots els àmbits del coneixement.
- d) La formació de l'alumnat en la corresponsabilitat en el repartiment de les responsabilitats domèstiques i familiars.
- e) El reconeixement del valor social de les tasques de cura de les persones dependents.
- f) L'orientació acadèmica i professional de l'alumnat lliure de condicionants de gènere.
- g) La capacitació i l'orientació de les alumnes cap a estudis i professions relacionades amb la programació informàtica, les matemàtiques i altres disciplines científiques i tecnològiques a fi d'evitar la bretxa digital de gènere i garantir una ocupació femenina de qualitat.
- h) La formació de l'alumnat en l'ús no sexista ni androcèntric del llenguatge i la comunicació audiovisual.
- i) La formació de l'alumnat en el coneixement, la prevenció i l'abordatge de la violència de gènere contra les dones i les seves causes, incloent-hi les conductes constitutives d'assetjament sexual i assetjament per raó de sexe.
- j) L'adopció de mesures perquè l'ús de l'espai i la participació d'ambdós sexes en les activitats escolars es produeixi d'una manera equilibrada.
- k) La promoció de treballs de recerca amb perspectiva de gènere que permetin conèixer i divulgar la situació i les necessitats específiques de les dones.
- l) La promoció i la implantació de programes específics en matèria d'educació afectiva i sexual respectuosa envers les dones i sense prejudicis per raó d'orientació sexual que, entre altres, contraresti la imatge de la dona com a objecte sexual i contra la violència envers les dones.
- m) La formació de l'alumnat en la prevenció d'embarassos no desitjats i de malalties de transmissió sexual.
- n) La formació i la capacitació inicial i permanent del personal docent en coeducació i la igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes, especialment en matèria de violència contra les dones. El contingut mínim d'aquesta formació i capacitació estarà supervisat pel ministeri competent en igualtat, per tal que s'integri una perspectiva transversal en la matèria.
- o) La promoció de la presència equilibrada de dones i homes en els consells escolars i en els òrgans de govern dels centres docents, facilitant que les persones que en formen part rebin formació específica en matèria de coeducació.
- p) La sensibilització de l'alumnat sobre la importància dels jocs, les joguines, els videojocs, els materials audiovisuals i altres publicacions en la transmissió dels estereotips de gènere.
- q) La promoció de la sensibilització de les famílies en matèria de coeducació, a través de les associacions de mares i pares.

2. Els centres educatius, públics i privats, han de garantir l'existència d'un òrgan o persona responsable del disseny, l'impuls i la implementació de la perspectiva de gènere i la

coeducació en totes les àrees educatives i de gestió de personal. A aquests efectes, les persones encarregades d'aquesta funció han de rebre formació específica en la matèria.

3. Els poders públics han de garantir la igualtat de tracte i no-discriminació per raó de sexe en l'educació, en el lleure i en les activitats extraescolars.

Article 41. Ensenyament superior i universitari

1. Les institucions, públiques i privades, que desenvolupin ensenyament superior al Principat i les universitats han de garantir la introducció de la perspectiva de gènere en tots els àmbits del coneixement, en l'activitat acadèmica i investigadora i en la gestió de llur personal. En particular, han de:

- a) Garantir la introducció de la perspectiva de gènere en l'oferta formativa.
- b) Vetllar per un ús no sexista del llenguatge i dels continguts audiovisuals en totes les seves comunicacions.
- c) Donar visibilitat a les aportacions científiques i acadèmiques de les dones.
- d) Promoure les activitats docents i els treballs de recerca especialitzats en igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes.
- e) Dur a terme accions per equilibrar la presència de tots dos sexes en tots els estudis, especialment en les disciplines en què un dels dos sexes es troba significativament subrepresentat.
- f) Garantir la formació en igualtat de tracte i no-discriminació per raó de sexe del personal al seu servei, especialment en matèria de violència contra les dones.
- g) Garantir la igualtat efectiva de dones i homes en la carrera docent i investigadora, així com entre el personal d'administració i serveis, i atorgar preferència a les dones, en igualtat de condicions d'idoneïtat, per ocupar posicions en què estiguin subrepresentades.
- h) Promoure la representació equilibrada de dones i homes en els òrgans col·legiats i en tots els àmbits de presa de decisions.
- i) Elaborar un pla d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en l'accés, la promoció i les condicions laborals del personal administratiu i tècnic i del personal docent i investigador.
- j) Articular mesures específiques de prevenció i abordatge de l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe.
- k) Garantir que les avaluacions del personal docent i investigador dutes a terme pels òrgans competents tinguin en compte la perspectiva de gènere i la no-discriminació, ni directa ni indirecta, per raó de sexe.

2. Els centres d'ensenyament superior i universitari han de garantir l'existència d'un òrgan o persona responsable del disseny, l'impuls, la implementació i l'avaluació de la perspectiva de gènere en totes les àrees d'actuació, incloent-hi la gestió de personal. A aquests efectes, les persones encarregades d'aquesta funció han de rebre formació específica en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes i, en general, de coeducació.

3. Els poders públics han de fomentar, a través de programes i accions específiques, la presència de dones en els estudis i professions relacionades amb la programació informàtica, les matemàtiques i altres disciplines científiques i tecnològiques a fi d'evitar la bretxa digital de gènere i garantir una ocupació femenina de qualitat. Aquests programes i accions s'han d'adreçar prioritàriament al jovent en les etapes d'escolarització obligatòria.

Article 42. Esport

1. Les polítiques esportives han de fomentar la incorporació, la participació i la continuïtat de les dones en l'esport en totes les etapes de la vida. A aquest efecte, les polítiques esportives han de facilitar els recursos materials i econòmics per assolir la igualtat d'oportunitats entre dones i homes en la pràctica esportiva.

En particular, s'ha de promoure la pràctica esportiva mixta en edat escolar i l'emissió i la cobertura mediàtica en els mitjans de comunicació i en la publicitat d'activitats esportives femenines.

2. El Comitè Olímpic Andorrà, el Comitè Paralímpic Andorrà, la Fundació de l'Esport i les federacions esportives han de procurar tenir una composició equilibrada de dones i homes en els seus òrgans de govern.

Article 43. Jocs, joguines, videojocs, materials audiovisuals i publicacions

1. Els poders públics han de vetllar perquè els jocs, les joguines i els videojocs no responguin a estereotips de gènere ni continguin missatges o incitin a la discriminació per raó de sexe contra les dones, en particular, mitjançant la sexualització de les dones.

2. Els poders públics han de vetllar perquè no es promoguin, exposin, difonguin o projectin materials audiovisuals o publicacions que continguin discriminacions sexistes.

Article 44. Justícia

1. Els poders públics han de fomentar la integració de la perspectiva de gènere com a instrument d'interpretació i aplicació de les normes jurídiques en l'àmbit judicial. A aquest efecte, l'aplicació de la perspectiva de gènere implica partir de constatar l'existència d'una desigualtat estructural de les dones a la societat i comporta l'aplicació del principi d'igualtat de tracte i no-discriminació com a criteri d'interpretació de les normes i de decisió judicial per tal de remoure els obstacles que dificulten la igualtat efectiva de les dones.

2. Els poders públics han de garantir que l'autoritat judicial i el ministeri fiscal en tots els ordres jurisdiccionals rebin una formació completa inicial i continuada en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes, i en particular, en matèria de violència contra les dones i de discriminació múltiple i interseccional que pateixen les dones en situacions de vulnerabilitat.

3. Els poders públics han de recollir i tractar les dades desglossades per sexe en relació amb l'accés a la justícia, inclosa la participació de les dones en el sistema judicial.

4. Els poders públics han de fomentar que els organismes de professions jurídiques i judicials organitzin conferències i altres esdeveniments públics per sensibilitzar les

persones professionals del dret sobre la igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes, i en particular, en matèria de violència de gènere contra les dones.

Article 45. Ordenació del territori, urbanisme i accés a l'habitatge

1. Les administracions públiques han d'incorporar la perspectiva de gènere en el disseny i en la configuració dels espais urbans, en la construcció d'infraestructures de serveis, en la planificació urbanística, en l'ordenació del territori i en l'accés a l'habitatge.

2. Les administracions públiques han d'incorporar en el disseny i en la configuració dels espais urbans, en la construcció d'infraestructures de serveis, en la planificació urbanística, en l'ordenació del territori i en l'accés a l'habitatge les necessitats i les prioritats derivades del treball de mercat i del domèstic i de cura de persones.

3. Les administracions públiques han de promoure l'accés de les dones a l'habitatge en igualtat d'oportunitats que els homes, així com el de col·lectius en situació de necessitat o en risc d'exclusió social, amb una atenció especial a les famílies monoparentals i a les dones víctimes de violència de gènere.

4. Les administracions públiques han de promoure un model de seguretat en els espais públics que eviti entorns i elements que puguin provocar situacions d'inseguretat per a les dones.

Article 46. Participació política i social de les dones

1. Els poders públics han d'atenir-se al principi de presència equilibrada de dones i homes en el repartiment del poder polític.

2. Els poders públics han de promoure el teixit associatiu femení i tenir en consideració les aportacions que fan les associacions feministes i els col·lectius de dones i fomentar la participació de les associacions feministes i els col·lectius de dones en àmbits públics de debat.

3. Els col·legis i les agrupacions professionals i empresarials, les organitzacions sindicals, culturals i socials i els partits polítics han d'establir els mecanismes que garanteixin la participació activa de les dones, i també el seu accés als òrgans directius, amb l'objectiu d'assolir-hi la representació paritària.

Article 47. Policia i altres cossos especials

1. Les administracions públiques han de proporcionar formació al personal del Cos de Policia sobre igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes, cibersexisme, ciberassetjament, tràfic internacional de dones amb finalitat d'explotació sexual, violència contra les dones i llurs filles i fills, discurs d'odi sexista en qualsevol mitjà, incloent-hi Internet i les xarxes socials, i les discriminacions múltiples i interseccionals que pateixen les dones en situacions de vulnerabilitat. Així mateix, han d'oferir formació específica sobre les competències policials per confiscar i obtenir proves de comportaments sexistes i abusius contra les dones, en particular quan aquests comportaments es produeixin en línia a través d'Internet i les xarxes socials.

2. També han de facilitar els procediments de denúncia d'aquests comportaments davant del Cos de Policia, a través, en particular, de campanyes de sensibilització i informació adreçades a la ciutadania.

3. Les administracions públiques han de proporcionar a la resta de cossos especials, en particular als cossos penitenciari, de banders i de duana, formació sobre igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes, violència de gènere contra les dones i llurs filles i fills, tràfic internacional de dones amb finalitat d'explotació sexual i discriminacions múltiples i interseccionals que pateixen les dones en situacions de vulnerabilitat.

Article 48. Salut

Les administracions públiques competents en matèria sanitària han de garantir la integració del principi d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en les polítiques de salut i en la gestió de llur personal. En particular, han d'adoptar les mesures següents:

a) El foment de la investigació científica, la prevenció, la detecció i el tractament de les malalties que afecten especialment les dones o que tenen un impacte diferencial en les dones i de la violència obstètrica dins l'àmbit sanitari.

b) La detecció precoç de les situacions de violència de gènere contra les dones.

c) L'atenció integral de la salut afectiva, sexual i reproductiva de les dones que garanteixi el consell sexual i reproductiu, amb especial atenció a les dones adolescents, i potenciï l'empoderament de les dones en la presa de decisions respecte de l'anticoncepció i les mesures de prevenció de les malalties de transmissió sexual.

d) L'accés a les tècniques de reproducció assistida de totes les dones sense discriminació, en particular, pel seu estat civil, orientació sexual o identitat de gènere.

e) La formació de l'alumnat del sistema educatiu en la prevenció d'embarassos no desitjats i de malalties de transmissió sexual.

f) La recollida i el tractament desglossat per sexe de les dades contingudes en enquestes, estadístiques o altres sistemes d'informació mèdica i sanitària, així com la recollida i el tractament diferenciat de les situacions de violència de gènere contra les dones, amb dades desglossades per sexe i edat de la víctima i de l'agressor i llur vincle, així com per tipus de violència.

g) La integració del principi d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en la formació del personal al servei de les organitzacions sanitàries, amb la garantia particular de la seva capacitat per detectar i atendre les situacions de violència de gènere contra les dones, especialment en els serveis d'atenció primària.

h) La presència equilibrada de dones i homes en els llocs directius i de responsabilitat del sistema de salut.

Article 49. Tecnologies de la informació i la comunicació

Els poders públics han de garantir la participació en igualtat d'oportunitats de les dones en la societat de la informació i del coneixement per tal d'evitar la bretxa digital de gènere. En particular, els poders públics han de dur a terme les actuacions següents:

- a) Impulsar accions i programes per incrementar la presència de dones en els estudis tècnics, tecnològics i del sector de les tecnologies de la informació i la comunicació.
- b) Fomentar el lideratge femení en empreses i projectes tecnològics.
- c) Adoptar accions de formació professional adreçades a dones en ocupacions feminitzades especialment afectades per la digitalització i la robotització del treball.
- d) Integrar la perspectiva d'igualtat de tracte i no-discriminació per raó de sexe en totes les polítiques, els programes i les investigacions relacionades amb la intel·ligència artificial per evitar el risc que la tecnologia perpetui el sexisme i els estereotips de gènere.
- e) Garantir que el disseny d'instruments i algoritmes matemàtics basats en dades incorpori la perspectiva de gènere, vetllar per la transparència de les dades i sensibilitzar sobre el possible biaix de gènere en el tractament de les dades massives.

Article 50. *Violència de gènere envers les dones*

1. Els poders públics han de garantir un tractament jurídic i assistencial, incloent-hi la protecció penal, diferenciat de la violència de gènere contra les dones respecte d'altres maltractaments o violències en l'àmbit domèstic, i considerar i abordar tots els actes de violència de gènere contra les dones. A aquest efecte, s'entén per violència de gènere envers les dones una violació dels drets humans i un tipus de discriminació contra les dones, i designa tots els actes de violència basats en el gènere que comporten o són susceptibles de comportar per a les dones danys o patiments de naturalesa física, sexual, psicològica o econòmica, incloent-hi l'amenaça de dur a terme aquests actes, i la coacció o la privació arbitrària de llibertat, en la vida pública o en la privada.
2. Els poders públics han de garantir la protecció integral, incloent-hi la protecció penal, de les dones davant dels actes de violència sexual. A aquest efecte, es considera violència sexual tota conducta de naturalesa sexual que es dugui a terme sense el consentiment exprés de la dona.
3. Davant els casos de denúncies penals per violència de gènere o violència sexual es requereix la intervenció de professionals capacitats per aplicar la perspectiva de gènere, que acompanyin i donin suport a les víctimes i evitin la victimització secundària.

Títol IV. El dret a la igualtat de tracte i no-discriminació per raó de sexe en l'ocupació pública

Article 51. *Principis d'actuació de les administracions públiques en l'ocupació pública*

Les administracions públiques han d'aplicar el principi d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en l'accés a l'ocupació pública i en les condicions de treball i de carrera professional. A aquest efecte les administracions públiques han de:

- a) Garantir la representació equilibrada de dones i homes en la composició dels tribunals o òrgans tècnics de selecció i de promoció.

- b) Incloure en els temaris per a l'accés a l'ocupació pública els continguts relatius a la normativa sobre igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes.
- c) Garantir la formació continuada de les persones empleades públiques en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes.
- d) Valorar de forma periòdica els llocs de treball a partir de criteris no sexistes que garanteixin el principi d'igualtat retributiva per a feines d'igual valor. A aquest efecte, són d'igual valor les feines que exigeixen de les persones treballadores un conjunt comparable de coneixements professionals, de capacitats i esforços, de responsabilitats i de càrrega física, mental i psicosocial.
- e) Adoptar mesures d'acció positiva en favor de les dones per accedir a llocs de treball en què estiguin subrepresentades, de tal manera que, en igualtat de condicions d'idoneïtat, tinguin preferència per accedir-hi les candidates dones.
- f) Establir mesures efectives de conciliació de la vida familiar i laboral de les persones empleades públiques.
- g) Establir mesures efectives de prevenció i abordatge de l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe.

Article 52. Plans d'igualtat de les administracions públiques

1. Les administracions públiques, els organismes autònoms, les societats i els organismes públics vinculats o que en depenen han d'aprovar, en el termini de dos anys a partir de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, un pla d'igualtat de dones i homes.
2. L'elaboració dels plans d'igualtat ha de partir d'una diagnosi prèvia de la situació concreta de dones i homes basada en dades quantitatives i qualitatives desglossades per sexe pel que fa a l'accés a l'ocupació pública i a les condicions de treball, i ha d'adoptar mesures per garantir la igualtat efectiva de dones i homes.
3. Els plans d'igualtat de dones i homes del sector públic han de complir els requisits següents:
 - a) Fixar, amb l'elaboració prèvia d'una diagnosi de la situació, els objectius concrets d'igualtat efectiva que cal assolir, les mesures que s'han d'adoptar per aconseguir-los, i també l'establiment de sistemes eficaços de seguiment i avaluació dels objectius fixats.
 - b) Tenir en compte, entre altres coses, els àmbits d'actuació relatius a la selecció, la promoció i la carrera professional, les condicions laborals, amb especial atenció a les condicions retributives, l'exercici dels drets de conciliació de la vida laboral i familiar, la violència contra les dones, incloent-hi l'assetjament sexual i per raó de sexe, la comunicació inclusiva i l'ús d'un llenguatge no sexista ni androcèntric, així com l'estratègia i l'organització interna de l'organisme.

Article 53. Prevenció i abordatge de l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe a les administracions públiques

Per a prevenir l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe, les administracions públiques han d'establir, en el termini de dos anys a partir de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, un protocol d'actuació que compregui, les mesures següents, entre d'altres,:

- a) Elaboració i difusió de codis de conducta de tolerància zero respecte d'aquestes conductes discriminatòries.
- b) Organització de sessions d'informació i formació adreçades al conjunt de la plantilla, incloent-hi el personal directiu.
- c) Creació d'un sistema o protocol intern de queixa o denúncia que garanteixi, en tot cas, el caràcter reservat de la queixa o denúncia.

Títol V. El dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe en el treball

Article 54. Foment i millora de l'ocupabilitat de les dones

1. Les polítiques d'ocupació han de fomentar la igualtat d'oportunitats de dones i homes en l'accés i la permanència en el mercat de treball.

Amb aquesta finalitat, les polítiques d'ocupació han de tenir com a objectiu prioritari la millora de l'ocupabilitat de les dones en particular, mitjançant la professionalització dels sectors i les ocupacions feminitzades i l'adaptabilitat de les accions formatives i d'orientació professional als requeriments del mercat de treball i a les noves tecnologies.

A aquest efecte, i entre altres mesures, cal adoptar programes de formació professional adreçats a dones en ocupacions feminitzades especialment afectades per la digitalització i la robotització del treball, i cal articular processos de professionalització, a través de l'acreditació dels coneixements i l'experiència, de les ocupacions feminitzades, especialment en activitats de cura de persones dependents.

Per tant, les accions de formació i d'orientació professional han de dissenyar-se incloent-hi la perspectiva de gènere en relació als requeriments del mercat de treball i a les noves tecnologies.

2. Les polítiques d'ocupació han de fomentar les iniciatives d'emprenedoria liderades per dones.

3. Els poders públics han de formar en igualtat d'oportunitats de dones i homes el personal que intervé en el procés d'orientació professional i d'inserció laboral dins del servei públic d'ocupació.

4. Els poders públics han de promoure una major diversificació professional de les dones en el mercat laboral, adoptant les mesures necessàries per facilitar la incorporació de les dones en els sectors i les ocupacions tradicionalment masculinitzats i, alhora, més estratègics, i vetllant perquè els sectors feminitzats siguin valorats socialment i econòmicament i garanteixin unes condicions de treball equiparables a les de sectors i ocupacions tradicionalment masculinitzats d'igual valor social i econòmic.

5. Els poders públics han d'impulsar mesures que afavoreixin la implantació de nous horaris que permetin, en termes d'igualtat d'oportunitats, el desenvolupament professional i la conciliació de la vida laboral i familiar. Aquests nous horaris han de contribuir a la millora tant de la qualitat de vida de les persones treballadores com de la competitivitat i l'eficiència empresarials.

Article 55. Foment de la conciliació de la vida familiar i laboral i la corresponsabilitat familiar

Amb la finalitat de fomentar la conciliació de la vida familiar i laboral i la corresponsabilitat en l'assumpció de les responsabilitats familiar, les empreses han de facilitar a les persones treballadores l'adaptació de llur temps de treball i l'accés a fórmules flexibles de gestió i prestació del temps de treball com ara l'horari flexible o el treball a distància. Les sol·licituds d'adaptació del temps de treball i d'accés a fórmules flexibles de gestió i prestació del temps de treball han de ser raonables i proporcionades en relació amb les necessitats de la persona treballadora i amb les necessitats organitzatives i productives de l'empresa.

Article 56. Bretxa professional de gènere

1. Les empreses estan obligades a dur un registre anual amb els indicadors següents:

a) La diferència entre la mitjana de les retribucions globals anuals de les dones i la mitjana de les retribucions globals anuals dels homes.

b) La diferència entre la mitjana de la retribució dels homes i la mitjana de la retribució de les dones calculada a temps complert, per franja d'edat, grup professional segons la classificació professional aplicable a l'empresa i la categoria de llocs de treball equivalents o d'igual valor.

c) La bretxa de taxa d'incrementos individuals de salari entre dones i homes, si s'han produït en els 12 mesos anteriors.

d) La bretxa de repartiment de les promocions professionals si se n'han produït en els 12 mesos anteriors.

e) El percentatge de dones i homes que s'han beneficiat d'un increment salarial durant l'any següent al seu retorn del descans per maternitat o paternitat, si s'han produït increments salarials durant els 12 mesos anteriors.

f) El nombre de persones treballadores del sexe subrepresentat entre les deu persones treballadores amb les remuneracions més altes a l'empresa.

g) La proporció de dones i homes en totes les bandes retributives.

h) La proporció de dones i homes que reben retribucions voluntàries o primes.

i) La diferència entre la mitjana de la quantia de les primes pagades als homes i la mitjana de la quantia de les primes pagades a les dones.

A efectes del càlcul dels indicadors regulats en aquest apartat, la remuneració inclou el salari base, els complements salarials i les percepcions extrasalarials. Les empreses han d'especificar de forma diferenciada cada percepció a l'hora de calcular els indicadors.

2. En les empreses de menys de 50 persones treballadores, l'obligació de dur un registre anual queda limitada als indicadors regulats a les lletres a i b de l'apartat anterior.

3. Quan sigui necessari, per evitar la identificació d'una persona treballadora amb la seva retribució, en lloc de mitjanes de quanties reals s'utilitzaran només diferències percentuals.

4. Les persones treballadores tenen dret a accedir al registre.

En cas que l'empresa disposi de pàgina web, ha de publicar el registre en un espai intern o intranet de la mateixa pàgina, fàcilment accessible a les persones treballadores de l'empresa i a llurs representants.

Si l'empresa no disposa de pàgina web, ha de publicar el registre en un taulell d'anuncis, fàcilment accessible a les persones treballadores de l'empresa o centre de treball i a llurs representants.

5. Les empreses estan obligades a registrar en el registre públic corresponent les dades i els indicadors sobre la bretxa professional de gènere regulats en els apartats 1 i 2 anteriors, a efectes que els organismes públics competents puguin dur a terme accions de comprovació i d'explotació estadística de les dades que s'hi incloguin.

Article 57. Mesures i plans d'igualtat

1. Les empreses han de garantir la igualtat de tracte i la no-discriminació entre dones i homes, així com afavorir la igualtat d'oportunitats de dones i homes. A aquest efecte, i amb independència de la dimensió ocupacional de llurs plantilles, han d'adoptar totes les mesures necessàries per eliminar les discriminacions directes i indirectes entre dones i homes en l'accés a l'ocupació i en la resta de condicions de treball, incloent-hi l'extinció del contracte.

2. En les empreses de 50 o més persones treballadores, les mesures d'igualtat a què es refereix l'apartat anterior s'han d'articular a través d'un pla d'igualtat que cal negociar amb la representació del personal durant un període màxim de sis mesos. En el supòsit que a l'empresa no hi hagi òrgans de representació del personal, les persones treballadores poden atribuir la seva representació a una comissió de tres membres integrada per persones treballadores de la pròpia empresa elegida per les mateixes persones treballadores democràticament. La comissió adopta les seves decisions per majoria.

Durant les negociacions, les parts han de negociar de bona fe amb vista a assolir un acord. Si finalitzat el període de negociació les parts no arribessin a un acord, l'empresa hauria d'implantar el pla de forma unilateral.

3. Els plans d'igualtat de les empreses són un conjunt sistematitzat de mesures, adoptades després d'efectuar una diagnosi de situació, adreçades a assolir la igualtat de tracte i d'oportunitats de dones i homes i a eliminar la discriminació per raó de sexe a l'empresa. A aquest efecte, els plans d'igualtat han de fixar els objectius concrets d'igualtat que cal assolir, les mesures i accions previstes a tal fi, així com els indicadors de compliment i avaluació dels objectius fixats.

4. La diagnosi de situació ha de contenir totes les dades quantitatives i qualitatives desagregades per sexe que permetin un coneixement de la situació real de l'empresa pel que fa a la igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes. La diagnosi ha d'incloure dades relatives, almenys, a les matèries següents:

- a) Selecció i contractació
- b) Promoció professional
- c) Classificació professional i valoració de llocs de treball
- d) Formació professional

- e) Retribucions
- f) Temps parcial
- g) Exercici dels drets de conciliació de la vida familiar i laboral
- h) Prevenció de l'assetjament sexual i per raó de sexe

5. Els plans d'igualtat tenen una durada màxima de quatre anys, sens perjudici de la revisió necessària del pla quan se'n posi de manifest la insuficiència o la inadequació als requisits legals com a conseqüència del resultat de l'actuació de la Inspecció de Treball.

6. Les empreses estan obligades a registrar el pla d'igualtat en el registre públic corresponent.

Article 58. Prevenció i abordatge de l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe

1. Les empreses han d'adoptar mesures preventives i d'abordatge de les conductes d'assetjament sexual i per raó de sexe. Entre altres mesures, han d'elaborar i difondre codis de conducta de tolerància zero respecte d'aquests comportaments i organitzar sessions d'informació i formació adreçades al conjunt de la plantilla, incloent-hi el personal directiu.

2. Aquestes mesures han de ser negociades amb la representació del personal. En el supòsit que a l'empresa no hi hagi òrgans de representació del personal, les persones treballadores poden atribuir la seva representació a un treballador o treballadora de l'empresa, elegit democràticament.

Durant les negociacions, les parts han de negociar de bona fe amb vista a arribar a un acord. Si, finalitzat el període de negociació, les parts no arribessin a un acord, l'empresa hauria d'implantar les mesures de prevenció i abordatge de l'assetjament sexual i per raó de sexe de forma unilateral.

3. El Govern aprovarà unes disposicions mínimes respecte a les mesures previstes a l'apartat 1 amb la consulta prèvia, preceptiva i no vinculant del Consell Econòmic i Social.

Títol VI. El dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe als mitjans de comunicació i a la publicitat, i en l'accés a béns i serveis

Article 59. Mitjans de comunicació i publicitat

1. Els mitjans de comunicació social, inclosos els mitjans en línia i les xarxes socials, han de vetllar per la utilització d'un llenguatge inclusiu i no sexista, i per la transmissió d'una imatge igualitària, plural i no estereotipada de dones i homes en tots els àmbits de la vida social i promoure el coneixement i la difusió.

2. Els mitjans de comunicació han de fomentar una participació equilibrada de dones i homes en els llocs de presa de decisió dels mitjans de comunicació i en la programació informativa i d'entreteniment. A aquest efecte, l'Institut Andorrà de les Dones ha d'elaborar i mantenir actualitzada una base de dades de dones expertes en totes les matèries de

rellevància científica, econòmica, social i cultural, per tal de fomentar-ne la participació en debats, anàlisis, reportatges i tertúlies sobre temes d'actualitat.

3. Els mitjans de comunicació han de promoure continguts sobre igualtat de gènere i no-discriminació per raó de sexe.

4. La publicitat que comporti una conducta discriminatòria d'acord amb aquesta Llei es considerarà publicitat il·lícita. En particular, la publicitat que suposi la cosificació i sexualització de les dones o que reproduïxi els estereotips de gènere, especialment pel que fa als jocs, joguines i videojocs, es considerarà discriminatòria.

5. Els poders públics donaran suport a la participació dels sectors de la tecnologia de la informació i la comunicació, els mitjans i la publicitat en el disseny, l'adopció i l'aplicació de mecanismes d'autoregulació per a l'eliminació del sexisme i les imatges estereotipades de dones i homes.

6. L'Institut Andorrà de les Dones ha d'establir directrius d'actuació i vetllar per la igualtat d'oportunitats de dones i homes i la no-discriminació per raó de sexe en la programació, en els continguts i en la publicitat. En particular, evitarà la transmissió d'una imatge estereotipada de dones i homes, així com d'una imatge sexualitzada de les dones.

Article 60. Accés a béns i serveis

Totes les persones físiques o jurídiques que, en el sector públic o privat, subministrin béns o serveis disponibles per al públic estaran obligades, en llurs activitats i en llurs transaccions, al compliment del principi d'igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes.

Títol VII. Responsabilitat social corporativa en matèria d'igualtat d'oportunitats de dones i homes

Article 61. Participació equilibrada de dones i homes als consells d'administració de les societats mercantils

Les societats mercantils obligades a sotmetre llurs comptes anuals a una auditoria de comptes procuraran que el nomenament de consellers i conselleres independents i els càrrecs directius tinguin una composició equilibrada de dones i homes.

Article 62. Distintiu de la igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes

El distintiu regulat a l'article 81 de la Llei 31/2018, de Relacions Laborals, acreditarà i reconeixerà les empreses i organitzacions que destaquin per l'aplicació de polítiques d'igualtat de tracte i d'oportunitats reals i efectives entre dones i homes en l'àmbit laboral.

Aquest distintiu incentivarà en particular les bones pràctiques en els sectors de la tecnologia de la informació i la comunicació, els mitjans i la publicitat, pel que fa a la promoció d'imatges positives de dones com a participants actives en la vida social, cultural, econòmica i política, i d'imatges positives d'homes exercint rols no tradicionals com a cuidadors. Així mateix, es

podrà reconèixer les empreses de menys de 50 persones treballadores que voluntàriament elaborin plans d'igualtat de dones i homes.

El Govern desenvoluparà reglamentàriament les condicions d'accés i de reconeixement econòmic del distintiu.

Títol VIII. Règim sancionador

Article 63. Objecte i àmbit d'aplicació

1. Aquest títol té per objecte establir el règim d'infraccions i sancions en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació per raó de sexe, en defecte d'una norma sectorial específica d'aplicació preferent.

2. En particular i sense caràcter exhaustiu, els àmbits que es regeixen pel seu propi règim d'infraccions i sancions, sense perjudici del que disposa l'apartat 1 de l'article 71, són els següents:

a) Les conductes atemptatòries contra el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe en l'àmbit de les relacions laborals.

b) Les conductes atemptatòries contra el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe en l'àmbit de l'ocupació.

c) Les conductes atemptatòries contra el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe en l'àmbit sanitari i dels serveis socials i sociosanitaris.

d) Les conductes atemptatòries contra el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe en l'àmbit educatiu.

e) Les conductes atemptatòries contra el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe en l'àmbit de la funció pública.

Article 64. Concurrencia d'actuacions amb la jurisdicció penal

1. En els supòsits en què la conducta objecte d'una de les infraccions que regula aquesta Llei pugui ser constitutiva d'una infracció penal, l'Administració ha d'iniciar les accions penals que escaiguin i, al mateix temps, ha de suspendre la tramitació del procediment sancionador, la qual cosa interromp el còmput dels terminis de prescripció i caducitat, fins que recaigui una resolució ferma en l'àmbit penal.

2. En qualsevol cas, la declaració de fets provats que pugui fer el tribunal penal és vinculant per a l'òrgan sancionador.

Article 65. Infraccions

1. Les infraccions en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació per raó de sexe es qualifiquen de lleus, greus o molt greus.

2. Tenen la consideració d'infraccions lleus les conductes que incorrin en irregularitats formals per l'incompliment del que estableix aquesta Llei i la normativa que la desenvolupi, sempre que no generin un efecte discriminatori.

3. Tenen la consideració d'infraccions greus:

a) L'obstrucció de l'actuació dels serveis d'inspecció de les administracions públiques o la negativa a col·laborar-hi.

b) Els actes o les omissions que constitueixin una discriminació, directa o indirecta, per raó de sexe.

c) Qualsevol conducta de represàlia o tracte advers contra una persona com a conseqüència d'haver presentat una queixa, una reclamació, una denúncia, una demanda o un recurs de qualsevol tipus dirigit a impedir-ne la discriminació o a exigir el compliment efectiu del dret d'igualtat de tracte i de no-discriminació per raó de sexe.

d) Qualsevol tracte advers o efecte negatiu contra una persona com a conseqüència d'haver intervingut com a testimoni en un procés judicial o administratiu adreçat a impedir la discriminació per raó de sexe o a exigir el compliment efectiu del dret d'igualtat de tracte i de no-discriminació per raó de sexe, incloent-hi les persones que hagin intervingut com a testimonis en un sistema de queixa o denúncia intern d'una situació d'assetjament sexual o d'assetjament per raó de sexe en el marc d'un protocol per prevenir i abordar les conductes d'assetjament.

e) L'incompliment d'un requeriment administratiu específic, que no constitueixi una exigència formal, formulat per l'òrgan administratiu al qual correspongui l'exercici de les competències necessàries per donar compliment a les previsions d'aquesta Llei.

f) La comissió d'una tercera infracció lleu o més, sempre que en el termini dels dos anys anteriors la presumpta persona infractora ja hagi estat sancionada per dos infraccions lleus mitjançant una resolució administrativa ferma.

4. Tenen la consideració d'infraccions molt greus:

a) Els actes o les omissions que constitueixin discriminació múltiple i interseccional.

b) Les conductes d'assetjament sexual i d'assetjament per raó de sexe.

c) La pressió greu exercida sobre l'autoritat, un o una agent d'aquesta autoritat, el personal funcionari o una persona empleada pública, en l'exercici de les potestats administratives per executar les mesures que preveu aquesta Llei.

d) La comissió d'una tercera infracció greu o més, sempre que en el termini dels dos anys anteriors la presumpta persona infractora ja hagi estat sancionada per dos infraccions greus mitjançant una resolució administrativa ferma.

Article 66. Sancions

Les infraccions que estableix aquesta Llei són sancionades amb multes d'acord amb la graduació següent:

a) Les infraccions lleus se sancionen amb una multa d'entre 100 i 500 euros.

b) Les infraccions greus se sancionen amb una multa d'entre 501 i 3.000 euros.

c) Les infraccions molt greus se sancionen amb una multa d'entre 3.001 i 24.000 euros.

Article 67. Criteris de graduació de les sancions

1. Per determinar l'import de les sancions, s'han de tenir en compte els criteris següents:

- a) La intencionalitat de la persona infractora.
- b) La naturalesa dels danys causats.
- c) La permanència o la transitorietat de les repercussions de la infracció.
- d) El nombre de persones afectades.
- e) El grau de participació en la comissió de la infracció.
- f) La repercussió social de les infraccions i el grau de difusió dels mitjans emprats.
- g) La reincidència, per la comissió de més d'una infracció de la mateixa naturalesa, quan així s'hagi declarat mitjançant una resolució administrativa ferma.
- h) El benefici econòmic que s'hagi generat per a la persona autora de la infracció.
- i) La condició d'autoritat, agent d'aquesta autoritat, personal funcionari o persona empleada pública de la persona infractora.
- j) La condició de menor d'edat o de persona amb discapacitat de la víctima.

2. Quan de la comissió d'una infracció se'n derivi necessàriament la comissió d'una altra o unes altres infraccions, s'ha d'imposar la sanció corresponent a la infracció més greu.

Article 68. Sancions accessòries

Quan les infraccions siguin molt greus, l'òrgan que resolgui l'expedient sancionador, mitjançant una resolució motivada, pot imposar com a sanció accessòria, a més de la multa que escaigui, la prohibició de rebre ajuts o subvencions per un període de tres anys com a màxim, o la prohibició de contractar amb l'Administració i els ens públics que en depenen per un període de dos anys com a màxim.

Article 69. Prescripció

1. Les infraccions previstes en aquesta Llei prescriuen al cap d'un any si són lleus, al cap de tres anys si són greus i al cap de cinc anys si són molt greus. El termini de prescripció es comença a comptar des del darrer dia en el qual s'ha comès la infracció.

2. Les sancions imposades per infraccions lleus prescriuen al cap d'un any, les imposades per infraccions greus al cap de dos anys i les imposades per infraccions molt greus al cap de tres anys. El termini de prescripció es comença a comptar des de l'endemà del dia en què ha esdevingut ferma la resolució per la qual s'imposa la sanció.

Article 70. Extinció de la responsabilitat

La responsabilitat derivada de les infraccions que estableix aquesta Llei s'extingeix pel pagament o el compliment de la sanció, per la prescripció de la infracció o la sanció i per la defunció de la persona interessada.

Article 71. Procediment sancionador

1. A falta d'un règim sancionador específic establert per una norma sectorial, la incoació i la instrucció dels expedients sancionadors, així com la imposició de les sancions corresponents, correspon al ministeri competent en matèria d'igualtat. D'altra banda, si la conducta atemptatòria contra el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe no està prevista com una infracció administrativa en la norma sectorial corresponent, però aquesta conducta es troba tipificada com una infracció administrativa en aquesta Llei, la competència sancionadora sobre aquesta conducta recau també en el ministeri competent en matèria d'igualtat.

2. Quan el ministeri competent en matèria d'igualtat consideri que la potestat sancionadora correspon a un altre òrgan de l'Administració, ho ha de fer saber a aquest òrgan i li ha de traslladar l'expedient corresponent.

3. A falta d'un règim sancionador específic establert per una norma sectorial, el procediment sancionador es regula pel Codi de l'Administració i el Reglament regulador del procediment sancionador, amb les especialitats regulades a l'apartat següent.

4. En els casos en què s'aporti un principi de prova del qual s'infereixi que una de les infraccions que preveu aquesta Llei l'hagi pogut cometre una autoritat o el personal al servei de les administracions públiques, l'òrgan administratiu competent, quan en tingui coneixement, ha d'adoptar les mesures provisionals que siguin oportunes perquè desaparegui la situació de discriminació. Així mateix, ha d'iniciar el procediment disciplinari corresponent respecte de la persona presumptament responsable, d'acord amb el que disposa la normativa aplicable, o el procediment sancionador previst en aquesta Llei quan la persona presumptament responsable sigui una autoritat o un càrrec públic que no tingui la condició de personal al servei de les administracions públiques.

5. Si de la instrucció del procediment sancionador corresponent en resulta responsable l'autoritat o el personal al servei de les administracions públiques, els fets declarats provats en la resolució que posa fi al procediment vinculen l'administració corresponent en el procediment de responsabilitat patrimonial que ha d'instruir per determinar la indemnització que, si escau, sigui procedent pels danys i perjudicis que s'hagin pogut ocasionar a favor de qui hagi resultat víctima de la discriminació.

Disposició addicional primera. Assistència tècnica

Amb la finalitat de fomentar la implantació efectiva de plans d'igualtat i de mesures de prevenció i abordatge de l'assetjament sexual i per raó de sexe, el ministeri i la secretaria d'estat amb competències en matèria d'igualtat, en col·laboració amb l'Institut Andorrà de les Dones, ha d'elaborar guies i manuals de referència i promoure i dur a terme accions formatives.

Disposició addicional segona. Registre sobre la bretxa professional de gènere

L'obligació d'elaborar un registre sobre la bretxa professional de gènere prevista a l'article 56 d'aquesta Llei s'ha d'aplicar seguint les regles següents:

a) En les empreses de 50 o més persones treballadores, l'obligació serà exigible en un termini de 12 mesos a partir de l'entrada en vigor d'aquesta Llei.

b) En les empreses de menys de 50 persones treballadores, l'obligació serà exigible en un termini de 18 mesos a partir de l'entrada en vigor d'aquesta Llei.

Disposició transitòria única. Normes aplicables

Aquesta Llei no és aplicable als procediments administratius i judicials que s'hagin iniciat amb anterioritat a la data en què entri en vigor, els quals es regeixen per les normes vigents anteriorment.

Disposició final primera. Modificació de la Llei qualificada d'educació, del 3 de setembre de 1993

1. Es modifica l'article 3 de la Llei qualificada d'educació en els termes següents:

“Article 3

L'activitat educativa s'ha d'adreçar a la consecució de les finalitats següents:

- a) Promoure i afavorir el desenvolupament de la personalitat de l'alumne.
- b) Impulsar l'adquisició d'hàbits intel·lectuals i tècniques de treball.
- c) Transmetre coneixements científics, tècnics, humanístics, artístics i ètics.
- d) Capacitar per a l'exercici d'activitats professionals.
- e) Impulsar el català com a llengua pròpia del país, vetllant perquè s'assoleixi un domini correcte i un ús matísat i ric del català oral i escrit.
- f) Fomentar l'esperit universal crític, així com els comportaments d'autonomia i adaptabilitat, i contribuir a l'enriquiment dels elements culturals propis i específics de la societat andorrana.
- g) Fomentar la integració i la participació social i cívica.
- h) Formar els infants i els joves en el respecte envers la diversitat i els drets i les llibertats fonamentals, i en l'exercici de la tolerància i la llibertat, dins dels principis democràtics de convivència i pluralisme.
- i) Incloure entre els seus objectius el foment de la igualtat efectiva de dones i homes, la visibilitat i el reconeixement de la contribució històrica de les dones, l'eliminació del llenguatge sexista i dels estereotips de gènere, l'educació sexual en igualtat i en llibertat, la lluita contra la violència envers les dones i contra la LGBTI-fòbia”.

2. S'afegeix un apartat 4 a l'article 23 de la Llei qualificada d'educació amb el contingut següent:

“Article 23

(...)

4. Els centres educatius, públics i privats, han de garantir l'existència d'un òrgan o persona responsable del disseny, l'impuls i la implementació de la perspectiva de gènere en totes les àrees educatives i de gestió de personal. A aquests efectes, les persones encarregades d'aquesta funció han de rebre formació específica en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes.”

Disposició final segona. Modificació de la Llei 17/2018, del 26 de juliol, d'ordenament del sistema educatiu andorrà

1. Es modifica l'article 3 de la Llei 17/2018, del 26 de juliol, d'ordenament del sistema educatiu andorrà en els termes següents:

“Article 3

Són finalitats del sistema educatiu andorrà:

1. Promoure el desenvolupament cultural, intel·lectual, social, corporal i moral de les persones.
2. Fomentar l'esperit universal crític i creatiu, així com els comportaments d'adaptabilitat, autonomia i emprenedoria.
3. Afavorir la implicació de les persones en el desenvolupament d'una societat sostenible, tant en l'àmbit social com en el mediambiental i l'econòmic.
4. Formar en el respecte envers la diversitat i els drets i les llibertats fonamentals, en l'exercici de la tolerància dins dels principis democràtics de convivència i pluralisme.
5. Assegurar l'ús acurat de la llengua catalana, com a llengua pròpia del país en tots els àmbits de la comunicació, per mitjà del coneixement de la seva diversitat de registres i nivells d'ús.
6. Promoure el coneixement de diverses llengües i el desenvolupament de la competència comunicativa plurilingüe per tal d'afavorir l'obertura a la cultura universal i la comunicació fluida amb ciutadanes i ciutadans d'altres països.
7. Capacitar per a l'exercici d'activitats professionals.
8. Contribuir a la formació i l'enriquiment en els elements culturals propis i específics de la societat andorrana.
9. Atendre les diferències entre persones per raons d'origen social, econòmiques, culturals, ètniques i geogràfiques i percebre-les com un element enriquidor.
10. Promoure la formació per la pau, la solidaritat i la cooperació entre els pobles.
11. Garantir la igualtat d'oportunitats i la no-discriminació fomentant la inclusió de l'alumnat i tenint en compte la seva diversitat.
12. Fomentar la participació de tots els sectors de la comunitat educativa i la relació amb els altres sistemes educatius presents al país.
13. Fomentar la igualtat efectiva de dones i homes, la visibilitat i el reconeixement de la contribució històrica de les dones, l'eliminació del llenguatge sexista i dels estereotips de gènere, l'educació sexual en igualtat i en llibertat, la lluita contra la violència envers les dones i contra la LGBTI-fòbia. En particular, per tal de fer efectius aquests objectius, el sistema educatiu ha de desenvolupar les actuacions següents:
 - a) La introducció del principi d'igualtat de tracte i no-discriminació de dones i homes en la programació educativa i els currículums escolars de tots els nivells a fi de garantir una educació lliure de biaixos sexistes i androcèntrics.
 - b) L'eliminació dels continguts sexistes i els estereotips de gènere en les activitats, els continguts i els materials educatius.

- c) La visibilitat i el reconeixement de les aportacions històriques de les dones en tots els àmbits del coneixement.
- d) La formació de l'alumnat en la corresponsabilitat en el repartiment de les responsabilitats domèstiques i familiars.
- e) El reconeixement del valor social de les tasques de cura de les persones dependents.
- f) L'orientació acadèmica i professional de l'alumnat lliure de condicionants de gènere.
- g) La capacitació i l'orientació de les alumnes cap a estudis i professions relacionades amb la programació informàtica, les matemàtiques i altres disciplines científiques i tecnològiques a fi d'evitar la bretxa digital de gènere i garantir una ocupació femenina de qualitat.
- h) La formació de l'alumnat en l'ús no sexista ni androcèntric del llenguatge i la comunicació audiovisual.
- i) La formació de l'alumnat en el coneixement, la prevenció i l'abordatge de la violència de gènere contra les dones i les seves causes, incloent-hi les conductes constitutives d'assetjament sexual i assetjament per raó de sexe.
- j) L'adopció de mesures perquè l'ús de l'espai i la participació d'ambdós sexes en les activitats escolars es produeixi d'una manera equilibrada.
- k) La promoció de treballs de recerca amb perspectiva de gènere que permetin conèixer i divulgar la situació i les necessitats específiques de les dones.
- l) La promoció i la implantació de programes específics en matèria d'educació afectiva i sexual respectuosa envers les dones i sense prejudicis per raó d'orientació sexual.
- m) La formació i la capacitació inicial i permanent del personal docent en la igualtat de tracte i la no-discriminació entre dones i homes, especialment en matèria de violència contra les dones.
- n) La promoció de la presència equilibrada de dones i homes en els consells escolars i en els òrgans de govern dels centres docents, amb la garantia que les persones que en formen part rebin formació específica en matèria de coeducació.
- o) La sensibilització de l'alumnat sobre la importància dels jocs, les joguines, els videojocs, els materials audiovisuals i altres publicacions en la transmissió dels estereotips de gènere.
- p) La promoció de la sensibilització de les famílies en matèria d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes, a través de les associacions de mares i pares."

Disposició final tercera. *Modificació de la Llei 14/2018, del 21 de juny, de l'ensenyament superior*

1. Es modifica l'article 4 de la Llei 14/2018, del 21 de juny, de l'ensenyament superior en els termes següents:

"Article 4. Principis fonamentals de l'ensenyament superior

1. Els principis fonamentals de l'ensenyament superior són els següents:

- a) L'ús de mètodes crítics en l'estudi de coneixements tecnològics, científics i humanístics.
- b) La interrelació entre ensenyament i recerca.

- c) La mobilitat d'estudiants, personal docent, personal investigador i personal administratiu i tècnic.
- d) La interdisciplinarietat.
- e) La cooperació nacional i internacional.
- f) La llibertat de càtedra.
- g) La transparència.

2. Les institucions, públiques i privades, que desenvolupin ensenyament superior al Principat i les universitats han de garantir la introducció de la perspectiva de gènere en tots els àmbits del coneixement, en l'activitat acadèmica i investigadora i en la gestió de llur personal. En particular, han de:

- a) Garantir la introducció de la perspectiva de gènere en l'oferta formativa.
- b) Vetllar per un ús no sexista del llenguatge i dels continguts audiovisuals en totes les seves comunicacions.
- c) Donar visibilitat a les aportacions científiques i acadèmiques de les dones.
- d) Promoure les activitats docents i els treballs de recerca especialitzats en igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes.
- e) Dur a terme accions per equilibrar la presència de tots dos sexes en tots els estudis, especialment en les disciplines en què un dels dos sexes es troba significativament subrepresentat.
- f) Garantir la formació en igualtat de tracte i no-discriminació per raó de sexe del personal al seu servei, especialment en matèria de violència contra les dones.
- g) Garantir la igualtat efectiva de dones i homes en la carrera docent i investigadora, així com entre el personal d'administració i serveis, atorgant preferència a les dones, en igualtat de condicions d'idoneïtat, per ocupar posicions en què estiguin subrepresentades.
- h) Promoure la representació equilibrada de dones i homes en tots els òrgans col·legiats i en tots els àmbits de presa de decisions.
- i) Elaborar un pla d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en l'accés, la promoció i les condicions laborals del personal administratiu i tècnic i del personal docent i investigador.
- j) Articular mesures específiques de prevenció i abordatge de l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe.
- k) Garantir que les avaluacions del personal docent i investigador dutes a terme pels òrgans competents tinguin en compte la perspectiva de gènere i la no-discriminació, ni directa ni indirecta, per raó de sexe".

2. S'incorpora un nou apartat 4 a l'article 5 en els termes següents:

"Article 5. Òrgans de govern i representació de les institucions d'ensenyament superior
(...)

4. Els centres d'ensenyament superior i universitari han de garantir l'existència d'un òrgan o persona responsable del disseny, l'impuls, la implementació i l'avaluació de la perspectiva

de gènere en totes les àrees d'actuació, incloent-hi la gestió de personal. A aquests efectes, les persones encarregades d'aquesta funció han de rebre formació específica en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes.”

Disposició final quarta. *Modificació de la Llei 15/2018, del 21 de juny, de la Universitat d'Andorra*

S'afegeix un nou apartat 4 a l'article 4 de la Llei 15/2018, del 21 de juny, de la Universitat d'Andorra en els termes següents:

“Article 4. *Estructura organitzativa*

(...)

4. La Universitat d'Andorra ha de garantir l'existència d'un òrgan o persona responsable del disseny, l'impuls, la implementació i l'avaluació de la perspectiva de gènere en totes les àrees d'actuació, incloent-hi la gestió de personal. A aquests efectes, les persones encarregades d'aquesta funció han de rebre formació específica en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes.”

Disposició final cinquena. *Modificació de la Llei 37/2018, del 20 de desembre, de l'esport del Principat d'Andorra*

1. S'afegeix una lletra *r* a l'apartat 3, i un apartat 5 a l'article 2 de la Llei 37/2018, del 20 de desembre, de l'esport del Principat d'Andorra en els termes següents:

“Article 2. *Principis de la política esportiva*

(...)

3. (...)

r) La defensa del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe en el món de l'esport, mitjançant el foment de la incorporació, la participació i la continuïtat de les dones en l'esport en totes les etapes de la vida i la promoció dels esports en què participin les dones. A aquest efecte, les polítiques esportives han de facilitar els recursos materials i econòmics per assolir la igualtat d'oportunitats entre dones i homes en la pràctica esportiva. Així mateix, les polítiques esportives han de promoure la pràctica esportiva mixta en edat escolar i l'emissió i la cobertura mediàtica en els mitjans de comunicació i en la publicitat d'activitats esportives en què participin les dones.

(...)

5. El Comitè Olímpic Andorrà, el Comitè Paralímpic Andorrà, la Fundació de l'Esport i les federacions esportives han de procurar tenir una composició equilibrada de dones i homes en els seus òrgans de govern”.

Disposició final sisena. *Modificació de la Llei qualificada de la justícia, del 3 de setembre de 1993*

1. Es modifica l'apartat 1 de l'article 35 ter de la Llei qualificada de la justícia en els termes següents:

“Article 35 ter

1. El Consell Superior de la Justícia és competent per ordenar i gestionar l'estadística judicial. En particular, ha de recollir i registrar les dades desglossades per sexe i edat en relació amb l'accés a la justícia, inclosa la participació de les dones en el sistema judicial. Així mateix, ha de recollir i registrar les dades sobre totes les formes de violència de gènere contra les dones, diferenciant-les de les dades relatives a la violència domèstica, amb indicació del sexe i l'edat de la víctima i de l'agressor i llur vincle, del tipus de violència i la naturalesa, gravetat i durada de les penes imposades, així com sobre l'emissió de mesures de protecció, incloent-hi el nombre de mesures de protecció sol·licitades i de les concedides, el nombre d'incompliments d'aquestes mesures i les sancions imposades com a conseqüència d'aquests incompliments”.

2. S'incorpora un nou apartat 3 a l'article 37 en els termes següents:

“Article 37.

(...)

3. El Consell Superior de la Justícia ha d'elaborar i elevar anualment al Consell General i al Govern un informe sobre l'impacte de gènere en l'àmbit judicial, incloent-hi, si escau, la proposta de mesures per aplicar efectivament el dret a la igualtat de tracte i d'oportunitats i a la no-discriminació entre dones i homes en aquest àmbit”.

3. Es modifica l'article 38 bis en els termes següents:

“Article 38 bis

El Consell Superior de la Justícia pot organitzar, directament o mitjançant convenis amb altres institucions, també estrangeres i internacionals, les activitats formatives que consideri convenientes per al bon funcionament de l'Administració de justícia.

De manera especial, ha de determinar els programes formatius i de pràctiques que han de seguir els batlles en pràctiques que hagin superat les proves d'accés, les activitats formatives necessàries per passar als graus segon, tercer o superior dins de cada categoria judicial, i els nivells mínims d'activitat de formació continuada que ha de rebre l'autoritat judicial durant el seu mandat.

També ha de garantir que l'autoritat judicial i el Ministeri fiscal en tots els ordres jurisdiccionals rebin una formació completa inicial i continuada en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes, en particular, en matèria de violència de gènere contra les dones i de discriminació múltiple i interseccional que pateixen les dones en situacions de vulnerabilitat”.

4. Es modifica l'apartat 3 de l'article 66 bis en els termes següents:

“Article 66 bis

(...)

3. En la fase d'oposició, les persones participants efectuen com a mínim tres proves: una de caràcter teòric sobre el temari publicat prèviament pel Consell Superior de la Justícia en les bases de la convocatòria, que ha d'incloure l'estudi del principi d'igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes, incloent-hi les mesures contra la violència de gènere envers les dones, i la seva aplicació transversal en la interpretació i l'aplicació de les normes jurídiques; una de caràcter pràctic, en la qual es proposa la resolució de dos casos, en els àmbits jurídics indicats a les bases de la convocatòria, i una tercera d'idiomes, que

consisteix en la traducció de dos o més textos de contingut jurídic. Les dos primeres proves han de contenir, almenys, una exposició de caràcter oral. Les bases de la convocatòria indiquen la ponderació de cada prova en la valoració global del procés.

(...)”.

Disposició final setena. *Modificació de la Llei qualificada del règim electoral i del referèndum*

S'afegeix un nou article 15 bis amb el contingut següent:

“Article 15 bis. *Participació equilibrada de dones i homes*

Les candidatures a eleccions generals i a eleccions comunals han de tenir una composició equilibrada de dones i homes, de manera que en el conjunt de la llista les persones candidates de cadascun dels sexes suposin com a mínim el 40%. Quan el nombre de llocs per cobrir sigui inferior a cinc, la proporció de dones i homes ha de procurar el major equilibri numèric possible. A les llistes de persones suplents, s’han d’aplicar les regles anteriors”.

Disposició final vuitena. *Modificació de la Llei 1/2015, del 15 de gener, per a l’erradicació de la violència de gènere i de la violència domèstica*

1. Es modifica la lletra g de l’article 15 en els termes següents:

“Article 15. *Assistència social*

(...)

g) Gestionar un registre dels casos assistits per poder facilitar dades, respectant la confidencialitat, als departaments i als organismes competents per elaborar un banc de dades específic sobre totes les formes de violència contra les dones, diferenciant-les de les situacions de violència domèstica, desglossades per sexe i edat de la víctima i de l’agressor i llur vincle, així com pel tipus de violència”.

2. S’afegeix un nou apartat 3 i 4 a l’article 21 en els termes següents:

“Article 21. *Mesures de protecció institucionals*

(...)

3. En cada despatx de policia s’ha de crear un grup d’atenció a les víctimes de violència de gènere contra les dones i llurs filles i fills, amb formació especialitzada per donar l’atenció i fer el seguiment de les víctimes, garantint-ne així l’assessorament, l’acompanyament i la seguretat, així com el compliment de les mesures que l’autoritat judicial hagi pogut determinar.

4. La policia ha de dur a terme la recollida i el registre de les dades relatives a totes les formes de violència contra les dones, diferenciant-les de les relatives a la violència domèstica, amb indicació del sexe i l’edat de la víctima i de l’agressor i llur vincle, del tipus de violència i del tipus d’actuació policial duta a terme.”

Disposició final novena. *Modificació de la Llei general de sanitat, del 20 de març de 1989*

S'incorpora un nou article 9 bis amb el contingut següent:

“Article 9bis

Les administracions públiques competents en matèria sanitària han de garantir la integració del principi d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en la política de salut i en la gestió de llur personal. En particular, han d'adoptar les mesures següents:

- a) El foment de la investigació científica, la prevenció, la detecció i el tractament de les malalties que afecten especialment les dones o que tenen un impacte diferencial en les dones.
- b) La detecció precoç de les situacions de violència de gènere contra les dones.
- c) L'atenció integral de la salut afectiva, sexual i reproductiva de les dones que garanteixi el consell sexual i reproductiu, amb especial atenció a les dones adolescents, i potenciï l'empoderament de les dones en la presa de decisions respecte de l'anticoncepció i les mesures de prevenció de les malalties de transmissió sexual.
- d) La formació de l'alumnat del sistema educatiu en la prevenció d'embarassos no desitjats i de malalties de transmissió sexual.
- e) La recollida i el tractament desglossat per sexe de les dades contingudes en enquestes, estadístiques o altres sistemes d'informació mèdica i sanitària, així com la recollida i el tractament diferenciat de les situacions de violència de gènere contra les dones, amb dades desglossades per sexe i edat de la víctima i de l'agressor i llur vincle, així com per tipus de violència.
- f) La integració del principi d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en la formació del personal al servei de les organitzacions sanitàries, amb la garantia particular de llur capacitat per detectar i atendre les situacions de violència de gènere contra les dones, especialment en els serveis d'atenció primària.
- g) La presència equilibrada de dones i homes en els llocs directius i de responsabilitat del sistema de salut”.

Disposició final desena. *Modificació de la Llei 1/2019, del 17 de gener, de la funció pública*

1. S'incorpora un nou article 45 bis amb el contingut següent:

“Article 45 bis. *Igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes*

L'Administració general ha d'aplicar el principi d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en l'accés a l'ocupació pública i en les condicions de treball i de carrera professional. En particular, ha de:

- a) Garantir la representació equilibrada de dones i homes en la composició dels tribunals o òrgans tècnics de selecció i de promoció.
- b) Incloure en els temaris per a l'accés a l'ocupació pública els continguts relatius a la normativa sobre igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes.

c) Garantir la formació continuada de les persones empleades públiques en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació entre dones i homes.

d) Valorar de forma periòdica els llocs de treball a partir de criteris no sexistes que garanteixin el principi d'igualtat retributiva per a feines d'igual valor. A aquest efecte, són d'igual valor les feines que exigeixen de les persones treballadores un conjunt comparable de coneixements professionals, de capacitats i esforços, de responsabilitats i de càrrega física, mental i psicosocial.

e) Adoptar mesures d'acció positiva en favor de les dones per accedir a llocs de treball en què estiguin subrepresentades, de tal manera que, en igualtat de condicions d'idoneïtat, tinguin preferència per accedir-hi les candidates dones.

f) Establir mesures efectives de conciliació de la vida familiar i laboral de les persones empleades públiques.

g) Establir mesures efectives de prevenció i abordatge de l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe”.

2. Es modifica l'article 119 en els termes següents:

“Article 119. Normes de la Llei aplicables directament als comuns

Són aplicables directament als comuns les normes contingudes en els títols I, III i IV, així com els articles 32 (Principis generals del sistema de selecció), 33 (Requisits generals), 37 (Concurs de mobilitat), 39 (Bases de la convocatòria), 45 (Igualtat d'oportunitats), 45 bis (Igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes), 46 (Adquisició de la condició de funcionari o treballador públic), 49 (Situacions administratives), 54 (Causes de la pèrdua de la condició de funcionari o treballador públic), 68 (Comissió de serveis), 71 (Drets), 74 (Obligacions i deures) i 75 (Incompatibilitats), en els quals les referències als òrgans de l'Administració general s'entenen substituïdes pels òrgans comunals corresponents”.

Disposició final onzena. Modificació de la Llei 4/2019, del 31 de gener, d'ocupació

1. Es modifica l'article 21 de la Llei 4/2019, del 31 de gener, d'ocupació en els termes següents:

“Article 21. Orientació professional

1. L'orientació professional consisteix en el conjunt d'accions i mesures d'informació, acompanyament, motivació i assessorament que permetin a les persones assalariades o desocupades la identificació de les seves capacitats i interessos per gestionar d'una manera coherent la seva trajectòria formativa, de recerca d'ocupació o de posada en marxa de projectes empresarials.

2. El Servei d'Ocupació ha de formar en matèria d'igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes el personal que intervé en el procés d'orientació professional”.

2. Es modifica l'apartat 1 de l'article 24 de la Llei 4/2019, del 31 de gener, d'ocupació en els termes següents:

“Article 24. Suport a la igualtat d'oportunitats en l'ocupació

1. El Govern, d'acord amb les seves competències, ha de tenir en consideració especial la igualtat entre dones i homes en l'accés, en la permanència en el treball, i en la promoció

professional. Així mateix, ha de promocionar la conciliació de la vida personal i familiar i la corresponsabilitat de dones i homes en l'assumpció de les obligacions familiars.

Amb aquesta finalitat, les polítiques d'ocupació han de tenir com a objectiu prioritari la millora de l'ocupabilitat de les dones, en particular, mitjançant la professionalització dels sectors i les ocupacions feminitzades i l'adaptabilitat de les accions formatives i d'orientació professional als requeriments del mercat de treball i a les noves tecnologies. A aquest efecte, i entre altres mesures, s'han d'adoptar programes de formació professional adreçats a dones en ocupacions feminitzades especialment afectades per la digitalització i la robotització del treball, i s'han d'articular processos de professionalització, a través de l'acreditació dels coneixements i l'experiència, de les ocupacions feminitzades, especialment en activitats de cura de persones dependents. (...)

3. Es modifica l'apartat 1 de l'article 26 de la Llei 4/2019, del 31 de gener, d'ocupació en el termes següents:

“Article 26. Promoció i suport a l'emprenedoria i l'autoocupació

1. El Servei d'Ocupació ha de promocionar les iniciatives emprenedores que generin ocupació i autoocupació i els dona suport, i vincula les accions als perfils de demandants d'ocupació amb la trajectòria i les competències més adients. L'activitat de promoció i suport es focalitza preferentment sobre el treball autònom, l'economia social, el desenvolupament econòmic parroquial i les iniciatives d'emprenedoria liderades per dones. (...)

Disposició final dotzena. Modificació de la Llei 31/2018, del 6 de desembre, de relacions laborals

1. S'introdueix un nou article 5 bis amb el contingut següent:

“Article 5 bis. Selecció de personal, contractació i promoció professional

1. Els processos de selecció de personal de cara a llur contractació o promoció professional s'han d'ajustar a criteris objectius i neutres des d'una perspectiva de gènere que impedeixin discriminacions directes o indirectes per a les dones en l'accés a l'ocupació i en la cobertura de llocs de treball d'un nivell professional superior.

A través de la negociació col·lectiva es poden preveure mesures d'acció positiva de tal manera que, en igualtat de condicions d'idoneïtat, s'atorgui preferència en la contractació o en la promoció professional a les candidatures femenines quan es tracti de cobrir llocs de treball en què les dones siguin subrepresentades. Aquestes mesures d'acció positiva també poden aplicar-se en les accions formatives organitzades amb la finalitat de fer promoció professional quan es tracti de cobrir llocs de treball en què les dones siguin subrepresentades.

2. Les ofertes d'ocupació i de promoció professional han de garantir l'ús d'un llenguatge i una comunicació no sexistes. Es prohibeix mencionar en una oferta d'ocupació o de promoció professional el sexe de la persona candidata o prendre en consideració el sexe com a criteri de selecció. Està igualment prohibit refusar la contractació d'una persona en consideració al sexe, a l'embaràs o a la maternitat. Excepcionalment, aquestes prohibicions no serien aplicables quan la pertinença a un o l'altre sexe respongui a una exigència professional essencial i determinant i l'objectiu sigui legítim i proporcionat”.

2. S'introdueix un nou article 5 ter amb el contingut següent:

“Article 5 ter. *Classificació professional i valoració de llocs de treball*”

La classificació professional i la definició dels grups professionals ha de partir d'una valoració prèvia de llocs de treball que tingui com a objectiu garantir l'absència de discriminacions directes i indirectes per raó de sexe. A aquest efecte, els criteris de valoració dels llocs de treball han de ser objectius i neutres i atendre al nivell de coneixements professionals requerits, de capacitats i esforços físics, mentals i psicosocials i de responsabilitat de les feines. Aquests criteris han d'aplicar-se de la mateixa manera a tots els llocs de treball”.

3. Es modifica l'apartat 4 de l'article 6 en els termes següents:

“Article 6. *Període de prova*

(...)

4. Durant el període de prova tant la persona assalariada com l'empresària o empresari poden resoldre lliurement i en qualsevol moment el contracte establert, sempre que es faci per escrit i d'una manera fefaent. La facultat de lliure desistiment empresarial durant el període de prova té com a límit el respecte al principi d'igualtat de tracte i no-discriminació, de manera que es considera nul el desistiment empresarial que respongui a motius relacionats amb l'embaràs, la maternitat o l'exercici dels drets de conciliació de la vida familiar i laboral o que suposi qualsevol altre tipus de discriminació per raó de sexe o per altres factors discriminatoris”.

4. S'afegeix un nou article 59 bis a la Llei 31/2018, del 6 de desembre, de relacions laborals, en els termes següents:

“Article 59 bis. *Dret a l'adaptació del temps de treball i al treball flexible per motius de conciliació de la vida familiar i laboral*

Les persones treballadores tenen dret a l'adaptació del temps de treball, incloent-hi el canvi d'horari o de torn de treball, així com a accedir a fórmules flexibles de gestió i prestació del temps de treball, com ara l'horari flexible i el treball a distància, per fer efectiu el seu dret a la conciliació de la vida familiar i laboral per cura d'una filla o un fill menor de 12 anys, o de 18 anys en el cas de que la filla o fill tingui una discapacitat reconeguda o pateixi una malaltia greu, o per l'atenció directa de familiars fins al segon grau de consanguinitat o d'afinitat, que per raó d'edat, accident o malaltia no puguin valer-se per si mateixos i requereixin atenció personal i directa.

Les sol·licituds d'adaptació del temps de treball o de fórmules flexibles de gestió i prestació del temps de treball han de ser raonables i proporcionades en relació amb les necessitats de la persona treballadora i amb les necessitats organitzatives i productives de l'empresa.

La persona treballadora sol·licitant ha d'acreditar les necessitats concretes de conciliació de la vida familiar i laboral.

Mitjançant una negociació col·lectiva s'han de pactar els termes d'exercici d'aquest dret. En absència de negociació col·lectiva, l'empresa ha d'obrir un període de negociació amb la persona treballadora sol·licitant durant un termini màxim de 15 dies. Finalitzat aquest període, l'empresa ha de comunicar per escrit a la persona treballadora l'acceptació de la petició, el plantejament d'una proposta alternativa o bé la negativa a accedir a la petició. En

aquest últim cas, l'empresa ha d'indicar les raons objectives, de tipus organitzatiu o productiu, que impedeixen accedir a la petició de la persona treballadora.

La persona treballadora té dret a tornar al seu horari o modalitat de prestació de serveis anterior una vegada que conclou el període acordat o quan el canvi de les circumstàncies familiars així ho justifiqui, si encara no hagués transcorregut el període inicialment previst”.

5. S'introdueix un nou número 6 bis a l'article 159 en els termes següents:

“Article 159. *Infraccions greus*

(...)

6 bis. No complir les obligacions en matèria de plans i mesures d'igualtat que estableix la Llei per a l'aplicació efectiva del dret a la igualtat de tracte i d'oportunitats i a la no-discriminació entre dones i homes o el conveni col·lectiu que resulti aplicable, incloent-hi l'incompliment de les obligacions d'elaboració i registre del registre sobre la bretxa professional de gènere i de prevenció i abordatge de l'assetjament sexual i de l'assetjament per raó de sexe previstes als articles 57 i 59, respectivament, de la Llei esmentada. (...)”

6. Es modifica l'apartat 4 de l'article 160 i s'afegeix un apartat 4bis i un apartat 4ter en els termes següents:

“Article 160. *Infraccions molt greus*

(...)

4. Els acomiadaments i desistiments empresarials discriminatoris i altres decisions unilaterals de l'empresària o l'empresari que impliquin discriminacions en matèria de retribucions, formació, promoció i altres condicions de treball, per raó de naixement, raça, sexe, orientació sexual, origen, religió, discapacitat, opinió o qualsevol altra condició personal, social o cultural, o d'afiliació, o no, a una organització sindical o política, per la condició de persona delegada dels assalariats, membre del comitè d'empresa, persona assalariada amb mandat o delegada sindical amb representació en el comitè d'empresa o que sigui delegada de les persones assalariades, així com les decisions de l'empresària o l'empresari que suposin un tracte advers o un efecte negatiu contra una persona treballadora com a conseqüència de la presentació per part seva d'una queixa, reclamació, denúncia, demanda judicial o recurs, de qualsevol tipus, adreçat a impedir la seva discriminació i a exigir el compliment efectiu del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació, o com a conseqüència d'haver intervingut com a testimoni en un procés judicial, administratiu o intern adreçat a impedir la discriminació o a exigir el compliment efectiu del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació.

4 bis. L'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe, quan es produeixi dins de l'àmbit de les facultats de direcció empresarial, qualsevol que en sigui el subjecte actiu”.

4 ter. No elaborar o no aplicar el pla d'igualtat, o fer-ho incomplint manifestament els termes previstos a l'article 58 de la Llei per a l'aplicació efectiva del dret a la igualtat de tracte i d'oportunitats i a la no-discriminació entre dones i homes. (...)”

Disposició final tretzena. *Modificació de la Llei 13/2019, del 15 de febrer, per a la igualtat de tracte i la no-discriminació*

1. Es modifica l'apartat 2 de l'article 4 en els termes següents:

“Article 4. *Significació del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació*

(...)

2. Ningú no pot ser discriminat per raó d'ascendència o naixement, nacionalitat o manca de nacionalitat, origen nacional, racial o ètnic, color, sexe o gènere femení, religió, convicció o opinió filosòfica, política o sindical, llengua, edat, discapacitat, orientació sexual, identitat o expressió de gènere, o qualsevol altra condició o circumstància personal o social. (...)”

2. Es modifica l'article 33 en els termes següents:

“Article 33. *Programa per a la igualtat efectiva de les dones i els homes*

El Govern i els comuns, a proposta del ministeri competent en matèria d'igualtat de tracte i no-discriminació, han d'aprovar amb una periodicitat quadriennal un programa per fomentar la igualtat efectiva de les dones i els homes en llurs àmbits respectius. Aquests programes han d'incloure mesures específiques per afavorir la conciliació de la vida familiar i laboral”.

Disposició final catorzena. *Modificació de la Llei 6/2014, del 24 d'abril, de serveis socials i sociosanitaris*

Es modifica la lletra *b* de l'apartat 1 de l'article 21 de la Llei 6/2014, del 24 d'abril, de serveis socials i sociosanitaris en els termes següents:

“Article 21. *Prestacions de suport*

1.(...)

b) Servei d'atenció integral a les víctimes de violència de gènere. És el servei social que ofereix a les dones i, si escau, a llurs filles i fills menors d'edat, atenció pluridisciplinària relacionada amb la protecció, la informació, l'orientació, l'assessorament i la recuperació, i que abasta els vessants psicològic, jurídic i social. Inclou els serveis i equipaments necessaris per garantir aquesta atenció.

Aquest servei ha de dur a terme la recollida i el tractament diferenciat de les situacions de violència contra les dones, amb dades desglossades per sexe i edat de la víctima i de l'agressor i llur vincle, així com per tipus de violència i tipus d'intervenció per part dels serveis socials. (...)”

Disposició final quinzena. *Modificació de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal*

1. Es modifica l'article 23 de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal, del 15 de novembre de 1989, el qual queda redactat en els termes següents:

“Article 23. *Legitimació activa*

1. Pot demandar legítimament davant la jurisdicció administrativa i fiscal:

a) Qualsevol persona física o jurídica, pública o privada, en relació amb els actes sotmesos al control de la jurisdicció administrativa i fiscal segons l'article 1, lletra *a*, d'aquesta Llei.

b) Qualsevol persona física o jurídica, pública o privada, que tingui un interès, dret o expectativa de dret vinculats amb els actes sotmesos a la jurisdicció administrativa i fiscal segons l'article 1, lletra *b*, d'aquesta Llei.

c) L'Administració pública per obtenir la declaració de nul·litat de ple dret d'un acte administratiu, d'acord amb el Codi de l'Administració.

2. Per a la defensa del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació, també estan legitimades per intervenir, en nom i interès de les persones afiliades o associades, i sempre que comptin amb la seva autorització, les organitzacions sindicals i les associacions i organitzacions constituïdes legalment que tinguin com a finalitat primordial la defensa i la promoció de la igualtat de tracte i la no-discriminació i desenvolupin la seva activitat en el territori andorrà. En particular, per a la defensa del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe, estan legitimades per intervenir, en nom i interès de les persones afiliades o associades, i sempre que comptin amb la seva autorització, les associacions de defensa i promoció dels drets de les dones.

No és necessària aquesta autorització quan les persones afectades són una pluralitat indeterminada o difícil de determinar, sense perjudici de la legitimació processal de les persones que puguin arribar a identificar-se com a afectades.”

2. Se suprimeix l'article 44 bis de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal, del 15 de novembre de 1989.

Disposició final setzena. *Modificació del Codi de procediment civil*

1. Es modifiquen els apartats 2 i 3 de l'article 34 de la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil, el qual queda redactat en els termes següents:

“Article 34. *Dret d'acció i legitimació*

1. El dret a la jurisdicció atorga a la persona demandant el dret de demanar tutela judicial al tribunal i d'obtenir-ne, amb el compliment previ dels requisits processals, un pronunciament sobre el fons del procés. La persona demandant té dret a oposar-se a les pretensions que s'hi exerceixin.

2. Tenen legitimació per actuar en el procés els titulars de la relació jurídica o de l'objecte litigiós que tinguin interès en l'estimació o la desestimació de les pretensions que s'hi exerceixin.

3. No obstant això, aquesta Llei o les altres lleis aplicables poden atribuir la legitimació processal a una persona diferent de la titular de la relació jurídica o de l'objecte litigiós. En concret, per defensar el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació, també estan legitimades per intervenir, en interès de les persones afiliades o associades, i sempre que comptin amb la seva autorització, les organitzacions sindicals, les associacions professionals de les persones treballadores per compte propi, les organitzacions de consumidors i usuaris i les associacions i organitzacions constituïdes legalment que tinguin com a finalitat primordial la defensa i la promoció dels drets humans i desenvolupin la seva activitat en el territori andorrà. En particular, per a la defensa del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe, estan legitimades per intervenir, en nom i interès de les persones afiliades o associades, i sempre que comptin amb la seva autorització, les associacions de defensa i promoció dels drets de les dones.

No és necessària aquesta autorització quan les persones afectades siguin una pluralitat indeterminada o difícil de determinar, sense perjudici de la legitimació processal de les persones que puguin arribar a identificar-se com a afectades. (...)”

2. Es modifica l'apartat 2 i s'afegeix un apartat 3 de l'article 287 de la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil, el qual queda redactat en els termes següents:

“Article 287. *Legitimació activa i passiva*

(...)

2. No obstant això, per defensar el dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació en un procediment laboral, també estan legitimades per intervenir, en nom i interès de les persones afiliades o associades, i sempre que comptin amb la seva autorització, les organitzacions sindicals i les associacions i organitzacions constituïdes legalment que tinguin com a finalitat primordial la defensa i la promoció de la igualtat de tracte i la no-discriminació i desenvolupin la seva activitat en el territori andorrà. En particular, per a la defensa del dret a la igualtat de tracte i a la no-discriminació per raó de sexe, estan legitimades per intervenir, en nom i interès de les persones afiliades o associades, i sempre que comptin amb la seva autorització, les associacions de defensa i promoció dels drets de les dones.

No és necessària aquesta autorització quan les persones afectades siguin una pluralitat indeterminada o difícil de determinar, sense perjudici de la legitimació processal de les persones que puguin arribar a identificar-se com a afectades.

3. La persona assetjada és l'única legitimada en els processos sobre assetjament sexual i assetjament per raó de sexe”.

Disposició final dissetena. *Modificació de la Llei 9/2005, del 21 de febrer, qualificada del Codi penal*

1. Es modifica l'article 30 apartat 6 de la Llei 9/2005, del 21 de febrer, qualificada del Codi Penal tal i com segueix:

“Article 30. *Circumstàncies agreujants*

Són circumstàncies que agreugen la responsabilitat criminal:

[...]

6. Cometre el fet per un mòbil discriminatori. Constitueix mòbil discriminatori el tracte desfavorable, d'inferioritat o excloent que es dona a una persona o un col·lectiu per raó de naixement, nacionalitat o manca de nacionalitat, origen racial o ètnic, sexe o gènere femení, religió, convicció o opinió filosòfica, política o sindical, llengua, edat, discapacitat, orientació sexual, identitat o expressió de gènere, o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.

[...].”

2. S'incorpora un nou article 114 bis a la Llei 9/2005, del 21 de febrer, qualificada del Codi Penal tal i com segueix:

“Article 114 bis. *Violència de gènere:*

1. El qui exerceixi violència física o psicològica basada en una discriminació per motiu del sexe o gènere, envers una dona per la simple raó de ser dona, que comporti o sigui susceptible de comportar danys o patiments físics, sexuals, psicològics o econòmics, així com l'amenaça de dur-los a terme, la coacció o la privació arbitrària de llibertat, tant en

l'àmbit privat com en el públic, ha de ser castigat amb pena de presó fins a dos anys, sense perjudici de les penes que corresponguin pel resultat lesiu si se n'ha causat.

2. El cònjuge o qui està o hagi estat lligat a una dona per similar relació d'afectivitat, que exerceixi violència sobre la dona, com a manifestació de la situació de desigualtat i de les relacions de poder dels homes sobre les dones, ha de ser castigat amb pena de presó de tres mesos a tres anys, sense perjudici de les penes que corresponguin pel resultat lesiu si se n'ha causat.

3. L'aplicació del tipus penal d'aquest article exclou l'aplicació del previst a l'article 114.”

3. S'afegeixen uns nous apartats 3 i 4 a l'article 116 de la Llei 9/2005, del 21 de febrer, qualificada del Codi penal, en els termes següents:

“Article 116. *Lesions qualificades*

(...)

3. Qui indueixi o coaccioni a una persona a sotmetre's a les conductes descrites en l'apartat anterior, ha de ser castigat amb la mateixa pena, determinada igualment en atenció a si la víctima és menor o major d'edat.

4. Ha de ser castigat igualment qui faciliti a una persona mitjans per tal que se sotmeti a alguna de les conductes descrites en l'apartat 2. La pena ha de ser la mateixa a la prevista per l'autor del fet principal si els mitjans facilitats són essencials per la producció del resultat i la reduïda a la meitat dels límits mínim i màxim previstos a la llei en la resta de supòsits d'afavoriment.”

4. Es modifica l'article 144 de la de la Llei 9/2005, del 21 de febrer, qualificada del Codi penal, en els termes següents:

“Article 144. *Agressió sexual*

1. El qui, sense consentiment, amb un consentiment viciat, o mitjançant violència o intimidació, determina una persona a prendre part en un comportament o relació sexual ha de ser castigat amb pena de presó de tres mesos a tres anys.

2. A l'efecte de l'apartat anterior, s'entén comès sense consentiment o amb un consentiment viciat el comportament o relació sexual realitzat amb una persona privada de sentit, inconscient o incapaç d'oposar resistència, o amb abús de la seva incapacitat. Tanmateix, s'entén comès sense consentiment el comportament o relació sexual realitzat amb persones menors de catorze anys.

3. La temptativa és punible.”

5. Es modifica l'article 146 de la Llei 9/2005, del 21 de febrer, qualificada del Codi penal, en els termes següents:

“Article 146. *Agressions qualificades*

1. L'agressió sexual ha de ser castigada amb pena de presó de dos a set anys en els supòsits de l'article 144 i amb pena de presó de sis a quinze anys en els de l'article 145, quan en el fet hi concorri alguna de les circumstàncies següents:

a) Executar el fet en grup, concurrent-hi dues o més persones.

- b) Que el culpable convisqui o sigui ascendent, descendent o germà de la víctima o sigui una persona que exerceix, de fet o de dret, autoritat familiar sobre ella.
- c) Ser la víctima especialment vulnerable per raó de la seva edat, incapacitat, malaltia o situació. En tot cas es considera que la víctima és especialment vulnerable per raó de la seva edat quan tingui una edat inferior a catorze anys. En aquest supòsit les penes s'apliquen en la seva meitat superior.
- d) Quan en atenció a la naturalesa de la conducta sexual, els mitjans emprats, les circumstàncies específiques o qualsevol altre motiu, l'agressió sexual tingui un caràcter especialment degradant i vexatori per a la víctima.
- e) Quan l'agressió sigui realitzada amb prevalença d'autoritat, de superioritat, amb abús de confiança, o en situació de necessitat o dependència.
- f) Quan la víctima estigui privada de sentit.
- g) Quan, mitjançant l'agressió, es posi en perill la vida o la integritat física de la víctima.
- h) Quan l'agressor de manera directa, o mitjançant la intervenció d'un tercer, hagi deixat a la víctima en una situació d'incapacitat, d'indefensió o inconsciència de manera intencionada per executar l'agressió sense resistència de la víctima, induint-la al consum excessiu de begudes alcohòliques, o mitjançant l'ús de fàrmacs, drogues o qualsevol altra substància natural o química.
- i) La difusió per mitjà de la tecnologia i/o xarxes socials de l'agressió.

2. Si concorren dos o més de les anteriors circumstàncies, les penes s'apliquen en la seva meitat superior.

3. La temptativa és punible en tots els casos. La proposició per mitjà de les tecnologies de la informació i la comunicació d'una trobada amb un menor de catorze anys amb la finalitat de cometre la infracció descrita als articles 144 i 145 es considera temptativa si la proposició ha estat seguida d'actes materials que condueixin a la dita trobada.”

6. S'afegeix un nou article 146bis a la Llei 9/2005, del 21 de febrer, qualificada del Codi penal, en els termes següents:

“Article 146bis. Assetjament sexual

El qui adopta un comportament de caràcter sexual, verbal, no verbal o físic, envers una persona, no desitjat per aquesta persona, que tingui per finalitat o per efecte la violació de la seva dignitat, ha de ser castigat amb pena d'arrest.”

7. Es modifica el capítol segon del Títol VII, delictes contra la llibertat sexual, articles 147, 148, 149 i 149 bis, de la Llei 9/2005, del 21 de febrer, qualificada del Codi penal, en els termes següents:

“Article 147. Actes sexuals sense consentiment

(Sense contingut)”

“Article 148. Abusos sexuals amb prevalença a menors d'edat

(Sense contingut)”

“Article 149. Abusos sexuals amb prevalença a majors d'edat

(Sense contingut)”

“Article 149 bis. *Assetjament sexual*

(Sense contingut)”

8. S’afegeix una disposició transitòria tercera a la Llei 9/2005, del 21 de febrer, qualificada del Codi penal, en els termes següents:

“Disposició transitòria tercera

Les modificacions del Codi penal aprovades per la Llei per a l’aplicació efectiva del dret a la igualtat de tracte i d’oportunitats i a la no- discriminació entre dones i homes no tenen incidència sobre les persones que han estat condemnades anteriorment pels articles que es deroguen en aquesta darrera Llei, atès que no es produeix una destipificació de la conducta, la qual continua estant tipificada en els nous articles.”

Disposició final divuitena. *Actualització de quantitats*

El Govern, mitjançant les lleis del pressupost, pot modificar els imports de les multes coercitives que s’estableixen en aquesta Llei.

Disposició final dinovena. *Institut Andorrà de les Dones*

El Govern ha de desenvolupar reglamentàriament l’Institut Andorrà de les Dones previst a l’article 27 d’aquesta Llei en el termini màxim de sis mesos des del dia en què entri en vigor.

Disposició final vintena. *Registre de dades i indicadors sobre la bretxa professional de gènere*

El Govern ha de desenvolupar reglamentàriament un registre públic per al registre de les dades i els indicadors sobre la bretxa professional de gènere previstos a l’article 56 d’aquesta Llei, en un termini de sis mesos des que entri en vigor.

Disposició final vint-i-unena. *Plans d’igualtat a les empreses*

L’obligació d’elaborar plans d’igualtat prevista a l’article 57 d’aquesta Llei s’ha d’aplicar en un termini de 12 mesos a partir de l’entrada en vigor d’aquesta Llei.

Disposició final vint-i-dosena. *Registre de plans d’igualtat*

El Govern ha de desenvolupar reglamentàriament un registre públic de plans d’igualtat en el termini de sis mesos des de l’entrada en vigor d’aquesta Llei.

Disposició final vint-i-tresena. *Distintiu de la igualtat de tracte i d’oportunitats entre dones i homes*

El Govern ha de desenvolupar reglamentàriament les condicions d’accés i de reconeixement econòmic del distintiu en el termini màxim de sis mesos des del dia que entri en vigor aquesta Llei.

Disposició final vint-i-quatrena. Textos consolidats

S'encomana al Govern que, en el termini màxim de sis mesos des que aquesta Llei entri en vigor i en els termes previstos a l'article 116 del Reglament del Consell General, trameti al Consell General el Projecte de text consolidat de la Llei qualificada d'educació; de la Llei 17/2018, del 26 de juliol, d'ordenament del sistema educatiu andorrà; de la Llei 14/2018, del 21 de juny, de l'ensenyament superior; de la Llei 15/2018, del 21 de juny, de la Universitat d'Andorra; de la Llei 37/2018, del 20 de desembre, de l'esport del Principat d'Andorra; de la Llei qualificada de la justícia; de la Llei qualificada del règim electoral i del referèndum; de la Llei 1/2015, del 15 de gener, per a l'eradicació de la violència de gènere i de la violència domèstica; de la Llei general de sanitat, del 20 de març de 1989; de la Llei 1/2019, del 17 de gener, de la funció pública; de la Llei 4/2019, del 31 de gener, d'ocupació; de la Llei 31/2018, del 6 de desembre, de relacions laborals; de la Llei 13/2019, del 15 de febrer, per a la igualtat de tracte i la no-discriminació; de la Llei 6/2014, del 24 d'abril, de serveis socials i sociosanitaris; de la Llei de la jurisdicció administrativa i fiscal, del 15 de novembre de 1989, de la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil, i de la Llei 9/2005, del 21 de febrer, qualificada del Codi penal, i que hi inclogui les modificacions introduïdes fins ara en aquestes lleis.

Disposició final vint-i-cinquena. Entrada en vigor

Aquesta Llei entrarà en vigor l'endemà que es publiqui al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

En els termes precedents es formula l'informe de la Comissió Legislativa d'Afers Socials i Igualtat que, d'acord amb l'article 100.1 del Reglament del Consell General, es tramet al M. I. Sra. Síndica General, als efectes escaients.

M.I. Sra. Judith Salazar Álvarez

Vicepresidenta de la Comissió Legislativa d'Afers socials i Igualtat

M.I. Sra. Núria Rossell Jordana

Presidenta de la Comissió Legislativa d'Afers socials i Igualtat

Edicte

La síndica general, d'acord amb les previsions de l'article 100.2 del Reglament del Consell General,

Disposa

Publicar l'informe de la Ponència i l'informe de la Comissió Legislativa de Justícia, Interior i Afers Institucionals en relació al **Projecte de llei d'accés electrònic de l'Administració de justícia**.

Tot el que es fa públic per a general coneixement i efectes.

Casa de la Vall, 2 de març del 2022

Roser Suñé Pascuet

Síndica General

Informe de la Ponència de la Comissió Legislativa de Justícia, Interiors i Afers Institucionals

El M. I. Sr. Raul Ferré Bonet, del Grup Parlamentari de Ciutadans Compromesos nomenat ponent per la Comissió Legislativa de Justícia, Interior i Afers Institucionals el dia 25 d'octubre del 2021, en relació al Projecte de Llei d'accés electrònic de l'Administració de justícia, exposa el següent:

- S'han presentat 34 esmenes a l'articulat: 9 esmenes per part del Grup Parlamentari Terceravia + UL + Independents, 17 esmenes per part del Grup Parlamentari Socialdemòcrata i 8 esmenes per part del Grup Parlamentari Demòcrata conjuntament amb el Grup parlamentari de Ciutadans Compromesos.

- La Sindicatura, els dies 7 de juliol i 13 d'octubre del 2021, i als efectes determinats per l'article 18.1.d) del Reglament del Consell General, va constatar que les esmenes formulades pels grups parlamentaris no eren contràries a les disposicions de l'article 112 del Reglament del Consell General, i les va admetre a tràmit.

- El dia 13 d'octubre del 2021 es va trametre el Projecte de Llei esmentat i les esmenes a l'articulat presentades a la Comissió Legislativa de Justícia, Interior i Afers Institucionals, d'acord amb el que preveu l'article 45 del Reglament del Consell General.

Per aquests fets, el ponent de la Comissió Legislativa de Justícia, Interior i Afers Institucionals, en relació al Projecte de Llei d'accés electrònic de l'Administració de Justícia, proposa, segons el que disposa l'article 97 del Reglament del Consell General, l'informe següent:

Projecte de Llei d'accés electrònic de l'Administració de justícia

Exposició de motius

L'impacte de les noves tecnologies en qualsevol aspecte de la vida social resulta indubtable. L'Administració de justícia ha d'adaptar-se als nous temps incorporant a les seves normes i procediments la regulació de les condicions en les quals les noves tecnologies són d'ús en els processos judicials.

Amb aquesta finalitat, aquesta Llei d'accés electrònic de l'Administració de justícia regula la utilització de les tecnologies de la informació per tal de millorar el servei públic de la justícia, que constitueix un dret constitucional de tots els ciutadans.

Aquesta Llei s'uneix a altres que ja han estat aprovades a Andorra per regular l'aplicació de les noves tecnologies en diferents àmbits: la Llei 35/2014, del 27 de novembre, de serveis de confiança electrònica, i la Llei 6/2009, del 29 de desembre, de signatura electrònica. La primera Llei esmentada renova el marc jurídic per tal d'establir i regular interaccions electròniques segures entre els ciutadans, les empreses i l'Administració pública i així augmentar l'eficiència de l'activitat econòmica. La segona Llei esmentada, la de signatura electrònica, estableix el marc legal del procediment de verificació de la procedència i la integritat dels missatges tramesos per mitjans electrònics, i resulta un antecedent necessari i obligatori per a la correcta aplicació d'aquesta Llei en tant que l'accés a la xarxa electrònica de la justícia es produeix mitjançant certificats electrònics emesos conforme a les normes

establertes a la Llei 6/2009. Més concretament, la Llei qualificada de la justícia preveu en l'article 46 *bis* la utilització del servei informàtic de comunicació processal.

La regulació de l'aplicació de les noves tecnologies al sistema d'Administració de justícia és especialment necessària. En primer lloc, per l'aplicació general a tots els àmbits socials. En segon lloc, tenint en compte l'entrada en vigor del Codi de procediment civil que introdueix l'oralitat en la substanciació dels processos judicials, com ja era norma general en el procés penal. En un sistema de judicis orals resulta imprescindible la utilització de sistemes de gravació audiovisuals que permetin deixar constància fefaent de les actuacions. Naturalment les gravacions es contenen en documents electrònics, en què també es redacten i consten en l'actualitat contractes, demandes i altres tipus de documents que són usuals en la vida social i jurídica.

És per això que aquesta Llei regula un nou sistema de comunicació i gestió processal mitjançant els nous sistemes informàtics que permeten la comunicació, la notificació, la consulta i l'arxivament de tots els documents processals que formen l'expedient electrònic al qual poden accedir totes les parts i els tribunals. També tenen accés al sistema informàtic judicial la Fiscalia, els cooperadors de la justícia i altres professionals com els notaris i el saig. Hem de tenir en compte que els ciutadans es relacionen amb els tribunals de justícia, per regla general, mitjançant cooperadors de la justícia com són els advocats i procuradors, però sense perjudici d'això també es preveu a la Llei la possibilitat d'una relació directa dels ciutadans amb els tribunals de justícia, sempre conforme a les normes processals.

En definitiva, aquesta Llei té per objectiu establir el marc legal general per a la utilització de la xarxa electrònica de la justícia i els sistemes informàtics de comunicació i gestió processal que serveixen als fins del sistema de justícia. Es tracta de garantir els principis d'ús i interès públic, confidencialitat, integritat, interoperabilitat i seguretat de les dades, les informacions i els serveis que són objecte de comunicació o són al sistema informàtic de gestió i comunicació processal.

Amb aquesta finalitat, aquesta Llei regula els principis generals de funcionament i d'accés al sistema informàtic judicial distingint segons els diferents intervinents. També s'hi contenen les normes processals necessàries per adaptar les normes procedimentals actuals al nou sistema d'aplicació de les noves tecnologies a l'àmbit de la justícia.

Finalment, cal ressaltar el complement necessari de la Llei amb les normes reglamentàries que ha de dictar el Govern per al desenvolupament de la Llei respecte de totes les qüestions que afecten la prestació del servei públic de la justícia, incloent-hi les especificacions tècniques que afectin el desenvolupament de l'activitat dels operadors de la justícia i especialment el dret de defensa en el marc dels processos jurisdiccionals, sense perjudici de les normes tècniques que dicta el Consell Superior de la Justícia per a la plena eficàcia de la xarxa electrònica i del sistema informàtic de comunicació i gestió processal.

La Llei consta de 23 articles agrupats en quatre títols que regulen consecutivament les matèries que són objecte de la Llei. El títol I inclou els principis generals i estableix l'objecte i les definicions legals dels conceptes que consten a la Llei per tal de donar compte del seu significat i contingut sense perjudici del seu posterior tractament. El títol II tracta sobre la xarxa i la seu electrònica com a suport tècnic necessari per al desenvolupament i l'aplicació de l'administració judicial electrònica. El títol III regula l'expedient electrònic com el conjunt de documents judicials electrònics corresponents a un procés judicial que està identificat

amb un número únic i inalterable al llarg de tot el procés i constitueix la documentació oficial i autèntica de les actuacions. El títol IV és el més extens i està dedicat a la tramitació electrònica dels processos judicials. Es tracta d'una matèria d'especial interès per atendre els mecanismes de relació de les parts i els tribunals mitjançant la xarxa electrònica. La Llei inclou cinc disposicions addicionals, en què s'estableixen l'àmbit d'aplicació de la Llei; la competència del Consell Superior de la Justícia; la dotació de mitjans i instruments electrònics i formació; la col·laboració amb les corporacions públiques que agrupen els advocats, procuradors, saigs i notaris; o l'accessibilitat a la xarxa electrònica de la justícia. Així mateix, inclou una disposició transitòria que estableix que els processos judicials iniciats continuaran tramitant-se seguint el sistema tradicional d'expedient i comunicacions judicials fins que finalitzi la fase processal de primera instància.

Finalment, inclou una disposició final primera que modifica la Llei qualificada de la Justícia, una disposició final segona que modifica la Llei qualificada d'immigració, una disposició final tercera, que fixa el caràcter de llei qualificada de les disposicions finals primera i segona d'aquesta Llei, una disposició final quarta, que encomana al Govern la publicació dels textos consolidats corresponents, i la disposició final cinquena que fixa la data d'entrada en vigor de les disposicions finals primera i segona i de la resta de la Llei.

Esmena 1

De modificació

Grup parlamentari Socialdemòcrata (1)

Es proposa modificar el 3r i el 9è paràgrafs de l'exposició de motius del Projecte de Llei d'accés electrònic de l'Administració de justícia, tal i com segueix:

(...)

Aquesta Llei s'uneix a ~~altres~~ altra normativa que ja han estat aprovada es a Andorra per regular l'aplicació de les noves tecnologies en diferents àmbits : **Llei 9/2021, del 29 d'abril, de modificació de la Llei 35/2014, del 27 de novembre, de serveis de confiança electrònica** ~~la Llei 35/2014, del 27 de novembre, de serveis de confiança electrònica, i la Llei 6/2009, del 29 de desembre, de signatura electrònica.~~ **Aquesta nova** Llei esmentada ~~renova~~ el marc jurídic per tal d'establir i regular interaccions electròniques segures entre els ciutadans, les empreses i l'Administració pública i així augmentar l'eficiència de l'activitat econòmica. ~~La segona Llei esmentada, la de signatura electrònica, estableix el marc legal del procediment de verificació de la procedència i la integritat dels missatges tramesos per mitjans electrònics, i resulta un antecedent necessari i obligatori per a la correcta aplicació d'aquesta Llei en tant que l'accés a la xarxa electrònica de la justícia es produeix mitjançant certificats electrònics emesos conforme a les normes establertes a la Llei 6/2009.~~ Més concretament, la Llei qualificada de la justícia preveu en l'article 46 *bis* la utilització del servei informàtic de comunicació processal.

(...)

La Llei inclou ~~cin~~ **sis** disposicions addicionals, en què s'estableixen l'àmbit d'aplicació de la Llei; la competència del Consell Superior de la Justícia; la dotació de mitjans i instruments electrònics i formació; la col·laboració amb les corporacions públiques que agrupen els advocats, procuradors, saigs i notaris; o l'accessibilitat a la xarxa electrònica de la justícia; **o el desplegament normatiu que Govern i el Consell Superior de la**

Justícia ha de fer en relació als processos de digitalització qualificada, interoperabilitat i seguretat”.

(...)

MOTIVACIÓ

La Llei 6/2009, del 29 de desembre, de signatura electrònica va ser derogada per la Llei 35/2014, del 27 de novembre, de serveis de confiança electrònica i aquesta darrera ha estat objecte de modificació recentment: Llei 9/2021, del 29 d'abril, de modificació de la Llei 35/2014, del 27 de novembre, de serveis de confiança electrònica. Hem afegit la disposició relativa a la regulació normativa que cal desplegar i tenir a punt en el moment que la Llei entri en vigor.

Esmena 2

De modificació

Grup parlamentari Demòcrata+Grup parlamentari Ciutadans Compromesos (1)

Es proposa modificar l'exposició de motius del Projecte de llei en funció del resultat dels treballs en comissió.

MOTIVACIÓ:

En concordança amb les esmenes següents.

Títol I. Principis generals

Article 1. Objecte de la Llei

1. La Llei d'accés electrònic de l'Administració de justícia regula l'ús de les tecnologies de la informació per a l'accés als serveis telemàtics de la justícia.
2. La xarxa electrònica de la justícia proporciona els sistemes informàtics de comunicació i gestió processal i es forma seguint els principis d'ús i interès públic, confidencialitat, integritat, interoperabilitat i seguretat de les dades, les informacions i els serveis que són objecte de comunicació o són al sistema informàtic de gestió i comunicació processal.

Article 2. Definicions

Als efectes d'aquesta Llei:

1. La xarxa electrònica de la justícia és l'eina informàtica que permet i suporta el funcionament del servei informàtic de gestió i comunicació processal (en endavant, "la xarxa electrònica"). Aquest servei de titularitat pública és gestionat pel Consell Superior de la Justícia.
2. La seu electrònica de la justícia (en endavant, "la seu electrònica") és un lloc segur a Internet per fer tràmits telemàtics. Qualsevol canvi o modificació que es pugui produir respecte a l'adreça de la seu electrònica s'ha de publicar al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

3. La seu electrònica és única. No obstant això, es poden crear seus electròniques secundàries en els supòsits previstos en els articles 6.2 i següents.
4. L'expedient judicial electrònic és el conjunt de documents judicials electrònics propis a un procés judicial. Es troba identificat amb un número únic i inalterable al llarg de tot el procés i constitueix la documentació oficial i autèntica de les actuacions. Els documents judicials electrònics tenen format escrit, audiovisual o tot altre que hagi estat aprovat pel Consell Superior i que sigui susceptible de ser emmagatzemat, transmès i ser accessible a les parts i al tribunal.
5. Els documents judicials electrònics són tots els incorporats a l'expedient judicial electrònic i que resulten de tots els actes processals efectuats conforme als processos judicials previstos a la Llei. També tenen la consideració de documents judicials electrònics tots els annexos als documents que s'incorporen degudament indexats a l'expedient judicial electrònic.
6. Les referències que aquesta Llei efectua als tribunals s'entenen a tots els tribunals previstos a la Llei qualificada de la justícia així com el Tribunal Constitucional.
7. S'entén per cooperadors i professionals de la justícia a efectes d'aquesta Llei: la policia judicial, els advocats, els procuradors, els saigs, els notaris, els pèrits i altres que es puguin determinar reglamentàriament a l'efecte de poder accedir a la xarxa electrònica.

Esmena 3

De modificació

Grup parlamentari Socialdemòcrata (2)

Es proposa modificar l'article 2 del Projecte de Llei d'accés electrònic de l'Administració de justícia, tal i com segueix:

“Article 2. Definicions

Als efectes d'aquesta Llei:

1. La xarxa electrònica de la justícia és l'eina informàtica que permet i suporta el funcionament del servei informàtic de gestió i comunicació processal (en endavant, “la xarxa electrònica”). Aquest servei de titularitat pública és gestionat pel Consell Superior de la Justícia.
2. La seu electrònica de la justícia (en endavant, “la seu electrònica”) és un lloc segur a Internet per fer tràmits telemàtics. Qualsevol canvi o modificació que es pugui produir respecte a l'adreça de la seu electrònica s'ha de publicar al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.
3. La seu electrònica és única. No obstant això, es poden crear seus electròniques secundàries en els supòsits previstos en els articles 6.2 i següents.
4. ~~L'expedient judicial electrònic és el conjunt de documents judicials electrònics propis a un procés judicial. Es troba identificat amb un número únic i inalterable al llarg de tot el procés i constitueix la documentació oficial i autèntica de les actuacions. Els documents judicials electrònics tenen format escrit, audiovisual o tot altre que hagi estat aprovat pel Consell Superior i que sigui susceptible de ser emmagatzemat, transmès i ser accessible a les parts i al tribunal.~~

El document electrònic és informació de qualsevol naturalesa en forma electrònica, arxivada en un suport electrònic segons un format determinat i susceptible d'identificació i tractament diferenciat. Tindrà consideració de document públic el que inclogui la data electrònica i que incorpori la signatura electrònica reconeguda del secretari judicial sempre que actuï en l'àmbit de les seves competències, conforme el que es disposa en les lleis processals.

5. Els documents judicials electrònics són tots els incorporats a l'expedient judicial electrònic i que resulten de tots els actes processals efectuats conforme als processos judicials previstos a la Llei. També tenen la consideració de documents judicials electrònics tots els annexos als documents que s'incorporen degudament **foliats i indexats** a l'expedient judicial electrònic.

6. La digitalització qualificada és el procés tecnològic que permet l'obtenció d'un o de varis fitxers electrònics que contenen la imatge codificada, fidel i íntegra d'un document en paper mitjançant tècniques fotoelèctriques d'escaneig. Aquesta es genera a través d'un procediment que confereix a la còpia electrònica la mateixa validesa i eficàcia que el document original en paper.

7. L'estàndard obert és aquell que reuneixi les condicions següents: que sigui públic i la seva utilització sigui disponible de manera gratuïta o a un cost que no suposi una dificultat d'accés, que el seu ús i aplicació no estigui condicionat al pagament d'un dret de propietat intel·lectual o industrial.

8. L'índex electrònic és la relació de documents electrònics d'un expedient electrònic, signada per l'Administració, òrgan o entitat actuant, segons escaigui i la finalitat és garantir la integritat de l'expedient electrònic i permetre la seva recuperació quan sigui necessari.

9. La integritat és la propietat o característica consistent en el fet que l'actiu de informació no ha estat alterat de manera no autoritzada.

10. La interoperabilitat és la capacitat dels sistemes d'informació, i per tant dels procediments als quals aquests donen suport, de compartir dades i possibilitar l'intercanvi d'informació i coneixement entre ells.

11. La metadada és la dada que defineix i descriu altres dades. La metadada de gestió de documents és la informació estructurada o semiestructurada que fa possible la creació, la gestió i ús documental al llarg del temps en el context de la seva creació. Les metadades de gestió de documents serveixen per identificar, autenticar i contextualitzar documents i, de la mateixa manera, els processos i els sistemes que les creen, gestionen, mantenen i utilitzen.

12.6. Les referències que aquesta Llei efectua als tribunals s'entenen a tots els tribunals previstos a la Llei qualificada de la justícia així com el Tribunal Constitucional.

13.7. S'entén per cooperadors i professionals de la justícia a efectes d'aquesta Llei: la policia judicial, els advocats, els procuradors, els saigs, els notaris, els pèrits i altres que es puguin determinar reglamentàriament a l'efecte de poder accedir a la xarxa electrònica."

MOTIVACIÓ

Creiem necessàries aquestes definicions per millorar la comprensió del text legal. Desenvolupem l'expedient electrònic en l'article 9 via esmena per que entenem que millora la redacció i dona coherència a l'article.

Esmena 4

De modificació

Grup parlamentari Demòcrata + Grup parlamentari de Ciutadans Compromesos (2)

Es proposa modificar l'article 2 del Projecte de Llei, amb el redactat següent:

“Article 2. Definicions

Als efectes d'aquesta Llei:

1. La xarxa electrònica de la justícia és l'eina informàtica que permet i suporta el funcionament del servei informàtic de gestió i comunicació processal (en endavant, “la xarxa electrònica”). Aquest servei de titularitat pública és gestionat pel Consell Superior de la Justícia.

2. La seu electrònica de la justícia (en endavant, “la seu electrònica”) és un lloc segur a Internet per fer tràmits telemàtics. Qualsevol canvi o modificació que es pugui produir respecte a l'adreça de la seu electrònica s'ha de publicar al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

3. La seu electrònica és única. No obstant això, es poden crear seus electròniques secundàries en els supòsits previstos en els articles 6.2 i següents.

43. L'expedient judicial electrònic és el conjunt de documents judicials electrònics propis a un procés judicial. Es troba identificat amb un número únic i inalterable al llarg de tot el procés i constitueix la documentació oficial i autèntica de les actuacions. Els documents judicials electrònics tenen format escrit, audiovisual o tot altre que hagi estat aprovat pel Consell Superior **de la Justícia** i que sigui susceptible de ser emmagatzemat, transmès i ser accessible a les parts i al tribunal.

54. Els documents judicials electrònics són tots els incorporats a l'expedient judicial electrònic i que resulten de tots els actes processals efectuats conforme als processos judicials previstos a la Llei. També tenen la consideració de documents judicials electrònics tots els annexos als documents que s'incorporen degudament indexats a l'expedient judicial electrònic.

65. Les referències que aquesta Llei efectua als tribunals s'entenen a tots els tribunals previstos a la Llei qualificada de la justícia així com el Tribunal Constitucional.

76. S'entén per *cooperadors i professionals de la justícia* a efectes d'aquesta Llei: la policia judicial, els advocats, els procuradors, els saigs, els notaris, els pèrits i altres que es puguin determinar reglamentàriament a l'efecte de poder accedir a la xarxa electrònica.”

MOTIVACIÓ:

A l'efecte d'aportar millores a l'estructura de l'article.

Article 3. Ús obligatori de la xarxa electrònica i el sistema informàtic

1. El sistema informàtic establert a la xarxa electrònica és d'ús obligatori per als tribunals, el Ministeri Fiscal, els cooperadors i professionals de la justícia i les administracions i entitats públiques que es relacionin amb l'Administració de justícia, incloent-hi el Cos de Policia d'Andorra.

2. També estan obligats a utilitzar el sistema informàtic per a les seves comunicacions i tràmits amb l'Administració de justícia els subjectes següents:

a) Les persones jurídiques. No obstant això, poden quedar transitòriament excloses d'aquesta obligació quan acreditin davant del tribunal la seva impossibilitat o dificultat per utilitzar el sistema informàtic.

b) Els qui representin un interessat que estigui obligat a relacionar-se electrònicament amb l'Administració de justícia.

3.2. Les oficines judicials no admeten cap escrit o document en format paper excepte en els casos previstos expressament a la Llei. L'incompliment del deure d'ús dels sistemes informàtics de comunicació i gestió processal previstos a la Llei comporta la preclusió de l'acte processal que correspongui, amb la consegüent manca d'aportació de l'escrit o els documents dintre del termini fixat, amb els efectes processals que s'esdevinguin, tret que hi hagi un motiu degudament justificat en els termes previstos en aquesta Llei.

Esmena 5

De supressió

Grup parlamentari Terceravia+UL+Independents (1)

Es proposa la supressió de l'apartat 2 de l'article 3.

Motivació

A l'apartat 2.a) s'obliga les persones jurídiques, excepte les que puguin acreditar impossibilitat o dificultat per utilitzar el sistema informàtic, tot i que no s'aclareix en què pot consistir. D'altra banda, l'Article 4 configura l'accés electrònic a l'administració de justícia com un dret, el que és frontalment contradictori amb el que s'estableix en aquest Apartat 3.2. Per tant, si és un dret no pot ser una obligació. A més, aquesta obligació podria ser inconstitucional (només són qualificades les Disposicions Finals Primera i Segona de la llei), perquè podria suposar l'impediment o una dificultat més per l'accés a la Justícia, doncs no s'hauria d'impedir que es pugui presentar un tràmit en paper (les taxes judicials podrien revestir aquest caràcter inconstitucional, tal com va succeir a Espanya, on el seu Tribunal Constitucional així ho va declarar, no diferint en aquest sentit els raonaments respecte als que podrien aplicar-se al nostre sistema constitucional).

D'altra banda, a l'Article 4 apartat 4 també existeix una clara contradicció amb l'Article 3.2, doncs es diu que els ciutadans que no estiguin representats per advocat o procurador han d'utilitzar la xarxa "preferentment", el que és impossible si s'estableix que les oficines judicials no admeten escrits en paper, doncs això imposa una autèntica obligació.

Per aquests motius, aquest apartat segon hauria de quedar suprimit.

Pel que fa referència a l'apartat b), en tant que només és aplicable en relació amb el que s'estableix a l'apartat a), la supressió d'aquest apartat ha de comportar també la d'aquell.

[Al text del projecte hi havia una errata en constar dos apartats "2"; tanmateix, amb la supressió proposada no caldria fer cap més modificació, doncs es mantindria la correlació d'apartats]

Esmena 6

De modificació

Grup parlamentari Socialdemòcrata (3)

Es proposa modificar l'apartat 2.a) de l'article 3 del Projecte de Llei d'accés electrònic de l'Administració de justícia, tal i com segueix:

" Article 3. Ús obligatori de la xarxa electrònica i el sistema informàtic

1. (...)

2. (...)

a) Les persones jurídiques. No obstant això, poden quedar transitòriament excloses d'aquesta obligació quan acreditin davant del tribunal la seva impossibilitat o dificultat per utilitzar el sistema informàtic. **Per reglament s'ha d'establir els requisits que la justifiquen i una data final per al període de transitorietat. (...)**

MOTIVACIÓ

Entenen que cal definir millor l'abast del terme "transitòriament" i els requisits necessaris que justifiquin aquesta impossibilitat ja que pot donar lloc a arbitrarietats i/o abusos. Aquesta qüestió hauria de ser objecte d'atenció al futur reglament de desenvolupament de la Llei establert, entre altres, una data final per al període excepcional de transitorietat.

Article 4. Drets d'accés i ús de la xarxa electrònica i el sistema informàtic

1. Els cooperadors i professionals de la justícia tenen el dret d'accedir a la xarxa electrònica i utilitzar-la en el desenvolupament de la seva activitat professional conforme està establert als articles 13.6 i 59.2 de la Llei qualificada de la justícia. Concretament, tenen els drets següents:

a) Accedir a la xarxa electrònica per fer qualsevol tràmit amb l'Administració de justícia. L'accés es du a terme en els terminis i segons els procediments establerts en aquesta Llei i en les lleis processals.

b) Accedir, per mitjans electrònics, a l'estat de tramitació dels processos judicials en què siguin defensors o representants processals de qualsevol de les parts personades i consultar-lo.

c) Obtenir còpies de tots els documents que formen part del procediment en què siguin defensors o representants processals de qualsevol de les parts personades.

d) Deixar constància a la mateixa xarxa electrònica de qualsevol incident produït respecte a l'exercici de les activitats relacionades en aquesta Llei.

2. Els ciutadans tenen dret a relacionar-se amb l'Administració de justícia utilitzant mitjans electrònics per tal de registrar peticions i fer consultes o gestions envers els assumptes que els són propis. Concretament, són titulars dels drets següents:

- a) Conèixer per mitjans electrònics l'estat de tramitació dels processos judicials en què siguin part processal.
- b) Obtenir còpies dels documents que siguin de lliure accés conforme està previst a l'article 13 de la Llei qualificada de la justícia o que formen part de processos judicials en què tinguin la condició de part. En aquest últim cas, aquestes còpies les obté per mitjà del seu advocat o procurador en el cas que intervinguin.
- c) Tenir la garantia de la seguretat i la confidencialitat de les dades que figuren en els fitxers, sistemes i aplicacions de l'Administració de justícia en els termes que estableix la Llei.
- d) Deixar constància a la mateixa xarxa electrònica de qualsevol incident produït respecte a l'exercici de les activitats relacionades en aquesta Llei.

3. El Consell Superior de la Justícia ha d'assegurar la possibilitat d'accés als serveis electrònics proporcionats a la seu electrònica als ciutadans que siguin part en un procés judicial. Amb aquesta finalitat, els ciutadans que compareguin sense assistència lletrada o representació processal han de disposar de la informació i els instruments necessaris per poder accedir al sistema. El Consell Superior de la Justícia implementa i afavoreix l'ús dels sistemes d'identificació i comunicació electròniques per part dels ciutadans per a la seva comunicació amb l'Administració de justícia.

4. Els ciutadans que no estiguin representats per un advocat o procurador actuen davant l'Administració de justícia preferentment a través de mitjans electrònics. L'accés dels ciutadans a la xarxa electrònica es produeix mitjançant un certificat electrònic vàlid i homologat conforme estableix la Llei de signatura electrònica. No obstant això, poden quedar transitòriament exclosos d'aquesta obligació conforme està previst a l'article 19.2 d'aquesta Llei per als actes de comunicació amb les parts. També poden utilitzar el sistema tradicional de presentació per escrit quan acreditin davant del tribunal la impossibilitat o dificultat personal per fer servir el sistema informàtic.

5. En qualsevol cas, l'actuació dels ciutadans en la xarxa electrònica resta condicionada per les normes i els requisits establerts en la Llei, especialment pel que està previst a les lleis processals. En el cas que en un procediment intervingui un advocat o procurador, el ciutadà es relacionarà amb l'Administració de justícia mitjançant el cooperador que el defensa o representa.

Esmena 7

De modificació

Grup parlamentari Terceravia+UL+Independents (2)

Es proposa la modificació de l'apartat 1 de l'article 4 el qual queda redactat tal com segueix:

“ Article 4. Drets d'accés i ús de la xarxa electrònica i el sistema informàtic

1. Els cooperadors i professionals de la justícia tenen l'obligació d'accedir a la xarxa electrònica i utilitzar-la en el desenvolupament de la seva activitat professional conforme

està establert als articles 13.6 i 59.2 de la Llei qualificada de la justícia, gaudint dels drets següents:

[...]"

Motivació

En relació amb el seu apartat 1, es diu que els cooperadors i professionals de la justícia tenen el dret, el que també és frontalment contradictori amb l'obligació que es deriva de l'immediatament precedent Article 3.2, on en prohibir-se presentar cap tràmit en paper, en definitiva s'estableix una obligació d'utilitzar exclusivament la xarxa electrònica. Tanmateix, es considera que pels operadors jurídics sí que pot configurar-se aquesta obligació, doncs l'accés a la justícia no és directe per part seva, sinó indirecte ja que ells actuen en nom i representació dels particulars (siguin persones físiques o jurídiques). Per tant, i per guardar la necessària coherència i de conformitat amb l'exposat, s'ha de modificar l'apartat 1.

Esmena 8

De modificació

Grup parlamentari Socialdemòcrata (4)

Es proposa modificar l'article 4 del Projecte de Llei d'accés electrònic de l'Administració de justícia, tal i com segueix:

“ Article 4. Drets d'accés i ús de la xarxa electrònica i el sistema informàtic

~~1. Els cooperadors i professionals de la justícia tenen el dret d'accedir a la xarxa electrònica i utilitzar-la en el desenvolupament de la seva activitat professional conforme està establert als articles 13.6 i 59.2 de la Llei qualificada de la justícia. Concretament, tenen els drets següents:~~

~~a) Accedir a la xarxa electrònica per fer qualsevol tràmit amb l'Administració de justícia. L'accés es dur a terme en els terminis i segons els procediments establerts en aquesta Llei i en les lleis processals.~~

~~b) Accedir, per mitjans electrònics, a l'estat de tramitació dels processos judicials en què siguin defensors o representants processals de qualsevol de les parts personades i consultar-lo.~~

~~c) Obtenir còpies de tots els documents que formen part del procediment en què siguin defensors o representants processals de qualsevol de les parts personades.~~

~~d) Deixar constància a la mateixa xarxa electrònica de qualsevol incident produït respecte a l'exercici de les activitats relacionades en aquesta Llei.~~

~~1.2. Els ciutadans tenen dret a relacionar-se amb l'Administració de justícia utilitzant mitjans electrònics per tal de registrar peticions i fer consultes o gestions envers els assumptes que els són propis.~~

Concretament, són titulars dels drets següents:

a) Conèixer per mitjans electrònics l'estat de tramitació dels processos judicials en què siguin part processal.

b) Obtenir còpies dels documents que siguin de lliure accés conforme està previst a l'article 13 de la Llei qualificada de la justícia o que formen part de processos judicials en què tinguin la condició de part. En aquest últim cas, aquestes còpies les obté per mitjà del seu advocat o procurador en el cas que intervinguin.

c) Tenir la garantia de la seguretat i la confidencialitat de les dades que figuren en els fitxers, sistemes i aplicacions de l'Administració de justícia en els termes que estableix la Llei.

d) Deixar constància a la mateixa xarxa electrònica de qualsevol incident produït respecte a l'exercici de les activitats relacionades en aquesta Llei.

2. Els cooperadors i professionals de la justícia tenen el dret d'accedir a la xarxa electrònica i utilitzar-la en el desenvolupament de la seva activitat professional conforme està establert als articles 13.6 i 59.2 de la Llei qualificada de la justícia. Concretament, tenen els drets següents:

a) A la igualtat en l'accés electrònic als serveis de l'Administració de justícia.

ba) Accedir a la xarxa electrònica per fer qualsevol tràmit amb l'Administració de justícia. L'accés es dur a terme en els terminis i segons els procediments establerts en aquesta Llei i en les lleis processals.

cb) Accedir, per mitjans electrònics, a l'estat de tramitació dels processos judicials en què siguin defensors o representants processals de qualsevol de les parts personades i consultar-lo.

de) Obtenir còpies de tots els documents que formen part del procediment en què siguin defensors o representants processals de qualsevol de les parts personades.

e) A la conservació en format electrònic per l'Administració de justícia dels documents electrònics que formen part d'un expedient d'acord amb la normativa vigent en matèria d'arxius judicials.

f d) Deixar constància a la mateixa xarxa electrònica de qualsevol incident produït respecte a l'exercici de les activitats relacionades en aquesta Llei."

(...)"

MOTIVACIÓ

Entenem que en primer lloc és la ciutadania la qui té dret a relacionar-se amb l'Administració de justícia utilitzant mitjans electrònics per a l'exercici dels seus drets i, en segon lloc, els cooperadors i professionals de la justícia. Insistir també en l'obligació de les administracions públiques a conservar la documentació.

Títol II. Xarxa i seu electrònica

Article 5. Xarxa electrònica i sistema informàtic

1. La xarxa electrònica permet la compatibilitat dels sistemes informàtics establerts a l'Administració pública andorrana, així com els previstos i establerts a les corporacions

públiques que agrupen els advocats, procuradors, saigs, notaris i altres intervinents en el sistema de justícia.

2. El sistema informàtic és l'eina establerta pel Consell Superior de la Justícia. Permet l'accés a la xarxa electrònica per a la presentació d'escrits relacionats amb els procediments jurisdiccionals, la consulta de l'expedient electrònic i la resta d'activitats previstes a la Llei. El sistema informàtic garanteix la presentació dels escrits i documents, i en deixa constància fefaent de la remissió i la recepció íntegres, així com de la data en què es porta a terme l'acte.

Article 6. Seu judicial electrònica

1. El domini de la seu electrònica és el punt d'accés general al servei informàtic de comunicació i conté el directori de les adreces electròniques que identifiquen els serveis i usuaris públics del sistema que tenen la consideració de seus electròniques secundàries de la justícia.

2. El Consell Superior de la Justícia pot crear seus electròniques secundàries per als diferents òrgans de l'Administració de justícia. Cadascuna d'aquestes adreces electròniques conté l'accés als serveis, els procediments i les informacions en l'àmbit de cadascun dels òrgans o administracions inclosos a la xarxa electrònica. També pot crear seus electròniques secundàries per tal d'unificar determinats serveis com els de recepció d'escrits, registre, repartiment i comunicació processal o els serveis d'execució de resolucions judicials.

3. Les seus electròniques secundàries són accessibles des de l'adreça electrònica principal de la seu electrònica, sense perjudici que hi sigui possible l'accés electrònic directe.

4. La seu electrònica també pot proporcionar accés a serveis prestats per altres administracions públiques o corporacions públiques que agrupen els professionals de la justícia, per mitjà de la formalització dels convenis corresponents.

Esmena 9

De modificació

Grup parlamentari Terceravia+UL+Independents (3)

Es proposa modificar l'article 6 del Projecte de Llei d'accés electrònic de l'Administració de justícia, tal i com segueix:

“Article 6. Seu judicial electrònica

1. El domini de la seu electrònica és el punt d'accés general al servei informàtic de comunicació i conté el directori de les adreces electròniques que identifiquen els serveis i usuaris públics del sistema.

2. La seu electrònica també pot proporcionar accés a serveis prestats per altres administracions públiques o corporacions públiques que agrupen els professionals de la justícia, per mitjà de la formalització dels convenis corresponents.”

Motivació: El sistema de seus electròniques secundàries que s'estableix en aquest article pot generar un caos perquè cada òrgan o administració pot voler-ho fer a la seva manera. Per tant, el més convenient és que hi hagi una xarxa única, amb uns criteris també unificats, motiu pel qual es proposa la següent redacció.

Esmena 10**De modificació***Grup parlamentari Socialdemòcrata (5)*

Es proposa modificar l'article 6 del Projecte de Llei d'accés electrònic de l'Administració de justícia, tal i com segueix:

“Article 6. Seu judicial electrònica

1. El domini de la seu electrònica és el punt d'accés general al servei informàtic de comunicació i conté el directori de les adreces electròniques que identifiquen els serveis i usuaris públics del sistema que tenen la consideració de seus electròniques secundàries de la justícia.

2. El Consell Superior de la Justícia pot crear seus electròniques secundàries per als diferents òrgans de l'Administració de justícia **i ha de determinar les condicions i els instruments de creació de les seus electròniques amb subjecció als principis de publicitat, responsabilitat, qualitat, seguretat, disponibilitat, accessibilitat, neutralitat i interoperabilitat**. Cadascuna d'aquestes adreces electròniques conté l'accés als serveis, els procediments i les informacions en l'àmbit de cadascun dels òrgans o administracions inclosos a la xarxa electrònica. També pot crear seus electròniques secundàries per tal d'unificar determinats serveis com els de recepció d'escrits, registre, repartiment i comunicació processal o els serveis d'execució de resolucions judicials.

3. Les seus electròniques secundàries són accessibles des de l'adreça electrònica principal de la seu electrònica, sense perjudici que hi sigui possible l'accés electrònic directe.

4. La seu electrònica també pot proporcionar accés a serveis prestats per altres administracions públiques o corporacions públiques que agrupen els professionals de la justícia, per mitjà de la formalització dels convenis corresponents.

5. La publicació de les seus electròniques d'informacions, serveis i transaccions respectarà els estàndards oberts i, en el seu cas, aquells altres que siguin d'ús generalitzat per la ciutadania.”

MOTIVACIÓ

Entenem necessari que es reculli que el Consell Superior de la Justícia determini les condicions i els instruments de creació de les seus electròniques. Considerem important recollir que els serveis i mitjans electrònics respectin els estàndards oberts per facilitar-ne l'accés.

Article 7. Organització i gestió de la xarxa electrònica

1. El Consell Superior de la Justícia és competent per a l'organització i gestió de la xarxa electrònica. Entre altres coses, li corresponen:

a) La implantació, el desenvolupament i el control de la xarxa electrònica, aprovant les normes tècniques que siguin necessàries.

b) El control dels privilegis d'accés i qualsevol altra qüestió tècnica relacionada amb la utilització del sistema informàtic de gestió i comunicació processal.

c) L'aprovació dels formats electrònics estàndard que s'han de fer servir en els documents electrònics que es remeten i consten a la xarxa electrònica, als quals s'han d'ajustar els documents presentats. Aquests formats han de permetre la transmissió, l'emmagatzematge i l'accessibilitat de les parts i del tribunal als documents, que han de poder ser reproduïts en el judici i les vistes orals com a mitjà de prova. Així mateix, els formats aprovats han de respectar el dret de defensa de les parts al procés.

Article 8. Accés a la xarxa electrònica mitjançant certificats de signatura electrònica

1. L'accés i la utilització de la xarxa electrònica requereixen l'ús d'un certificat de signatura electrònica vàlid per tal de garantir la identitat de l'usuari i la seguretat del sistema.
2. Els certificats electrònics reconeguts per la Llei permeten accedir a la xarxa electrònica i als continguts de l'aplicació conforme al sistema de gestió de privilegis d'accés establert pel Consell Superior de la Justícia respecte a cada usuari i procés judicial.
3. Els cooperadors i professionals de la justícia accedeixen a la xarxa electrònica mitjançant un certificat de signatura electrònica que els permet actuar en el sistema informàtic.

Títol III. Expedient electrònic

Article 9. Expedient electrònic

1. El número d'expedient electrònic s'atorga seguint les normes de repartiment i numeració d'assumptes establertes als tribunals. Permet la identificació unívoca de cada procés judicial, sense perjudici de la seva identificació secundària, atenent les diferents fases de primera instància, apel·lació, execució, peces separades o altres.
2. L'expedient electrònic està ordenat per un índex electrònic que identifica cada document electrònic amb els seus annexos, per tal de garantir l'ordre i la integritat de tot l'expedient.
3. L'expedient judicial electrònic està format pels documents numerats consecutivament per l'ordre en què s'han incorporat a l'expedient.
4. No formen part de l'expedient electrònic, i no tenen valor processal, els resums o les còpies dels documents electrònics que consten a l'expedient. Tampoc no tenen aquesta consideració les notes o còpies manuscrites efectuades per les parts o el tribunal.

Esmena 11

De modificació

Grup parlamentari Socialdemòcrata (6)

Es proposa modificar l'article 9 de la Projecte de Llei d'accés electrònic de l'Administració de justícia, tal i com segueix:

“Article 9. Expedient electrònic

1. **L'expedient judicial electrònic és el conjunt de dades, documents, tramitacions i actuacions electròniques, així com de gravacions audiovisuals corresponents a un procediment judicial, qualsevol que sigui el tipus d'informació que contingui i**

el format en què s'hagi generat i que sigui susceptible de ser emmagatzemat, transmès i ser accessible a les parts i al tribunal.

2.4. El número d'expedient electrònic s'atorga seguint les normes de repartiment i numeració d'assumpes establertes als tribunals. Permet la identificació unívoca de cada procés judicial, sense perjudici de la seva identificació secundària, atenent les diferents fases de primera instància, apel·lació, execució, peces separades o altres.

3.2. El foliat dels expedients judicials electrònics és durà a terme mitjançant un índex electrònic, signat per l'oficina judicial actuant, segons escaigui. L'expedient electrònic està ordenat per un índex electrònic que identifica cada document electrònic amb els seus annexos. Aquest índex garantirà per tal de garantir l'ordre i la integritat de tot l'expedient i permetrà sempre que sigui necessari, sent admissible que un mateix document formi part de diferents

~~3. L'expedient judicial electrònic està format pels documents numerats consecutivament per l'ordre en què s'han incorporat a l'expedient.~~

~~3.4. No formen part de l'expedient electrònic, i no tenen valor processal, els resums o les còpies dels documents electrònics que consten a l'expedient. Tampoc no tenen aquesta consideració les notes o còpies manuscrites efectuades per les parts o el tribunal.~~

MOTIVACIÓ

La proposta de redacció necessita concretar millor l'expedient electrònic, el seu control i gestió arxivística.

Article 10. Còpies electròniques

1. Les còpies electròniques tenen el mateix valor i eficàcia que els originals, sense perjudici que qualsevol part en el procediment pugui impugnar l'autenticitat de qualsevol dels documents aportats a l'expedient electrònic, incloent-hi escrits i gravacions audiovisuals o en qualsevol altre format. En aquest cas es confronta el document que consta a l'expedient electrònic amb l'original.

2. Als efectes previstos a l'apartat anterior, les parts han de conservar els documents originals que s'hagin incorporat a l'expedient electrònic en el format que tinguin amb la finalitat de confrontar-les eventualment amb els documents digitalitzats que consten en l'expedient electrònic.

Esmena 12

De modificació

Grup parlamentari Socialdemòcrata (7)

Es proposa modificar l'article 10 del Projecte de Llei d'accés electrònic de l'Administració de justícia, tal i com segueix:

“Article 10. Còpies electròniques

1. El document electrònic digitalitzat té caràcter de còpia autèntica, acomplint els requisits establerts en la norma tècnica d'interoperabilitat i seguretat de procediment de còpia autèntica i conversió dels documents electrònics judicials. Les còpies electròniques tenen el mateix valor i eficàcia que els documents emesos

~~originalment en suport paper. originals, sense perjudici que qualsevol part en el procediment pugui impugnar l'autenticitat de qualsevol dels documents aportats a l'expedient electrònic, incloent-hi escrits i gravacions audiovisuals o en qualsevol altre format. En aquest cas es confronta el document que consta a l'expedient electrònic amb l'original.~~

2. Als efectes previstos a l'apartat anterior, les parts han de conservar els documents originals que s'hagin incorporat a l'expedient electrònic en el format que tinguin amb la finalitat de confrontar-les eventualment amb els documents digitalitzats que consten en l'expedient electrònic.

3. Les oficines judicials podran obtenir imatges electròniques dels documents aportats per la ciutadania, amb la mateixa validesa i eficàcia, a través de processos de digitalització qualificada que garanteixin la seva autenticitat, integritat i conservació del document. Aquesta obtenció es podrà fer de forma automatitzada, mitjançant el segell electrònic.

4. Als documents emesos originalment en suport paper dels quals s'hagin efectuat còpies electròniques d'acord amb el que disposa aquest article, se'ls donarà la destinació prevista a la normativa en matèria d'arxius.

5. Les còpies realitzades en suport paper de documents judicials electrònics i signats electrònicament pel secretari judicial tindran la consideració de còpies autèntiques a qualsevol efecte legal, sempre que incloguin la impressió d'un codi segur de verificació que permeti contrastar la seva autenticitat mitjançant l'accés als arxius electrònics de l'oficina judicial.”

MOTIVACIÓ

Cal preveure la gestió de la documentació en suport paper, la transició a la documentació electrònica no serà immediata i conviuran els dos suports durant temps. Per coherència, l'article tracta de les còpies.

Article 11. Consultes i obtenció de còpies dels documents electrònics. Arxiu de l'expedient

1. Les parts en els processos judicials tenen ple accés a l'expedient judicial electrònic, per tal de consultar o obtenir còpies dels documents que hi consten, sempre que les normes processals aplicables no disposin altrament. L'accés es produeix utilitzant els sistemes d'identificació i autenticació previstos a la Llei.

2. El sistema informàtic de gestió i comunicació processal permet accedir directament als documents que conté, o bé descarregar-los, per obtenir-ne còpies per al tribunal o les parts en el procés judicial.

3. Les còpies fetes en suport paper de documents judicials electrònics i signats electrònicament pel secretari judicial tenen la consideració de còpies autèntiques a qualsevol efecte legal.

4. L'arxiu dels expedients judicials electrònics ha de comptar amb les mesures de seguretat necessàries per tal de garantir la integritat, l'autenticitat, la confidencialitat i la conservació dels documents emmagatzemats.

Esmena 13**De modificació***Grup parlamentari Socialdemòcrata (8)*

Es proposa modificar l'article 11 del Projecte de Llei d'accés electrònic de l'Administració de justícia, tal i com segueix:

~~“Article 11. Consultes i obtenció de còpies dels documents electrònics. Arxiu de l'expedient~~ **Arxiu electrònic de documents**

1. Els documents electrònics que continguin actes processals hauran de ser conservats en suports d'aquesta naturalesa, ja sigui en el mateix format a partir del qual es va originar el document o en un altre que asseguri la identitat i la integritat de la informació necessària a reproduir. S'ha d'assegurar el trasllat de les dades a altres formats i suports que garanteixin l'accés des de diferents aplicacions.

2. 4.–L'arxiu dels expedients judicials electrònics ha de comptar amb les mesures de seguretat necessàries per tal de garantir la integritat, l'autenticitat, la confidencialitat i la conservació dels documents emmagatzemats d'acord amb el Pla director de preservació dels objectes digitals del Govern i el que s'implementi per altres normes tècniques. La seva gestió és responsabilitat del Consell Superior de la Justícia qui ha d'elaborar i aprovar una guia d'interoperabilitat i seguretat del document judicial electrònic.

3.4.– Les parts en els processos judicials tenen ple accés a l'expedient judicial electrònic, per tal de consultar o obtenir còpies dels documents que hi consten, sempre que les normes processals aplicables no disposin altrament. L'accés es produeix utilitzant els sistemes d'identificació i autenticació previstos a la Llei i s'ha d'ajustar al compliment de les garanties previstes en la legislació de protecció de dades personals.

4. Sense perjudici del que disposa la legislació de protecció de dades personals, el Consell Superior de la Justícia, ha de regular la reutilització de sentències i altres resolucions judicials per mitjans digitals de referència o reenviament d'informació per part de persones físiques o jurídiques per facilitar l'accés a les mateixes de terceres persones.

5. 2.– El sistema informàtic de gestió i comunicació processal permet accedir directament als documents que conté, o bé descarregar-los, per obtenir-ne còpies per al tribunal o les parts en el procés judicial.

~~3. Les còpies fetes en suport paper de documents judicials electrònics i signats electrònicament pel secretari judicial tenen la consideració de còpies autèntiques a qualsevol efecte legal.~~

MOTIVACIÓ

Entenem necessari ampliar l'articulat relatiu a l'arxiu electrònic i la referència d'obligat compliment del Pla director de preservació dels objectes digitals i de la legislació de protecció de dades personals. D'altra banda és important destacar que el Govern està elaborant les normes tècniques de digitalització qualificada i d'arxiu qualificat que les AAPP hauran de respectar (*Edicte del 10-3-2021 pel qual es convoca un concurs*

internacional per elaborar les normes tècniques de digitalització qualificada i d'arxiu qualificat).

Títol IV. Tramitació electrònica dels processos judicials

Capítol primer. Registre i presentació d'escrius i còmput de terminis

Article 12. Registre judicial electrònic

1. El registre electrònic del sistema informàtic permet la presentació d'escrius, documents i comunicacions tots els dies de l'any durant les vint-i-quatre hores. La data i l'hora són les oficials a Andorra i han de ser visibles a la seu judicial electrònica.
2. En el registre electrònic hi ha de constar:
 - a) La recepció de tots els escrius i documents processals annexos amb relació als processos judicials que conegui cada tribunal.
 - b) La comunicació de tots els actes i resolucions processals que es dictin en els processos judicials que conegui cada tribunal.
 - c) El trasllat dels escrius i documents presentats per les parts mitjançant la seva incorporació a l'expedient electrònic una vegada admesos pel tribunal.
3. El tribunal admet únicament els escrius i documents en relació amb els procediments judicials que està coneixent.
4. El registre electrònic del sistema informàtic emet automàticament un justificant acreditatiu de la presentació de l'escriu o document, d'acord amb les previsions establertes en la norma tècnica fixada pel Consell Superior de la Justícia.

Esmena 14

De modificació

Grup parlamentari Socialdemòcrata (9)

Es proposa modificar l'apartat 4 de l'article 12 del Projecte de Llei d'accés electrònic de l'Administració de justícia, tal i com segueix:

“ Article 12. Registre judicial electrònic

(...)

“4. El registre electrònic del sistema informàtic emet automàticament un justificant acreditatiu de la presentació de l'escriu o document, d'acord amb les previsions establertes en la norma tècnica fixada pel ~~Consell Superior de la Justícia~~ **Govern**.”

MOTIVACIÓ

Entenem que la norma tècnica del registre ha de ser redactada per Govern atès que serà d'aplicació per a totes les administracions públiques.

Article 13. Presentació de la demanda i altres escrits iniciadors del procés

1. La demanda, la petició d'injunció i els escrits iniciadors de qualsevol tipus de procés o procés judicial s'han de presentar al registre electrònic que correspongui per al seu repartiment. Una vegada admès l'escrit i designat el tribunal competent, qualsevol comunicació processal s'ha de fer al registre electrònic del tribunal que coneix de l'assumpte.
2. L'advocat o procurador que presenti una demanda al sistema de gestió i comunicació processal ha d'aportar una còpia en paper de l'escrit per a cadascuna de les parts demandades, davant del tribunal al qual s'hagi repartit, a l'efecte de traslladar-la al demandat. En el cas que per la seva quantia el demandat no tingui l'obligació de comparèixer al procés judicial defensat per advocat o representat per procurador, la còpia en paper de la demanda o l'escrit iniciador del procés o el procediment ha d'incloure tots els documents annexos.
3. En el cas que en el procés judicial sigui preceptiva la intervenció d'advocat, la còpia en paper ha de ser únicament de la demanda que es notificarà a cadascuna de les parts demandades. Els documents annexos a la demanda poden ser consultats pel demandat al sistema informàtic una vegada comparegut al procediment mitjançant la deguda defensa i representació tècniques.
4. En el cas que la part que compareix per si mateixa en el procediment judicial sense la intervenció d'advocat o procurador sigui una persona física i no pugui utilitzar per algun motiu vàlid dispositius electrònics de comunicació, pot presentar la seva demanda o petició per escrit. En aquest cas el servei processal que correspongui ha de digitalitzar els escrits presentats per tal d'introduir-los al sistema informàtic de gestió i comunicació processal.

Esmena 15**De modificació***Grup parlamentari Terceravia+UL+Independents (4)*

Es proposa modificar l'article 13 del Projecte de Llei amb el següent redactat:

“Article 13. Presentació de la demanda i altres escrits iniciadors del procés

Sempre que actuï un operador o professional de la justícia, la demanda, la petició d'injunció i els escrits iniciadors de qualsevol tipus de procés o procés judicial s'han de presentar al registre electrònic que correspongui per al seu repartiment. Una vegada admès l'escrit i designat el tribunal competent, qualsevol comunicació processal s'ha de fer al registre electrònic del tribunal que coneix de l'assumpte.”

Motivació

De conformitat amb l'apuntat a propòsit de la Primera Esmena, es considera que cal discriminar els operadors de la Justícia de la resta de ciutadans (siguin persones físiques o jurídiques). Per tant, es considera que cal modificar aquest article en aquest sentit.

D'altra banda, l'exigència que s'hagi d'aportar una còpia en paper es contradiu amb la finalitat de la Llei. En aquest sentit, en la Motivació a l'Esmena que es formula en relació amb l'Article 18.3 s'estableix un sistema que seria molt més pràctic i concordant amb aquesta Llei. Remetent-nos a aquesta motivació, per no incórrer en reiteracions innecessàries, procedeix suprimir els apartats 2 i 3.

Article 14. Especialitats al procés penal

1. Les normes previstes en aquesta Llei són aplicables a la tramitació dels processos penals amb les especialitats contingudes en aquest article i les normes del Codi de procediment penal o altres lleis que esdevinguin aplicables.
2. Les denúncies i querelles es poden interposar per mitjans telemàtics mitjançant la xarxa informàtica de la justícia. També es poden interposar conforme està previst al Codi de procediment penal. En aquest últim cas s'ha de transcriure en document electrònic o digitalitzar, segons el cas, la denúncia obrint l'expedient electrònic corresponent.
3. En el cas que sigui preceptiva la intervenció d'advocat, els actes de comunicació se substancien conforme està previst en aquesta Llei mitjançant el sistema informàtic de comunicació processal. En qualsevol cas romanen vigents les especialitats contingudes al Codi de procediment penal respecte a la notificació personal de sentències o determinades resolucions judicials.
4. Totes les comunicacions i trasllats entre el Cos de Policia i la Fiscalia o els tribunals es produeixen mitjançant el servi informàtic de comunicació processal.

Article 15. Còmput de terminis

1. La possibilitat de presentació d'escrits i documents a la seu electrònica en qualsevol moment no afecta de cap manera els terminis establerts a la Llei per efectuar tràmits i actuacions processals.
2. La presentació d'escrits o documents en un dia inhàbil a efectes processals s'entén feta a la primera hora del primer dia hàbil següent.

Article 16. Presentació d'escrits, documents o altres mitjans o instruments al sistema informàtic

1. Els escrits presentats a la seu judicial electrònica són els previstos en les lleis processals i han d'anar acompanyats del formulari normalitzat, amb el format i el contingut que aprovi el Consell Superior de la Justícia.
2. Tots els escrits presentats a la seu judicial electrònica han d'estar signats mitjançant els sistemes de signatura electrònica previstos a la Llei.
3. Excepcionalment es poden presentar documents, elements o objectes de prova davant el tribunal que correspongui quan per la singularitat o les característiques de l'objecte no sigui possible aportar-los per via telemàtica. En aquest cas s'ha de presentar un escrit a la seu judicial electrònica amb referència a la circumstància exposada, i s'ha de presentar l'objecte davant de l'òrgan judicial el dia hàbil següent a aquell en què s'hagi efectuat l'enviament telemàtic de l'escrit. Aquests documents o objectes es dipositen i custodien a l'oficina judicial i es deixa constància en l'expedient judicial electrònic de la seva existència i el lloc de conservació.

Esmena 16**De modificació***Grup parlamentari Terçeravia+UL+Independents (5)*

Es proposa modificar l'apartat 3 de l'article 16 amb el següent redactat:

“ Article 16. Presentació d'escrits, documents o altres mitjans o instruments al sistema informàtic

(...)

3. Excepcionalment es poden presentar documents, elements o objectes de prova davant el tribunal que correspongui quan per la singularitat o les característiques de l'objecte no sigui possible aportar-los per via telemàtica. En aquest cas, amb anterioritat o simultàniament s'ha de presentar un escrit a la seu judicial electrònica amb referència a la circumstància exposada, i s'ha de presentar l'objecte davant de l'òrgan judicial dins del termini processal corresponent. Aquests documents o objectes es dipositen i custodien a l'oficina judicial i es deixa constància en l'expedient judicial electrònic de la seva existència i el lloc de conservació.”

Motivació

El que s'estableix a l'apartat 3 de l'Article 16 condiona el lliure ús de la totalitat de la durada dels terminis processals, doncs el sistema que estableix implica que això només seria possible si es presentés l'escrit en qüestió el dia abans que finalitzi el termini per poder presentar la prova el dia següent (últim del termini), el que suposa restar un dia del termini.

Per tant, com que la improrrogabilitat dels terminis processals impedeix que es pugui presentar l'escrit fins per tot l'últim dia de termini i la prova el dia següent (doncs això alteraria els terminis processals, allargant-los un dia), cal permetre que es pugui presentar l'escrit i la prova simultàniament, sempre dins del termini (que d'altra banda és el més lògic, doncs tampoc no s'explica per què no ha de poder ser així). En conseqüència, cal modificar aquest apartat 3 en el sentit exposat en l'esmena.

Esmena 17**De modificació***Grup parlamentari Socialdemòcrata (10)*

Es proposa modificar l'article 16 del Projecte de Llei d'accés electrònic de l'Administració de justícia, tal i com segueix:

“ Article 16. Presentació d'escrits, documents o altres mitjans o instruments al sistema informàtic

(...)

3. Excepcionalment es poden presentar documents, elements o objectes de prova davant el tribunal que correspongui quan per la singularitat o les característiques de l'objecte no **siguin susceptibles de digitalització** possible aportar-los per via telemàtica. En aquest cas s'ha de presentar un escrit a la seu judicial electrònica amb referència a la circumstància exposada, i s'ha de presentar l'objecte davant de l'òrgan judicial el dia hàbil següent a aquell en què s'hagi efectuat l'enviament telemàtic de l'escrit. Aquests

documents o objectes es dipositen i custodien a l'oficina judicial i es deixa constància en l'expedient judicial electrònic de la seva existència i el lloc de conservació.

4. La presentació d'escrits i documents via telemàtica per les parts tindrà un mínim de capacitat (en termes de volum d'informació) per cada presentació electrònica, de 50 Megabits.”

MOTIVACIÓ

Entenem que el pas previ a la seva transferència/comunicació per la via telemàtica és la seva digitalització. Atenent l'experiència d'altres països que s'han trobat amb la capacitat insuficient per trametre documents, ens semblava necessari garantir per Llei un mínim de capacitat i no regular la capacitat per via reglamentària o mesura tècnica.

Article 17. Presentació d'escrits en cas d'interrupció o impossibilitat d'accedir al sistema informàtic

1. La interrupció planificada del funcionament del registre electrònic es comunica a tots els usuaris de la seu electrònica. Excepcionalment es pot autoritzar la pròrroga dels terminis de venciment imminent, que s'ha d'anunciar suficientment per al coneixement general dels usuaris del sistema de gestió i comunicació processal.

2. En el cas d'impossibilitat d'accedir al sistema informàtic de gestió i comunicació processal, els escrits sotmesos a termini es poden presentar, igualment de forma telemàtica, el dia hàbil següent a l'últim dia del termini processal.

3. En el cas previst en el paràgraf anterior, quan la impossibilitat d'accedir al sistema informàtic de gestió i comunicació processal persisteixi el dia hàbil següent a l'últim dia del termini processal, la part ha d'aportar al tribunal, dintre d'aquest dia, el document que justifica degudament la impossibilitat de l'ús del sistema informàtic de gestió i comunicació processal. Correspon al secretari judicial resoldre l'admissió del document i la seva incorporació a l'expedient judicial electrònic. Aquesta resolució és recurrible conforme al que està establert en les normes processals aplicables.

4. En cas d'interrupció o mal funcionament no planificat del registre electrònic, es disposen els mitjans necessaris per tal que els usuaris del sistema de gestió i comunicació processal siguin informats de la situació i, si escau, d'una eventual pròrroga dels terminis de venciment imminent. A aquest efecte es publicaran al sistema informàtic els certificats corresponents donant compte de les circumstàncies expressades.

Esmena 18

De modificació

Grup parlamentari Terceravia+UL+Independents (6)

Es proposa modificar l'article 17 amb el següent redactat:

Article 17. Presentació d'escrits en cas d'interrupció o impossibilitat d'accedir al sistema informàtic

1. En el cas d'impossibilitat d'accedir al sistema informàtic de gestió i comunicació processal, la part ha d'aportar al tribunal el document que justifica degudament la impossibilitat de l'ús del sistema informàtic de gestió i comunicació processal. Els escrits

sotmesos a termini es poden presentar, igualment de forma telemàtica, durant el dia hàbil següent en què el sistema ja sigui accessible.

Correspon al secretari judicial resoldre l'admissió del document i la seva incorporació a l'expedient judicial electrònic. Aquesta resolució és recurrible conforme al que està establert en les normes processals aplicables.

(...)"

Motivació

A l'apartat 1 es preveu un supòsit en què, sense que calgui cap tipus de justificació, es pugui allargar el termini un dia. De fet, tot i que sembla lògic que així sigui, explícitament ni tant sols s'exigeix que es manifesti la presumpta impossibilitat d'accedir al sistema que justificaria aquella possibilitat.

En canvi, a l'apartat 2 la impossibilitat sí que cal acreditar-la. D'altra banda la redacció no permet concloure si aquesta impossibilitat només pot acreditar-se en relació amb el següent dia posterior a la finalització del termini, o pot estendre's més enllà, situació que podria donar-se perfectament.

Per tant, o bé s'ha d'acreditar la impossibilitat en tots els casos, o bé no s'ha d'acreditar en cap cas, doncs el que es preveu en ambdós apartats és, al cap i a la fi, l'alteració dels terminis processals.

Segons l'Article 7 del Codi de Procediment civil:

"Article 7. Improrrogabilitat dels terminis. Preclusió processal

1. Els terminis establerts en aquesta Llei són improrrogables. Així, un cop transcorregut el termini assenyalat per efectuar un acte processal a instància de part, se'n produeix la preclusió i es perd l'oportunitat de fer aquest acte processal.

2. **La concurrència de motius excepcionals i justificats permet suspendre els terminis processals**, que es reprenen una vegada cessa la causa que en va determinar la suspensió. Sense perjudici del que estableix l'apartat 1 de l'article 53 la concurrència d'aquests motius l'ha d'apreciar el secretari judicial, d'ofici o a instància de part, mitjançant una interlocutòria o un acord, segons si s'admet o no s'admet la suspensió, amb l'audiència prèvia de les parts personades en el procés."

És a dir, que els terminis processals només es poden suspendre per la concurrència de motius excepcionals i justificats, en qualsevol cas.

A criteri d'aquest Grup parlamentari, doncs, el que sembla lògic és que s'hagi d'acreditar aquella impossibilitat en tots els casos, motiu pel qual es proposa la refosa d'ambdós apartats.

Esmena 19

De modificació

Grup parlamentari Demòcrata + Grup parlamentari Ciutadans Compromesos (3)

Es proposa modificar l'apartat 3 de l'article 17 del Projecte de Llei, amb el redactat següent:

“Article 17. Presentació d'escrits en cas d'interrupció o impossibilitat d'accedir al sistema informàtic

[...]

3. En el cas previst en el paràgraf anterior, quan la impossibilitat d'accedir al sistema informàtic de gestió i comunicació processal persisteixi el dia hàbil següent a l'últim dia del termini processal, la part ha d'aportar al tribunal, dintre d'aquest dia, el document que justifica degudament la impossibilitat de l'ús del sistema informàtic de gestió i comunicació processal. Correspon al secretari judicial resoldre l'admissió del document i la seva incorporació a l'expedient judicial electrònic. Aquesta resolució és recurrible ~~conforme al que està establert en les normes processals aplicables~~ **davant el tribunal del qual formi part o al qual es trobi adscrit el secretari judicial en el termini de cinc dies des de la seva notificació.**

[...]”

MOTIVACIÓ:

Per tal d'especificar el procediment a seguir per recórrer contra les resolucions del secretari judicial en cas d'impossibilitat d'accedir al sistema informàtic de gestió i comunicació processal.

Capítol segon. Actes de comunicació mitjançant el sistema informàtic**Article 18. Notificació del primer emplaçament o citació i compareixença al procés judicial**

1. El primer emplaçament o notificació derivada de l'admissió d'una demanda o de l'escrit inicial d'un procediment s'ha de notificar personalment. No cal comunicació personal en el cas que consti una designació vàlida d'advocat o procurador o en el cas de les persones jurídiques que tinguin obligació d'utilitzar la xarxa electrònica.

2. La notificació personal és exigible quan així ho estableixi una llei.

3. La notificació al demandat ha de contenir el termini per a la contesta a la demanda o el tràmit corresponent. També es fa constar el termini de cinc dies perquè la persona notificada designi advocat o procurador. Els terminis processals establerts per tal de comparèixer i contestar la demanda queden en suspens durant cinc dies, atorgats per designar advocat o procurador, i se n'inicia el còmput conforme està previst a la Llei qualificada de la justícia una vegada transcorregut el referit termini de cinc dies.

4. La petició de justícia gratuïta suspèn el còmput del termini processal de cinc dies per tal de procedir a la designació d'advocat o procurador. El termini es reprèn una vegada s'hagi resolt sobre la seva concessió o denegació.

Esmena 20**De modificació**

Grup parlamentari Terceravia+UL+Independent (7)

Es proposa modificar l'apartat 1 de l'article 18 del Projecte de llei com segueix:

“ Article 18. Notificació del primer emplaçament o citació i compareixença al procés judicial

1. El primer emplaçament o notificació derivada de l'admissió d'una demanda o de l'escrit inicial d'un procediment s'ha de notificar personalment. No cal comunicació personal en el cas que consti una designació vàlida d'advocat o procurador.

(...)

Motivació

Com es comentava a la Motivació relativa a la Primera Esmena, a l'apartat 1 de l'Article 18, al final, es fa referència a “les persones jurídiques que tinguin l'obligació d'utilitzar la xarxa electrònica”, quan a l'Article 3.2.a) es diu que totes tenen aquesta obligació. Atès que a la Primera Esmena s'ha proposat la supressió de l'apartat 2 de l'Article 3, doncs “obligació” és contradictori amb el que es disposa a l'Article 4, procedeix modificar aquest apartat primer en el sentit exposat a l'esmena.

Pel que fa referència a l'apartat 3, i per tal d'evitar realment que hi hagi paper, es proposa aprofitar el termini de cinc dies establert per designar advocat o procurador per tal que, a la mateixa citació-requeriment, es faciliti ja al demandat la clau o codi per que pugui accedir al procediment (és a dir, a la demanda i documents adjunts), ja sigui ell mateix, doncs hi té tot el dret, ja sigui l'advocat o procurador designat. D'aquesta forma no caldria ni tant sols aportar una còpia en paper de la demanda.

Esmena 21

De modificació

Grup parlamentari Socialdemòcrata (11)

Es proposa modificar els apartats 3 i 4 de l'article 18 del Projecte de Llei d'accés electrònic de l'Administració de justícia, tal i com segueix:

“Article 18. Notificació del primer emplaçament o citació i compareixença al procés judicial

(...)

3. La notificació al demandat ha de contenir el termini per a la contesta a la demanda o el tràmit corresponent. També es fa constar el termini de cinc dies perquè la persona notificada designi advocat o procurador. Els terminis processals establerts per tal de comparèixer i contestar la demanda queden en suspens durant cinc dies **hàbils**, atorgats per designar advocat o procurador, i se n'inicia el còmput conforme està previst a la Llei qualificada de la justícia una vegada transcorregut el referit termini de cinc dies **hàbils**.

4. La petició de justícia gratuïta suspèn el còmput del termini processal de cinc dies **hàbils** per tal de procedir a la designació d'advocat o procurador. El termini es reprèn una vegada s'hagi resolt sobre la seva concessió o denegació.”

MOTIVACIÓ

Proposem que siguin cinc dies hàbils i no cinc dies naturals. Per tant, entenem que calia precisar que són cinc dies hàbils.

Esmena 22**De modificació***Grup parlamentari Socialdemòcrata (12)*

Es proposa modificar l'article 18 del Projecte de Llei d'accés electrònic de l'Administració de justícia, tal i com segueix:

“Article 18. Notificació del primer emplaçament o citació i compareixença al procés judicial

(...)

5. Aquesta notificació es practicarà d'acord els mitjans i pràctiques establerts en els articles 47, 47 bis, 47ter i 47 quarter del Codi de l'Administració, del 29 de març del 1989. (Decret legislatiu del 3-7-2019 de publicació del text refós del Codi de l'Administració, del 29 de març de 1989).

6. No són vàlids l'emplaçament ni la notificació digital a l'advocat i/o procurador si no han tingut accés a l'expedient judicial via electrònica en el qual han de ser indexats tots els escrits, documents i tràmits practicats fins a la data.”

MOTIVACIÓ

Entenem que calia precisar els termes de la notificació d'acord amb el Codi de l'Administració. S'ha afegit l'apartat 6 per donar més garanties al procés.

Article 19. Comunicació dels actes processals diferents del primer emplaçament

1. El Ministeri Fiscal, els advocats, els procuradors, el saig i la resta de cooperadors i professionals de la justícia, així com les administracions i entitats públiques que es relacionin amb l'Administració de justícia, incloent-hi el Cos de Policia, es comuniquen amb els tribunals mitjançant el sistema informàtic. El termini processal comença a comptar a partir del dia següent al de l'accés a la comunicació processal. En cas de falta d'accés a la comunicació electrònica dintre dels tres dies hàbils següents al dia en què es va fer la comunicació, el termini processal inicia el seu còmput el dia hàbil següent.

2. Si la persona física compareix sense advocat ni procurador, per no ser preceptiva la seva intervenció, la comunicació es fa mitjançant l'accés al sistema informàtic de comunicació processal. En el cas que no disposi de certificat electrònic vàlid, les comunicacions s'efectuen directament per correu electrònic a l'adreça que hagi assenyalat i, si no en disposa, mitjançant correu ordinari certificat o per qualsevol altre mitjà que permeti acreditar la data de la recepció i el contingut de la comunicació. Les parts estan obligades a comunicar els canvis d'adreça durant la litispendència del procés.

3. La comunicació entre el tribunal i altres persones i entitats públiques o privades que es relacionen o col·laboren amb l'Administració de justícia s'efectua mitjançant el servei informàtic. En cas que no sigui possible la comunicació electrònica, per qualsevol causa, aquesta comunicació es fa mitjançant oficis adreçats per correu ordinari o electrònic o per qualsevol altre mitjà tècnic que permeti acreditar la data de la recepció i el contingut de la comunicació. El secretari judicial fa constar per diligència la recepció d'aquesta comunicació.

Esmena 23**De modificació***Grup parlamentari Terceravia+UL+Independents (8)*

Es proposa modificar l'apartat 2 de l'article 19 del Projecte de Llei com segueix:

“Article 19. Comunicació dels actes processals diferents del primer emplaçament

(...)

2. Si la persona física compareix sense advocat ni procurador, per no ser preceptiva la seva intervenció, la comunicació es fa mitjançant l'accés al sistema informàtic de comunicació processal. En el cas que no disposi de certificat electrònic vàlid, les comunicacions s'efectuen directament per correu electrònic a l'adreça que hagi assenyalat i, si no en disposa, mitjançant correu ordinari certificat o per qualsevol altre mitjà que permeti acreditar la data de la recepció i el contingut de la comunicació. Les parts estan obligades a comunicar els canvis d'adreça durant la tramitació del procés. (...)”

Motivació

La frase final de l'apartat 2 “litispèndencia del procés”, és una reiteració, doncs *litis* és el procés, d'aquí que el terme *litispèndencia* signifiqui ja la ‘pendència’ (terme que en català, de fet, no existeix) del procés. Per tant, o és “litispèndencia” o és “tramitació del procés”. En conseqüència, es proposa modificar aquest apartat segon en el sentit exposat en l'esmena.

Esmena 24**De modificació***Grup parlamentari Socialdemòcrata (13)*

Es proposa modificar l'article 19 del Projecte de Llei d'accés electrònic de l'Administració de justícia, tal i com segueix:

“Article 19. Comunicació dels actes processals diferents del primer emplaçament

1. El Ministeri Fiscal, els advocats, els procuradors, el saig i la resta de cooperadors i professionals de la justícia, així com les administracions i entitats públiques que es relacionin amb l'Administració de justícia, incloent-hi el Cos de Policia, es comuniquen amb els tribunals mitjançant el sistema informàtic. El termini processal comença a comptar a partir del dia següent al de l'accés a la comunicació processal. En cas de falta d'accés a la comunicació electrònica dintre dels ~~tres~~ **deu** dies hàbils següents al dia en què es va fer la comunicació, el termini processal inicia el seu còmput el dia hàbil següent. (...)

4. No són vàlids l'emplaçament ni la notificació digital a l'advocat i/o procurador si no han tingut accés a l'expedient judicial via electrònica en el qual han de ser indexats tots els escrits, documents i tràmits practicats fins a la data.”

MOTIVACIÓ

Entenem que tres dies és un termini massa curt i per això es proposa que siguin deu dies en lloc de tres com preveu el projecte de Llei. S'ha afegit l'apartat 4 per donar més garanties al procés.

Article 20. Actes processals de comunicació amb perits, testimonis i altres persones que intervenen en el procés

1. El tribunal es comunica amb els perits directament mitjançant el sistema informàtic. Aquesta comunicació té efectes plens. El perit està obligat a comunicar els canvis de l'adreça electrònica assenyalada durant la pendència del procés.

2. La comunicació amb testimonis o altres persones que no tenen obligació d'utilitzar el sistema informàtic s'efectua per correu electrònic a l'adreça que hagi assenyalat, i si no se'n disposa, mitjançant correu ordinari certificat o per qualsevol altre mitjà que permeti acreditar la data de la recepció i el contingut de la comunicació. El secretari judicial està diligent d'aquesta comunicació.

Esmena 25**De modificació**

Grup parlamentari Socialdemòcrata (14)

Es proposa modificar l'apartat 2 de l'article 20 del Projecte de Llei d'accés electrònic de l'Administració de justícia, tal i com segueix:

“ Article 20. Actes processals de comunicació amb perits, testimonis i altres persones que intervenen en el procés

(...)

2. La comunicació amb testimonis o altres persones que no tenen obligació d'utilitzar el sistema informàtic s'efectua per correu electrònic **signat electrònicament** a l'adreça que hagi assenyalat, i si no se'n disposa, mitjançant correu ordinari certificat o per qualsevol altre mitjà que permeti acreditar la data de la recepció i el contingut de la comunicació. El secretari judicial està diligent d'aquesta comunicació.”

MOTIVACIÓ

Entenem que per que el correu electrònic sigui un mitjà de prova i tingui validesa legal cal que aquest se signi electrònicament.

Article 21. Constància a l'expedient electrònic de tots els actes de notificació i comunicació amb les parts i altres intervinents

A l'expedient electrònic queda constància de tots els actes de notificació i comunicació que s'hagin fet amb les parts o altres intervinents encara que la seva pràctica s'hagi efectuat per altres mitjans diferents del de la comunicació electrònica pel sistema informàtic de comunicació i gestió processal.

Esmena 26**De modificació**

Grup parlamentari Socialdemòcrata (15)

Es proposa modificar l'article 21 del Projecte de Llei d'accés electrònic de l'Administració de justícia, tal i com segueix:

“Article 21. Constància a l'expedient electrònic de tots els actes de notificació i comunicació amb les parts i altres intervinents

A l'expedient electrònic queda constància de tots els actes de notificació i comunicació que s'hagin fet amb les parts o altres intervinents **pels mitjans i les pràctiques establerts en els articles 47, 47 bis, 47ter i 47 quarter del Codi de l'Administració, del 29 de març del 1989.** encara que la seva pràctica s'hagi efectuat per altres mitjans diferents del de la comunicació electrònica pel sistema informàtic de comunicació i gestió processal.”

MOTIVACIÓ

Entenem que cal precisar els mitjans ha estat establerts pel Codi de l'Administració i que són els següents: de forma presencial; mitjançant correu certificat amb acusament de recepció - s'hi inclou el lliurament per part dels serveis postals-; mitjançant empreses privades de serveis postals o serveis anàlegs; mitjançant serveis electrònics, oferts per entitats públiques o privades prestadores de serveis de confiança; mitjançant una publicació al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra i altres formes establertes per llei.

Capítol tercer. *Acreditació de la defensa jurídica i representació. Documentació de judicis i vistes*

Article 22. *Acreditació de la defensa jurídica i la representació processal*

1. Amb la demanda, o altres escrits iniciadors del procés, s'aporta el document electrònic, o bé la seva digitalització, del poder de representació conferit a l'advocat o al procurador.
2. La representació processal atorgada per compareixença *apud acta* la incorpora directament a l'expedient electrònic el secretari judicial.
3. El demandat disposa d'un termini de cinc dies, des de la notificació de l'emplaçament, per designar un advocat que el defensi, i si escau un procurador que el representi. També pot demanar justícia gratuïta conforme està prevista a l'article 18.4 d'aquesta Llei. Aquest termini s'afegeix al previst processalment per tal de comparèixer al procés i contestar la demanda o l'escrit iniciador del procés. Una vegada compareguda la part, per mitjà del seu advocat o procurador, pot accedir a l'expedient electrònic.

Esmena 27

De modificació

Grup parlamentari Terceravia+UL+Independents (9)

“Article 22. *Acreditació de la defensa jurídica i la representació processal*

“1. Amb la demanda, o altres escrits iniciadors del procés, s'aportarà la designa de l'advocat o el procurador, que es podrà efectuar mitjançant poder notarial, compareixença *apud acta*, o bé a través del sistema de designa que s'habilitarà a l'efecte a la seu electrònica. (...)

2. Sempre que la seva intervenció sigui preceptiva, el demandat disposa d'un termini de cinc dies, des de la notificació de l'emplaçament, per designar un advocat que el defensi, i si escau un procurador que el representi. També pot demanar justícia gratuïta conforme està prevista a l'article 18.4 d'aquesta Llei. Aquest termini s'afegeix al previst processalment per tal de comparèixer al procés i contestar la demanda o l'escrit iniciador

del procés. Una vegada compareguda la part, per mitjà del seu advocat o procurador, pot accedir a l'expedient electrònic.”

Motivació

A l'apartat 1 es fa referència al “poder de representació”, que òbviament s'entén que ha de ser notarial (doncs l'*apud acta* es recull a l'apartat 2). En altres jurisdiccions ni tant sols s'exigeix un poder ni una designa, doncs el professional pot personar-se directament manifestant que representa o defensa algú. És evident que cap professional s'irroga aquesta prerrogativa perquè sí. Aquest és el sistema desitjable, i per això es formula aquesta primera proposta de modificació, refonent-se els apartats 1 i 2, el que comportaria la reenumeració de l'apartat 3 com apartat 2.

Alternativament, en d'altres països com Espanya, des de la pandèmia es va habilitar la possibilitat de fer la designa telemàticament, d'una forma molt fàcil i ràpida, el que a més estalvia els costos d'una escriptura de poder notarial o el desplaçament a la Batllia. Aquest sistema es podria implantar perfectament (de fet, a Espanya ni tan sols es requereix que aquesta designa telemàtica la faci el particular a través de firma electrònica, sinó només amb una còpia en pdf del DNI). Així doncs, subsidiàriament es proposa la següent redacció igualment refosa dels apartats 1 i 2, el que també comportaria la reenumeració de l'apartat 3 com apartat 2:

“1. Amb la demanda, o altres escrits iniciadors del procés, s'aportarà la designa de l'advocat o el procurador, que es podrà efectuar mitjançant poder notarial, compareixença *apud acta*, o bé a través del sistema de designa que s'habilitarà a l'efecte a la seu electrònica.”

En relació amb l'apartat 3 (que seria l'apartat 2 segons el manifestat anteriorment), caldria excepcionar els casos en què no sigui preceptiva la intervenció d'aquests professionals, doncs tal com està redactat no és així. En conseqüència, es proposa la redacció formulada en l'esmena.

Esmena 28

De modificació

Grup parlamentari Socialdemòcrata (16)

Es proposa modificar l'article 22 del Projecte de Llei d'accés electrònic de l'Administració de justícia, tal i com segueix:

“ Article 22. *Acreditació de la defensa jurídica i la representació processal*

1. Amb la demanda, o altres escrits iniciadors del procés, s'aporta el document electrònic, o bé la seva digitalització, del poder de representació conferit a l'advocat o al procurador **mitjançant escrit signat per la part acompanyat del seu document d'identitat.**

(...)

3. El demandat disposa d' un termini de cinc dies **hàbils**, des de la notificació de l'emplaçament, per designar un advocat que el defensi, i si escau un procurador que el representi **segons el que es disposa a l'article 18.3.** També pot demanar justícia gratuïta conforme està prevista a l'article 18.4 d'aquesta Llei. Aquest termini suspèn el previst processalment per tal de comparèixer al procés i contestar la demanda o l'escrit

iniciador del procés. Una vegada compareguda la part, per mitjà del seu advocat o procurador, pot accedir a l'expedient electrònic.”

MOTIVACIÓ

S'ha de precisar que s'entén com a poder de representació vàlid, la manifestació simple per escrit de la designa corresponent acompanyada del document d'identitat de la part. Recordem que el nou Codi de Procediment civil admet la designa d'advocat mitjançant un escrit signat per la part amb el seu document d'identitat.

Esmena 29

De modificació

Grup parlamentari Demòcra+Grup parlamentari Ciutadans Compromesos (4)

Es proposa modificar l'apartat 3 de l'article 22 del Projecte de Llei, amb el redactat següent:

“Article 22. Acreditació de la defensa jurídica i la representació processal

[...]

3. El mandat disposa d'un termini de cinc dies, des de la notificació de l'emplaçament, per designar un advocat que el defensi, i si escau un procurador que el representi. També pot demanar justícia gratuïta conforme està prevista a l'article 18.4 d'aquesta Llei. Aquest termini ~~s'afegeix~~ **suspèn al** previst processalment per tal de comparèixer al procés i contestar la demanda o l'escrit iniciador del procés. Una vegada compareguda la part, per mitjà del seu advocat o procurador, pot accedir a l'expedient electrònic.”

MOTIVACIÓ:

Per tal d'equiparar la terminologia a l'emprada a l'article 18.3 del Projecte.

Article 23. Documentació dels judicis, vistes i altres actuacions

1. L'expedient electrònic incorpora l'enregistrament dels judicis, vistes i compareixences.
2. El secretari judicial aixeca acta succinta en format electrònic que reflecteix l'inici i la finalització de la gravació audiovisual de les vistes i compareixences. També és responsable de la seva incorporació a l'expedient judicial electrònic.
3. Els documents en paper que s'hagin d'incorporar a l'expedient electrònic es digitalitzen a l'oficina judicial sota la fe pública, si escau, del secretari judicial.

Disposició addicional primera. Àmbit d'aplicació de la Llei

Aquesta Llei s'aplica al conjunt de l'organització i els processos judicials i complementa les lleis processals respecte de l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació en l'Administració de justícia.

Disposició addicional segona. Competència del Consell Superior de la Justícia

Correspon al Consell Superior de la Justícia l'adopció de les normes i els criteris tècnics relatius a la xarxa i el sistema informàtic de gestió i comunicació processal, en el marc de les seves competències, conforme a la Llei qualificada de la justícia.

Disposició addicional tercera. Dotació de mitjans i instruments electrònics i formació

El Consell Superior de la Justícia i el Ministeri de Justícia, en col·laboració amb la resta d'administracions públiques competents en matèria de justícia, han de proveir l'Administració de justícia i el Ministeri Fiscal dels mitjans i instruments electrònics necessaris per poder fer efectives les seves funcions conforme al sistema previst a la Llei. Així mateix, han d'emprendre les accions necessàries per a la formació del personal al servei de l'Administració de justícia en l'ús del nou sistema informàtic.

Disposició addicional quarta. Col·laboració amb les corporacions públiques que agrupen els advocats, procuradors, saigs i notaris

El Consell Superior de la Justícia i el Ministeri de Justícia han d'establir els convenis adients per tal d'aconseguir la plena interoperabilitat i cooperació entre l'Administració de justícia i les corporacions públiques que agrupen els advocats, procuradors, saigs, notaris o altres que intervenen en la justícia, per a la plena eficàcia de la xarxa i el sistema informàtic de gestió i comunicació processal. A aquest efecte, s'ha d'oferir la formació necessària per al coneixement suficient de l'ús del sistema informàtic del servei de l'Administració de justícia; s'ha de garantir la compatibilitat entre el programari de l'Administració de justícia i els programaris dels despatxos d'avocats, que compleixin els sistemes definits i aprovats pel Consell Superior de la Justícia, i s'han d'organitzar les proves pilot necessàries amb relació al funcionament i l'entrada en funcionament del sistema informàtic de comunicació i gestió processal, com també s'han d'oferir els resultats obtinguts, incloent-hi els problemes plantejats i les possibles solucions.

Disposició addicional cinquena. Accessibilitat a la xarxa electrònica

Les administracions públiques amb competències en matèria de justícia han de garantir l'accés de tots els cooperadors de l'Administració de justícia i, en general, tots els ciutadans a la xarxa electrònica per a l'exercici dels seus drets de conformitat amb el que estableixen les normes processals.

Esmena 30**D'addició***Grup parlamentari Socialdemòcrata (17)*

Es proposa afegir una Disposició addicional sisena al Projecte de Llei d'accés electrònic de l'Administració de justícia, tal i com segueix:

“Disposició addicional sisena. Digitalització qualificada, interoperabilitat i seguretat

El Govern ha d'elaborar i aprovar, en un termini de vint-i-quatre mesos a partir de l'aprovació de la Llei, les disposicions reglamentàries per definir de forma més precisa els requeriments dels processos de digitalització qualificada, dels registres electrònics, el catàleg de formats estàndards així com establir números de referència de normes relatives als mateixos processos, que han de ser publicats al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

El Consell Superior de la Justícia ha d'elaborar i aprovar, en un termini màxim de dotze mesos a partir de l'aprovació de la Llei, les normes tècniques d'interoperabilitat i

seguretat del document judicial electrònic i d'interoperabilitat i seguretat de procediments de còpia autèntica i conversió entre documents judicials electrònics.”

MOTIVACIÓ

En l'exposició de motius del projecte es recull que *“Finalment, cal ressaltar el complement necessari de la Llei amb les normes reglamentàries que ha de dictar el Govern per al desenvolupament de la Llei respecte a totes les qüestions que afecten la prestació del servei públic de la justícia, incloent-hi les especificacions tècniques que afectin el desenvolupament de l'activitat dels operadors de la justícia i especialment el dret de defensa en el marc dels processos jurisdiccionals, sense perjudici de les normes tècniques que dicta el Consell Superior de la Justícia per a la plena eficàcia de la xarxa electrònica i del sistema informàtic de comunicació i gestió”* però el projecte no incorporava cap disposició addicional que atorgui la competència reglamentària del Govern per desenvolupar la Llei ni tampoc fixa cap termini per fer-ho.

Esmena 31

D'addició

Grup parlamentari Demòcrata + Grup parlamentari Ciutadans Compromesos (5)

Es proposa introduir una disposició addicional sisena al Projecte de Llei, amb el següent redactat:

“Disposició addicional sisena. Referències a la jurisdicció administrativa i fiscal

Les referències contingudes en qualsevol norma legal o reglamentària a la jurisdicció administrativa i fiscal s'han d'entendre fetes, a partir de l'entrada en vigor de la Disposició final primera d'aquesta Llei, a la jurisdicció administrativa.”

MOTIVACIÓ:

Per coherència amb l'esmena 7, en relació amb l'adequació de la terminologia aplicable a la jurisdicció administrativa.

Disposició transitòria. Coexistència de processos judicials

El registre electrònic, la xarxa i el sistema informàtic iniciaran la seva activitat en el moment de l'entrada en vigor d'aquesta Llei. No obstant això, els processos judicials ja iniciats continuaran tramitant-se seguint el sistema tradicional d'expedient i comunicacions judicials fins que finalitzi la fase processal de primera instància, segona instància o execució en què es trobin. L'eventual fase següent es tramitarà per mitjà del sistema informàtic. La documentació dels procediments judicials pendents en l'entrada en vigor d'aquesta Llei quedarà constituïda per l'expedient en paper custodiat a l'oficina judicial corresponent a la primera o la segona instàncies i l'expedient electrònic custodiat als servidors i repositoris de dades de l'Administració de justícia corresponent a la segona instància o, si escau, a l'execució. Es garantirà el principi d'unitat de l'expedient mitjançant les degudes referències que permetin identificar les dos parts. En qualsevol cas, en els assumptes en tramitació els tribunals poden acordar, amb audiència de les parts, continuar les fases següents fins a la finalització del procés judicial segons el sistema tradicional d'expedient i comunicacions judicials, quan per les circumstàncies el considerin més adient per als interessos de la justícia.

Esmena 32**D'addició**

Grup parlamentari Demòcrata+ Grup parlamentari Ciutadans Compromesos (6)

Es proposa introduir una disposició transitòria segona al Projecte de Llei, amb el següent redactat:

“Disposició transitòria segona. Normes aplicables en relació amb les disposicions finals primera i segona

1. La Secció d’Instrucció Especialitzada segueix sent competent per conèixer els expedients la competència dels quals tingui atribuïda a la data d’entrada en vigor de la Disposició final primera d’aquesta Llei.

2. Els imports dels dipòsits i de les quotes tributàries en matèria d’immigració, segons modificats per la Disposició final segona d’aquesta Llei, seran d’aplicació als expedients d’immigració que es presentin a partir de l’entrada en vigor de la referida Disposició final. ”

MOTIVACIÓ:

Per preveure un règim transitori pel que fa a la modificació de la Llei qualificada de la justícia, quant a la modificació de l’àmbit de competència de la Secció d’Instrucció Especialitzada, i pel que fa a la modificació dels imports dels dipòsits i de les quotes tributàries en matèria d’immigració.

**L’acceptació d’aquesta esmena comporta la necessitat d’enumerar la disposició transitòria única del Projecte.*

Disposició final primera. Modificació de la Llei qualificada de la justícia

1. Es modifica l’apartat 4 de l’article 41 bis de la Llei qualificada de la justícia del 3 de setembre de 1993, el qual queda redactat com segueix:

“Article 41 *bis*

[...]

4. Tots els dies i hores de l’any són hàbils, sense necessitat d’habilitació especial, per a la instrucció i l’execució de les sentències en els processos penals. Malgrat això, les notificacions durant els dies inhàbils i el mes d’agost es limiten a les actuacions relacionades amb causes amb pres o altres supòsits d’actuacions penals objectivament urgents.”

2. Es modifiquen els apartats 4 i 6 de l’article 50 de la Llei qualificada de la Justícia del 3 de setembre de 1993, en la versió vigent establerta a la Disposició final tercera de la Llei 24/2018 del 18 d’octubre del codi de procediment civil, els quals queden redactats com segueix:

“Article 50

[...]

4. La Secció Administrativa és competent per conèixer els processos atribuïts a la jurisdicció administrativa i fiscal d’acord amb les lleis aplicables.

[...]

6. La Secció d'Instrucció Especialitzada és competent per conèixer les infraccions penals:

- a) Relatives a la genètica i la reproducció humanes.
- b) Contra la llibertat de moviments de les persones.
- c) Relatives a la prostitució.
- d) Contra l'ordre socioeconòmic, a excepció del delictes d'ús fraudulent de targeta de crèdit, dels delictes contra la seguretat social i dels delictes de contraban.
- e) Contra la seguretat col·lectiva, a excepció dels delictes de tinença i port il·legal d'armes i contra la seguretat del trànsit.
- f) Contra la Constitució.
- g) Contra l'ordre públic.
- h) Contra la pau i la independència del Principat.
- i) Contra la funció pública, a excepció dels delictes de celebració de matrimoni il·legal i d'atemptats contra els funcionaris i usurpació de funcions públiques.
- j) Relatives al blanqueig de diners o valors.
- k) Relatives a la falsedat de moneda i efectes timbrats.
- l) Contra la comunitat internacional.
- m) Comeses en forma de criminalitat organitzada.

La mateixa secció és competent pel que fa a la cooperació judicial internacional resultant de les infraccions referides anteriorment.

La Secció d'Instrucció General és competent per conèixer la resta d'infraccions penals.

Les seccions d'Instrucció són competents, d'acord amb el que estableix aquest apartat i les lleis aplicables restants, per jutjar pel procediment de l'ordenança penal les contravencions penals, els delictes menors i els delictes majors, i per executar les ordenances penals que hagin dictat. [...].”

3. Es modifica l'apartat 5 de l'article 66 bis de la Llei qualificada de la Justícia del 3 de setembre de 1993, el qual queda redactat com segueix:

“Article 66 bis

[...]

5. El mateix tribunal valora les dues fases del procés de selecció i fa pública la llista de les persones que han obtingut la puntuació més alta en les proves, en nombre igual al de les places que s'han de cobrir.

Les persones que hagin superat satisfactòriament les proves teòrica, pràctica i d'idiomes i que no hagin estat seleccionades poden ser declarades pel Consell Superior de la Justícia en situació de reserva, per al cas que les persones seleccionades renunciïn o quedin excloses abans de ser nomenades com a batlles, o per cobrir una vacant o una plaça de nova creació de batlle, en el període màxim de dos anys a partir de la declaració de reserva de plaça.[...].”

Esmena 33**De modificació**

Grup parlamentari Demòcrata+ Grup parlamentari Ciutadans Compromesos (7)

Es proposa modificar la disposició final primera del Projecte de Llei, a través de la modificació del seu apartat 2, amb el redactat següent:

“Disposició final primera. Modificació de la Llei qualificada de la justícia

[...]

2. Es modifiquen els apartats 4 i 6 de l'article 50 de la Llei qualificada de la Justícia del 3 de setembre de 1993, en la versió vigent establerta a la Disposició final tercera de la Llei 24/2018 del 18 d'octubre del Codi de procediment civil, els quals queden redactats com segueix:

“Article 50

[...]

4. La Secció Administrativa és competent per conèixer els processos atribuïts a la jurisdicció administrativa i fiscal d'acord amb les lleis aplicables.

[...]

6. La Secció d'Instrucció Especialitzada és competent per conèixer les infraccions penals:

a) Relatives a la genètica i la reproducció humanes.

b) Contra la llibertat de moviments de les persones.

c) Relatives a la prostitució.

d) Contra l'ordre socioeconòmic, a excepció del delictes d'ús fraudulent de targeta de crèdit, dels delictes contra la seguretat social i dels delictes de contraban.

e) Contra la seguretat col·lectiva, a excepció dels delictes de tinença i port il·legal d'armes i contra la seguretat del trànsit.

f) Contra la Constitució.

g) Contra l'ordre públic.

h) Contra la pau i la independència del Principat.

i) Contra la funció pública, a excepció dels delictes de celebració de matrimoni il·legal i d'atemptats contra els funcionaris i usurpació de funcions públiques.

j) Relatives al blanqueig de diners o valors.

k) Relatives a la falsedat de moneda i efectes timbrats.

l) Contra la comunitat internacional.

m) Comeses en forma de criminalitat organitzada.

La mateixa secció és competent pel que fa a la cooperació judicial internacional resultant de les infraccions referides anteriorment.

La Secció d'Instrucció General és competent per conèixer la resta d'infraccions penals.

Les seccions d'Instrucció són competents, d'acord amb el que estableix aquest apartat i les lleis aplicables restants, per jutjar pel procediment de l'ordenança penal les contravencions penals, els delictes menors i els delictes majors, i per executar les ordenances penals que hagin dictat. [...].

[...].”

MOTIVACIÓ:

Amb la finalitat d'adequar la terminologia en relació amb la jurisdicció administrativa.

Disposició final segona. *Modificació de la Llei qualificada d'immigració*

1. Es modifica l'apartat 2 de l'article 96 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració, el qual queda redactat com segueix:

“Article 96. Inversió en actius andorrans

[...]

2. En qualsevol cas, el titular principal d'una residència sense activitat lucrativa ha de fer efectiu i dipositar a l'Autoritat Financera Andorrana l'import de quaranta-set mil cinc-cents euros (47.500 euros) no remunerats. A més, el titular principal també ha de dipositar l'import de nou mil cinc-cents euros (9.500 euros) no remunerats per a cadascuna de les persones al seu càrrec que adquireixin la condició de resident sense activitat lucrativa. Aquests imports són deduïts de la quantitat esmentada a l'apartat 1 d'aquest article. En cas que el titular de l'autorització es doni de baixa, o en cas que s'anul·li o no es renovi l'autorització, es restitueix el dipòsit, amb la reserva de les retencions que es puguin produir per incompliment de les obligacions concretes al Principat d'Andorra.

[...].”

2. Es modifica l'apartat d) de l'article 99 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració, el qual queda redactat com segueix:

“Article 99. Règim aplicable

[...]

d) El titular principal d'una autorització de residència per professionals amb projecció internacional ha de fer efectiu i dipositar a l'Autoritat Financera Andorrana l'import de quaranta-set mil cinc-cents euros (47.500 euros) no remunerats. A més, el titular principal també ha de dipositar l'import de nou mil cinc-cents euros (9.500 euros) no remunerats per a cadascuna de les persones al seu càrrec que adquireixin la condició de resident en concepte de professional amb projecció internacional. En cas que el titular de l'autorització es doni de baixa, o en cas que s'anul·li o no es renovi l'autorització, es restitueix el dipòsit, amb la reserva de les retencions que es puguin produir per incompliment de les obligacions concretes al Principat d'Andorra.”

3. Es modifica l'apartat b) de l'article 101 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració, el qual queda redactat com segueix:

“Article 101. Règim aplicable

[...]

b) El titular principal d'una autorització de residència per raons d'interès científic, cultural i esportiu ha de fer efectiu i dipositar a l'Autoritat Financera Andorrana l'import de quaranta-set mil cinc-cents euros (47.500 euros) no remunerats. A més, el titular principal també ha de dipositar l'import de nou mil cinc-cents euros (9.500 euros) no remunerats per a cadascuna de les persones al seu càrrec que adquireixin la condició de resident per raons d'interès científic, cultural i esportiu. En cas que el titular de l'autorització es doni de baixa, o en cas que s'anul·li o no es renovi l'autorització, es restitueix el dipòsit, amb la reserva de les retencions que es puguin produir per incompliment de les obligacions concretes al Principat d'Andorra.”

4. Es modifica l'apartat 1 de l'article 102 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració, el qual queda redactat com segueix:

“Article 102. Persones que poden sol·licitar el reagrupament familiar

1. Poden sol·licitar el reagrupament familiar segons les especificacions de la present Llei, la persona de nacionalitat andorrana que resideix al Principat d'Andorra o l'estranger titular d'una autorització d'immigració de residència i treball que hagi residit legalment i de manera efectiva i permanent a Andorra en els darrers tres mesos

[...].”

Article 5. Modificació dels apartats 14 i 16 de l'article 154 de la Llei 9/2012

5. Es modifiquen els apartats 14 i 16 de l'article 154 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració, els quals queden com segueix:

“Article 154. Quota tributària i deute tributari

Les quotes tributàries de les taxes en matèria d'immigració són les següents:

Descripció	Euros
[...]	
14. Lliurament d'autorització d'immigració de residència sense treball (inicial)	2.500
[...]	
16. Lliurament d'autorització d'immigració de residència per al resident a càrrec	500
[...].”	

Esmena 34

De modificació

Grup parlamentari Demòcrata + Grup parlamentari Ciutadans Compromesos (8)

Es proposa modificar la Disposició final segona del Projecte de Llei, amb el redactat següent:

“Disposició final segona. *Modificació de la Llei qualificada d’immigració*

1. Es modifica el primer paràgraf de la lletra d) de l’apartat 2.B) de l’article 38 ter de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d’immigració, el qual queda redactat com segueix:

“Article 38 ter. Criteris per a la concessió de les autoritzacions d’immigració de residència i treball per compte propi

[...]

d) Fer efectiu i dipositar a l’Autoritat Financera Andorrana, en el mateix moment en què es presenta la sol·licitud d’autorització d’immigració, l’import de quinze mil euros (15.000 euros) no remunerats. En cas que el titular de l’autorització es doni de baixa, o en cas que s’anul·li o no es renovi l’autorització, es restitueix el dipòsit, descomptades les taxes aplicades per l’Autoritat Financera Andorrana, amb la reserva de les retencions que es puguin produir per incompliment de les obligacions contretes al Principat d’Andorra.

[...].”

42. Es modifica l’apartat 2 de l’article 96 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d’immigració, el qual queda redactat com segueix:

“Article 96. Inversió en actius andorrans

[...]

2. En qualsevol cas, el titular principal d’una residència sense activitat lucrativa ha de fer efectiu i dipositar a l’Autoritat Financera Andorrana l’import de quaranta-set mil cinc-cents euros (47.500 euros) no remunerats. A més, el titular principal també ha de dipositar l’import de nou mil cinc-cents euros (9.500 euros) no remunerats per a cadascuna de les persones al seu càrrec que adquireixin la condició de resident sense activitat lucrativa. Aquests imports són deduïts de la quantitat esmentada a l’apartat 1 d’aquest article. En cas que el titular de l’autorització es doni de baixa, o en cas que s’anul·li o no es renovi l’autorització, es restitueix el dipòsit, **descomptades les taxes aplicades per l’Autoritat Financera Andorrana, amb la reserva de les retencions que es puguin produir per incompliment de les obligacions contretes al Principat d’Andorra.**

[...].”

23. Es modifica l’apartat d) de l’article 99 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d’immigració, el qual queda redactat com segueix:

“Article 99. Règim aplicable

[...]

d) El titular principal d’una autorització de residència per professionals amb projecció internacional ha de fer efectiu i dipositar a l’Autoritat Financera Andorrana l’import de quaranta-set mil cinc-cents euros (47.500 euros) no remunerats. A més, el titular principal també ha de dipositar l’import de nou mil cinc-cents euros (9.500 euros) no remunerats per a cadascuna de les persones al seu càrrec que adquireixin la condició de resident en concepte de professional amb projecció internacional. En cas que el titular de l’autorització es doni de baixa, o en cas que s’anul·li o no es renovi l’autorització, es

restitueix el dipòsit, **descomptades les taxes aplicades per l'Autoritat Financera Andorrana**, amb la reserva de les retencions que es puguin produir per incompliment de les obligacions concretes al Principat d'Andorra.”

34. Es modifica l'apartat b) de l'article 101 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració, el qual queda redactat com segueix:

“Article 101. Règim aplicable

[...]

b) El titular principal d'una autorització de residència per raons d'interès científic, cultural i esportiu ha de fer efectiu i depositar a l'Autoritat Financera Andorrana l'import de quaranta-set mil cinc-cents euros (47.500 euros) no remunerats. A més, el titular principal també ha de depositar l'import de nou mil cinc-cents euros (9.500 euros) no remunerats per a cadascuna de les persones al seu càrrec que adquireixin la condició de resident per raons d'interès científic, cultural i esportiu. En cas que el titular de l'autorització es doni de baixa, o en cas que s'anul·li o no es renovi l'autorització, es restitueix el dipòsit, **descomptades les taxes aplicades per l'Autoritat Financera Andorrana**, amb la reserva de les retencions que es puguin produir per incompliment de les obligacions concretes al Principat d'Andorra.”

45. Es modifica l'apartat 1 de l'article 102 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració, el qual queda redactat com segueix:

“Article 102. Persones que poden sol·licitar el reagrupament familiar

1. Poden sol·licitar el reagrupament familiar segons les especificacions de la present Llei, la persona de nacionalitat andorrana que resideix al Principat d'Andorra o l'estranger titular d'una autorització d'immigració de residència i treball que hagi residit legalment i de manera efectiva i permanent a Andorra en els darrers tres mesos.

[...].”

~~Article 5. Modificació dels apartats 14 i 16 de l'article 154 de la Llei 9/2012~~

6. Es modifiquen els apartats 14 i 16 de l'article 154 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració, els quals queden com segueix:

“Article 154. Quota tributària i deute tributari

Les quotes tributàries de les taxes en matèria d'immigració són les següents:

Descripció	Euros
[...]	
14. Lliurament d'autorització d'immigració de residència sense treball (inicial)	2.500
[...]	
16. Lliurament d'autorització d'immigració de residència per al resident a càrrec (inicial)	500

[...].”	
---------	--

MOTIVACIÓ:

A l'efecte de preveure la possibilitat de descomptar les taxes aplicades per l'Autoritat Financera Andorrana de l'import dels dipòsits previstos per la Llei qualificada d'immigració i d'introduir la menció “inicial” a l'apartat 16 de l'article 154 de la Llei referida, segons previst actualment.

Disposició final tercera. *Qualificació de la Llei*

Les disposicions finals primera i segona d'aquesta Llei, tenen caràcter de llei qualificada.

Disposició final quarta. *Textos consolidats*

S'encomana al Govern, en els termes previstos a l'article 116 del Reglament del Consell General, que en el termini màxim de sis mesos des de la publicació d'aquesta Llei al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra presenti al Consell General el projecte de consolidació de la Llei qualificada de la Justícia del 3 de setembre de 1993, i el projecte de consolidació de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració, amb la incorporació de totes les modificacions que s'hi han produït.

Disposició final cinquena. *Entrada en vigor*

Aquesta Llei entrarà en vigor al cap de dos anys de ser publicada al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*, a excepció de les disposicions finals primera, segona i tercera, que entraran en vigor l'endemà de la seva publicació.

M.I. Sr. Raul Ferré Bonet
El Ponent

Informe de la Comissió Legislativa de Justícia, Interior i Afers Institucionals relatiu al Projecte de Llei d'accés electrònic de l'Administració de justícia

La Comissió Legislativa de Justícia, Interior i Afers Institucionals ha examinat, en el decurs de les reunions celebrades els dies 22 i 29 de novembre, 13 i 20 de desembre del 2021; 10, 17 i 24 de gener del 2022 l'informe del ponent relatiu al Projecte de Llei d'accés electrònic de l'Administració de justícia, d'acord amb els articles 98 i 99 del Reglament del Consell General, del qual se'n desprèn el següent:

Esmenes no aprovades

Esmena 5 (Grup parlamentari Terceravia+UL+Independents) de supressió a l'article 3.

Esmena 7 (Grup parlamentari Terceravia+UL+Independents) de modificació a l'article 4.

Esmena 9 (Grup parlamentari Terceravia+UL+Independents) de modificació a l'article 6.

Esmena 14 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 12.

Esmena 15 (Grup parlamentari Terceravia+UL+Independents) de modificació a l'article 13.

Esmena 16 (Grup parlamentari Terceravia+UL+Independents) de modificació a l'article 16.

Esmena 18 (Grup parlamentari Terceravia+UL+Independents) de modificació a l'article 17.

Esmena 20 (Grup parlamentari Terceravia+UL+Independents) de modificació a l'article 18.

Esmena 25 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 20.

Esmenes retirades per transacció i aprovades per unanimitat

Esmena 1 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de a l'Exposició de motius.

Esmena 2 (Grup parlamentari Demòcrata+Grup parlamentari Ciutadans Compromesos) de modificació a l'Exposició de motius.

Esmena 3 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 2.

Esmena 4 (Grup parlamentari Demòcrata+ Grup parlamentari de Ciutadans Compromesos) de modificació a l'article 2.

Esmena 10 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 6.

Esmena 11 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 9.

Esmena 12 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 10.

Esmena 13 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 11.

Esmena 17 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 16.

Esmena 19 (Grup parlamentari Demòcrata+Grup parlamentari de Ciutadans Compromesos) de modificació a l'article 17.

Esmena 24 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 19.

Esmena 27 (Grup parlamentari Terceravia+UL+Independents) de modificació a l'article 22.

Esmena 28 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 22.

Esmena 29 (Grup parlamentari Demòcrata+Grup parlamentari de Ciutadans Compromesos) de modificació a l'article 22.

Esmena 30 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) d'addició d'una Disposició addicional.

Esmena 33 (Grup parlamentari Demòcrata + Grup parlamentari Ciutadans Compromesos) de modificació a la Disposició final primera.

Esmenes retirades per transacció i aprovades per majoria

Esmena 6 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 3.

Esmena 8 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 4.

Esmenes aprovades per unanimitat

Esmena 21 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 18.

Esmena 23 (Grup parlamentari Terceravia+UL+Independents) de modificació a l'article 19.

Esmena 31 (Grup parlamentari Demòcrata+Grup parlamentari Ciutadans Compromesos) d'addició d'una Disposició addicional.

Esmena 32 (Grup parlamentari Demòcrata+Grup parlamentari Ciutadans Compromesos) d'addició d'una Disposició transitòria.

Esmena 34 (Grup parlamentari Demòcrata + Grup parlamentari Ciutadans Compromesos) de modificació a la Disposició final segona.

Esmenes retirades

Esmena 22 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 18.

Esmena 26 (Grup parlamentari Socialdemòcrata) de modificació a l'article 21.

Projecte de Llei d'accés electrònic de l'Administració de justícia

Exposició de motius

L'impacte de les noves tecnologies en qualsevol aspecte de la vida social resulta indubtable. L'Administració de justícia ha d'adaptar-se als nous temps incorporant a les seves normes i procediments la regulació de les condicions en les quals les noves tecnologies són d'ús en els processos judicials.

Amb aquesta finalitat, aquesta Llei d'accés electrònic de l'Administració de justícia regula la utilització de les tecnologies de la informació per tal de millorar el servei públic de la justícia, que constitueix un dret constitucional de tots els ciutadans.

Aquesta Llei s'uneix a altres que ja han estat aprovades a Andorra per regular l'aplicació de les noves tecnologies en diferents àmbits: la Llei 35/2014, del 27 de novembre, de serveis de confiança electrònica i la Llei 9/2021, del 29 d'abril, de modificació de la Llei 35/2014, del 27 de novembre de serveis de confiança electrònica. Les lleis esmentades renoven el marc jurídic per tal d'establir i regular interaccions electròniques segures entre els ciutadans, les empreses i l'Administració pública i així augmentar l'eficiència de l'activitat econòmica. Més concretament, la Llei qualificada de la justícia preveu en l'article 46 *bis* la utilització del servei informàtic de comunicació processal.

La regulació de l'aplicació de les noves tecnologies al sistema d'Administració de justícia és especialment necessària. En primer lloc, per l'aplicació general a tots els àmbits socials. En segon lloc, tenint en compte l'entrada en vigor del Codi de procediment civil que introdueix l'oralitat en la substanciació dels processos judicials, com ja era norma general en el procés penal. En un sistema de judicis orals resulta imprescindible la utilització de sistemes de gravació audiovisuals que permetin deixar constància fefaent de les actuacions. Naturalment les gravacions es contenen en documents electrònics, en què també es redacten i consten en l'actualitat contractes, demandes i altres tipus de documents que són usuals en la vida social i jurídica.

És per això que aquesta Llei regula un nou sistema de comunicació i gestió processal mitjançant els nous sistemes informàtics que permeten la comunicació, la notificació, la consulta i l'arxivament de tots els documents processals que formen l'expedient electrònic al qual poden accedir totes les parts i els tribunals. També tenen accés al sistema informàtic judicial el Ministeri Fiscal, els cooperadors de la justícia i altres professionals com els notaris

i el saig. Hem de tenir en compte que els ciutadans es relacionen amb els tribunals de justícia, per regla general, mitjançant cooperadors de la justícia com són els advocats i procuradors, però sense perjudici d'això també es preveu a la Llei la possibilitat d'una relació directa dels ciutadans amb els tribunals de justícia, sempre conforme a les normes processals.

En definitiva, aquesta Llei té per objectiu establir el marc legal general per a la utilització de la xarxa electrònica de la justícia i els sistemes informàtics de comunicació i gestió processal que serveixen als fins del sistema de justícia. Es tracta de garantir els principis d'ús i interès públic, confidencialitat, integritat, interoperabilitat i seguretat de les dades, les informacions i els serveis que són objecte de comunicació o són al sistema informàtic de gestió i comunicació processal.

Amb aquesta finalitat, aquesta Llei regula els principis generals de funcionament i d'accés al sistema informàtic judicial distingint segons els diferents intervinents. També s'hi contenen les normes processals necessàries per adaptar les normes procedimentals actuals al nou sistema d'aplicació de les noves tecnologies a l'àmbit de la justícia.

Finalment, cal ressaltar el complement necessari de la Llei amb les normes reglamentàries que ha de dictar el Govern per al desenvolupament de la Llei respecte de totes les qüestions que afecten la prestació del servei públic de la justícia, incloent-hi les especificacions tècniques que afectin el desenvolupament de l'activitat dels operadors de la justícia i especialment el dret de defensa en el marc dels processos jurisdiccionals, sense perjudici de les normes tècniques que dicta el Consell Superior de la Justícia per a la plena eficàcia de la xarxa electrònica i del sistema informàtic de comunicació i gestió processal.

La Llei consta de 23 articles agrupats en quatre títols que regulen consecutivament les matèries que són objecte de la Llei. El títol I inclou els principis generals i estableix l'objecte i les definicions legals dels conceptes que consten a la Llei per tal de donar compte del seu significat i contingut sense perjudici del seu posterior tractament. El títol II tracta sobre la xarxa i la seua electrònica de la justícia com a suport tècnic necessari per al desenvolupament i l'aplicació de l'administració judicial electrònica. El títol III regula l'expedient judicial electrònic com el conjunt de documents judicials electrònics corresponents a un procés judicial que està identificat amb un número únic i inalterable al llarg de tot el procés i constitueix la documentació oficial i autèntica de les actuacions. El títol IV és el més extens i està dedicat a la tramitació electrònica dels processos judicials. Es tracta d'una matèria d'especial interès per atendre els mecanismes de relació de les parts i els tribunals mitjançant la xarxa electrònica. La Llei inclou set disposicions addicionals, en què s'estableixen l'àmbit d'aplicació de la Llei; la competència del Consell Superior de la Justícia; la dotació de mitjans i instruments electrònics i formació; la col·laboració amb les corporacions públiques que agrupen els advocats, procuradors, saigs i notaris; l'accessibilitat a la xarxa electrònica de la justícia; el desplegament normatiu que ha de realitzar el Consell Superior de la Justícia i, les referències a la jurisdicció administrativa i fiscal. Així mateix, inclou dos disposicions transitòries que estableixen, d'una banda, que els processos judicials iniciats continuaran tramitant-se seguint el sistema tradicional d'expedient i comunicacions judicials fins que finalitzi la fase processal de primera instància i, d'altra banda, les normes aplicables en relació amb les disposicions finals primera i segona.

Finalment, inclou una disposició final primera que modifica la Llei qualificada de la Justícia, una disposició final segona que modifica la Llei qualificada d'immigració, una disposició final tercera, que fixa el caràcter de Llei qualificada de les disposicions finals primera i segona d'aquesta Llei, una disposició final quarta, que encomana al Govern la publicació dels textos consolidats corresponents, i la disposició final cinquena que fixa la data d'entrada en vigor de les disposicions finals primera i segona i de la resta de la Llei.

Títol I. Principis generals

Article 1. Objecte de la Llei

1. La Llei d'accés electrònic de l'Administració de justícia regula l'ús de les tecnologies de la informació per a l'accés als serveis telemàtics de la justícia.
2. La xarxa electrònica de la justícia proporciona els sistemes informàtics de comunicació i gestió processal i es forma seguint els principis d'ús i interès públic, confidencialitat, integritat, interoperabilitat i seguretat de les dades, les informacions i els serveis que són objecte de comunicació o són al sistema informàtic de gestió i comunicació processal.

Article 2. Definicions

1. La xarxa electrònica de la justícia és l'eina informàtica que permet i suporta el funcionament del servei informàtic de gestió i comunicació processal (en endavant, "la xarxa electrònica"). Aquest servei de titularitat pública és gestionat pel Consell Superior de la Justícia.
2. La seu electrònica de la justícia (en endavant, "la seu electrònica") és un lloc segur a Internet per fer tràmits telemàtics. Qualsevol canvi o modificació que es pugui produir respecte a l'adreça de la seu electrònica s'ha de publicar al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.
3. La seu electrònica és única. No obstant això, es poden crear seus electròniques secundàries en els supòsits previstos en els articles 6.2 i següents.
4. L'expedient judicial electrònic és el conjunt de documents judicials electrònics propis a un procés judicial. Es troba identificat amb un número únic i inalterable al llarg de tot el procés i constitueix la documentació oficial i autèntica de les actuacions. Els documents judicials electrònics tenen format escrit, audiovisual o tot altre que hagi estat aprovat pel Consell Superior de la Justícia i que sigui susceptible de ser emmagatzemat, transmès i ser accessible a les parts i al tribunal.
5. Els documents judicials electrònics són tots els incorporats a l'expedient judicial electrònic i que resulten de tots els actes processals efectuats conforme als processos judicials previstos a la Llei. També tenen la consideració de documents judicials electrònics tots els annexos als documents que s'incorporen degudament indexats a l'expedient judicial electrònic.
6. L'índex electrònic és la relació de documents electrònics d'un expedient electrònic.

7. Les referències que aquesta Llei efectua als tribunals s'entenen a tots els tribunals previstos a la Llei qualificada de la justícia així com el Tribunal Constitucional.

8. S'entén per cooperadors i professionals de la justícia a efectes d'aquesta Llei: la policia judicial, els advocats, els procuradors, els saigs, els notaris, els pèrits i altres que es puguin determinar reglamentàriament a l'efecte de poder accedir a la xarxa electrònica.

9. L'estàndard obert és aquell que reuneixi les condicions següents: que l'accés al sistema sigui públic i la seva utilització sigui disponible de manera gratuïta o a un cost mínim, raonable, no discriminatori i que el seu ús i aplicació no estigui condicionat al pagament d'un dret de propietat intel·lectual o industrial.

Article 3. Ús obligatori de la xarxa electrònica i el sistema informàtic

1. El sistema informàtic establert a la xarxa electrònica és d'ús obligatori per als tribunals, el Ministeri Fiscal, els cooperadors i professionals de la justícia i les administracions i entitats públiques que es relacionin amb l'Administració de justícia, incloent-hi el Cos de Policia d'Andorra.

2. També estan obligats a utilitzar el sistema informàtic per a les seves comunicacions i tràmits amb l'Administració de justícia els subjectes següents:

- a) Les persones jurídiques que compleixin els requisits establerts reglamentàriament.
- b) Els qui representin un interessat que estigui obligat a relacionar-se electrònicament amb l'Administració de justícia.

3. Les oficines judicials no admeten cap escrit o document en format paper excepte en els casos previstos expressament a la Llei. L'incompliment del deure d'ús dels sistemes informàtics de comunicació i gestió processal previstos a la Llei comporta la preclusió de l'acte processal que correspongui, amb la consegüent manca d'aportació de l'escrit o els documents dintre del termini fixat, amb els efectes processals que s'esdevinguin, tret que hi hagi un motiu degudament justificat en els termes previstos en aquesta Llei.

Article 4. Drets d'accés i ús de la xarxa electrònica i el sistema informàtic

1. Els ciutadans tenen dret a relacionar-se amb l'Administració de justícia utilitzant mitjans electrònics per tal de registrar peticions i fer consultes o gestions envers els assumptes que els són propis. Concretament, són titulars dels drets següents:

- a) Conèixer per mitjans electrònics l'estat de tramitació dels processos judicials en què siguin part processal.
- b) Obtenir còpies dels documents que siguin de lliure accés conforme està previst a l'article 13 de la Llei qualificada de la justícia o que formen part de processos judicials en què tinguin la condició de part. En aquest últim cas, aquestes còpies les obté per mitjà del seu advocat o procurador en el cas que intervinguin.
- c) Tenir la garantia de la seguretat i la confidencialitat de les dades que figuren en els fitxers, sistemes i aplicacions de l'Administració de justícia en els termes que estableix la Llei.
- d) Deixar constància a la mateixa xarxa electrònica de qualsevol incident produït respecte a l'exercici de les activitats relacionades en aquesta Llei.

2. Els cooperadors i professionals de la justícia tenen el dret d'accedir a la xarxa electrònica i utilitzar-la en el desenvolupament de la seva activitat professional conforme està establert als articles 13.6 i 59.2 de la Llei qualificada de la justícia. Concretament, tenen els drets següents:

a) Accedir a la xarxa electrònica per fer qualsevol tràmit amb l'Administració de justícia. L'accés es du a terme en els terminis i segons els procediments establerts en aquesta Llei i en les lleis processals.

b) Accedir, per mitjans electrònics, a l'estat de tramitació dels processos judicials en què siguin defensors o representants processals de qualsevol de les parts personades i consultar-lo.

c) Obtenir còpies de tots els documents que formen part del procediment en què siguin defensors o representants processals de qualsevol de les parts personades.

d) Deixar constància a la mateixa xarxa electrònica de qualsevol incident produït respecte a l'exercici de les activitats relacionades en aquesta Llei.

3. El Consell Superior de la Justícia ha d'assegurar la possibilitat d'accés als serveis electrònics proporcionats a la seu electrònica als ciutadans que siguin part en un procés judicial. Amb aquesta finalitat, els ciutadans que compareguin sense assistència lletrada o representació processal han de disposar de la informació i els instruments necessaris per poder accedir al sistema. El Consell Superior de la Justícia implementa i afavoreix l'ús dels sistemes d'identificació i comunicació electròniques per part dels ciutadans per a la seva comunicació amb l'Administració de justícia.

4. Els ciutadans que no estiguin representats per un advocat o procurador actuen davant l'Administració de justícia preferentment a través de mitjans electrònics. L'accés dels ciutadans a la xarxa electrònica es produeix mitjançant un certificat electrònic vàlid i homologat conforme estableix la legislació vigent en aquesta matèria. No obstant això, poden quedar transitòriament exclosos d'aquesta obligació conforme està previst a l'article 19.2 d'aquesta Llei per als actes de comunicació amb les parts. També poden utilitzar el sistema tradicional de presentació per escrit quan acreditin davant del tribunal la impossibilitat o dificultat personal per fer servir el sistema informàtic.

5. En qualsevol cas, l'actuació dels ciutadans en la xarxa electrònica resta condicionada per les normes i els requisits establerts en la Llei, especialment pel que està previst a les lleis processals. En el cas que en un procediment intervingui un advocat o procurador, el ciutadà es relacionarà amb l'Administració de justícia mitjançant el cooperador que el defensa o representa.

Títol II. Xarxa i seu electrònica de la justícia

Article 5. Xarxa electrònica de la justícia i sistema informàtic

1. La xarxa electrònica permet la compatibilitat dels sistemes informàtics establerts a l'Administració pública andorrana, així com els previstos i establerts a les corporacions

públiques que agrupen els advocats, procuradors, saigs, notaris i altres intervinents en el sistema de justícia.

2. El sistema informàtic és l'eina establerta pel Consell Superior de la Justícia. Permet l'accés a la xarxa electrònica per a la presentació d'escrits relacionats amb els procediments jurisdiccionals, la consulta de l'expedient electrònic i la resta d'activitats previstes a la Llei. El sistema informàtic garanteix la presentació dels escrits i documents, i en deixa constància fefaent de la remissió i la recepció íntegres, així com de la data en què es porta a terme l'acte.

Article 6. *Seu electrònica de la justícia*

1. El domini de la seu electrònica és el punt d'accés general al servei informàtic de comunicació i conté el directori de les adreces electròniques que identifiquen els serveis i usuaris públics del sistema que tenen la consideració de seus electròniques secundàries de la justícia.

2. El Consell Superior de la Justícia pot crear seus electròniques secundàries per als diferents òrgans de l'Administració de justícia. Cadascuna d'aquestes adreces electròniques conté l'accés als serveis, els procediments i les informacions en l'àmbit de cadascun dels òrgans o administracions inclosos a la xarxa electrònica. També pot crear seus electròniques secundàries per tal d'unificar determinats serveis com els de recepció d'escrits, registre, repartiment i comunicació processal o els serveis d'execució de resolucions judicials.

3. Les seus electròniques secundàries són accessibles des de l'adreça electrònica principal de la seu electrònica, sense perjudici que hi sigui possible l'accés electrònic directe.

4. La seu electrònica també pot proporcionar accés a serveis prestats per altres administracions públiques o corporacions públiques que agrupen els professionals de la justícia, per mitjà de la formalització dels convenis corresponents.

5. El funcionament de totes les seus electròniques s'ha de regir pels principis enunciats a l'article 1.2 i també pels principis de responsabilitat, qualitat, disponibilitat accessibilitat i neutralitat.

6. Els serveis i les transaccions del sistema respectaran els estàndards oberts i, en el seu cas, aquells altres que siguin d'ús generalitzat.

Article 7. *Organització i gestió de la xarxa electrònica de la justícia*

El Consell Superior de la Justícia és competent per a l'organització i gestió de la xarxa electrònica. Entre altres coses, li corresponen:

a) La implantació, el desenvolupament i el control de la xarxa electrònica, aprovant les normes tècniques que siguin necessàries.

b) El control dels privilegis d'accés i qualsevol altra qüestió tècnica relacionada amb la utilització del sistema informàtic de gestió i comunicació processal.

c) L'aprovació dels formats electrònics estàndard que s'han de fer servir en els documents electrònics que es remetien i consten a la xarxa electrònica, als quals s'han d'ajustar els documents presentats. Aquests formats han de permetre la transmissió, l'emmagatzematge

i l'accessibilitat de les parts i del tribunal als documents, que han de poder ser reproduïts en el judici i les vistes orals com a mitjà de prova. Així mateix, els formats aprovats han de respectar el dret de defensa de les parts al procés.

Article 8. Accés a la xarxa electrònica de la justícia mitjançant certificats de signatura electrònica

1. L'accés i la utilització de la xarxa electrònica requereixen l'ús d'un certificat de signatura electrònica vàlid per tal de garantir la identitat de l'usuari i la seguretat del sistema.
2. Els certificats electrònics reconeguts per la Llei permeten accedir a la xarxa electrònica i als continguts de l'aplicació conforme al sistema de gestió de privilegis d'accés establert pel Consell Superior de la Justícia respecte a cada usuari i procés judicial.
3. Els cooperadors i professionals de la justícia accedeixen a la xarxa electrònica mitjançant un certificat de signatura electrònica que els permet actuar en el sistema informàtic.

Títol III. Expedient judicial electrònic

Article 9. Expedient judicial electrònic

1. El número d'expedient judicial electrònic s'atorga seguint les normes de repartiment i numeració d'assumpes establertes als tribunals. Permet la identificació unívoca de cada procés judicial, sense perjudici de la seva identificació secundària, atenent les diferents fases de primera instància, apel·lació, execució, peces separades o altres.
2. L'expedient judicial electrònic està ordenat per un índex electrònic que identifica cada document judicial electrònic amb els seus annexos, per tal de donar compte del contingut de l'expedient electrònic i permetre l'accés als documents que el componen.
3. L'expedient judicial electrònic està format pels documents numerats consecutivament per l'ordre en què s'han incorporat a l'expedient.
4. No formen part de l'expedient judicial electrònic, i no tenen valor processal, els resums o les còpies dels documents electrònics que consten a l'expedient. Tampoc no tenen aquesta consideració les notes o còpies manuscrites efectuades per les parts o el tribunal.
5. La xarxa electrònica ha de tenir els mecanismes necessaris per tal de garantir la integritat de l'expedient judicial electrònic.

Article 10. Còpies electròniques

1. En la tramitació dels procediments per via telemàtica, els documents que s'incorporin a l'expedient judicial electrònic ho seran sota forma de còpia electrònica, sense perjudici que qualsevol part en el procediment pugui impugnar l'autenticitat de qualsevol dels documents aportats a l'expedient electrònic, incloent-hi escrits i gravacions audiovisuals o en qualsevol altre format. En aquest cas es confronta el document que consta a l'expedient electrònic amb l'original.

2. Als efectes previstos a l'apartat anterior, les parts han de conservar els documents originals que s'hagin incorporat a l'expedient electrònic en el format que tinguin amb la finalitat de confrontar-les eventualment amb els documents digitalitzats que consten en l'expedient electrònic.

3. No obstant l'anterior, per poder considerar els documents electrònics obtinguts com a equivalents als documents en paper digitalitzats, amb el mateix valor que els originals en suport paper originals i sense necessitat de comptar amb aquests originals, cal complir els requisits establerts a la Llei 35/2014, del 27 de novembre, de serveis de confiança electrònica.

Article 11. Consultes i obtenció de còpies dels documents electrònics. Arxiu de l'expedient judicial electrònic

1. Les parts en els processos judicials tenen ple accés a l'expedient judicial electrònic, per tal de consultar o obtenir còpies dels documents que hi consten, sempre que les normes processals aplicables no disposin altrament. L'accés es produeix utilitzant els sistemes d'identificació i autenticació previstos a la Llei.

2. El sistema informàtic de gestió i comunicació processal permet accedir directament als documents que conté, o bé descarregar-los, per obtenir-ne còpies per al tribunal o les parts en el procés judicial.

3. Les còpies fetes en suport paper de documents judicials electrònics i signats electrònicament pel secretari judicial tenen la consideració de còpies autèntiques a qualsevol efecte legal.

4. Els expedients judicials electrònics s'han de conservar en un arxiu gestionat pel Consell Superior de la Justícia que ha de comptar amb les mesures de seguretat necessàries per tal de garantir la integritat, l'autenticitat, la confidencialitat i la conservació dels documents emmagatzemats. El Consell Superior de la Justícia ha d'elaborar i aprovar una norma tècnica a tal efecte.

5. Sense perjudici del que disposa la legislació de protecció de dades personals, el Consell Superior de la Justícia, ha de regular la reutilització de sentències i altres resolucions judicials per mitjans digitals de referència o reenviament d'informació per part de persones físiques o jurídiques per facilitar l'accés a les mateixes de terceres persones.

Títol IV. Tramitació electrònica dels processos judicials

Capítol primer. Registre i presentació d'escrits i còmput de terminis

Article 12. Registre judicial electrònic

1. El registre electrònic del sistema informàtic permet la presentació d'escrits, documents i comunicacions tots els dies de l'any durant les vint-i-quatre hores. La data i l'hora són les oficials a Andorra i han de ser visibles a la seu electrònica.

2. En el registre electrònic hi ha de constar:

- a) La recepció de tots els escrits i documents processals annexos amb relació als processos judicials que conegui cada tribunal.
- b) La comunicació de tots els actes i resolucions processals que es dictin en els processos judicials que conegui cada tribunal.
- c) El trasllat dels escrits i documents presentats per les parts mitjançant la seva incorporació a l'expedient electrònic una vegada admesos pel tribunal.

3. El tribunal admet únicament els escrits i documents en relació amb els procediments judicials que està coneixent.

4. El registre electrònic del sistema informàtic emet automàticament un justificant acreditatiu de la presentació de l'escrit o document, d'acord amb les previsions establertes en la norma tècnica fixada pel Consell Superior de la Justícia.

Article 13. Presentació de la demanda i altres escrits iniciadors del procés

1. La demanda, la petició d'injunció i els escrits iniciadors de qualsevol tipus de procés o procés judicial s'han de presentar al registre electrònic que correspongui per al seu repartiment. Una vegada admès l'escrit i designat el tribunal competent, qualsevol comunicació processal s'ha de fer al registre electrònic del tribunal que coneix de l'assumpte.

2. L'advocat o procurador que presenti una demanda al sistema de gestió i comunicació processal ha d'aportar una còpia en paper de l'escrit per a cadascuna de les parts demandades, davant del tribunal al qual s'hagi repartit, a l'efecte de traslladar-la al demandat. En el cas que per la seva quantia el demandat no tingui l'obligació de comparèixer al procés judicial defensat per advocat o representat per procurador, la còpia en paper de la demanda o l'escrit iniciador del procés o el procediment ha d'incloure tots els documents annexos.

3. En el cas que en el procés judicial sigui preceptiva la intervenció d'advocat, la còpia en paper ha de ser únicament de la demanda que es notificarà a cadascuna de les parts demandades. Els documents annexos a la demanda poden ser consultats pel demandat al sistema informàtic una vegada comparegut al procediment mitjançant la deguda defensa i representació tècniques.

4. En el cas que la part que compareix per si mateixa en el procediment judicial sense la intervenció d'advocat o procurador sigui una persona física i no pugui utilitzar per algun motiu vàlid dispositius electrònics de comunicació, pot presentar la seva demanda o petició per escrit. En aquest cas el servei processal que correspongui ha de digitalitzar els escrits presentats per tal d'introduir-los al sistema informàtic de gestió i comunicació processal.

Article 14. Especialitats al procés penal

1. Les normes previstes en aquesta Llei són aplicables a la tramitació dels processos penals amb les especialitats contingudes en aquest article i les normes del Codi de procediment penal o altres lleis que esdevinguin aplicables.

2. Les denúncies i querelles es poden interposar per mitjans telemàtics mitjançant la xarxa informàtica de la justícia. També es poden interposar conforme està previst al Codi de procediment penal. En aquest últim cas s'ha de transcriure en document judicial electrònic o digitalitzar, segons el cas, la denúncia obrint l'expedient electrònic corresponent.

3. En el cas que sigui preceptiva la intervenció d'advocat, els actes de comunicació se substancien conforme està previst en aquesta Llei mitjançant el sistema informàtic de comunicació processal. En qualsevol cas romanen vigents les especialitats contingudes al Codi de procediment penal respecte a la notificació personal de sentències o determinades resolucions judicials.

4. Totes les comunicacions i trasllats entre el Cos de Policia i el Ministeri Fiscal o els tribunals es produeixen mitjançant el servi informàtic de comunicació processal.

Article 15. Càmput de terminis

1. La possibilitat de presentació d'escrits i documents a la seu electrònica en qualsevol moment no afecta de cap manera els terminis establerts a la Llei per efectuar tràmits i actuacions processals.

2. La presentació d'escrits o documents en un dia inhàbil a efectes processals s'entén feta a la primera hora del primer dia hàbil següent.

Article 16. Presentació d'escrits, documents o altres mitjans o instruments al sistema informàtic

1. Els escrits presentats a la seu electrònica són els previstos en les lleis processals i han d'anar acompanyats del formulari normalitzat, amb el format i el contingut que aprovi el Consell Superior de la Justícia.

2. Tots els escrits presentats a la seu electrònica han d'estar signats mitjançant els sistemes de signatura electrònica previstos a la Llei.

3. Excepcionalment es poden presentar documents, elements o objectes de prova davant el tribunal que correspongui quan per la singularitat o les característiques de l'objecte no sigui possible aportar-los per via telemàtica. En aquest cas s'ha de presentar un escrit a la seu electrònica amb referència a la circumstància exposada, i s'ha de presentar l'objecte davant de l'òrgan judicial el dia hàbil següent a aquell en què s'hagi efectuat l'enviament telemàtic de l'escrit. Aquests documents o objectes es dipositen i custodien a l'oficina judicial i es deixa constància en l'expedient judicial electrònic de la seva existència i el lloc de conservació.

4. La xarxa electrònica ha de tenir capacitat suficient per assegurar i permetre la recepció i transmissió dels escrits presentats per via telemàtica pels usuaris del sistema. En el cas que qualsevol persona usuària es trobi en la impossibilitat de trametre un escrit a la seu electrònica per excedir la capacitat del sistema a tal efecte, està autoritzada a presentar-lo en format paper davant la jurisdicció que escaigui, sempre i quan acrediti aquesta impossibilitat.

Article 17. Presentació d'escrits en cas d'interrupció o impossibilitat d'accedir al sistema informàtic

1. La interrupció planificada del funcionament del registre electrònic es comunica a tots els usuaris de la seu electrònica. Excepcionalment es pot autoritzar la pròrroga dels terminis de venciment imminent, que s'ha d'anunciar suficientment per al coneixement general dels usuaris del sistema de gestió i comunicació processal.
2. En el cas d'impossibilitat d'accedir al sistema informàtic de gestió i comunicació processal, els escrits sotmesos a termini es poden presentar, igualment de forma telemàtica, el dia hàbil següent a l'últim dia del termini processal.
3. En el cas previst en el paràgraf anterior, quan la impossibilitat d'accedir al sistema informàtic de gestió i comunicació processal persisteixi el dia hàbil següent a l'últim dia del termini processal, la part ha d'aportar al tribunal, dintre d'aquest dia, el document que justifica degudament la impossibilitat de l'ús del sistema informàtic de gestió i comunicació processal. Correspon al secretari judicial resoldre l'admissió del document i la seva incorporació a l'expedient judicial electrònic. Aquesta resolució és recurrible davant el tribunal del qual formi part o al qual es trobi adscrit el secretari judicial en el termini de cinc dies hàbils des de la seva notificació.
4. En cas d'interrupció o mal funcionament no planificat del registre electrònic, es disposen els mitjans necessaris per tal que els usuaris del sistema de gestió i comunicació processal siguin informats de la situació i, si escau, d'una eventual pròrroga dels terminis de venciment imminent. A aquest efecte es publicaran al sistema informàtic els certificats corresponents donant compte de les circumstàncies expressades.

Capítol segon. Actes de comunicació mitjançant el sistema informàtic

Article 18. Notificació del primer emplaçament o citació i compareixença al procés judicial

1. El primer emplaçament o notificació derivada de l'admissió d'una demanda o de l'escrit inicial d'un procediment s'ha de notificar personalment. No cal comunicació personal en el cas que consti una designació vàlida d'advocat o procurador o en el cas de les persones jurídiques que tinguin obligació d'utilitzar la xarxa electrònica.
2. La notificació personal és exigible quan així ho estableixi una llei.
3. La notificació al demandat ha de contenir el termini per a la contesta a la demanda o el tràmit corresponent. També es fa constar el termini de cinc dies perquè la persona notificada designi advocat o procurador. Els terminis processals establerts per tal de comparèixer i contestar la demanda queden en suspens durant cinc dies hàbils, atorgats per designar advocat o procurador, i se n'inicia el còmput conforme està previst a la Llei qualificada de la justícia una vegada transcorregut el referit termini de cinc dies hàbils.
4. La petició de justícia gratuïta suspèn el còmput del termini processal de cinc dies hàbils per tal de procedir a la designació d'advocat o procurador. El termini es reprèn una vegada s'hagi resolt sobre la seva concessió o denegació.

Article 19. Comunicació dels actes processals diferents del primer emplaçament

1. El Ministeri Fiscal, els advocats, els procuradors, el saig i la resta de cooperadors i professionals de la justícia, així com les administracions i entitats públiques que es relacionin amb l'Administració de justícia, incloent-hi el Cos de Policia, es comuniquen amb els tribunals mitjançant el sistema informàtic. El termini processal comença a comptar a partir del dia següent al de l'accés a la comunicació processal. En cas de falta d'accés a la comunicació electrònica dintre dels cinc dies hàbils següents al dia en què es va fer la comunicació, el termini processal inicia el seu còmput el dia hàbil següent.

2. Si la persona física compareix sense advocat ni procurador, per no ser preceptiva la seva intervenció, la comunicació es fa mitjançant l'accés al sistema informàtic de comunicació processal. En el cas que no disposi de certificat electrònic vàlid, les comunicacions s'efectuen directament per correu electrònic a l'adreça que hagi assenyalat i, si no en disposa, mitjançant correu ordinari certificat o per qualsevol altre mitjà que permeti acreditar la data de la recepció i el contingut de la comunicació. Les parts estan obligades a comunicar els canvis d'adreça durant la tramitació del procés.

3. La comunicació entre el tribunal i altres persones i entitats públiques o privades que es relacionen o col·laboren amb l'Administració de justícia s'efectua mitjançant el servei informàtic. En cas que no sigui possible la comunicació electrònica, per qualsevol causa, aquesta comunicació es fa mitjançant oficis adreçats per correu ordinari o electrònic o per qualsevol altre mitjà tècnic que permeti acreditar la data de la recepció i el contingut de la comunicació. El secretari judicial fa constar per diligència la recepció d'aquesta comunicació.

Article 20. Actes processals de comunicació amb perits, testimonis i altres persones que intervenen en el procés

1. El tribunal es comunica amb els perits directament mitjançant el sistema informàtic. Aquesta comunicació té efectes plens. El perit està obligat a comunicar els canvis de l'adreça electrònica assenyalada durant la pendència del procés.

2. La comunicació amb testimonis o altres persones que no tenen obligació d'utilitzar el sistema informàtic s'efectua per correu electrònic a l'adreça que hagi assenyalat, i si no se'n disposa, mitjançant correu ordinari certificat o per qualsevol altre mitjà que permeti acreditar la data de la recepció i el contingut de la comunicació. El secretari judicial estén diligència d'aquesta comunicació.

Article 21. Constància a l'expedient judicial electrònic de tots els actes de notificació i comunicació amb les parts i altres intervinents

A l'expedient judicial electrònic queda constància de tots els actes de notificació i comunicació que s'hagin fet amb les parts o altres intervinents encara que la seva pràctica s'hagi efectuat per altres mitjans diferents del de la comunicació electrònica pel sistema informàtic de comunicació i gestió processal.

Capítol tercer. Acreditació de la defensa jurídica i representació. Documentació de judicis i vistes

Article 22. Acreditació de la defensa jurídica i la representació processal

1. Amb la demanda, o altres escrits iniciadors del procés, s'aporta el document judicial electrònic, o bé la seva digitalització, del poder de representació conferit a l'advocat o al procurador el qual pot ser un document privat sempre i quan compleixi amb les normes processals aplicables.
2. La representació processal atorgada per compareixença *apud acta* la incorpora directament a l'expedient judicial electrònic el secretari judicial.
3. El demandat disposa d'un termini de cinc dies hàbils, des de la notificació de l'emplaçament, per designar un advocat que el defensi, i si escau un procurador que el representi. També pot demanar justícia gratuïta conforme està prevista a l'article 18.4 d'aquesta Llei. Aquest termini suspèn el previst processalment per tal de comparèixer al procés i contestar la demanda o l'escrit iniciador del procés. Una vegada compareguda la part, per mitjà del seu advocat o procurador, pot accedir a l'expedient judicial electrònic.

Article 23. Documentació dels judicis, vistes i altres actuacions

1. L'expedient judicial electrònic incorpora l'enregistrament dels judicis, vistes i compareixences.
2. El secretari judicial aixeca acta succinta en format electrònic que reflecteix l'inici i la finalització de la gravació audiovisual de les vistes i compareixences. També és responsable de la seva incorporació a l'expedient judicial electrònic.
3. Els documents en paper que s'hagin d'incorporar a l'expedient judicial electrònic es digitalitzen a l'oficina judicial sota la fe pública, si escau, del secretari judicial.

Disposició addicional primera. Àmbit d'aplicació de la Llei

Aquesta Llei s'aplica al conjunt de l'organització i els processos judicials i complementa les lleis processals respecte de l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació en l'Administració de justícia.

Disposició addicional segona. Competència del Consell Superior de la Justícia

Correspon al Consell Superior de la Justícia l'adopció de les normes i els criteris tècnics relatius a la xarxa i el sistema informàtic de gestió i comunicació processal, en el marc de les seves competències, conforme a la Llei qualificada de la justícia.

Disposició addicional tercera. Dotació de mitjans i instruments electrònics i formació

El Consell Superior de la Justícia i el Ministeri de Justícia, en col·laboració amb la resta d'administracions públiques competents en matèria de justícia, han de proveir l'Administració de justícia i el Ministeri Fiscal dels mitjans i instruments electrònics necessaris per poder fer efectives les seves funcions conforme al sistema previst a la Llei.

Així mateix, han d'emprendre les accions necessàries per a la formació del personal al servei de l'Administració de justícia en l'ús del nou sistema informàtic.

Disposició addicional quarta. Col·laboració amb les corporacions públiques que agrupen els advocats, procuradors, saigs i notaris

El Consell Superior de la Justícia i el Ministeri de Justícia han d'establir els convenis adients per tal d'aconseguir la plena interoperabilitat i cooperació entre l'Administració de justícia i les corporacions públiques que agrupen els advocats, procuradors, saigs, notaris o altres que intervenen en la justícia, per a la plena eficàcia de la xarxa i el sistema informàtic de gestió i comunicació processal. A aquest efecte, s'ha d'oferir la formació necessària per al coneixement suficient de l'ús del sistema informàtic del servei de l'Administració de justícia; s'ha de garantir la compatibilitat entre el programari de l'Administració de justícia i els programaris dels despatxos d'advocats, que compleixin els sistemes definits i aprovats pel Consell Superior de la Justícia, i s'han d'organitzar les proves pilot necessàries amb relació al funcionament i l'entrada en funcionament del sistema informàtic de comunicació i gestió processal, com també s'han d'oferir els resultats obtinguts, incloent-hi els problemes plantejats i les possibles solucions.

Disposició addicional cinquena. Accessibilitat a la xarxa electrònica de la justícia

Les administracions públiques amb competències en matèria de justícia han de garantir l'accés de tots els cooperadors de l'Administració de justícia i, en general, tots els ciutadans a la xarxa electrònica per a l'exercici dels seus drets de conformitat amb el que estableixen les normes processals.

Disposició addicional sisena. Desplegament normatiu del Consell Superior de la Justícia

El Consell Superior de la Justícia ha d'elaborar i aprovar, en un termini màxim de divuit mesos a partir de la publicació de la llei al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*, les normes tècniques previstes per aquesta llei.

Disposició addicional setena. Referències a la jurisdicció administrativa i fiscal

Les referències contingudes en qualsevol norma legal o reglamentària a la jurisdicció administrativa i fiscal s'han d'entendre fetes, a partir de l'entrada en vigor de la Disposició final primera d'aquesta llei, a la jurisdicció administrativa.

Disposició transitòria primera. Coexistència de processos judicials

El registre electrònic, la xarxa i el sistema informàtic iniciaran la seva activitat en el moment de l'entrada en vigor d'aquesta llei. No obstant això, els processos judicials ja iniciats continuaran tramitant-se seguint el sistema tradicional d'expedient i comunicacions judicials fins que finalitzi la fase processal de primera instància, segona instància o execució en què es trobin. L'eventual fase següent es tramitarà per mitjà del sistema informàtic. La documentació dels procediments judicials pendents en l'entrada en vigor d'aquesta llei quedarà constituïda per l'expedient en paper custodiat a l'oficina judicial corresponent a la

primera o la segona instàncies i l'expedient electrònic custodiat als servidors i repositoris de dades de l'Administració de justícia corresponent a la segona instància o, si escau, a l'execució. Es garantirà el principi d'unitat de l'expedient mitjançant les degudes referències que permetin identificar les dos parts. En qualsevol cas, en els assumptes en tramitació els tribunals poden acordar, amb audiència de les parts, continuar les fases següents fins a la finalització del procés judicial segons el sistema tradicional d'expedient i comunicacions judicials, quan per les circumstàncies el considerin més adient per als interessos de la justícia.

Disposició transitòria segona. Normes aplicables en relació amb les disposicions finals primera i segona

1. La Secció d'Instrucció Especialitzada segueix sent competent per conèixer els expedients la competència dels quals tingui atribuïda a la data d'entrada en vigor de la Disposició final primera d'aquesta Llei.

2. Els imports dels dipòsits i de les quotes tributàries en matèria d'immigració, segons modificats per la Disposició final segona d'aquesta Llei, seran d'aplicació als expedients d'immigració que es presentin a partir de l'entrada en vigor de la referida Disposició final.

Disposició final primera. Modificació de la Llei qualificada de la justícia

1. Es modifica l'apartat 4 de l'article 41 bis de la Llei qualificada de la justícia del 3 de setembre de 1993, el qual queda redactat com segueix:

“Article 41 bis

[...]

4. Tots els dies i hores de l'any són hàbils, sense necessitat d'habilitació especial, per a la instrucció i l'execució de les sentències en els processos penals. Malgrat això, les notificacions durant els dies inhàbils i el mes d'agost es limiten a les actuacions relacionades amb causes amb pres o altres supòsits d'actuacions penals objectivament urgents.”

2. Es modifiquen els apartats 4 i 6 de l'article 50 de la Llei qualificada de la Justícia del 3 de setembre de 1993, en la versió vigent establerta a la Disposició final tercera de la Llei 24/2018 del 18 d'octubre del codi de procediment civil, els quals queden redactats com segueix:

“Article 50

[...]

4. La Secció Administrativa és competent per conèixer els processos atribuïts a la jurisdicció administrativa d'acord amb les lleis aplicables.

[...]

6. La Secció d'Instrucció Especialitzada és competent per conèixer les infraccions penals:

- a) Relatives a la genètica i la reproducció humanes.
- b) Contra la llibertat de moviments de les persones.
- c) Relatives a la prostitució.

- d) Contra l'ordre socioeconòmic, a excepció del delictes d'ús fraudulent de targeta de crèdit, dels delictes contra la seguretat social i dels delictes de contraban.
- e) Contra la seguretat col·lectiva, a excepció dels delictes de tinença i port il·legal d'armes i contra la seguretat del trànsit.
- f) Contra la Constitució.
- g) Contra l'ordre públic.
- h) Contra la pau i la independència del Principat.
- i) Contra la funció pública, a excepció dels delictes de celebració de matrimoni il·legal i d'atemptats contra els funcionaris i usurpació de funcions públiques.
- j) Relatives al blanqueig de diners o valors.
- k) Relatives a la falsedat de moneda i efectes timbrats.
- l) Contra la comunitat internacional.
- m) Comeses en forma de criminalitat organitzada.

La mateixa secció és competent pel que fa a la cooperació judicial internacional resultant de les infraccions referides anteriorment.

La Secció d'Instrucció General és competent per conèixer la resta d'infraccions penals.

Les seccions d'Instrucció són competents, d'acord amb el que estableix aquest apartat i les lleis aplicables restants, per jutjar pel procediment de l'ordenança penal les contravencions penals, els delictes menors i els delictes majors, i per executar les ordenances penals que hagin dictat. [...].”

3. Es modifica l'apartat 5 de l'article 66 bis de la Llei qualificada de la Justícia del 3 de setembre de 1993, el qual queda redactat com segueix:

“Article 66 bis

[...]

5. El mateix tribunal valora les dues fases del procés de selecció i fa pública la llista de les persones que han obtingut la puntuació més alta en les proves, en nombre igual al de les places que s'han de cobrir.

Les persones que hagin superat satisfactòriament les proves teòrica, pràctica i d'idiomes i que no hagin estat seleccionades poden ser declarades pel Consell Superior de la Justícia en situació de reserva, per al cas que les persones seleccionades renunciïn o quedin excloses abans de ser nomenades com a batlles, o per cobrir una vacant o una plaça de nova creació de batlle, en el període màxim de dos anys a partir de la declaració de reserva de plaça.[...].”

Disposició final segona. Modificació de la Llei qualificada d'immigració

1. Es modifica el primer paràgraf de la lletra d) de l'apartat 2.B) de l'article 38 ter de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració, el qual queda redactat com segueix:

“Article 38 ter. Criteris per a la concessió de les autoritzacions d’immigració de residència i treball per compte propi

[...]

d) Fer efectiu i dipositar a l’Autoritat Financera Andorrana, en el mateix moment en què es presenta la sol·licitud d’autorització d’immigració, l’import de quinze mil euros (15.000 euros) no remunerats. En cas que el titular de l’autorització es doni de baixa, o en cas que s’anul·li o no es renovi l’autorització, es restitueix el dipòsit, descomptades les taxes aplicades per l’Autoritat Financera Andorrana, amb la reserva de les retencions que es puguin produir per incompliment de les obligacions concretes al Principat d’Andorra.

[...].”

2. Es modifica l’apartat 2 de l’article 96 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d’immigració, el qual queda redactat com segueix:

“Article 96. Inversió en actius andorrans

[...]

2. En qualsevol cas, el titular principal d’una residència sense activitat lucrativa ha de fer efectiu i dipositar a l’Autoritat Financera Andorrana l’import de quaranta-set mil cinc-cents euros (47.500 euros) no remunerats. A més, el titular principal també ha de dipositar l’import de nou mil cinc-cents euros (9.500 euros) no remunerats per a cadascuna de les persones al seu càrrec que adquireixin la condició de resident sense activitat lucrativa. Aquests imports són deduïts de la quantitat esmentada a l’apartat 1 d’aquest article. En cas que el titular de l’autorització es doni de baixa, o en cas que s’anul·li o no es renovi l’autorització, es restitueix el dipòsit, descomptades les taxes aplicades per l’Autoritat Financera Andorrana, amb la reserva de les retencions que es puguin produir per incompliment de les obligacions concretes al Principat d’Andorra.

[...].”

3. Es modifica l’apartat d) de l’article 99 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d’immigració, el qual queda redactat com segueix:

“Article 99. Règim aplicable

[...]

d) El titular principal d’una autorització de residència per professionals amb projecció internacional ha de fer efectiu i dipositar a l’Autoritat Financera Andorrana l’import de quaranta-set mil cinc-cents euros (47.500 euros) no remunerats. A més, el titular principal també ha de dipositar l’import de nou mil cinc-cents euros (9.500 euros) no remunerats per a cadascuna de les persones al seu càrrec que adquireixin la condició de resident en concepte de professional amb projecció internacional. En cas que el titular de l’autorització es doni de baixa, o en cas que s’anul·li o no es renovi l’autorització, es restitueix el dipòsit, descomptades les taxes aplicades per l’Autoritat Financera Andorrana, amb la reserva de les retencions que es puguin produir per incompliment de les obligacions concretes al Principat d’Andorra.”

4. Es modifica l’apartat b) de l’article 101 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d’immigració, el qual queda redactat com segueix:

“Article 101. Règim aplicable

[...]

b) El titular principal d’una autorització de residència per raons d’interès científic, cultural i esportiu ha de fer efectiu i dipositar a l’Autoritat Financera Andorrana l’import de quaranta-set mil cinc-cents euros (47.500 euros) no remunerats. A més, el titular principal també ha de dipositar l’import de nou mil cinc-cents euros (9.500 euros) no remunerats per a cadascuna de les persones al seu càrrec que adquireixin la condició de resident per raons d’interès científic, cultural i esportiu. En cas que el titular de l’autorització es doni de baixa, o en cas que s’anul·li o no es renovi l’autorització, es restitueix el dipòsit, descomptades les taxes aplicades per l’Autoritat Financera Andorrana, amb la reserva de les retencions que es puguin produir per incompliment de les obligacions contretes al Principat d’Andorra.”

5. Es modifica l’apartat 1 de l’article 102 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d’immigració, el qual queda redactat com segueix:

“Article 102. Persones que poden sol·licitar el reagrupament familiar

1. Poden sol·licitar el reagrupament familiar segons les especificacions de la present Llei, la persona de nacionalitat andorrana que resideix al Principat d’Andorra o l’estranger titular d’una autorització d’immigració de residència i treball que hagi residit legalment i de manera efectiva i permanent a Andorra en els darrers tres mesos.

[...].”

6. Es modifiquen els apartats 14 i 16 de l’article 154 de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d’immigració, els quals queden com segueix:

“Article 154. Quota tributària i deute tributari

Les quotes tributàries de les taxes en matèria d’immigració són les següents:

Descripció	Euros
[...]	
14. Lliurament d’autorització d’immigració de residència sense treball (inicial)	2.500
[...]	
16. Lliurament d’autorització d’immigració de residència per al resident a càrrec (inicial)	500
[...].”	

Disposició final tercera. Qualificació de la Llei

Les disposicions finals primera i segona d’aquesta Llei, tenen caràcter de llei qualificada.

Disposició final quarta. *Textos consolidats*

S'encomana al Govern, en els termes previstos a l'article 116 del Reglament del Consell General, que en el termini màxim de sis mesos des de la publicació d'aquesta Llei al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra presenti al Consell General el projecte de consolidació de la Llei qualificada de la Justícia del 3 de setembre de 1993, i el projecte de consolidació de la Llei 9/2012, del 31 de maig, de modificació de la Llei qualificada d'immigració, amb la incorporació de totes les modificacions que s'hi han produït.

Disposició final cinquena. *Entrada en vigor*

Aquesta Llei entrarà en vigor al cap de dos anys de ser publicada al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*, a excepció de les disposicions finals primera i segona, que entraran en vigor l'endemà de la seva publicació.

En els termes precedents es formula l'informe de la Comissió Legislativa de Justícia, Interior i Afers institucionals que, d'acord amb l'article 100.1 del Reglament del Consell General, es trameta a la M.I. Sra. Síndica General, als efectes escaients.

M. I. Sr. Joan Carles Camp Areny

Vicepresident de la Comissió Legislativa de Justícia, Interior i Afers Institucionals

M. I. Sra. Ester Molné Soldevila

Presidenta de la Comissió Legislativa de Justícia, Interior i Afers institucionals